MPONGWE GOSPELS

THE FOUR GOSPELS:

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL GREEK,

INTO

THE MPONGWE LANGUAGE,

BY

AMERICAN MISSIONARIES AT THE GABOON, WEST AFRICA.

THIRD EDITION.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1879.

MATIU.

EWONJO I.

1 Ezango z'irerĕ si Jisu Krais, oŋwa wi Devid, oŋwa wi Ebreham.

2 Ebreham ayanli Aisak; nl'ayanli Aisak ayanle Jekob; nl'ayanli Jekob ayanle Juda nl'awareri yĕ;

3 Nl'ayanli Juda ayanle Ferĕz nli Zera nli Temar *y'owant' wĕ;* nl'ayanli Ferĕz ayanle Esrom; nl'ayanli Esrom ayanle Eram;

4 Nl'ayanli Eram ayanle Eminedab; nl'ayanli Eminedab ayanle Naason; nl'ayanli Naason ayanle Salmon;

5 Nl'ayanli Salmon ayanle Buz nli Rekab *y'owant' wĕ;* nl'ayanli Buz ayanle Oběd nli Ruth *y'owant' wĕ;* nl'ayanli Oběd ayanle Jĕsi;

6 Nl'ayanli Jĕsi ayanle Devid y'oga; nl'ayanli Devid y'oga ayanle Sŏlomŏn nl'*owanto warigio nle* Uraia;

7 Nl'ayanli Sŏlomŏn ayanle Rioboam; nl'ayanli Rioboam ayanle Ebaia; nl'ayanli Ebaia ayanle Esa;

8 Nl'ayanli Esa ayanle Josefat; nl'ayanli Josefat ayanle Joram; nl'ayanli Joram ayanle Ozaias;

9 Nl'ayanli Ozaias ayanle Joatham; nl'ayanli Joatham ayanle Ekaz; nl'ayanli Ekaz ayanle Hĕzikaia;

10 Nl'ayanli Hĕzikaia ayanle Manasa; nl'ayanli Manasa ayanle Amon; nl'ayanli Amon ayanle Josaia;

11 Nl'ayanli Josaia ayanle Jĕkonaia nl'awareri yĕ, gw'egombe z'itorizo sao agĕnda go Babilon.

12 Wao bago pa go Babilon ayanli Jĕkonaias ayanle Seletiel; nl'ayanli Seletiel ayanle Zorobeběl;

13 Nl'ayanli Zorobeběl ayanle Ebaiad; nl'ayanli Ebaiad ayanle Ilaiakim; nl'ayanli Ilaiakim ayanle Ezor;

14 Nl'ayanli Ezor ayanle Zedok; nl'ayanli Zedok ayanle Ekim; nl'ayanli Ekim ayanle Ilaiad:

15 Nl'ayanli Ilaiad ayanle Iliezar; nl'ayanli Iliezar ayanle Matthan; ni'ayanli Matthan ayanle Jekob;

16 Nl'ayanli Jekob ayanle Josĕf, y'onloñe wi Meri, y'ayanli Jisu o fwelio 'nlĕ, Krais.

17 Yenlâ imbamba sodu, avila gore Ebreham agĕnda gore Devid, s'aroenl' igomi ny'imbamba nl'imbamba nai: avila gore Devid agĕnda gw'itorizo sao agĕnda go Babilon, s'aroenl' igomi ny'imbamba nl'imbamba nai; nl'avila gw'itorizo sao agĕnda go Babilon agĕnda gore Krais, s'aroenl' igomi ny'imbamba nl'imbamba nai kĕ.

18 Ndo njanli y'ayanlio Jisu Krais yo nle yinlâ inlĕ, gw'aluo ngi yĕ Meri akwĕlio nle Josĕf, wao latanlaga râ, ayenlio 'nlĕ, atoenli nl'inyeñe nl'Inlinl' iṽia.

19 Josĕf y'onloñ' wĕ avegag' omâ mbia, e jivire jenlizĕ ntyânli g'obuĭ, ndo aṽeli tombĕ ntyâria.

20 Ndo gw'aviviagĕ *isaon* yinlâ, vonla, oṽâṽi w'Anyambiĕ w'aṽienli gore yĕ go nyilinlo, awulia 'nlĕ, Josĕf oŋwa wi Devid, aria go bânge Meri y'oñant wâ; kânde mĕnyâ nyi re yĕ pundiga pa ny'avili gor' Inlinl' iṽia.

21 Ayĕ kĕ e be janl' oŋwâ nloñe, kâ wĕ bĕt' ini nyĕ inlĕ, Jisu; kânde e be sunginle mângi yĕ avila gw'ibe sao.

22 Isaon yinlâ yodu y'alendio, nl'-

igamba ny'Anyambič ny'agambio nl'ovâgisi ny'aroenli rĕti, inlĕ,

23 Vonla, izyali nyi be pundig' inyeñe, ayanl' oŋwâ nloñe, ndo wi be bĕt' ini nyĕ, inlĕ, Emanuel, nyi bĕngunlo inlĕ, Anyambič nl'azue.

24 Nl'anlângwi Josĕf avila gw'antyâvinlâ, alenda ga nt'azombio yĕ nl'oṽâṽâ w'Anyambič, nl'awângič oñant'wĕ.

25 Ndo e mič du, kao ayĕ janla pa njalič yĕ noñe, nl'aṽĕtič ini nyĕ inlĕ, Jisu.

EWONJO II.

1 Ndo gw'ayanlio Jisu go Bĕtleĕm yi Judia, gw'intyugu si Hĕrod y'oga, vonla, awowunl' anlaga w'imia go Jeruselĕm avila go tângwa nli nkombe,

2 Awulia 'nlĕ, Are gwĭ o re janlo pa oga w'Iju? kânde azue go tângwa nli nkombe, azu' ayenl' ogĕgĕnli wĕ, abia zue go savinlĕ.

3 Gw'ayâgio Hĕrod y'oga ayâgâ *agamba* minlâ ayenli njuke, nli Jeruselĕm yodu.

4 Ndo gw'alatizič iminisĕ impolo sodu nl'irĕndisi y'anlaga, aṽambič wao mbora yi be janlo Krais.

5 Nl'awulinli wao yĕ inlĕ, Go Bĕtleĕm yi Judia; kânde arĕndio nl'ovâgisi inlĕ,

6 Awĕ Bĕtleĕm go ntye yi Juda, o zye nka' nyango gw'ink' impolo si Juda; kânde be bi' avila gore wĕ ovanginli wi be panginle mângi yam Isreĕl.

7 Ndo Hĕrod, gw'aṽelič anlaga w'imia, aṽambi wao egombe z'awowunl' ogĕgĕnli.

8 Nl'aroñič wao go Bĕtleĕm, awulia 'nlĕ, Gĕndaganli kâ butarenl' oŋwanla; ndo ja nlu' adĕngĕ, kâ bie bulinlianli mič, kâ mič kĕnda azavinlĕ.

9 Ndo gw'ayâginlo wao oga, w'agĕndagi; ndo vonla, ogĕgĕnli w'aye-

nlio wao go tângwa nli nkombe, w'agĕndi go bosyo yao, kao gw'aṽienli wo aṽie kuñanla swaswâ nli mbora y'avegag' oŋwanla.

10 Gw'ayenli wao ogĕgĕnli, w'ayenli mbia mpolo.

11 Ndo gw'ayinginli wao go nago, w'ayenl' oŋwanla nli Meri yi ngi yĕ, nl'aloṽi wao akâtâlâ azavinlĕ; ndo gw'anlungunli wao gari yao w'avenlič mpago—syika yatenlatenla nl'aka mi nkango.

12 Ndo gw'awulinlio wao nl'Anyambič go nyilinlo inlĕ, w'aṽinlia gore Hĕrod, agĕndi wao go ntye yao nli mpânlâ nyĕnle.

13 Ndo wao kĕndaga pa, vonla, oṽâṽi w'Anyambič w'aṽienli gore Josĕf go nyilinlo, awulia 'nlĕ, Nlângwa, kâ bâng' oŋwanla nli ngi yĕ awanga go Ijipt, kâ doanla gogo kao mi abulinlia; kânde Hĕrod e toa go but' oŋwanla go jonlĕ.

14 Nl'anlângwĕ awâng' oŋwanla nli ngi yĕ ogwĕra, agĕnda go Ijipt;

15 Nl'aloanlič gogo koanga gw'ijuwa si Hĕrod; yenlâ aroenl' igamba ny'Anyambič rĕti, ny'agambio nl'ovâgisi inlĕ, Mi aṽeli oŋwanli am avila go Ijipt.

16 Ndo gw'ayenli Hĕrod inlĕ, avĕdio nl'anlaga w'imia, aṽendi polo; nl'aroñič ayonliz' aẅ' anloñe waodu w'avegagi go Bĕtleĕm nla go ntye yodu vingovingo go yo, avila oŋwa w'impuñ imbanli agĕnda gw'inyao yĕ, egâlanli z'egombe z'aṽambič anlaga w'imia.

17 Nl'aroenl' osaon w'awulio nle Jĕrimaia y'ovâgisi rĕti inlĕ,

18 Go Rama ayâganlio inyoi, idenla, edingo nl'iwâg' ivolo, Retyel e denl' awanlič, kâ ay*i*vire sindi' orĕñia, kânde wi zyele.

19 Ndo gw'ayuwi Hĕrod, vonla, oṽâṽi w'Anyambič w'aṽienli gore Josĕf go nyilinlo go Ijipt,

20 Awulia 'nlĕ, Nlângwa, wâng'

oŋwanla nli ngi yĕ agĕnda go ntye yi Isreĕl, kânde *mângi* w'awutag' em̃ĕnlâ z'oŋwanla w'ajuwi.

21 Nl'anlângwĕ, awâng' oŋwanla nli ngi yĕ, aṽia go ntye yi Isreĕl;

22 Ndo gw'ayâgio yĕ inlĕ, Arkelâs ayĕ panginla go Judia gw'inyanga nya rĕri yĕ Hĕrod, arienli go kĕnda gogo; ndo gw'awulinlio yĕ nl'Anyambiĕ go nyilinlo, agĕndiagĕ go nkoṽa yi Galili.

23 Nl'aṽienliĕ aloanla go nkala yi fwelio inlĕ, Nazerĕt; nl'aroenl' igamba ny'awulio nl'ivâgisi rĕti inlĕ, E be fweliago inlĕ, oŋwâ-Nazerĕt.

EWONJO III.

1 Gw'intyugu mĕ awowunli Jŏn yi Baptist nkambinlaga gw'itove si Judia,

2 Awulia 'nlĕ, Galunlianl' irĕm̃i yanli! kânde inlângâ ny'orowa ny'atoenli piĕrĕ.

3 Kânde winlâ nle yĕ o gambio nle Aisaia y'ovâgâsi inlĕ, Inyoi ny'omâ tonga gw'itove inlĕ, Gekizanli mpânlâ y'Anyambiĕ! nyânyunlanl' impânlâ sĕ gore!

4 Jŏn mĕmo avegagi nl'ingâi sĕ imia yi kaměl, nl'otumba w'ebanda g'oni wĕ; nl'inyi sĕ s'avegag' isakampazyo nl'onlĕmbĕ w'iga.

5 Nl'agĕndagi Jeruselĕm, nli Judia yodu, nli ntye edu vingovingo Jŏrdan gore yĕ,

6 Nl'avaptaizio wao nle yĕ go Jŏrdan, amĕm̃' ibe sao.

7 Ndo gw'ayenliĕ awenge w'Ifarisi nl'Isadusi wi bia gw'ibaptaizi sĕ, awulinli wao inlĕ, Awa w'impenle! o re nlue kelimia pa mande go fang' egunlu zi bia?

8 Yanlanli sambo ilonda yi mĕpaga nl'ikalua s'orĕm̃a;

9 Kâ av*i*kilianli go bulia nl'irĕmi yanli inlĕ, Azu' are nli Ebreham ya reri yazyo; kânde mi bulinlia nlue inlĕ, Anyambiĕ are nli ngulu yi nângunli' ado minlâ awanla gore Ebreham.

10 Ndo ṽĕnlâ kĕ erĕm̃i zi sâṽo g'oramba wi rere; ereri edu sambo zi re zi pa janl' ilond' imbia zi bego awalo g'ogonli.

11 Mi baptaiza nlue rĕti nl'anlingo gw'ikalua s'orĕm̃a, ndo ayĕ o songa miĕ, are nli ngulu viaganlo nla miĕ, o re mi azye nl'inyanga nyi toanl' intyozyo sĕ satanga; ayĕ be baptaiza nlue nl'Inlinl' iṽia nl'ogonli.

12 O re nli fani yĕ g'ogâ wĕ, e be sĕvi' oresi wĕ pupu, agenj' oresi wĕ go nago ndo wulu yo be pezyo ndĕ nl'ogonli wi re w'anl*i*mize.

13 Nl'aṽienli Jisu avila go Galili, go Jŏrdan gore Jŏn, go baptaizo nle yĕ.

14 Ndo Jŏn alegiĕ awulia inlĕ, Mi are nl'isyâlâ nyi baptaizo nle wĕ, kâ fâ bia gore miĕ?

15 Nl'ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Yivira *yo* egombe zinlâ, kânde re mbia ṽâ zue mĕnliz' orĕti wodu. Nl'ayivirĭĕ yĕ.

16 Jisu via nli baptaizo, azunge dubuĕ avila gw'anlingo; ndo vonla, orowa w'anlungunlo gore yĕ, nl'ayenliĕ Inlinla ny'Anyambiĕ nyi sumi-nla egâlanli g'ibembe aṽatam̃inlĕ.

17 Vonla kĕ, inyoi ny'avili g'orowa inlĕ, Winlâ nle oŋwanli am o tândo miĕ, o tândia miĕ kĕ.

EWONJO IV.

1 Nl'agĕndizio Jisu nl'Inlinla gw'itove go syârio nle Setan.

2 Ndo gw'aluo yĕ apeng' esyonge agomi m'im̃anda anlai nl'agomi m'igwĕra anlai, ṽâṽâ a*y*âgio yĕ njanla.

3 Nl'aṽienl' ozyârisi gore yĕ awulia 'nlĕ, Ja awĕ oŋwa w'Anyambiĕ, zombia inlĕ, ado minlâ mi ga galue amunga mi mpĕmba.

4 Ndo ayiviri awulinliĕ inlĕ, Re tĕndo pa inlĕ, Om' aloanize nli

mpĕmba dadiĕ, ndo nl'igambi edu nyi kâgwa avila g'ogwanla w'Anyambiĕ.

5 Nl'awângio yĕ nle Setan agĕnda go nka' y'orunda, aloṽiĕ gw'igonlo nyi nago y'Anyambiĕ,

6 Awulinliĕ inlĕ, Ja awĕ oŋwa w'Anyambiĕ, zyavoswe go ntye; kânde re tĕndo pa inlĕ, E be sombi' iṽâṽi yĕ g'oŋwanji wâ, nla gw'agâ mao wi be toanlâ, o vende poño nl'ibaku gw'ido.

7 Jisu aṽâ bulinliĕ inlĕ, Re kĕ tĕndo pa inlĕ, agĕnlize Jehova Anyambiĕ yâ.

8 Nl'avâ toanlo yĕ nle Setan go nomba ndondui mpolo, aruminliĕ anlângâ modu mi ntye yinlâ nl'ampendi mao,

9 Awulinliĕ inlĕ, Jâ ñ'adoṽi' akâtâlâ azavinla miĕ, gambĕnlĕ mi apâ *ya* yinlâ yodu.

10 Ndo Jisu awulinliĕ inlĕ, Lubua vĕnlâ, Setan; kânde re tĕndo pa inlĕ, Zavinle Jehova Anyambiĕ yâ, kâ janjinlĕ dadiĕ.

11 Ṽâṽâ arigio yĕ nle Setan, ndo vonla iṽâṽi y'aṽienli ayanjinlĕ.

12 Ndo gw'ayâgio Jisu inlĕ, Jŏn afelio go nago y'intyogo, agĕndiĕ go Galili;

13 Nl'alubuĕ avila go Nazerĕt, nl'aṽie doanla go Kepĕrneum, yi re baraba nl'eliṽa, gw'inkoṽa si Zĕbulon nli Nĕftelim;

14 Yenlâ igamba ny'Aisaia y'ovâgisi ny'aroenli rĕti inlĕ,

15 Ntye yi Zĕbulon nli ntye yi Nĕftelim, go nkoṽa y'eliṽa, ntye mâri yi Jŏrdan, Galili y'anlângâ.

16 Anlaga wi re tugetu go mpiri w'ajenli ozange ompolo, nl'ozange kĕ w'abowunli gore mângi wi re tugetu go nkoṽa nl'iviri ny'ijuwa.

17 Avila gw'egombe mĕ avakili Jisu nli kambinla, awulia inlĕ, Galunlianl' irĕño; kânde inlângâ ny'orowa ny'atoenli piĕrĕ.

18 Gw'aviaganliĕ g'ozamba w'eliṽa zi Galili, ayenliĕ awarerĕ aṽanli, Saimon o weliago inlĕ, Pitĕr, nli Andru y'oŋwareri yĕ, wi punga eloṽa gw'eliṽa; kânde w'avegag' iyonlisi yi ṽĕrĕ.

19 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Zonganli miĕ, kâ miĕ panga nlue igotisi y'anlaga.

20 Nl'azunge tigi wao loṽi yao azongĕ.

21 Gw'alubuĕ avila ṽâṽâ avâ jenliĕ awarerĕ awĕnle aṽanli, Jems y'oŋwa wi Zĕbidi, nli Jŏn y'oŋwareri yĕ gw'elende, nli Zĕbidi ya reri yao, wi sânge loṽi yao; nl'aṽeliĕ wao.

22 Nl'azunge tigi wao elende nla reri yao azongĕ.

23 Nl'aganganlagi Jisu go Galili yodu, anlĕnja gw'inago sao si syânâ, agambinle ntyango mbia y'inlângâ, aying' ikanli sodu, nl'indĕlinli sodu gor' anlaga.

24 Nl'ayagayag' eluñi zĕ go Siria yodu; aṽagi wao gore yĕ waodu w'avegagi nl'ijâgâ, nla wao w'agotio nl'anlângâ m'inkanli amenge, nl'inkazya, nli mângi w'avegagi nl'anlinl' ambe, nli ranlia, nl'awâgâ; nl'arolizĕ wao.

25 Nl'azongio yĕ nl'anlag' awenge avila go Galili nli Dĕkapolis, nli Jeruselĕm nli Judia, nli ntye mâri yi Jŏrdan.

EWONJO V.

1 Gw'ayenliĕ inkândâ *s'anlaga* avandi go nomba; ndo gw'aloanliĕ tu, inlĕngi yĕ y'aṽienli gore yĕ.

2 Nl'anungunliĕ ogwanli wĕ anlĕnja wao inlĕ;

3 Ozavinlo gor' iyunge nl'orĕñ̃a; kânde inlângâ ny'orowa inyao.

4 Ozavinlo gore wao wi re nl'ambâga; kânde wi be sindio irĕñ̃a.

5 Ozavinlo gore wao wi r'ikendĕkende; kânde wi be jige ntye.

6 Ozavinlo gore wao wi jâgâ nja-

nla, ayenla esyove z'orĕti; kânde wi be jora.

7 Ozavinlo gore wao wi jenla ekĕvă; kânde wi be jenlo ekĕvă.

8 Ozavinlo gore wao wi re nl'irĕm̃a y'inkĕrĕ; kânde wi be jenl' Anyambiĕ.

9 Ozavinlo gore mângi wi bira; kânde wi be fwelio inlĕ, awa w'Anyambiĕ.

10 Ozavinlo gore wao wi kâmbizo g'oŋwanja w'orĕti; kânde inlângâ nỹ'orowa inyao.

11 Ozavinlo gore nlue, go be tâwo nlue nl'anlaga, akâmbiza nlue, avĕrinla nlue igambi edu ivĕ, g'oŋwanji wam.

12 Yenlanli mbia, kâ tândanli polo; kânde ipi sanli si re sipolo g'orowa; kânde yenlâ agâmbizagi wao ivâgisi y'alonga.

13 Anlue nl'ezanga zi ntye; ndo j'ezanga z'asyambua, gamběnlĕ zo kâ fâ tw'onligi nl'ande? zi zy'isyâlâ nyĕnlĕ, ndo kao go falo gw'igala ayaro nl'anlaga.

14 Anlue nl'ozange wi ntye; nkal' anl*i*mbanle, yo nogo pa gw'igonlo nyi nomba.

15 Anlaga w'anl*u*ng' ojo, azoliza wo g'otondo, ndo *wi fela wo* g'oŋwanga w'ojo, kâ wo bam̃inla gore waodu wi re go nago.

16 Ozange wanli wi ga vambe gw'azyo m'anlaga, kâ wao jenl' ijanji sanli ibia, azuminlie Reri yanli yi re g'orowa.

17 Ar*a*nganl' inlĕ, mi avienli go tomb' ampanga, genlâ ivâgisi; mi b*i*a go tomba, ndo go doanliza.

18 Kânde giligili mi bulinlia nlue inlĕ, kao orowa nli ntye y'apiaganla, orĕndâ om̃âri w'av*i*aganle avila gw'ampanga, kao modu m'adendo.

19 Omedu, sambo, o be jonl' ivang' inyangomĕ ny'ampanga minlâ, anlĕnj' anlaga yenlâ, e be fwelio inlĕ, oŋwangomĕ gw'inlângâ ny'orowa; ndo om' edu o be denda anlĕnja mo, ayĕ be fwelio inlĕ, ompolo gw'inlângâ ny'orowa.

20 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ, kao orĕti wanli w'apiaganl' orĕti w'irĕndisi nl'Ifarisi, anlu' ay*i*nginle du gw'inlângâ ny'orowa.

21 Anlu' ayâgio inlĕ, anlag' alonga w'awulinlio inlĕ, Ayonl' *oma;* nl'omedu o jonla, are go jĕkĕlio.

22 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ; Om' edu o bendinl' oŋwareri yĕ ndaga fâ, are go jĕkĕlio, ndo om' edu o bulinli oŋwareri yĕ inlĕ, Awĕ nkendĕ, are go sâzizo, ndo om' edu o bulia 'nlĕ, Awĕ edâsyu, are go kĕnda gw'elongo z'ogonli.

23 Sambo jâ m̃'abage mpago yâ go âltĕr, ayonginlia gogo inlĕ, oŋwareri yâ are nla wĕ nli ndaga;

24 Rige mpago yâ gogo go âltĕr, ka donge kĕ mĕpanla nl'oŋwareri yâ; kâ vanga bia, ave mpago yâ.

25 Zunge mĕpanla nl'olovălovi wâ, go p'are wĕ nla yĕ go mpânlâ; olovălovi e vende pâ gor' oyĕkĕli, kâ oyĕkĕli pâ gor' erom̃i; kâ felo go nago y'intyogo.

26 Rĕti mi bulinliâ inlĕ, o g*á*gwe văvâ kao om̃ apa vintĕ nuunla.

27 Anlu' ajâgio inlĕ, awulio inlĕ, Anl*a*nla nla winganli.

28 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, om' edu o ponl' om̃anto go tânginlĕ, gamběnlĕ orĕm' wĕ w'anlanli nla yĕ.

29 J'intyâ nyâ inlom̃ië ny'akwezâ, rokunla nyo, kâ fala nyo avila gore wĕ; kande re mbia vâ wĕ inlĕ, evi zâ em̃âri z'apera, ndo aranga 'nlĕ, oku' wâ wodu w'afalo gw'elongo z'ogonli.

30 Nla j'ogâ wâ onlom̃ië w'akwezâ, renla wo nkwĭ, kâ fala wo avila gore wĕ; kânde re mbia vâ wĕ inlĕ, evi zâ em̃âri z'apera, ndo aranga inlĕ, oku' wâ wodu w'afalo gw'elongo z'ogonli.

31 Awulio kĕ inlĕ, Om' edu o be

tomb' oñant' wĕ, e ga vĕ ezango z'itombo.

32 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, om' edu o be tomb' oñant' wĕ, kao go ndaga y'ibandanla, gambĕnlĕ e nanlizĕ; nl'onloñi edu o jombĕ o re tombo pa, gambĕnlĕ e nanla nl'oñanto winganli.

33 Anlu' avâ jâgio inlĕ, awulinlio mângi w'alonga inlĕ, Ar*a*ng' orango w'inoka, ndo lend' irango yâ gor' Anyambiĕ.

34 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, ar*a*nganli orango du; aranga nl'orowa; kânde wo nl'eka z'Anyambiĕ.

35 Aranga nli ntye yinlâ; kânde yo nl'iyarinlo ny'agolo mĕ; aranga nli Jeruselĕm; kânde yo nkala y'Og' ompolo.

36 Ar*a*ng' orango nl'ewonjo zâ; kânde o v*a*ngiz' orui oñâri pupu ge viâviâ.

37 Ndo igambi nyanli nyi ga loanl' inlĕ, Iñ Iñ, nyawĕ nyawĕ; ndo *osao*' edu wi piaganla minlâ wi pila gw'ibe.

38 Anlu' ajâgio inlĕ, awulio inlĕ, Intyâ ṽ'intyâ; inâ kĕ ṽ'inâ.

39 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Aṽ*i*nlizanl' omâ mbe ngâkâ; ndo om' o be bolâ gw'iṽugu nyâ inloñiĕ gegunlie iñâri kĕ.

40 Nla yĕ o bele sâzizâ, awânginlâ ngâi yâ, vĕ kĕ orogosambi wâ.

41 Nl'om' edu o be pangâ kĕnda nl'ayĕ nanda ñâri, gĕnda nl'ayĕ mbanli.

42 Lavia omâ bambiâ; nl'ayĕ, o bele sungo gore wĕ, ag*e*gwa avila gore yĕ.

43 Anlu' ajâgio inlĕ, awulio inlĕ, Rând' oganganlo wâ, kâ numb' oloṽaloṽi wâ.

44 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Rândanl' iloṽaloṽi yanli, zavinlanli mângi wi sava nlue, lendanli mbia gore mângi wi numba nlue, kâ kambinlanl' Anyambiĕ g'oŋwanji wao wi tâwa nlue agâmbiza nlue.

45 Gambĕnle anlu' adoanl' awanla wa Reri yanli yi re g'orowa; kânde e tângunlie nkombe yĕ gor' aṽe nl'aṽia, anlâgiz' inlingo kĕ gor' agore nl'arĕgâ.

46 Kânde ja nlu' atânde mângi wi tânda nlue, ipa nde si re nl'anlue? Ipublikan kĕ si d*e*nd' egâlanli mĕmo?

47 Nla ja nlu' asyangunl' awareri yani dadiĕ, anlue dend' ande viaganlo *nl'amâri?* Ipublikan kĕ si d*e*nd' egâlanli mĕmo?

48 Loanlanli sambo aṽia, ga nt'are Reri anli yi re g'orowa ombia.

EWONJO VI.

1 Gelimanli, kâ al*e*ndanl' ombi wanli gw'azyo m'anlaga go jenlo nle wao; aza nlânlâ anlu' azyele nl'ipa gore Reri yanli yi re g'orowa.

2 Yenlâ jâ ñ'adend' idavi sâ, ar*o*ng' oreru go bosyo yâ, ga nte dend' imbiagwanla gw'inago s'Anyambiĕ, nla gw'agala inlĕ, wi ga zuminlio nl'anlaga; rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, wi re nl'ipi sao.

3 Ndo jâ ñ'adend' idavi sâ, ogâ wâ onyantwĕ w'am*i*a nte dend' ogâ wâ onloñiĕ;

4 Yenlâ be doanl' idavi sâ gw'iyumbunlo, nla Reri yâ yi jenla gw'iyumbunlo, ayĕmĕ e be daviâ g'obwĭ.

5 Ndo jâ ñ'akambinl' Anyambiĕ, al*o*anl' egâlanli g'imbia-gwanla; kânde wi tânde kambinla kumanla pa gw'inago s'Anyambiĕ, nla gw'amarakanlo m'agala inlĕ, wi ga yenlo nl'anlaga; rĕti mi bulinlia nlue inle, wi re nl'ipi sao.

6 Ndo jâ ñ'akambinl' Anyambiĕ, yinginle go nântye yâ, jâ ñ'anunj' igugi nyâ, gambĕnle Reri yâ yi re gw'iyumbunlo; nla Reri yâ, yi jenla gw'iyumbunlo, e be pâ g'obuĭ.

7 Ndo ja nlu' akambinl' Anyambiĕ, ag*a*mbanl' egamba nyambiĕ, ga nte dend' anlângâ; kânde wi ta-

nga 'nlĕ, wi be jâganlo nli nkânde y'ikambi sao.

8 Sambo aloanlanli ga wao; kânde Reri yanli avoro ya yi re nla nlue isyâlâ, anlue ṽambiagĕ râ.

9 Ndo gambinlanli yenlâ, inlĕ, Reri yazyo yi re g'orowa, ini nyâ nyi ga loanl' orunda;

10 Inlângâ nyâ nyo ga ṽie; ntândinli yâ yo ga yanjo go ntye ga nte dendo yo g'orowa.

11 Va zue inya si keka zue nlĕnlâ winlâ.

12 Nyeza zue inuani sazyo, ga nte nyeza zue mângi wi nuana zue.

13 Aroanla zue gw'isyârio, ndo romba zue avila gw'ibe. Kânde ipanginla, nli ngulu, nl'ivenda iyâ egombe zodu. Amĕn.

14 Kânde ja nlu' anyez' anlaga ifweñi sao, gambĕnlĕ Reri yanli y'orowa anyeza nlue kĕ.

15 Ndo ja nlu' anyez' anlaga ifweñi sao, gambĕnlĕ Reri yanli kĕ anyeze nlue ifweñi sanli.

16 Ndo ja nlu' apeng' esyonge, aloanlanli g'imbia-gwanla nl'azyo m'ekĕṽa; kânde wi feviz' azyo mao go jenlo nl'anlaga, inlĕ, wi peng' esyonge; rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, wi re nl'ipi sao.

17 Ndo jâ ñ'apeng' esyonge, gil' ewonjo zâ, ayovunl' ozyo wâ;

18 Kâ ayenlo nl'anlaga inlĕ, o peng' esyonge; ndo kao nle Reri yâ yi re gw'iyumbunlo; nla Reri yâ yi jenla gw'iyumbunlo, e be pâ g'obwĭ.

19 Agenjinlanl' ikui anli igumba go ntye yinlâ, gore esyenginlabama nli nyanga yi bundakanla, nla gore ife yi podunla ayufa.

20 Ndo genjinlanl' ikui yanli agumba g'orowa, gore zyel' esyenginlabama nli nyanga yi bundakanla, nla gore ife yi podunla ayufa.

21 Kânde gore agumbi manli, ṽâṽâ doanl' irĕñi yanli kĕ.

22 Intyâ nl'ojo w'okuwa. Sambo jâg' intyâ nyâ ny'adoanla mbiambiĕ, gambĕnlĕ okui wâ wodu w'ajonlia nl'ozange;

23 Ndo jâg' intyâ nyâ ny'adoanl' iṽe, gambĕnlĕ okui wâ wodu w'ajonlia nli mpiri; yenlâ re j'ozange, wi re go gare yâ, w'adoanle mpiri, mpiri nde mpolo mĕyâ!

24 Zye oma o re kâ janjinle rerĕ mbanli; kânde kâ numbe mâri, kâ yĕ tânde mâri; aza nlânlâ, kâ doanla nli mâri, kâ yĕ pĕdie mâri; anlu' ayalie janjinl' Anyambiĕ nli mamŏn ta.

25 Yenlâ bulinlia miĕ nlue inlĕ; Anlakinlanli ñĕnlâ yanli, inlĕ, ande zi be nyo nlue, ge ande zi be jângo nlue, genlâ ikui yanli, inlĕ, ande zi be noanlo nlue; eñĕnlâ zi zye viaganlo nl'inya, nl'okuwa viaganlo nl'inlamba?

26 Voulanl' inyânli s'igonlo; kânde si benla, so kĕ si tenla, so kĕ si kenja gw'inago, ndo Reri yanli y'orowa e nyeza so; anlu' azye viaganlo nla so?

27 Mande o re gore nlue o re kâ jong' eñĕnlâ zĕ vanganle onwâ zâma nl'inaka?

28 Ndo ande zi naka nlue inlamba? Viviarenli alanga m'orove, nte felia mo; mi janja, mo kĕ mi pĕnla igâli;

29 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Vanganle Sŏlomŏn gw'ivendi nyĕ nyodu, e bâraga g'imâri go mo.

30 Vonde Anyambiĕ e bâri' añianli m'orove, mi re nlĕnlâ, mĕnlĕ kâ mo piko gw'inlu, nkĕmbâ yinlâ, kâ poro nlue, anlue y'ijivir' ijango!

31 Sambo anlakinlanli inlĕ, Ande zi be nyo zue, ge ande zi be jângo zue, ge ande zi be noanlo zue?

32 Kânde ya yinlâ yodu yi buto nl'anlângâ; ndo Reri yanli y'orowa avoro inlĕ, anlu' are nl'isyâlâ nli ya yinlâ yodu.

33 Ndo lunge butenl' inlângâ

ny'Anyambič nl'oréti wé, gambénlé ya yinlâ yodu y'akundo nlue.

34 Sambo anl*a*kinlanli ménlé, kânde ménlé yi be nakinle ya yémé. Ambe mi ntyugu mi re kwékwé vâ yo.

EWONJO VII.

1 Ayékélianli, gambénlé anlu' ayékélio.

2 Kânde nl'oyékélio wi jékélia nlue, wo mémo wo be jékélio nlue; nl'egénlizo zi kénliza nlue, zo be fâ kénlizo nlue.

3 Ezande zi ponlo ndâ nkizi yi re gw'intyâ ny'oŋwareri yâ, ndo o *p*ikili' erere zi re gw'intyâ nyâmé?

4 Ge awé kâ bulinli' oŋwareri yâ sé, inlé, Ndere, mi tombe nkizi yi re gw'intyâ nyâ, ge awé nl'erere gw'intyâ nyâmé?

5 Aw' ombi-ogwanla! lunge tomb' erere gw'intyâ nyâmé, gambénlé oñ' ajenla zange go tombe nkizi gw'intyâ ny'oŋwareri yâ.

6 Av*a*nl' imbua eza z'orunda; aw*a*lanli ké ado manli ambia gw'azyo m'ingoa; si vende jara mo nl'intyozyo sao, avâ fwiza awânja nlue.

7 Vambianli, gambénlé anlu' apo; wutanli, gambénle anlu' adénga; lokanli, gambénlé ny'anungunlo nlue.

8 Kânde om' edu o bambia, e bânga; nl'ayé o buta, e dénga; nla oma doka, nyi be nungunlo yé.

9 Mande mé gore nlue, o re jâgâ oŋwanlié abambié mpémba, kâ yé pé ido?

10 Ge j'abambi' avéré, kâ yé pé oñamba?

11 Vond' anlu' ave, anlu' avoro p'awanli anli ya via, kâ poro Reri yanli yi re g'orowa, e pa ya via gore mângi wi bambié!

12 Sambo isaon yodu yi belo nlue dendo nl'anlaga, lendanli yo ké gore wao, kânde yinlâ nl'ivanga nl'ivâgisi ké.

13 Yinginlanli gw'igugi nyazwa; kânde igugi nyi r'ivolo, nli mpânlâ ké yi r'ompuzyu yi kénda gw'ijiliza; nl'awenge wi jinginla go nyo.

14 Kande igugi nyi re zwa, nli mpânlâ ké yi re nyango yi kénda gw'eñénlâ; nla wakwé wao déngа nyo.

15 Gelimanli gor' ivâgisi yi noka, yi bia gore nlue nl'ambâra m'adâmbé, ndo go garegare wao sinjégâ si sazunla.

16 Anlue be mia wao nl'ilondi yao. Anlaga wi dule dukatânda avila gw'arénde, ge imponde satanga avila gw'ifalifa?

17 Yenlâ re ereri edu evia zi janl' ilond' imbia: ndo erere eve zi janl' ilond' imbe.

18 Erer' evia z'ay*a*nliz' ilond' imbe; erere eve ké z'ay*a*nliz' ilond' imbia.

19 Ereri edu zi re zi j*a*nl' ilond imbia zi bego awalo g'ogonli.

20 Sambo anlue be mia wao nl'ilondi yao.

21 Arang' om' edu o bulinlia mié inlé, Rera, Rera, e be jinginla gw'inlângâ ny'orowá; ndo ayé o dende ntândinli ya Reri yam yi re g'orowa.

22 Awenge wi be bulinlia mié go ntyugu mé inlé, Rera, Rera, azue pa kambinla gw'ini nyâ, aromb' anlinl' ambe nl'ini nyâ, nla gw'ini nyâ azue dend' isaon imienge y'imamo?

23 Ndo m'be bulinlia wao inlé, mi am*i*e nlue nli ñâri, lubuanli gore mié anlue yi janj' ibe.

24 Om' edu sambo o jâgâ agambi mam minlâ, nl'ayanja mo, m'be jenlé egâlanli g'oma w'imia, o nlogi nag' wé gw'ido;

25 Nl'anlâgi ningo, nl'avov' intonda, nl'avévinl' ompunga, awole nago mé, ndo yi t*u*gwa, kânde y'avegagi gw'ido.

26 Nl'om' edu o jâgâ agambi mam minlâ, kâ ay*a*nja mo, e be kâlanlo

g'oma w'otemu, o nlogi nag' wĕ go ntyĕngĕ;

27 Nl'anlâgi ningo, nl'avov' intonda, nl'avĕvinl' ompunga, awole nago mĕ, nl'arugwi yo; nl'itugwa mĕ s'aruenli sipolo.

28 Nl'aroenli gw'amĕnlizi Jisu nli kamb' agamba minlâ, anlaga w'amam' inĕnji sĕ;

29 Kânde anlĕnji wao g'oma w'inyanga, ndo aranga g'Irĕndisi.

EWONJO VIII.

1 Gw'azuminliĕ avila go nomba azongio nle nkândâ mpolo.

2 Ndo vonla, aṽienl' omâ jâgâ gâlanli, aloṽinlĕ akâtâlâ awulia inlĕ, Rera, jâ m'ajivira, awĕ kâ toliza miĕ.

3 Nl'alam̃inli Jisu ogâ, aṽatĕ, awulia inlĕ, Mi ajivira, rola; nl'ayingio gâlanli yĕ nyângâ mo.

4 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Vonla, awulinli' oma, ndo gĕndaga, kâ tuminlie minisĕ okui wâ, ave mpago y'azombio nle Mosĕs go mieza wao.

5 Gw'awoŋwĕ go Kepĕrneum, aṽienli sĕnturion gore yĕ, agwenlĕ inkâlâ, awulia inlĕ,

6 Rera, oŋwanli am are go nago bu, ajuwi oku' awâgâ, e jena nkazya mbe.

7 Jisu awulinliĕ inlĕ, M'be bie tolizĕ.

8 Ayiviri sĕnturion, awulia inlĕ, Rera, mi azye nl'inyanga nyi jinginlo ndâ go nag' wam, ndo gamb' igamba dadiĕ, gambĕnlĕ oŋwanli am atola.

9 Kânde miĕ omâ panginlo, mi panginl' isâzyĕ kĕ; mi bulinli' oma winlâ inlĕ, Gĕndaga, kâ yĕ kĕnda, nl'om̃âri inlĕ, Yogo, kâ yĕ bia, nli nyongo yam inlĕ, Lenda zinlâ, kâ yĕ denda zo.

10 Nl'ayâgio Jisu amama, nl'awulinliĕ mângi w'azongiĕ inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, m'pa jenle njiviri onlângâ winlâ go Isreĕl.

11 Mi bulinlia nlue kĕ inlĕ, awenge wi be bia avila go tângwa nli nkombe, nl'avila go kwa yo, aloanla tu nli Ebreham, nli Aisak nli Jekŏb gw'inlângâ ny'orowa;

12 Ndo awa w'inlângâ wi be falo go mpiri yadâṽadâṽa; gogo be doanl' edingo nli nkĕgĕrĕ y'anâ.

13 Nl'awuli Jisu awulinlie sĕnturion inlĕ, Gĕndaga, ga nt'ajivirâ, ga loanle yenlâ gore wĕ; nl'arol' oŋwanliĕ igwĕra mĕmo.

14 Gw'ayinginli Jisu go nago yi Pitĕr, aluo yĕ ngwâ-gâi yi Pitĕr bu, e jâgw' ifí;

15 Nl'aṽatĕ ogâ wĕ, arigio yĕ nl'ifí; nl'anlângwĕ, ayanjinla wao.

16 Gw'ayili owenja w'aṽagi gore yĕ awenge w'avegagi nl'anlinl' ambe, nl'arombiĕ anlinla nl'igambi nyĕ, aroliza waodu w'avegagi nli nkanli.

17 Yenlâ igamba ny' Aisaia y'ovâgisi ny'aroenli rĕti inlĕ, Awâng' idĕli sazyo, azindinl' inkanli sazyo.

18 Gw'ayenli Jisu ayenl' anlag' awenge wi kombinlĕ, azomb' inlĕ, Ga lalionli go ntye mâri.

19 Nl'aṽienl' orĕndisi awulinliĕ inle, Onlĕnji, mi songâ mbori edu yi kĕndo ndâ.

20 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ; Imbinji si re nl'impogonli, inyânli s'igonlu si nog' akundu, ndo Oŋwa w'oma azye nli mbora yi nanlizo ndĕ ewonjo.

21 Nl'awulinlio yĕ nl'onlĕng' om̃âri inlĕ, Rera, yivira, miĕ donge kĕ' bĕnle rerĕ.

22 Ndo Jisu awulinliĕ inlĕ, Zonga miĕ, kâ tige bende go bĕnle bende yao.

23 Gw'agwenliĕ gw'elende inlĕngi yĕ y'azongiĕ.

24 Ndo vonla, aṽienl' ogul' ompolo gw'eliṽa, yenlâ aroenl' inlĕ, elende

z'arâ jili nl'ikeṽa, ndo *Jisu* avegagi gw'antyâvinlâ.

25 Nl'aṽienl' inlĕngi, ayĕmĕ, awulia inlĕ Rera, zunginl' azue; azue pera!

26 Nl'awulinlič wao inlĕ, Anlue tia sĕ, anlue y'ijivir' ijango? Nl'anlângwĕ, aleg' ompunga nli mbenle, be dimbinl' oděmb' ompolo.

27 Ndo anloñe w'amami, awulia inlĕ, Onlângâ w'oma nde winlâ! vanganlĕ impunga nli mbenli yi jâginlo yĕ.

28 Nla gw'awoŋwĕ go ntye mâri go ntye y'Igurgĕsini, alatanli anloñe aṽanli nla yĕ w'avegagi nl'anlinl' ambe, wi bia avila gw'abe nl'erері' evolo, kâ av*i*aganl' oma go mpânlâ mĕyânlâ.

29 Ndo vonla, w'arong' inlĕ, Ande zi re zue nl'awĕ, Jisu, y'oŋwa w'Anyambič? O bia gunlu egombe v*i*agaga râ go jenliz' azue azyingo?

30 Avegagi bo avila gore wao ip' ivolo ny'ingoa nyi nya.

31 Nl'agwenl' anlinl' ambe agwenlĕ inkâlâ inlĕ, Jâ ñ'atomb' azue, yivir' azue kĕ' jinginla gw'ipa ny'ingoa.

32 Nl'awulinlĕ mo inlĕ, Gĕndanli. Nl'agâgwi mo ayinginla gw'ipa ny'ingoa. Ndo vonla, ipa ny'ingoa nyodu ny'azuminli mbora, y'ololoṽa go mbenle nli mango mpolo, ayuwa gw'anlingo.

33 Nl'awangi mângi w'anyezagi *so*, agĕnda go nkala arakil' isaon yodu, nla nt'aroenl' anloñe w'avegagi nl'anlinl' ambe.

34 Ndo vonla, nkala yodu y'agâgwi go datanla nli Jisu; nl'ayenli wao yĕ agwenlĕ inkâlâ inlĕ, e ga lubue go ntye yao.

EWONJO IX.

1 Nl'agwenlič gw'elende, alalia aṽia *go* nkali yĕmĕ.

2 Ndo vonla, w'aṽagi gore yĕ omâ yuwi awâgâ bu g'odo. Gw'ayenli Jisu ayenl' ijiviri sao, awulinli omâ yuwi awâgâ inlĕ, Zindi' orĕña, ibe sâ s'anyezo wĕ.

3 Ndo vonla, Irĕndis' imiĕwâ w'awuli gw'irĕñi yao inlĕ, Oma winlâ e tâw' Anyambič.

4 Nl'amienli Jisu ipikili sao, awulia inlĕ, Ezande zi pikilio nlue ibe gw'irĕñi yanli?

5 Kânde ande zi re dĕla, go bulia inlĕ, ibe sâ s'anyezo wĕ, mbĕ go bulia inlĕ, nlângwa kâ kĕnda?

6 Ndo go mieza nlue inlĕ, Oŋwa w'oma are nli ngulu go ntye go nyez' ibe—vâṽâ awulinlič omâ yuwi awâgâ inlĕ, Nlângwa, rombinl' odo wâ kâ kĕndaga go nag' wâ.

7 Nl'anlângwĕ agĕnda go nag' wĕmĕ.

8 Ndo gw'ayenl' anlaga w'amami, azuminli' Anyambič, o venli anlaga ngulu onlângâ winlâ.

9 Gw'aviaganlagi Jisu avila vâṽâ, ayenl' oma, ini nyĕ ny'aweliago inlĕ, Matiu, tu go nago y'impago, be bulinlič yĕ inlĕ, Zonga mič. Nl'agumanlič azongĕ.

10 Aroenli gw'avegagič tu gw'inya go nago, vonla ipublikan sinyenge nl'anlag' aṽe w'aṽienli aloanla tugetu nla Jisu nl'inlĕngi yĕ.

11 Gw'ayenl' Ifarisi w'awulinl' inlĕngi yĕ inlĕ, Osaon nde wi nye reri yanli nl'ipublikan nl'anlag' aṽe?

12 Ndo gw'ayâgio Jisu awulinli wao inlĕ, Mângi wi re mbiambiĭ wi zy'isyâlâ ny'oganga, ndo kao mângi jâgâ.

13 Ndo gĕndaganli kâ nĕnganli nt'ar' igamba nyinlâ, inlĕ, Mi bele nkĕngâ, arang' ijira s'inya; kânde mi bia go fweli' aṽia, ndo aṽe gw'ikalua s'orĕña.

14 Nl'aṽienl' inlĕngi yi Jŏn gore yĕ awulia inlĕ, Ezande zi re zue nl'Ifarisi azue pengaveng' esyonge, ndo inlĕngi yâ yi peng' esyonge du?

15 Awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Awa wi nântye y'ijombanlo kâ denl' iwâga omâ jomba nla wao? Ndo intyugu si bia si be bânginlo wao omâ jomba, gamběnlĕ w'apeng' esyonge.

16 Zye omâ fel' elimĕ z'onlamb' oŋwânla go ngâi nungu, kânde mĕwâ wi felo go sânge mbora wi bânginle ngâi, kâ ijokwa penda.

17 Anlaga kĕ wi jir' iv' inyânla gw'imbut inungu; aza nlânlâ, gambĕ imbute s'atuwa, k'ivĕ jiranla, k'imbute juwa; ndo wi jir' iv' inyânla gw'imbut' inyânla, gamběnlĕ yo vanli y'apenjavenjo.

18 Gw'awulinliagĕ wao isaon yinlâ, vonla, avienl' enlaĩi alovinlĕ akâtâlâ, awulia inlĕ, Oŋwanli am oŋwanto ajuwi vâtĕ vĕnlâ, ndo oviro kâ talič ogâ wâ, gamběnlĕ atola.

19 Nl'aguĩanli Jisu azongĕ ayĕ nl'inlĕngi yĕ.

20 Ndo vonla, oĩanto o yirinliago nle ntyinla igomi ny'impuĩa nl'impuĩ' imbanli, avienli go nyumi yĕ avat' ogombinlo w'onlambi wĕ.

21 Kânde awuli nl'orĕĩ' wĕ inlĕ, Jâgâ mi abwat' onlambi wĕ dadie gamběnlĕ mi atola.

22 Nl'avizi Jisu, ayenlĕ, awulia inlĕ, Oŋ' wami, yenle mbia, ijiviri sâ s'atolizâ. Nl'aroli oĩanto gw'igwĕra mĕ.

23 Gw'avienli Jisu go nago y'enlaĩi, ayenle mângi wi tong' abeka nl'anlaga wi denl' edingo,

24 Nl'awulinlič wao inlĕ, Verianli mič, kânde oŋwanla e pa juwa, ndo e nanla; nl'azyĕli wao yĕ.

25 Ndo gw'agâgunlio anlaga, ayinginlič, agotĕ g'ogâ wĕ, nl'arongw' isyesya.

26 Nl'ayagayag' eluĩi zinlâ go ntye mĕyâ yodu.

27 Gw'aviaganlagi Jisu avila vâvâ azongio nl'apâku ambanli m'arongi awulia inlĕ, Yenla zue ekĕva, Oŋwa wi Devid.

28 Gw'ayinginlič go nago, apâku m'avienli gore yĕ, nl'awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Anlue jivira inlĕ, mič kâ dendize ndaga yinlâ? W'awulinlič inlĕ, Iñ, Rera.

29 Vâvâ avatĕ wao antyâ mao, awulia inlĕ, Ga loanle gore nlue nte jivira nlue.

30 Nl'anlungw' antyâ mao; nl'azombi Jisu azombia wao inlĕ, Vonlanli, amĩ' oma.

31 Ndo gw'agĕndagi wao, w'amiezagĕ go ntye mĕyâ yodu.

32 Gw'agâgwi wao gw'igala, vonla, w'avagi gore yĕ iĩaĩu, o vegagi nl'inlinl' ive.

33 Gw'arombio inlinl' ive, iĩaĩu ny'agambi, nl'amami anlaga awulia 'nlĕ, Pa jenlo yenlâ nli nâri go Isreĕl.

34 Ndo Ifarisi w'awul' inlĕ, E tomb' anlinl' ambe vâ oga w'anlinl' ambe.

35 Nl'aganganlagi Jisu gw'inkal' impolo sodu nl'inyango, nlĕnjaga gw'inago sao si syânâ agambinla ntyango mbia y'inlângâ, nli jingage nkanli edu nli ndĕlinli edu y'anlaga.

36 Ndo gw'avonlič anlaga, ayenli wao ekĕva, kânde w'ayenlagi njuke avazanganla g'adâmbĕ mi r'ovenjavenji fâ.

37 Nl'awulinlič inlĕngi yĕ inlĕ, Inya si re sijenge rĕti go ntyaga, ndo imbilo yi r'inkĕĩâ.

38 Sambo gwenlanl' oma o niv' inya inkâlâ, inlĕ e ga roĩ' imbilo go ntyagi yĕ.

EWONJO X.

1 Gw'aluo yĕ afwel' igomi ny'inlĕngi nl'inlĕngi yĕ imbanli, avenli wao ngulu y'anlinla mi nanga, go tomba mo, nla go jinge nkanli edu nli ndĕlinli edu.

2 Ndo ana m'igomi nyi Roñi nli Roñi ṽanli mí minlâ; Olonga inlĕ, Saimon, o ṽeliago inlĕ, Pitĕr, nl'Andru y'oŋwareri yĕ; Jems y'oŋwa wi Zĕbidi, nli Jŏn y'oŋwareri yĕ;

3 Filip nli Bartŏlomiu; Tŏmasi nli Matiu yi publikan; Jems y'oŋwa wi Alfius, nli Lĕbius o ṽeliago kĕ 'nlĕ, Tadius;

4 Saimon oŋwa-Kenean, nli Judas Iskariot o gotizič.

5 Igomi ny'anlaga nl'anlag' aṽanli winlâ w'aroñio nle Jisu, nl'azombič wao inlĕ, Agĕndanli go mpânlâ y'anlângâ, nla go nkali edu yi mângi-Semeria ay*i*nginlanli.

6 Ndo râ kĕndenli gw'adâmbĕ mi re pera pa mi nago yi Isreĕl.

7 Ndo go kĕnda nlue gambinlanl' inlĕ, Inlângâ ny'orowa ny'atoenli pičrĕ.

8 Rolizanl' ibĕli, yâmbunlianli mângi-gâlanli, rongunlianli bende, rombanl' anlinl' ambe; anlu' avenlio mpagago, vanli kĕ mpagaga.

9 Aw*á*nganli syika yatenlatenla, nlâ yapupu, nlâ nyĕnlič gw'itumbi yanli;

10 Nlâ ngâvĕ g'ogĕndâ wanli, nlâ ngâi mbanli, nlâ intyozyo satanga, nlâ nkâgu; kânde omâ janja are nl'inyanga ny'inyi sĕ.

11 Go nkali edu mpolo ge nyango yi be jinginla nlue, ṽambianli o re nl'inyanga ṽâṽâ, kâ doanlanli ṽâṽâ, kao anlu' adubua.

12 Ja nlu' ajinginla go nago, kâ bogizyanli yo.

13 Ja nago y'adu' inyanga, añĕnje manli mi ga ṽie go yo; ndo jâgâ yi zy'inyanga, añĕnje manli mi ga ṽinlie gore nlue.

14 Ndo jâg' om' edu aw*á*nga nlue, ge jâgâ agambi manli, gâgwanli avila go nago ge nka' mĕ, kâ palanli ntyĕngĕ y'agolo manli.

15 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ntye yi Sŏdom nli Gomora yi be sindinla go ntyugu y'oyĕkĕlio, viaganlo nli nka' mĕ.

16 Vonlanli, mi toña nlue g'adâmbĕ go gare y'injĕgâ; sambo loanlanli avonlo g'iñamba, nli nkĕngâ g'abembe.

17 Ndo gelimanli gor' anlaga; kânde wi be kotiza nlue gw'iṽago, azyiwa nlue gw'inago sao si syânâ;

18 Anlue be bago kĕ gor' igavĕn nl'aga, g'oŋwanji wam, atakwĕ go sira wao nl'anlângâ.

19 Ndo go be kotiza wao nlue, av*i*kilianli nte be kamba nlue, ge agamba mi be kambo nlue; kânde aŋlue be miezo gw'igwĕra mĕ nte be kamba nlue.

20 Kânde aranga nlue kamba, ndo Inlinla nya Reri yanli nyo kamba go gare yanli.

21 Oŋwarerĕ e be kotiz' oŋwareri yĕ go juwa, rerĕ kĕ oŋwanla; nl'awanla wi be kumanla azir' izâmbi yao, ayonliza wao.

22 Nl'anlue be numbo nl'*anlaga* waodu g'oŋwanji w'ini nyam; ndo ayĕ o be kângwa go ntyai e be sunginlo.

23 Ndo ja w'akâmbiza nlue go nka' yinlâ, wanganli go nka' nyĕnle. Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Anlu' amĕnliz' inkala si Isreĕl, Oŋwa w'oma ṽiagaga râ.

24 Onlĕngi azye viaganlo nl'onlĕnji *wĕ*, nlâ nyongo viaganlo nla reri yĕ.

25 Re kwĕkwĕ ṽ'onlĕngi go doanla g'onlĕnji wĕ, nli nyongo ga reri yĕ; vonde rerĕ yi nago aṽelio nle wao inlĕ, Biĕlzĕbul, kâ poro mângi wi nag' wĕ.

26 Sambo ar*i*anli wao; kânde zy'ezâma pugo pa zi re z'awoŋwe, nlâ jumbunlo pa zi re z'am*i*o.

27 *Isaon* yi bulinlia mič nlue go mpiri, yo be bulio nlue go buĭ; nl'*isaon* yi jâgo nlue g'oroi yo be takilio nlue gw'imianjimianja y'inago.

28 Ar*i*anli wao wi jonl' okuwa, ndo wi j*á*lie jonl' inlinla; ndo râ tienliĕ o re kâ jiliz' inlinla nl'okuwa ta gw'elongo z'ogonli.

29 Intyâli mbanli si kolo nli vinte? Nli mâri go so y'avoswe go ntye, azya Reri yanli.

30 Ndo vanganle itui si wonjo yanli sodu si re tango pa.

31 Sambo ar*i*anli; anlu' are viaganlo nl'intyâli sinyenge.

32 Sambo om 'edu o be mĕma miĕ gw'azyo m'anlaga, ayĕ kĕ be mĕmo miĕ g'ozyo wa Reri yam yi re g'orowa.

33 Ndo om' edu o be danda miĕ gw'azyo m'anlaga, ayĕ kĕ be dando miĕ g'ozyo wa Reri yam yi re g'orowa.

34 Av*i*vianl' inlĕ, mi aṽienli go pinl' am̃ĕnje go ntye; mi b*i*a go pinl' am̃ĕnje, ndo okwara wiwâra.

35 Kânde mi aṽienli go pang' oma ndoa nla reri yĕ, nl'oŋwâ ŋwanto nli ngi yĕ, nl'om̃anto nli ngwĕ y'onlom̃i wĕ.

36 Nl'iloṽaloṽi y'oma *be doanla* mângi wi nag' wĕmĕ.

37 Omâ tânde rerĕ ge ngwĕ viaganlo nla miĕ azye nl'inyanga gore miĕ: nl'omâ tând' oŋwâ nlom̃e ge oŋwâ ŋwanto viaganlo nla miĕ azye nl'inyanga gore miĕ.

38 Nl'om' edu o re aw*á*nge krâsi yĕ, azonga miĕ, azye nl'inyanga gore miĕ.

39 Omâ dĕng' em̃ĕnlâ zĕ, zi be perinlĕ, nl'omâ perinlo nl'em̃ĕnlâ ze g'oŋwanji wam, e be dĕnga zo.

40 Omâ bânga nlue e bânga miĕ; nl'omâ bânga miĕ e bâng' omâ rom̃i miĕ.

41 Omâ bâng' ovâgisi gw'ina ny'ovâgisi, e be bâng' ipa s'ovâgisi; nl'omâ bâng' omâ mbia gw'ina ny'omâ mbia, e be bâng' ipa s'omâ mbia.

42 Nl'om' edu o be jânj' om̃âri gor' awango winlâ ingongo ny'anlingo minkĕi dadie, gw'ina ny'onlĕngi, giligili mi bulinlia nlue inlĕ, averinlo nl'ipi sĕ.

EWONJO XI.

1 Aroenli gw'azulizi Jisu nli sombi' inlĕngi yĕ igomi ny'anlaga nl'anlag' aṽanli, alubui avila ṽâṽâ go nĕnja nla go kambinla gw'inkali sao.

2 Ndo gw'ayâgio Jŏn go nago y'intyogo ayâgâ ijanja si Krais, arom̃' inlĕng' iyĕmĕ imbanli go bambiĕ inlĕ,

3 Awĕ nle yĕ o bia, mbĕ azue ga venginl' oŋwĕnle?

4 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Gĕndanli kâ takilianli Jŏn *isaon* yi jâgo nlue nli jenla.

5 Apâku mi fâ jenla, nlĕm̃a yi toe kâ kanganla, gâlanli yi tolizo, impoge si fâ jâgâ, bende yi tongunlo, nl'iyunge yi kambinlo ntyango mbia;

6 Nl'ozavinlo gor' om' edu o re agwezo g'oŋwanji wam.

7 Gw'aluo *mângi* sinlâ w'akĕndagi, Jisu avakili go bulinli' anlaga g'oŋwanja wi Jŏn inlĕ, Ande z'agĕ' jenlo nlue gw'itove? nkâgu yi syugazyugio nl'ompunga?

8 Ndo ande z'agĕ', jenlo nlue? omâ re bârio p'ingâi sindĕli? Vonlani, mângi wi bâr' ingâ' indĕli wi re gw'inago s'aga.

9 Ndo ande z'agĕ' jenlo nlue? Ovâgisi? Iñ, mi bulinlia nlue, nli ṽiaganlo nl'ovâgisi kĕ.

10 Kânde winlâ nle yĕ o rĕndio inlĕ, Vonla, mi tom̃' oṽâṽi wam go bosyo yâ, o be kekize mpânlâ yâ go bosyo yâ.

11 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Gore wao w'ayanlio nl'anto, pa bowunlia oma nli mâri o re viaganlo nli Jŏn yi Baptist; ndo oŋwangomĕ gw'inlângâ ny'orowa ar' ompolo viaganlo nla yĕ.

12 Avila gw'intyugu si Jŏn yi

Baptist avïa vënlâ inlângâ ny'orowa nyi bângo nli ngulu, kâ vëmba kë sua nyo nli ngulu.

13 Kânde ivâgisi yodu nl'ivanga y'avâgagi agënda gw'egombe zi Jŏn.

14 Ndo ja nlue' ajivira bânga nyo, winlâ nle Ilaias o vegagi go bia.

15 O re nl'aroi go jâgâ e ga yâgâ.

16 Eza nde zi be kâlanlio mië nl'anlaga winlâ? Wi r'egâlanli g'awanla wi re tugetu gw'igolinlo, avelia indego sao,

17 Awulia inlë, Azu' atonginla nlue abeka, ndo anlue *j*ënla; azu' adenlinla nlue iwâga, ndo anlue *bu*rinlia.

18 Kânde Jŏn avïenli e ny*a* ge *já*nga; nl'awuli wao inlë, Are nl'inlinl' ivë.

19 Oŋwa w'oma avïenli nyagaga nli jângaga; kâ wao bulia inlë, Vonla, inyenli nli nyângi y'ivë, ndego y'ipublikan nl'anlag' avë. Ndo imia si re po pa mbëm nl'awanlië waodu.

20 Vâvâ avakilië go sëmb' inkala s'alendio ndë ijanji së ijenge simamo, kânde wi k*a*lunli' irëmi yao.

21 Azyili gore wë, Korazin! azyili gore wë, Bëthsaida! Kânde, kânle ijanja simamo, s'alendio gore nlue, s'aluo s'adendio go Tair nla go Saidon, gavânlâ s'alingi kalunl' irëmi yao nli pinda nl'ombu.

22 Ndo mi bulinlia nlue inlë, Tair nli Saidon si be sindinla go ntyugu y'oyëkëlio viaganlo nla nlue.

23 Nl'awë, Kepërneum, yi re pandio pa koanga g'orowa, o be syonlio gw'elongo z'ogonli; kânde, kânle ijanja simamo, s'alendio gore wë, s'aluo s'adendio go Sŏdom, gavânlâ y'aloanli koanga nla nlënlâ.

24 Ndo mi bulinlia nlue inlë, Ntye yi Sŏdom yi be sindinla go ntyugu y'oyëkëlio viaganlo nla wë.

25 Gw'egombe mëzâ ayiviri Jisu awulia inlë, Akevа, Rera, Onlivi w'orowa nli ntye, kânde o yumbunl' *isaon* yinlâ avila gore mângi w'imia nla w'okeli, aruminlia yo gore këikëi.

26 Iñ, Rera, kânde yenlâ aroenli mbia gw'antyâ mâ.

27 *Isaon* yodu yi re po pa mië nle Reri yam; nla zy'omâ mi' Oŋwanla kao Rerë, zyele k'omâ mie Rerë kao Oŋwanla, nl'om' edu o re Oŋwanla ajivire tuminlië yë.

28 Yogonli gore mië, anlu' edu y'ajasi, alirinlio nl'aroanlo, kâ mië jâwiza nlue.

29 Wânganli mpangi yam gw'ikuwi yanli kâ nënganli gore mië, kânde mi are nkëngâ n'okendekende w'orëña, gambë anlu' adëng' ijâwa gw'anlinli manli.

30 Kânde mpangi yam yi re dëla, nl'iroanlo nyam nyi re javura.

EWONJO XII.

1 Gw'egombe më Jisu aviaganli gw'intyaga g'owenja wi syânâ; nl'avâgio inlëngi yë njanla, nl'avakili wao nl'idul' imba anya.

2 Ndo gw'ayenl' Ifarisi, w'awulinlië inlë, Vonla, inlëngi yâ wi dende ndaga yi zye rëti go dendo owenja wi syânâ.

3 Ndo awulinli wao inlë, Anlue pa tangunla nli mâri nt'alendio nle Devid, gw'ayâgio yë njanla, nla wao w'avegagi nla yë?

4 Nt'ayinginlië go nago y'Anyambië, anye mpëmba y'ituminlio, yi re yi p*e*gaga rëti go nyo nle yë, ge nle wao w'avegagi nla yë, ndo kao nl'iminisë dadie?

5 Ge anlue pa tangunla gw'ivanga inlë, g'owenja wi syânâ iminisë go nago y'Anyambië wi bundakanla syânâ, ndo wi zye nli ntyëmbâ?

6 Ndo mi bulinlia nlue inlë, Vënlâ r'omâ re viaganlo nli nago y'Anyambië.

7 Ndo kânle anlu' amienli nt'ar'

agamba nyinlâ inlĕ, Mi bele nkĕngâ arang' ijira s'inya, gavânlâ anlu' azĕmbe wao wi re wi zye nli ntyĕmbâ.

8 Kânde Onwa w'oma ay' Onlivi w'owenja wi syanâ.

9 Gw'aviaganlič avila ṽâṽâ ayinginli go nag' wao yi syânâ.

10 Ndo vonla, avegagi gogo omâ luo nl'ogâ juwa pa; nl'aṽambi wao yĕ inlĕ, Re mbia go jinga g'owenja wi syânâ? inlĕ wi ga zâzizĕ.

11 Ndo awulinli wao inlĕ, Oma mĕ mande gore nlue, o re kâ doanla ni'idâmb' iñmâri, ndo ja ny'aposwa gw'ivemba owenja wi syânâ, agote nyo aromba *nyo?*

12 Ndo inyang' iṽolo nyi r'oma viaganlo ni'idâmbĕ; yenlâ re mbia go dende mbia gw'aiñenja mi syânâ.

13 Nl'awulinlič oma mĕ inlĕ, Nyânyunl' ogâ wâ. Nl'anyânyunlič *wo;* nl'aṽinyi wo mbiambiĭ egâlanli g'oiñâri.

14 Ndo Ifarisi w'agâgwi, agĕ' bonde mondâ g'onwanji wĕ nt'are wao kâ jonlĕ.

15 Ndo Jisu amienli, nl'alubuĕ avila ṽâṽâ. Nl'azongio yĕ nl'inkândâ simpolo, nl'arolizič waodu;

16 Nl'azombič wao inlĕ, w'avangĕ mio.

17 Yenlâ aroenl' igamba rĕti ny'agambio nle Aisaia y'ovâgisi inlĕ,

18 Vonla, onwanli am o vinjio mič, o tândo mič, o jenlo mič mbia g'orĕñi wam kĕ; m'be fel' Inlinli nyam gore yĕ, kâ yĕ tuminli' Anlângâ ijĕkĕlia.

19 E be jomanla, nlâ tonga; oma kĕ ayágâ inyoi nyĕ gw'agala.

20 Nkâgu tukia pa amágunle yo bango; nl'otutu w'ojo anlime wo; kao atoñ' oyĕkĕlio go keva.

21 Anlângâ kĕ mi be bekeli' ini nyĕ.

22 Egombe mĕ aṽagio gore yĕ omâ vegagi nl'inlinl' iṽe, ipâku nl'iñmañu; nl'arolizič yĕ; yenlâ aroenl' ipâku nl'iñmañu ny'agambi ayenla.

23 Nl'amami anlaga waodu awulia inlĕ, Winlâ *ga* Onwa wi Devid?

24 Ndo gw'ayâgio Ifarisi, w'awul' inlĕ, *Oma* winlâ e tomb' anlinl' ambe kao ṽâ Bečzibul y'oga w'anlinl' ambe.

25 Ndo Jisu amienl' ipikili sao, awulinlia wao inlĕ, Inlâng' wedu nyi keranla, nyomĕ nyi jila; nli nkali edu ge nago yi keranla y'aloanlize.

26 Ndo ja Setan atombe Setan, gamběnlĕ akeranla, sambo ivendi nyĕ nyo kâ doanla sĕ?

27 Ndo ja mi atomb' anlinl' ambe ṽâ Beĕlzibul, ṽâ mande tomb' awanli anli aromba wao mo? wao sambo wi be doanl' iyĕkĕli yanli.

28 Ndo ja mi atomb' anlinl' ambe nl'Inlinla ny'Anyambič, gamběnlĕ anlu' abienlo nl'inlângâ ny'Anyambič.

29 Ge oma kâ jinginla sĕ go nago y'ongulungulu agwĕr' igumbi nyĕ, kao adonge kor' ongulungulu? ṽâṽâ be kwĕrĕ nag' wĕ.

30 Ayĕ o re e kanla mič gamběnlĕ asira mič; nla yĕ o re e kenja nla mič, gamběnlĕ abundakanla.

31 Yenlâ mi bulinlia nlue inlĕ, Ibe edu nl'orâwo wi be nyezo awa w'anlaga, ndo orâwo *wi tâwo wao* Inlinl' *ivia* w'anyezizo du anlaga.

32 Om' edu o kamb' igamba nyi sir' Onwa w'oma, nyi be nyezo yĕ; ndo om' edu o kamb' igamba nyi sir' Inlinl' iṽia, nyo ny'anyezo yĕ nlâ go ntye yinlâ, nlâ go ntye mâri.

33 Vanganl' erere eṽia, nl'ilondi yĕ imbia; azya nlânlâ vanganl' erere eṽe, nl'ilondi yĕ imbe; kânde erere zi mio nl'ilondi yĕ.

34 Awa w'impenli! anlu' aṽe anlue kâ jâlie kamb' *agamb'* ambia

sĕ? Kânde ogwanla wo kamb' *isaon* yi re bunla pa g'orĕm̃a.

35 Omâ mbia e kâgunli' *isaon* imbia avila gw'igumb' iv̄ia ny'orĕm̃' wĕ; nl'omâ mbe e kâgunli' *isaon* imbe avila gw'igumb' iv̄e.

36 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Igamba nyambiĕ edu, nyi be kambo nl'anlaga, nyi be bambio wao ntangо go ntyugu y'oyĕkĕlio.

37 Kânde o be po mbĕm nl'agambi mâ, o be po k'ogara nl'agambi mâ.

38 Nl'ayiviri awĕwâ w'irĕndisi nl'Ifarisi inlĕ, Onlĕnji, azue bele jenl' elemba gore wĕ.

39 Nl'ayivirĕ awulinlia wao inlĕ, Anlag' av̄e nla w'ibandanla wi but' elemba, ndo w'avo elemba, kao elemba zi Jona y'ov̄âgisi.

40 Kânde ga nt'avegagi Jona gw'iwum̃u nyi nyândâ im̃and' iraro nl'igwĕr' iraro; yenlâ be doanl' Oŋwa w'oma g'orĕm̃a wi ntye im̃and' iraro nl'igwĕra k'iraro.

41 Mângi wi Nineva wi be kumanla g'oyĕkĕlio nla mângi sinlâ, ageva wao; kânde wao w'agalunl' irĕm̃i yao nl'ikambinla si Jona; ndo vonlanli, v̄ĕnlâ r'omâ re viaganlo nli Jona.

42 Og' om̃anto wi Syiba e be kumanla g'oyĕkĕlio nla mângi sinlâ, ageva wao; kânde ayĕ av̄ienli avila g'owondo wi ntye go jâgâ imia si Sŏlomŏn; ndo vonlanli, v̄ĕnlâ r'omâ re viaganlo nli Sŏlomŏn.

43 Go du' inlinla nyi nanga ny'adubui avila gor' oma, nyi kĕndagĕnda go wogo yakaka mbutag' ijâwa, ndo nyi dĕnga.

44 V̄âv̄â bulia nyo inlĕ, M'be finia go nag' wam y'avilio miĕ; go bia nyo nyi duunlo yo ntevo, jâmbunlo pa nli keka pa.

45 Kâ nyo kĕndaga awâng' anlinl' am̃ĕnle orâgĕnlo ambe viaganlo nla nyomĕ, ayinginla mo, aloanla v̄av̄a; nli *mpanginli* nuunla y'oma mĕ yi feva viaganlo nli nonga. Be toa yenlâ kĕ gor' anlag' av̄e winlâ.

46 Ndo gw'agambinliagĕ anlaga *agamba* minlâ, vonla, ngi yĕ nl'awareri yĕ w'agumanli gw'igala awuta go kamba nla yĕ.

47 Nl'awulinlio yĕ nl'oma inlĕ, Vonla, ngi yâ nl'awareri yâ wi kumanla gw'igala wi buta go kamba nla wĕ.

48 Nl'ayivirĕ awulinli' oma mĕ o wulinlĕ inlĕ, Ngi yam mande? nl'awareri yam wamande?

49 Nl'alav̄inlĕ ogâ wĕ gor' inlĕngi yĕ awulia inlĕ, Vonlanli ngi yam nl'awareri yam.

50 Kânde om' edu o dende ntândinli ya Reri yam yi re g'orowa, ayĕ oŋwareri yam onlom̃e, nl'oŋwareri yam oŋwanto, nli ngi yam.

EWONJO XIII.

1 Ntyugu mĕmo alubui Jisu avila go nago aloanla tu g'ozyĕgĕ w'eliv̄a.

2 Nl'alatanli gore yĕ anlag' awenge, yenlâ agwenliĕ gw'elende aloanla tu; nl'agumanl' anlaga waodu g'ozyĕgĕ.

3 Nl'agambinliĕ wao *isaon* imienge nl'inkogo, inlĕ, Vonlanli, onyĕnyisi agĕndi go nyĕny' *ilonda.*

4 Ndo gw'anyĕnyiĕ, imiĕwâ y'avoswi go mpânlâ; nl'av̄ienl' inyânli anya yo;

5 Imiĕwâ y'avoswi gw'imbora s'ado, yi re yi *p*egaga nl'orâi oŋwenge; nl'azunge tuwunli yo, kânde yi *p*egaga nl'orâi oŋwenge.

6 Ndo gw'arângwi nkombe, avezyo yo; nl'ayom̃i yo kânde yi *p*egaga nl'iramba.

7 Avosw' imiĕwâ kĕ gw'arĕnde; nl'avom̃' arĕnde, araga yo.

8 Ndo imiĕwâ y'avoswi g'orâi ombia; nl'ayanli yo ilonda om̃âri

nkama, oñâri agomi orov̄a, nl'oñâri kĕ agomi araro.

9 O re nl'aroi go jâgâ, e ga yâgâ!

10 Nl'av̄ienl' inlĕngi awulinlič inlĕ, Ezande zi kovinlâ wao inkogo?

11 Nl'ayivirič awulinlia wao inlĕ, Kânde re po pa nlue go mi' ayumbunlo m'inlângâ ny'orowa, ndo zye po pa wao.

12 Kânde om' edu o re dĕnga pa, e be po, kâ yĕ bunlio; nd'om' edu o re azyele, vanganle yi re nla yĕ yi be bânginlo yĕ.

13 Go *ntinla* yinlâ yo kovinla mič wao inkogo, inlĕ, go jena wao wi jenla, nla go jâgâ wao wi *já*gâ, wao kĕ wi kotiza.

14 Nl'ipâga si Aisaia si toa rĕti gore wao, si bulia inlĕ, Gw'ijâgâ anlue be jâgâ, kâ nlu' agotiza; nl'iponla anlue be ponla, kâ nlu' ayenla.

15 Kânde irĕm̄a y'anlaga winlâ y'avâm̄i, w'azili jâgâ nl'aroi, w'anlunji kĕ antyâ mao; wi vende jenla nl'antyâ, ayâgâ nl'aroi, agotiza nl'irĕm̄a, agalua, kâ mič toliza wao.

16 Ndo ozavinlo gw'antyâ manli, kânde mi jenla, nla gw'aroi manli, kânde mi jâgâ!

17 Kânde rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, Ivâgis' imienge nl'anlag' av̄ia awenge w'av̄elagi go jenl' *isaon* yi jenlo nlue, ndo wi jenla; nla go jâgâ *isaon* yi jâgo nlue, ndo wi *já*gâ.

18 Yâgânli sambo nkogo y'onyĕnyisi.

19 Go jâg' om' edu ayâg' igamba ny'inlângâ, kâ y'agotiza, v̄âv̄â bi' Ombe azua nyo nyi re nyĕnyo pa g'orĕm̄i wĕ; winlâ nle yĕ o nyĕnyio go mpânlâ.

20 Ayĕ o nyĕnyio gw'imbora s'ado, nle yĕ o jâgâ igamba, kĕ sunge bânga nyo nle mbia;

21 Ndo azye nl'oramba ayĕmĕ, ndo are v̄'onwâ lingo; ndo go bie njuke ge ikâmbiza g'onwanja w'igamba, gambĕnlĕ akwezo nĕganĕga.

22 Ayĕ o nyĕnyio gw'arĕnde, nle ye o jâgâ igamba, kâ inaka si ntye yinlâ ni'itemiza s'anliva tag' igamba, kâ yĕ toe nkele.

23 Ndo ayĕ o nyĕnyio g'orâi ombia, nle yĕ o jâgâ igamba agotiza nyo; o re e janl' ilonda ke, avanga oñâri nkama, oñâri agomi orov̄a, oñâri kĕ agomi araro.

24 Nl'agovinlič wao nkogo mâri, awulia inlĕ, Inlângâ ny'orowa nyi re g'omâ nyĕny' ilond' imbia go ntyagi yĕ;

25 Ndo gw'anlanli anlaga, av̄ienl' olov̄alov̄i wĕ anyĕny' ilond' imbe go gare y'imbia, nl'agĕndiagĕ.

26 Ndo gw'awei ijavi, ayanl' ilonda, v̄âv̄â ayenlanl' ilond' imbe kĕ.

27 Nl'av̄ienl' anlaga w'omâ nive nago, awulinlič inlĕ, Rera, o zye nyĕny' ilond' imbia go ntyagi yâ? Ndo y'adĕng' ilond' imbe nla gwĭ?

28 Awulinli wao inlĕ, Olov̄alov̄i ayĕ re denda pe *ndaga* yinlâ. Awulinlio yĕ nl'anlaga *mĕ* inlĕ, O bel' inlĕ, azue ga gĕ' kuminlia yo?

29 Awul' inlĕ, Nyawĕ, go kuminlia nlue ilond' imbe, anlue vende todunl' ilond' imbia kĕ nla yo.

30 Riganli yo imbanli poñ̄a ta agĕnda gw'egombe z'itenla; gw'egombe z'itenla gambĕ mi abulinlie mângi-tenla inlĕ, Longe kuminlienl' ilond' imbe kâ koranli yo ata, go pezya yo; ndo imbia, v̄aganli yo go nag' wam.

31 Nl'agov̄inlič wao nkogo mâri awulia inlĕ, Inlângâ ny'orowa nyi re g'intyâ nyi mutard, ny'awângio nl'oma av̄ĕnlo go ntyagi yĕ.

32 Nyi re rĕti inyango viaganlo nl'ilonda yodu, ndo ja ny'apoñ̄a, nyi r'ivolo viaganlo nl'owâng' we-

du, agalu' erere, kâ inyânli s'igonlo bia aloanla gw'ampare mĕ.

33 Nl'agovinlič wao nkogo mâri inlĕ, Inlângâ ny'orowa nyi re ga lĕvĕn, y'awângio nl'oñanto ayumbunlo gw'itondo yi mpĕmba iraro, kao yodu y'ativa nli lĕvĕn.

34 Jisu agambinli anlaga *isaon* yinlâ yodu nl'inkogo; e kamba nla wao nkogo fâ.

35 Yenlâ *igamba* ny'agambio nl'ovâgisi ny'aroenli rĕti inlĕ, M'be nungunl' ogwanli wam nl'inkogo, m'be kâgunli' isaon y'ayumbunlio avila gw'ipakilia si ntye yinlâ.

36 Nl'avinlizi Jisu avinliz' anlaga, ayinginla go nago; nl'avienl' inlĕngi yĕ gore yĕ, awulinlič inlĕ, Mieza zue nkogo y'ilond' imbe yi ntyaga.

37 Nl'ayivirič awulinlia wao inlĕ, Ayĕ o nyĕny' ilond' imbia nle Oŋwa w'oma.

38 Ntyaga nle ntye yinlâ; ilond' imbia nl'awa w'inlângâ; ndo ilond' imbe nl'awa w'Ombe.

39 Olovalovi o nyĕnyi yo nle Setan; egombe z'itenla nle ntyai yi ntye; mângi wi tenla nl'ivâvi.

40 Yenlâ re ga nte kuminlio ilond' imbe avezyo g'ogonli; nlânlâ be doanla go ntyai yi ntye yinlâ.

41 Oŋwa w'oma e be tom' ivâvi yĕ; kâ wao kuminlia avila gw'inlângâ nyĕ abaku modu, nla wao wi dend' ibe;

42 Awala wao gw'elongo z'ogonli; gogo be doanl' edingo nli nkĕgĕrĕ y'anlâ.

43 Egombe mĕ *anlag'* avia wi be bamba ga nkombe gw'inlângâ nya Reri yao. Ayĕ o re nl'aroi go jâgâ e ga yâgâ!

44 Inlângâ ny'orowa kĕ nyi r'egâlanli g'igumba jumbunlo pa go ntyaga, nyi re go dĕngo nyo nl'oma, e jumbunla nyo, ndo vâ mbia ya nyo e kĕnda agola ya yodu yi re nla yĕ, kâ yĕ nive ntyaga mĕ.

45 Inlângâ ny'orowa kĕ nyi r'egâlanli g'oma w'agolo, o but' ado ambia;

46 O re go dĕngĕ ido iñâri nyi njonli mpolo, e kĕnda agola ya yodu yi re nla yĕ, kâ yĕ niva nyo.

47 Inlângâ ny'orowa nyi re kĕ egâlanli g'elovа pungo pa go ntyuva, kâ zo divinl' onlâng' wedu.

48 Zi re, gw'ajonlia zo, wi dura zo g'ozyĕgĕ, kâ wao doanla tu agenja via gw'ilombo, ndo ve yo falo wao.

49 Yenlâ be doanla go ntyai yi ntye; ivâvi wi be bia, avinj' ave avila go gare y'avia,

50 Awala wao gw'elongo z'ogonli; gogo be doanl' edingo nli nkĕgĕrĕ y'anlâ.

51 Jisu awulinli wao inlĕ, Anlu' akotiz' isaon yinlâ yodu? w'awulinlič inlĕ, Iñ, Rera.

52 Nl'awulinlič wao inlĕ, Orĕndisi edu sambo o re nĕnga p'isaon y'inlângâ ny'orowa, are g'omâ nive nago, o kâgunli' avila gw'igumbi nyĕ *ya* yânla nli lungu.

53 Nl'aroenli gw'aluo Jisu amĕnliz' inkogo sinlâ, alubuĕ avila vâvâ;

54 Nl'avienlič gw'inlângâ nyĕmĕ, anlĕnja wao go nag' wao yi syânâ; yenlâ amami wao awulia inlĕ, Imia sinlâ nli lemba yinlâ yi re nl'*oma* winlâ yi pila gwi?

55 Winlâ *ga* oŋwa w'okĕngekĕnge? ngi yĕ e fwelio inlĕ, Meri, nl'awângi yĕ anloñe wa Jems, wa Josĕs, wa Saimon nla wa Judas?

56 Nl'awângi yĕ anto waodu wi zye nla zue kĕ? *Isaon* yinlâ yodu sambo yi re nl'*oma* winlâ yi pila nla gwi?

57 Nl'avendinli wao yĕ. Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Ovâgisi e

doanla alubo, kao gw'inlângâ nyĕmĕ, nla go nag' wĕmĕ.

58 Ndo e dende lemba yenge gogo nl'ito' ayiviri sao.

EWONJO XIV.

1 Egombe mĕ ayâgio Hĕrod yi Titrark ayâg' eluñi zi Jisu,

2 Nl'awulinlič anlagi wĕ inlĕ, Ayĕ Jŏn yi Baptist; atongwi avila gw'ijuwa, yenlâ lemba yi dendo ndĕ.

3 Kânde Hĕrod aluo akoti Jŏn, agorĕ, awelĕ go nago y'intyogo g'oŋwanja wi Hĕrodias y'oñanto wi Filip y'oŋwareri yĕ.

4 Kânde Jŏn awulinlič inlĕ, Zye mbia gore wĕ go jombĕ.

5 Nl'avĕlič go jonlĕ, ndo arienl' anlaga, kânde w'ayenlagič g'oṽâgisi.

6 Ndo gw'aroenli ntyago yi ntyugu y'ayanlio Hĕrod, ayinlagi oŋwâ ŋwanto wi Hĕrodias go garegare yao, arândie Hĕrod.

7 Yenlâ avanganlič nl'orango go pĕ ezâm' edu zi be bambič yĕ.

8 Ndo gw'aluo yĕ azombio nle ngi yĕ, awul' inlĕ, Va mič vĕnlâ ewonjo zi Jŏn yi Baptist gw'epĕlĕ.

9 Nl'ayenl' oga ekĕṽa; ndo g'oŋwanja w'irango nla wao w'avegagi tu nla yĕ azombi *zo* go po.

10 Nl'aroñič arenle Jŏn ompeli go nago y'intyogo.

11 Nl'aṽagio ewonjo zĕ gw'epĕlĕ, avo isesa; nl'aṽagič *zo* gore ngi yĕ.

12 Nl'aṽienl' inlĕngi yĕ arombinl' ebende, agĕ' bĕnla zo; nl'agĕndi wao agĕ' bulinlie Jisu.

13 Ndo gw'ayâgio Jisu, alubui ṽâṽâ nl'elende, *agĕnda* go mbora y'orove ayĕ anka; ndo gw'ayâgio anlaga, w'azongič nli ntye avila gw'inkala.

14 Gw'azyumič ayenl' anlag awenge, ayenlič wao ekĕṽa, aroliz' ibĕli yao.

15 Egombe zi nkolo aṽienl' inlĕngi yĕ gore yĕ awulia inlĕ, Yinlâ nle mbora y'orove, nl'owenja w'akĕndagi; ṽinliz' anlaga, kâ wao kĕnda gw'inkala agol' inyi saomĕ.

16 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Wi zy'isyâlâ nyi kĕnda; vanli wao inya anluemĕ.

17 Nl'awulinli wao yĕ inlĕ, Azu' azye nla *sinya* ṽĕnlâ, kao amonga mi mpĕmba atanli nli ṽĕrĕ ṽanli.

18 Nl'awulič inlĕ, Ṽaganli mo gunlu gore mič.

19 Nl'azombič anlaga go doanla tu gw'amanli, nl'awângič amonga mi mpĕmba atanli nli ṽĕrĕ ṽanli, avonla g'orowa, azavinla *mo;* nl'ayarunlič *mo* ava inlĕngi amonga, kâ inlĕngi *pa* anlaga.

20 Nl'anyenli waodu, ayora; nl'aguminli wao nkizi s'ariganli igomi ny'itondo nl'itondo imbanli ralie.

21 Ndo mângi w'anyenli w'aroenli ṽâ ntâzĕn s'anlome ntyanli, tombare p'anto nl'awanla.

22 Nl'azunge sombi Jisu azombi' inlĕngi yĕ go kwenla gw'elende alalia go bosyo yĕ go ntye mâri, go fwinlizĕ anlaga.

23 Gw'aluo yĕ afwinliz' anlaga, avandi go nomba ayĕ anka go kambinla. Ndo gw'aroenli nkolo avegagi gogo ayĕ dadič.

24 Ndo elende z'aluo z'atoenli go garegare y'eliṽa bolanganlaga nl'ikeva; kânde ompunga w'avegag' akoña *nla wao.*

25 Ndo ayenjinla aṽienli Jisu gore wao njarag' eliṽa *nl'agolo.*

26 Gw'ayenl' inlĕngi ayenlĕ e jar' eliṽa *nl'agolo*, w'arataññinli, awulia inlĕ, Nl'ibambo; nl'awoginli wao nl'itia.

27 Ndo Jisu azunge kambi nla wao, awulia inlĕ, Zindianl' irĕña, nle mič, arianli.

28 Nl'ayiviri Pitĕr awulia inlĕ,

Rera, jâgâ nle wĕ, zombia mič bia gore wĕ gw'anlingo.

29 Nl'awulič inlĕ, Yogo; Nl'azuminli Pitĕr avila gw'elende, ayar' anlingo, go kĕnda gore Jisu.

30 Ndo gw'ayenlič ompung' ompolo, arienli; nl'avakilič nl'idâminla, kâ yĕ tong' inlĕ, Rera, zunginla mič.

31 Nl'azunge daṽinli Jisu ogâ, agotĕ, awulinlič inlĕ, Awĕ y'ijivir' ijango, ezande z'adoṽâ mpaga?

32 Gw'agwenli wao gw'elende ayĕki ompunga.

33 Nl'aṽienli mângi w'aluo gw'elende azavinlĕ, awulia inlĕ, Giligili awĕ nl'Oŋwa w'Anyambič.

34 Gw'aluo wao w'adali, awoŋwi wao go ntye yi Gĕnĕsarĕt.

35 Ndo gw'amienli mângi wi mbora mĕ amič, w'aroṁi go ntye yodu vingovingo, aṽaga gore yĕ anlaga waodu w'avegagi nli nkanli;

36 Nl'agwenli wao yĕ inkâlâ inlĕ, wi ga got' ogombinlo w'onlambi wĕ dadie; nl'aroli waodu w'agoti *wo*.

EWONJO XV.

1 Egombe mĕ aṽienli gore Jisu irĕndisi nl'Ifarisi wi Jeruselĕm, awulia inlĕ.

2 Ande zi pav' inlĕngi yâ avav' inĕnja s'anlĕrâ? kânde wi jovunl' agâ mao, go nya wao inya.

3 Nl'ayivirič awulinlia wao inlĕ, Ande zi pavo nlue avav' ozombio w'Anyambič nl'inĕnji sanli?

4 Kânde Anyambič azomb' inlĕ, Lube reri yâ nli ngi yâ; nl'om' edu o tâwe rerĕ ge ngwĕ, e ga yuwe njuwaga.

5 Ndo anlue bulia inlĕ, Om' edu o bulinlie rerĕ ge ngwĕ inlĕ, Orunda, czâm' edu zi re wĕ kâ dendo mbia nle mič, alube reri yĕ ge ngi yĕ nyĕnle.

6 Yenlâ anlu' are jonla p'ozombio w'Anyambič nl'inĕnji sanli.

7 Anlue imbi-agwanla! Aisaia avâgi g'oŋwanji wanli mbiambiĭ inlĕ,

8 Mângi sinlâ wi syusya pičrĕ nla mič nl'agwanli mao, aluba mič nl'inlumbu yao; nd'irĕṁi yao yi re bo avila gore mič.

9 Ndo wi savinla mič ṽâ nyawĕnyawĕ; nĕnjag' inĕnja izombio y'anlaga.

10 Nl'aṽelič anlaga awulinlia wao inlĕ, Yâgânli, kâ kotizanli!

11 Arang' *eza* zi jinginla g'ogwanla zo feviz' oma; ndo zo zi kâgwa avila g'ogwanla, zo feviz' oma.

12 Nl'aṽienl' inlĕngi yĕ awulinlič inlĕ, O voro inlĕ Ifarisi w'aṽendi, gw'ayâgio wao igamba mĕnyâ?

13 Nl'ayivirič awulinlia wao inlĕ, Owâng' wedu wi re wi bĕnlo nle Reri yam y'orowa, wi be todunlo.

14 Riganli wao ṽâṽâ; wao nl'apâku, wi kĕndia k'apâku; ndo ja ipâku ny'akĕndi' ipâku, gamběnlĕ w'aṽanli w'aposwa gw'ivemba.

15 Nl'ayiviri Pitĕr awulinič inlĕ, Mieza zue nkogo yinlâ.

16 Awuli Jisu inlĕ, Anlue kĕ anlue p'are sikotiza fâ?

17 Anlue agotiz' inlĕ, ezâm' edu zi jinginla g'ogwanla zi piaganla gw'iwuṁu, kâ yo falo go nago y'ogâmbâ?

18 Ndo *isaon* yi kâgwa avila g'ogwanla, yi bia avila g'orĕṁa; yinlâ yo feviz' oma.

19 Kânde avila g'orĕṁa kâgw' ipikil' ibe, ijonla s'anlaga, ipenga s'anto, ibandanla, ijufa, ibĕrinla, nl'itâw' Anyambič;

20 Yinlâ nle yo yi feviz' oma; ndo go nya agâ m'ayovunlo, y'aṽeviz' oma.

21 Nl'alubui Jisu avila ṽâṽâ, agĕnda gw'inkova si Tair nli Saidon.

22 Ndo vonla, oṁanto wi Kenean

avïenli avila gw'inkoṽa mĕ alaginlĕ awulia inlĕ, Yenla mĭĕ ekĕṽa, Rera, Onwa wi Devid! onwanli am onwanto are jela pa nl'inlinl' ive.

23 Ndo e *j*ivirĕ mpângâ; nl'avienl' inlĕngi yĕ agwenlĕ inkâlâ awulia inlĕ, Ṽinlizĕ, kânde e tonga go nyumi yazyo.

24 Nl'ayivirĭĕ awulia inlĕ, Mi toñño, kao gw'adâmbĕ mi re pera pa mi nago yi Isreĕl.

25 Nl'aṽienl' *owanto* aloṽinlĕ akâtâlâ awulia inlĕ, Rera, nlungunla mĭĕ.

26 Nl'ayivirĭĕ awulia inlĕ, Zyele mbia go bâng' inya s'awanla avunginla so imbua.

27 Nl'awulĭĕ inlĕ, Iñ, Rera, ndo imbua si nye nkizi si poswa avila go tavuru y'irereṽĕnlĕ sao.

28 Nl'ayiviri Jisu awulinlĭĕ inlĕ, Oñanto, njiviri yâ yi re mpolo! ga loanle gore wĕ nte belâ. Nl'onwanli ye onwanto aroli gw'igwĕra mĕ.

29 Nl'aviaganli Jisu avila ṽâṽâ aṽia gw'eliṽa zi Galili; nl'avandi yĕ go nomba aloanla tu gogo.

30 Nl'aṽienli gore yĕ anlag' awenge w'avegagi nli nlĕñña, nl'apâku, nl'añañŭu, nli mângi wi re agâ akulu, nl'awĕnle awenge; alimbinla wao gw'agolo mi Jisu, nl'arolizĭĕ wao;

31 Yenlâ amami anlaga, gw'ayenli wao añañŭu mi kamba, nli mângi wi re agâ akulu tolizo pa, nli nlĕñña yi kĕnda, nl'apâku mi jenla; nl'azuminli wao Anyambĭĕ yi Isreĕl.

32 Nl'aṽeli Jisu aṽeli' inlĕngi yĕ awulia inlĕ, Mi jenl' anlaga *winlâ* ekĕṽa, kânde w'adoanli nla mĭĕ ntyugu ntyaro, ndo wi zye nl'*eza* zi nyo wao; ndo mi aw*i*nlize wao nli njanla, wi vende kwa sike go mpânlâ.

33 Nl'awulinlio yĕ nl'inlĕngi yĕ ịnlĕ, Azue be dĕng' inya si joriz' anlaga ontango winlâ g'orove gunlu nla gwĭ?

34 Nl'awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Anlu' are nl'among' amia? Nl'awuli wao inlĕ, Orâgĕnlo, nli yeṽĕrĕ yakwĕ.

35 Nl'azombĭĕ anlaga go doanla tu go ntye.

36 Nl'awângĭĕ among' orâgĕnlo, nli ṽĕrĕ, av' akeṽa, nl'ayarunlĭĕ *mo* ava *mo* inlengi yĕ, kâ inlĕngi *pa* anlaga.

37 Nl'anyenli waodu ayora; nl'aguminli wao nkizi y'ariganli itondo orâgĕnlo ralie.

38 Mângi w'anyenli w'avegagi ntâzen s'anloñe nai, tombare p'anto nl'awanla.

39 Nl'aṽinlizĭĕ anlaga, agwenla gw'elende, aṽia go wogo yi Magdala.

EWONJO XVI.

1 Nl'aṽienl' Ifarisi nl'Isadusi, alembĕ, aṽambĭĕ go tuminlia wao elemba avila g'orowa.

2 Nl'ayivirĭĕ awulinlia wao inlĕ, Egombe zi nkolu, anlue bulia inlĕ, Owenj' oṽia; kânde orowa wi re tenlatenla.

3 Ndo ibanga, *inlĕ*, Owenj' oṽe nlĕnlâ, kânde orowa wi re tenlatenla nl'ipinda. Imbi-agwanla! anlu' avoro go syili' ozyo w'orowa, ndo anlue j*a*lie mie lemba yi gombe?

4 Anlag' aṽe nla w'ibandanla wi but' elemba; ndo w'avo elemba, kao elemba zi Jona y'ovâgisi. Nl'arigĭĕ wao agĕndaga.

5 Gw'awonw' inlĕngi yĕ awonwa go ntye mâri, w'aluo w'adeṽanli go bânge mpĕmba.

6 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Vonlanli, kâ kelimanli go lĕṽĕn y'Ifarisi nla y'Isadusi.

7 Nl'agambagi wao inlĕ, Kânde azue pa bânge mpĕmba.

8 Ndo Jisu amienli awulinlia wao inlĕ, Anlue y'ijivir' ijango, ezande zi kambagamba nluemĕ inlĕ, Kânde azue pa bânge mpĕmba?

9 Nla nlĕnlâ winlâ anlue pa kotiza, ge jonginlia among' atanli mi ntâzĕn *s'anlaga* ntyanli, nl'ontango w'itondo w'aguminlio nlue?

10 Nlâ among' orâgĕnlo mi ntâzĕn *s'anlaga* nai, nl'ontango w'ibaka w'aguminlio nlue?

11 Ezande zi re nlu' agotiz' inlĕ, mi kamba nla nlue g'oŋwanja wi mpĕmba inlĕ, gelimanli go lĕvĕn y'Ifarisi nl'Isadusi?

12 V̄âv̄â agotizi wao inlĕ, e bulia inlĕ, gelimanli go lĕvĕn yi mpĕmba, ndo gw'inĕnja s'Ifarisi nl'Isadusi.

13 Gw'awoŋwi Jisu gw'imbora si Kaisaria yi Filip, av̄amb' inlĕngi yĕ inlĕ, Anlaga wi bulia inlĕ, Mĭĕ, oŋwa w'oma, mĭĕ mande?

14 Nl'awuli wao inlĕ, Awĕwâ *wi bulia* inlĕ, *awĕ* Jŏn yi Baptist; awĕwâ inlĕ, Ilaias; nl'awĕwâ inlĕ, Jĕrimaias, g'oñâri w'ivâgisi.

15 Nl'awulinlĭĕ wao inlĕ, Ndo anlue bulia inlĕ, Mĭĕ mande?

16 Nl'ayiviri Saimon Pitĕr awulia inlĕ, Awĕ nle Krais y'oŋwa w'Anyambĭĕ yabâ.

17 Ayiviri Jisu awulinlĭĕ inlĕ, Ozavinlo gore wĕ, Saimon oŋwa wi Jona, kânde o miezo nl'ozyonli nli ntyinla, ndo kao nle Reri yam yi re g'orowa.

18 Mi bulinliâ k'inlĕ, Awĕ nle Pitĕr; m'be noge ŋando yam kĕ gw'ido nyinlâ; nl'agugi m'elongo z'ogonli m'ageve yo.

19 M'be pâ k'isyape s'inlângâ ny'orowa; nl'osao' edu wi be dirio ndâ go ntye, wo kĕ wi be dirio g'orowa; nl'osao' edu wi be purunlo ndâ go ntye, wo kĕ wi be doanla purunlo pa g'orowa.

20 V̄âv̄â azombĭĕ inlĕngi yĕ inlĕ, wi ga rig' amiez' om' edu inlĕ, Ayĕ nle Krais.

21 Avila gw'egombe mĕ avakili Jisu go miez' inlĕngi yĕ inlĕ, e ga gĕnde go Jeruselĕm, azindinl' isaon imienge gor' anlĕrâ nl'iminisĕ impolo, nl'irĕndisi, kĕ jonlo, arongunlio go ntyugu yi ntyaro.

22 Nl'agoti Pitĕr agotĕ *g'ogâ*, avakilia degĕ, awulia inlĕ, *Anyambĭĕ e ga* voginlâ, Rera! *igamba* nyinlâ ny'aloanize gore wĕ.

23 Nl'av̄izĭĕ awulinlia Pitĕr inlĕ, Lubua gore mĭĕ, Setan! Awĕ nl'ibaku gore mĭĕ, kânde o nl*a*k' isaon y'Anyambĭĕ, ndo kao isaon y'anlaga.

24 V̄âv̄â awuli Jisu awulinl' inlĕngi yĕ inlĕ, Om' edu o bele songa mĭĕ e ga nliminl' oku' wĕmĕ, kĕ tombinle krâsi yĕ, av̄enga mĭĕ.

25 Kânde om' edu o be sunginl' eñĕnlâ zĕ, e be perinlo nle zo; nl'om' edu o be periz' emĕnlâ zĕ g'oŋwanji wam, e be dĕnga zo.

26 (Kânde oba nde wi re nl'oma, ja anyenle ntye yodu, averiz' inlinli nyĕ? ge ande zi r'oma kâ pa gw'avendĕ m'inlinli nyĕ?)

27 Kânde Oŋwa w'oma e be bia nl'ivenda nya Reri yĕ, nl'iv̄âv̄i yĕ nl'ayĕ; egombe mĕ e be p'om' edu ga nt'ar' ijanji sĕ.

28 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, R'awĕwâ gore wao wi re v̄ĕnlâ gore, wi re w'alemb' ijuwa, kao w'ajenl' Oŋwa w'oma e bia gw'inlângâ nyĕ.

EWONJO XVII.

1 Ndo viaganlo ntyugu orov̄a Jisu awângi Pitĕr nle Jems nli Jŏn oŋwareri yĕ, avauda nla wao go nomba ndondui wao dadiĕ.

2 Nl'agalui egâlanli zĕ gw'azyo mao, nl'ozyo wĕ w'av̄ambi ga nkombe, nl'ingâi sĕ s'aroenli pupu g'ozange.

3 Ndo vonla, awowunli gore wao

Mosĕs nli Ilaias, nl'agambi wao nla yĕ.

4 Nl'ayiviri Pitĕr awulinlie Jisu inlĕ, Rera, re mbia gore zue go doanla ṽĕnlâ; ja oṁ' ajivira azue ga nloge ṽĕnlâ sapala raro, eṁâri gore wĕ, nl'eṁâri gore Mosĕs nl'eṁâri kĕ gore Ilaias.

5 Gw'agambagiĕ *yenlâ*, vonla, evindi zapupu z'aliṽinli wao; nla vonla, inyoi avila gw'evindi ny'awul' inlĕ, Winlâ nl'Oŋwanli am o tândo miĕ, o tândia miĕ kĕ; yâginlonli yĕ.

6 Gw'ayâgio inlĕngi w'avoswi azyo mao go ntye, aria polo.

7 Nl'aṽienli Jisu aṽata wao, awulia inlĕ, Nlângwanli, kâ a*r*ianli.

8 Ndo gw'arombinli wao antyâ mao wi j*e*nl' oma nyĕnle, kao Jisu dadie.

9 Ndo gw'azuminli wao avila go nomba, Jisu azombi wao inlĕ, Aw*u*linlianl' om' edu ndaga y'ajenlo *nlue*, kao Oŋwa w'oma atongwa avila gw'ijuwa.

10 Nl'aṽambio yĕ nl'inlĕngi yĕ inlĕ, Ezande zi bulio nl'irĕndisi inlĕ, Ilaias e ga longe bie?

11 Nl'ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Giligili Ilaias e be donge bia, avâ doanliz' isaon yodu.

12 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Ilaias aṽienli, ndo wi m*i*ĕ du; ndo w'alendi yĕ nt'arândi wao; nlânlâ re kĕ be sindinl' Oŋwa w'oma azindinla ṽâ wao.

13 Nl'amienli inlĕngi egombe mĕ inlĕ, agambi nla wao g'oŋwanji wi Jŏn yi Baptist.

14 Gw'aṽienli wao gor' anlaga, aṽienl' oma gore yĕ, aloṽinlĕ akâtâlâ, awulia inlĕ,

15 Rera, voginl' oŋwanli am, kânde ar' eranliĕ; e jenle nkazya mbe; kânde gombe yenge e poswa g'ogonli, nli gombe yenge e poswa gw'anlingo.

16 Aṽagi miĕ yĕ gor' inlĕngi yâ, ndo wi j*a*lie tolizĕ.

17 Nl'ayiviri Jisu awulia inlĕ, E anlaga wi r'ijivira fâ, feva pa kĕ polo! olingo nde wi be doanla miĕ nla nlue? olingo nde wi be sindinla miĕ nlue? ṽaganliĕ gunlu gore miĕ.

18 Nl'azĕmbio nyo nle Jisu, agâgw' inlinl' iṽe avila gore yĕ; nl'aroli oŋwanla avila gw'igwĕra mĕ.

19 Nl'aṽienl' inlĕngi gore Jisu, wao anka, awulia inlĕ, Ezande z'atoa azu' ay*a*lie tomba nyo?

20 Jisu awulinli wao inlĕ, ṼÂ ito' ay*i*viri sanli; kânde giligili mi bulinlia nlue inlĕ, ja nlu' adoa' nl'ijivira g'intyâ nyi mutard, gamběnlĕ anlu' abulinlie nomba yinlâ inlĕ, Lubua ṽĕnlâ kâ kĕnda gonlâ, kâ yo dubua; nl'ezâm' edu z'ay*a*li gore nlue.

21 Ndo onlângâ winlâ wi k*a*gwa, kao du nl'inkâlâ nl'ipeng' esyonge.

22 Gw'aloanlagi wao go Galili, Jisu awulinli wao inlĕ, Oŋwa w'oma e be kotizo gw'agâ m'anlaga;

23 Wao kĕ wi be jonlĕ, ndo ntyugu yi ntyaro gamběnlĕ atongunlio; nl'ayenli wao ekĕṽ' eṽe.

24 Gw'aṽienli wao go Kepĕrneum, mângi w'awângi mpago w'aṽienli gore Pitĕr, awulia inlĕ, Onlĕnji wanli e p*e* mpago?

25 Awuliĕ inlĕ, Iñ. Ndo gw'ayinginliĕ go nago, Jisu alonge kambi nla yĕ inlĕ, O tanga sĕ, Saimon? aga wi bâng' oba ge mpago gore wamande? gor' awanli ao mbĕ gor' agĕnda?

26 Pitĕr awulinliĕ inlĕ, Gor' agĕnda. Jisu awulinliĕ inlĕ, Gambĕnlĕ awanla wi re diĕngadiĕnga.

27 Ndo azue vende bendia wao, gĕnda kâ dâṽa ilâṽâ gw'eliṽa awâng' eṽĕrĕ zi donge bowunlia; go be nungunlâ ogwanli wĕ o be jenla

syika; wânga yo ava wao g'ozambi wam nla wĕ.

EWONJO XVIII.

1 Egombe mĕ aṽienl' inlĕngi gore Jisu, awulia inlĕ, Omâ mpolo gw'inlângâ ny'orowa mande?

2 Nl'aṽeli Jisu aṽeli oŋwâ rumbe gore yĕ, aloanizĕ go garegare yao;

3 Nl'awuliĕ inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, kao anlu' akalua aloanla g'awa rumbe, anlu' ayiŋginle gw'inlângâ ny'orowa.

4 Om' edu sambo o be syonlia oku' wĕ g'oŋwâ rumbe winlâ, ayĕ omâ mpolo gw'inlângâ ny'orowa.

5 Nl'om' edu o be bâng' oŋwâ rumbe onlângâ winlâ gw'ini nyam, e bânga miĕ.

6 Nl'om' edu o be kwez' oñâri gor' awango winlâ wi bekelia miĕ, re mbia gore yĕ inlĕ, ido nyi kilinl' imba nyi ga lirie g'ompele wĕ, kâ yĕ dâminla g'orânga wi ntyuṽa.

7 Azyili go ntye g'oŋwanja w'ikweza! kânde ikweza so ga ṽie; ndo azyili gor' oma mĕ o bag' ikweza!

8 Ndo ja ogâ wâ ge ogolo wâ w'akwezâ, renla mo nkwí kâ fala mo avila gore wĕ; re mbia gore wĕ go jinginla gw'eñĕnlâ enlĕña, viaganlo nla go doa' nl'agâ 'mbanli ge nl'agolo 'mbanli, go falo g'ogonli w'egombe zodu.

9 Ndo ja intyâ nyâ ny'akwezâ, rokunla nyo kâ fala nyo avila gore wĕ; re mbia gore wĕ go jinginla gw'eñenlâ nl'intyu iñâri, viganlo nla go doa' nl'antyâ ambanli go falo gw'elongo z'ogonli.

10 Gelimanli, anlue vende pĕdi' oñâri gor' awango winlâ; kânde mi bulinlia nlue inlĕ, iṽâṽi yao g'orowa wi ponl' ozyo wa Reri yam g'orowa pĕkĕpĕkĕ.

11 Kânde Oŋwa w'oma aṽienli go sunginl' *eza* zi re pera pa.

12 Anlue tanga sĕ? Jâg' omâ re nli nkama y'adâmbĕ, kâ iñâri go mo pera; arig' agomi ĕnlâgom nl'adâmbĕ ĕnlâgom gw'inomba, agĕ' buta nyo ny'averi?

13 Ndo ja adĕnga nyo, rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, e jenla nyo mbia viaganlo nl'agomi ĕnlâgom nl'adâmbĕ ĕnlâgom mi re mi pera du.

14 Nlânlâ re kĕ arange ntândinli ya Reri yanli yi re g'orowa inlĕ, oñâri gor' awango winlâ e ga vere.

15 Ndo ja oŋwareri yâ adendâ mbe, gĕ' tevunlĕ awĕ nla yĕ anlu' anka. Ja ajâginlo wĕ gambĕ oñi adĕng' oŋwareri yâ.

16 Ndo ja ayaginlo wĕ, wânga nla wĕ oñâri ge aṽanli, inlĕ, gw'agwanla m'anlag' aṽanli ga araro igambi edu nyi ga loanlizo.

17 Ndo ja ayaginlo wao, rakilie ŋando; ndo ja ayaginlo ŋando, gamběnlĕ e ga loanle gore wĕ g'omâ re e mi' Anyambiĕ, nla ga publikan.

18 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, Osao' edu wi be dirio nlue go ntye, wo kĕ wi be dirio g'orowa; nl'osao' wedu wi be purunlo nlue go ntye, wo kĕ wi be purunlo g'orowa.

19 Mi fâ bulinlia nlue inlĕ, Jâg' aṽanli gore nlue w'akwezanganla go ntye g'oŋwanja wi ndagi edu, yi be bambio nlue, gamběnlĕ y'adendo wao nle Reri yam yi re g'orowa.

20 Kânde go mbora yi r'aṽanli ge araro datanla pa gw'ini nyam, gogo re miĕ go garegare yao.

21 Gw'egombe mĕ 'aṽienli Pitĕr gore yĕ awulia inlĕ, Nyângâ mia si be dendo miĕ mbe nl'oŋwareri yam, kâ miĕ nyezĕ? nyângâ orâgĕnlo?

22 Jisu awulinliĕ inlĕ, Mi bulinliâ inlĕ, ṽâ nyângâ orâgĕnlo; ndo ṽâ agomi m'orâgĕnlo orâgĕnlo.

23 Nlânlâ k'inlângâ ny'orowa nyi

re g'oga o luki go bânge ntango gor' anlagi wĕ.

24 Gw'avakilič go bânge ntango, aṽagio gore yĕ oñâri, o nluanl' igomi ny'intâzen s'italant.

25 Ndo gw'aroenlič e pegaga nl'*eza zi* pa, reri yĕ azombi inlĕ, e ga golo, ayĕ nl'oñant' wĕ nl'awanli yĕ, nli *ya* yodu y'avegagi nla yĕ, kâ inuanla mĕnlizo.

26 Yenlâ avoswi oma mĕ azavinlĕ, awulia inlĕ, Rera, venginla mič, gambĕnle mi apâ sodu.

27 Nl'avoginli rerĕ yi nyongo mĕ avoginlĕ, avurunlĕ, anyezĕ inuanli *sĕ*.

28 Nl'agâgwi nyongo mĕ alĕng' oñâri w'inyongo nla yĕ, o nluanlič nkama y'ifura; nl'agotič yĕ aviarĕ g'ongonga awulia inlĕ; Va mič *ya* yi nuanlâ mič.

29 Ndo nyongo mĕyâ y'avoswi gw'agolo mĕ, agwenlĕ inkâlâ inlĕ, Venginla mič, gambĕnlĕ mi apâ.

30 Ndo e *j*ivira du, ndo agĕndi awelĕ go ntyogo, kao apa inuanla mĕ.

31 Ndo gw'amien' inyongo nla yĕ, w'ayenl' ekĕv' eṽe; nl'aṽienli wao arakili reri yao *isaon* yodu y'alendio.

32 Ndo gw'aṽeli reri yĕ aṽelič, awulinlič inlĕ, Nyongo mbe! mi anyeziâ inuanla mĕsâ sodu, kânde o gwenli mič inkâlâ.

33 O ṽele poginle nyongo nla wĕ kĕ, ga nt'avoginli mič wĕ?

34 Nl'aṽendi reri yĕ, agĕ' nâzinlĕ gore mângi penjavenj' imbwĕdi, kao ap' inuanli sĕ sodu.

35 Nlânlâ kĕ be denda Reri yam yi re g'orowa alenda nlue, kao anlu' anyez' *awareri yanli* om' edu oŋwareri yĕ, *anyez*' ibe sao nl'irĕmi yanli.

EWONJO XIX.

1 Nl'aroenli gw'aluo Jisu amĕnliz' agamba minlâ, alubui avila go Galili, aṽia go wogo yi Judia, g'ozamb' oñâri wi Jordan.

2 Nl'azongio yĕ nl'inkândâ simpolo; kâ yĕ toliza wao ṽâṽâ.

3 Nl'aṽienl' Ifarisi alembĕ, awulinlič inlĕ, Re kwĕkwĕ gor' oma go tomb' oñant' wĕ go ndagi edu?

4 Ayivirič awulinlia wao inlĕ, Anlue pa tangunl' inlĕ, Ayĕ o vangi wao gw'ipakilia avangi wao onloñe nl'oñanto,

5 Awulia inlĕ, Ṽ'igamba nyinlâ onloñe e ga rige reri *yĕ* nli ngi *yĕ*, azyayonga gor' oñant' wĕ; nla waṽanli wi be doanl' ozyonli omo?

6 Yenlâ wi zy'aṽanli nyĕnle, ndo ozyonli omo; eza z'ayongio nl'Anyambič sambo, z'aṽangunlio nl'oma.

7 W'awulinlič inlĕ, Ezande z'azombi Mosĕs azombia go p'ezango z'itombo arombĕ?

8 Awulinlič wao inlĕ, Mosĕs ayiviri nlue tomb' anto wanli ṽâ njâlinli y'irĕñi yanli, ndo toa nlânlâ gw'ipakilia.

9 Mi bulinlia nlue kĕ inlĕ, Om' edu o tomb' oñant' wĕ, kao abandо, ayomb' oŋwĕnle, e nanla nla winganli, nla yĕ o jomba o re tombo pa e nanla nla winganli.

10 Inlĕngi yĕ y'awulinlič inlĕ, Ja y'atoa yenlâ gor' onloñe nl'oñant' wĕ gambĕnlĕ aloanle mbia go jomba.

11 Nl'awulinlič wao inlĕ, *Anlaga* waodu wi *j*ălie bâng' igamba nyinlâ, ndo kao wao wi re po pa nyo.

12 Kânde r'ivĕngunli, y'ayanlio yenlâ avila gw'ambuñu m'ingi sao; r'ivĕngunli kĕ y'avĕngunlio nl'anlaga; r'ivĕngunli kĕ y'azyavĕngunli g'oŋwanja w'inlângâ ny'Anyambič. Omâ re kâ jâlie bânga e ga wânge *nyo*.

13 Gw'egombe mĕ aṽagio gore yĕ awanla, inlĕ e ga ralie wao agâ

agambinla; ndo inlĕngi yĕ y'alegi wao.

14 Ndo Jisu awul' inlĕ, Yiviranl' awànla bia gore miĕ, kâ aleganli wao; kânde inlângâ ny'orowa ny'onlângâ mĕwânlâ.

15 Nl'aralĕ wao agâ, alubuĕ ṽâṽâ.

16 Vonla, aṽienl' omâ wulinlĕ inlĕ, Onlĕnji ombia, ezand' eṽia zi be dendo miĕ, inlĕ mi ga loanle nl'eñ̃ĕnlâ z'egombe zodu?

17 Nl'awulinlĕ yĕ inlĕ, O fwelia miĕ ombia sĕ? zyel' ombia, kao oñ̃âri, *inlĕ* Anyambiĕ. Ndo ja oñ̃' abele jinginla gw'eñ̃ĕnlâ venjaṽenj' ampanga.

18 Awulinlĕ inlĕ, *Ampanga* mĭ? Jisu awul' inlĕ, Ayonl' oma, anl*a*nla nla winganli, ay*u*fa, aṽĕrinla;

19 Lube reri *yâ* nli ngi *yâ;* kâ tând' omâ ŋwĕnlĕ g'oku' wâmĕ.

20 Awulinlio yĕ nl'iwanjâ inlĕ, *agamba* minlâ modu mi avenjavenji mo avila gw'erumbe zam. Ezande zi re miĕ tiga pa?

21 Jisu awulinlĕ inlĕ, Ja oñ̃' abele doanla keka pa, gĕ' kole yâmi yâ ava *yo* iyunge; gambĕnlĕ oñ̃' adoa' nl'igumba g'orowa; kâ bi' azonga miĕ.

22 Ndo gw'ayâgio iwanjâ ayâgâ igamba nyinlâ, agĕndiagĕ gĕṽagĕva, kande avegagi nl'anliva amenge.

23 Nl'awuli Jisu awulinli' inlĕngi yĕ inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, Enlañ̃i e be sile jinginla gw'inlângâ ny'orowa.

24 Mi fâ bulinlia nlue inlĕ, Re dĕla go kamĕl go pâkâsa gw'edâdâ zi ntombo, viaganlo nl'enlañ̃i go jinginla gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

25 Ndo gw'ayâgio inlĕngi yĕ w'amami polo, awulia inlĕ, Sambo mande o re kâ jâlie sunginlo?

26 Ndo Jisu avonli *wao* awulinlia wao inlĕ, Ay*a*lio nl'anlaga, ndo isaon yodu kâ jâlio nl'Anyambiĕ.

27 Nl'ayiviri Pitĕr awulinlĕ inlĕ, Vonla, azu' arigi *yâma* yodu azongâ; ande sambo zi be doanla nl'azue?

28 Jisu awulinli wao inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, anlue y'azongi miĕ gw'ijanla sijânla, go be doa' Oŋwa w'oma aloa' tu gw'eka z'ivendi nyĕ, anlue kĕ anlue be doa' tu gw'igomi nyi ka nli ka ṽanli, ayĕkĕli' igomi ny'imbuve nli mbuve mbanli si Isreĕl.

29 Nl'om' edu o re tiga p'inago, ge awângwĕ anloiñ̃e, ge awângwĕ anto, ge rerĕ ge ngwĕ, ge oñ̃anto ge awanla, ge intyaga g'oŋwanja w'ini nyam, e be bânge nkama y'inyângâ, ayig' eñ̃ĕnlâ z'egombe zodu.

30 Ndo along' awenge wi be nuunla, nl'anluunla wi be donga.

EWONJO XX.

1 Kânde inlângâ ny'orowa nyi re g'omâ nive nago, o gĕnd' ayenjinla go panganla nla mângi janja go ntyagi yĕ y'ivĕ.

2 Ndo gw'avanganlĕ nla mângi mĕ, fura go ntyugu, aroñ̃i wao go ntyagi yĕ.

3 Nl'agĕndiĕ ṽâ igwĕra ny'araro, ayenl' añ̃âri goregore gw'igolinlo evilo fâ.

4 Nl'awulinlĕ wao inlĕ, Gĕndanli nlue kĕ go ntyaga, nl'ezâm' edu zi re rĕti, zo be pa miĕ nlue. Nl'agĕndi wao.

5 Nl'avâ kĕndiĕ ṽâ igwĕra ny'orowa, nl'igwĕra ny'ĕnlâgom, alenda nlânlâ.

6 Nl'agĕndiĕ ṽâ igomi ny'agwĕra nl'igwĕr' iñ̃âri, aluunlĕ añ̃âri goregore evilo fâ, nl'awulinlĕ wao inlĕ, Ezande zi kumanla nlue vĕnlâ owenja warâ evilo fâ?

7 W'awulinlĕ inlĕ, kânde zyel' omâ panganla nla zue. Awulinlĕ wao inlĕ, Gĕndaganli anlue kĕ go

ntyaga, nl'ezâm' edu zarĕti, zo be bângo nlue.

8 Gw'ayili owenja onlivi wi ntyaga awulinli nyongo yĕ inlĕ, V̄eli' anlaga, kâ pa wao ipa, vakilia gor' anluunla agĕnda gor' alonga.

9 Ndo gw'aṽienli wao, *w'avakili janja* ṽâ igomi ny'agwĕra nl'igwĕr' iṁâri, w'awângi *om' edu* fura.

10 Ndo gw'aṽienl' alonga, w'avikili inlĕ, wi be bânga viaganlo, kâ wao kĕ bânga *om' edu* fura.

11 Gw'awângi wao, w'azyâzyi gor' omâ nivi nago, awulia inlĕ,

12 Anluunla winlâ w'ajanj' igwĕr' iṁâri, kâ wĕ pange wao egâlanli ga zue y'asindinl' iroanla ny'owenja nli mpio.

13 Nl'ayivirič awulinli' oṁâri gore wao inlĕ, Ndeg' wamĕ, m'pa dendâ mbe; o panganla nla mič fura?

14 Wâng' iyâ, kâ dubua; mi ajivira p'onluunla winlâ ga wĕ.

15 Zye rĕti gore mič go denda nte tânda mič nli *yâmi* yamimĕ? ge intyâ nyâ nyi r'iṽe, kânde mi ar' ombia?

16 Yenlâ anluunla wi be donga, nl'alonga kĕ wi be nuunla; kânde awenge wi re fwelio pa, ndo awĕwâ wi re pinjo pa.

17 Gw'avandi Jisu go Jeruselĕm, awâng' igomi ny'inlĕngi nl'inlĕng' imbanli, wao anka go mpânlâ, awulinlia wao inlĕ,

18 Vonlanli, azue panda go Jeruselĕm, nl'Oŋwa w'oma e be kotizo gor' iminisĕ impolo nl'irĕndisi; wao kĕ wi pĕ ogara gw'ijuwa,

19 Anlâzič gw'anlângâ go syĕlio, nla go syiwo, nla go banlio go krâsi; ndo ntyugu yi ntyaro gambĕnlĕ atongwa.

20 Egombe mĕ aṽienli gore yĕ ngwe y'awa wi Zĕbidi, nl'awanli wĕ, aloṽ' akâtâlâ, aṽambič ndaga.

21 Nl'awulinlič yĕ inlĕ, Ezande zi belo ndâ? Awulinlič yĕ inlĕ, Zomb' inlĕ, awa wami winlâ aṽanli wi ga loanle tu, oṁâri g'ogâ wâ onloṁič nl'oṁâri g'ogâ wâ onyantwĕ gw'inlângâ nyâ.

22 Ndo Jisu ayiviri awulia inlĕ, Anlue pa mia nte bambia nlue; anlue kâ jâng' ingongo nyi be jângo mič, aṽaptaizo nl'ibaptaiza si be baptaizo mič? W'awulinlič inlĕ, Azue kâ jâlie.

23 Nl'awulinlič wao inlĕ, Anlue be jâng' ingongo nyam, aṽaptaizo nl'ibaptaiza si be baptaiza mič; ndo go doa' tu g'ogâ wam onloṁič, nla g'ogâ wam onyantwĕ arang' iyam go pa, kao gore wao w'agekizio yo nle Reri yam.

24 Gw'ayâgio igomi w'aṽendinl' awareri yao aṽanli.

25 Ndo Jisu aṽeli wao gore yĕ, awulia inlĕ, Anlu' avoro inlĕ, aga w' anlângâ wi panginla mo, nl'avolo wi tuminlia mo anyanga.

26 Ndo aloanlize yenlâ gore nlue; ndo om' edu o bele do' ompolo gore nlue, e ga loanle nyongo yanli;

27 Ndo om' edu o bele doa' gw'ewonjo zanli, e ga loanle nyongo yanli.

28 Egâlanli g'Oŋwa w'oma e bia go janjinlo, ndo go janjinla, nla go p'eṁĕnlâ zĕ olandunlo w'awenge.

29 Gw'alubui wao avila go Jĕriko, azongio nle nkânda mpolo.

30 Vonla, apâku ambanli w'avegagi tu g'ozamba wi mpânlâ; gw'ayâgio wao inlĕ, Jisu e piaganla, w'arong' inlĕ, Voginla zue, Rera, Oŋwa wi Devid!

31 Nl'alegio wao nle nkândâ, inlĕ wi ga loanle dâ; ndo w'arongi nli polo, inlĕ, Voginla zue, Rera, Oŋwa wi Devid!

32 Nl'agumanli Jisu gore, aṽelia wao, awulia inlĕ, Anlue bela mič denda nlue ande?

33 W'awulinliĕ inlĕ, Rera, antyâ mazyo mi ga nlungunlo.

34 Nl'ayenli Jisu ekĕ̃va, ã̱vat' antyâ mao; ndo nĕganĕga anlungw' antyâ mao buĭ; nl'azongi wao yĕ.

EWONJO XXI.

1 Gw'aruri wao piĕrĕ nli Jeruselĕm, ã̱via go Bĕthfeji go nomba y'Ioliv, aroñi Jisu aroñ' inlĕng' imbanli,

2 Awulinlia wao inlĕ, Gĕndanli go nkala yi re swaswâ nla nlue; anlue be sunge jenle buru dirio pa, nl'oŋwanla nla yĕ, vurunlanli kâ baganli *so* gore miĕ.

3 Jâg' om' abulinlia nlue ndaga, wulianl' inlĕ, Rerĕ e bela so; gambĕnlĕ asunge toña so.

4 Yinlâ yodu y'alendio, yenlâ aroenl' igamba rĕti ny'agambio nl'ovâgisi, inlĕ,

5 Wulinlianl' oŋwâ ŋwanto wi Zaion inlĕ, Vonla, Ogi wâ e bia gore wĕ okendekende, panda pa go buru, nl'oŋwa wi buru.

6 Nl'agĕnd' inlĕngi alenda nt'azombi Jisu azombia wao;

7 Nl'ã̱vagi wao buru nl'oŋwanla, aral' inlambi yao go so; nl'aloanliĕ tu go so.

8 Nl'anlag' awenge polo w'azyambunl' inlambi yao go mpânlâ; nl'awĕnle w'arenl' ampare mi rere, ayanlia mo go mpânlâ.

9 Nl'inkândâ s'agĕndi go bosyo, nla s'azongi go nyuma s'ã̱voginl' inlĕ, Ozana gor' Oŋwa wi Devid! azavinlo gore yĕ o bia gw'ina ny'Anyambiĕ; osana gw'igonlomĕ!

10 Gw'ã̱vienliĕ go Jeruselĕm, nkala yodu y'azyugio, awulia inlĕ, Winlâ mande?

11 Nl'awul' inkândâ inlĕ, Winlâ nle Jisu y'ovâgisi, y'avili go Nazerĕt yi Galili.

12 Nl'ayinginli Jisu go nago y'Anyambiĕ, aromba waodu w'agolagi anlivagi go nago y'Anyambiĕ, awonliĕ bundu itavuru si mângi pengakanl' anliva, nl'aloanlo mi mângi kol' abembe.

13 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Re tĕndo pa inlĕ, Nag' wam yi be fwelio inlĕ, nago y'inkâlâ; ndo anlu' are panga pa yo obulungu w'ife.

14 Nl'ã̱vienl' apâku nli nlĕña gore yĕ go nago y'Anyambiĕ, nl'arolizĕ wao.

15 Gw'ayenl' iminisĕ impolo nl'irĕndisi ayenl' indaga s'imamo s'alendio ndĕ, nl'awanla wi boginla go nago y'Anyambiĕ, awulia inlĕ, Osana gor' Oŋwa wi Devid! w'ã̱vendi polo,

16 Awulinliĕ inlĕ, O jâgâ nte kambe mângi sinlâ? Jisu awulinli wao inlĕ, Iñ; anlue pa tangunla nli mâri inlĕ, Avila gw'agwanla m'awanla nli kĕikĕi o re dõ̱via p'isuminlia?

17 Nl'arigiĕ wao, agângwa avila go nkala, agĕnda go Bĕtheni, nl'anlanliĕ vâvâ.

18 Ndo ibanga, gw'ã̱vinliĕ go nkala, ayâgio njanla;

19 Nl'ayenliĕ mponde g'ozamba wi mpânlâ, agĕndiĕ go yo, ndo e dĕng' ezâma vâvâ, kao ijavi dadie; nl'awulinliĕ yo inlĕ, Ilonda y'ã̱vâ doanla nyĕnle gore wĕ agĕnda go kânlakâ; ndo v̄'igamba ny'agwanla ayoñi mponde.

20 Gw'ayenl' inlĕngi, w'amami awulia inlĕ, Sambo mponde yi joña v̄'igamba ny'agwanla yenlâ!

21 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, ja nlu' adu' ijivira, kâ alõ̱ve mpaga, gambĕnlĕ anlu' alende ndaga y'alendio mponde dadie, ndo ja nlu' abulinlie nomba yinlâ inlĕ, Rombinlo, kâ falo go ntyũ̱va, gambĕnlĕ y'adendo.

22 Nl'*isaon* yodu yi be bambio

nlue nl'ikambinla, ayivira, anlue be bânga yo.

23 Gw'aluo yĕ ajinginli go nago y'Anyambiĕ, iminisĕ impolo nl'anlĕrâ w'anlaga w'aṽienli gore yĕ, gw'anlĕnjiagĕ, awulia inlĕ, Ṽ'inyanga nde nyi dendo ndâ isaon yinlâ? o venliâ k'inyanga nyinlâ mande?

24 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Miĕ kĕ m'be bambia nlue igamb' iñmâri; ja nlu' abulinlia miĕ, gamběnlĕ mi abulinla nlue k'inyanga nyi denda miĕ *isaon* yinlâ.

25 Mbaptaizinli yi Jŏn y'avili gwĭ? Avila g'orowa, mbĕ gor' anlaga? Nl'agambagi wao inlĕ, Ja zu' abulia inlĕ, Y'avili g'orowa, gamběnlĕ abulinlia zue inlĕ, Ezande zi re nlu' ay*i*virĕ?

26 Ndo ja zu' abulia inlĕ, Y'avili gor' anlaga—azue ti' anlaga; kânde waodu wi bânge Jŏn g'ovâgisi.

27 Nl'ayiviri wao Jisu awulia inlĕ, Azue pa mia. Ayĕ kĕ awulinli wao inlĕ, Mi aw*u*linlie nlue k'inyanga nyi denda miĕ *isaon* yinlâ.

28 Ndo anlue tanga sĕ? Omâ vegagi nl'aw' anloñe aṽanli; nl'aṽienliĕ gor' olonga, awulia inlĕ, Oŋ' wami, gĕnd' awĕ nlĕnlâ kâ janja go ntyagi yam.

29 Nl'ayivirĕ awulia inlĕ, Mi agĕnde; ndo viaganlo mĕvâ agalunl' orĕñ' wĕ agĕndaga.

30 Nl'aṽienliĕ gor' oñâri awulia ntaga mĕmo. Nl'ayivirĕ awulia inlĕ, Mi toa, Reri yam; ndo e kĕnda du.

31 Wao aṽanli, o lendi ntândinli ya reri yĕ mande? W'awulinliĕ inlĕ, Olonga. Jisu awulinli wao inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, Ipublikan nli ṽoṽe wi kĕnda go bosyo yanli gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

32 Kânde Jŏn aṽienli gore nlue go mpânlâ y'orĕti, ndo anlue j*i*virĕ; Ipublikan nli ṽoṽe w'ayivirĕ; ndo gw'ayenli nlue, anlue k*a*lunl' irĕñi yanli, ayivirĕ.

33 Yâgânli nkogo mâri. Avegag' onlivi nago o ṽĕnli ntyaga y'ivĕ, agombinla yo nl'ogomba w'arĕnde, arumbe mbora y'ivĕ, anloge nago y'ipenginlo; nl'avenliĕ yo mângi janja, kĕ kĕnd' ogĕndâ wabo.

34 Ndo gw'arur' egombe z'ilonda piĕrĕ, aroñ' inyongo sĕ gore mângi mĕ go bâng' ilondi yĕ.

35 Ndo mângi mĕ w'awâng' inyongo sĕ, azyiṽ' oñâri, ayonl' oñâri, avung' oñâri ado.

36 Nl'avâ toñiĕ inyongo sinyĕnle s'inyanga viaganlo nl'inonga; kâ wao denda wao egâlanli mĕmo.

37 Ndo anluunli nli toñe gore wao oŋwanliĕ, awulia inlĕ, Wi be bimbi' oŋwanli am.

38 Gw'ayenli mângi mĕ ayenl' oŋwanla, w'agambag' inlĕ, Winlâ nl'oyigisi; oviruanli, azue ga yonlĕ, kâ zue bâng' ijigi sĕ.

39 Nl'agoti wao yĕ, arombĕ avila go ntyaga y'ivĕ, ayonlĕ.

40 Go be bi' onlivi wi ntyaga sambo, e be dende mângi mĕsâ sĕ?

41 W'awulinliĕ inlĕ, E be jiliz' anlag' aṽe mĕwâ nl'ijiliza sibe; ave ntyaga y'ivĕ gor' anlag' awĕnle, wi re kâ p'ilonda go gombe ya yo.

42 Jisu awulinli wao inlĕ, Anlue pa tangunla nli mâri gw'irĕndâ inlĕ, Ido ny'aṽikio nl'inlogisi ny'atoenli gw'ewonjo zi ntulungu; *ndaga* yinlâ y'avili gor' Anyambiĕ, yo kĕ nle ndaga y'imamo gw'antyâ mazyo?

43 Yenlâ bulinlia miĕ nlue inlĕ. Inlângâ ny'Anyambiĕ nyi be bânginlo nlue, kâ nyo pw'inlângâ nyi re kâ janl' ilonda ya nyo.

44 Nl'om' edu o poswa gw'ido nyinlâ, e be jaruayarua; ndo om'

edu o be posyunlio nle nyo, nyi be kilĕ ga ntyĕnge.

45 Ndo gw'ayâgio iminisĕ impolo nl'Ifarisi ayâgâ inkogo sĕ, w'amienl' inlĕ, agambi g'oŋwanji wao.

46 Nl'aṽelagi wao go kotĕ, ndo w'arienl' anlaga; kânde w'awângiĕ g'ovâgisi.

EWONJO XXII.

1 Nl'ayiviri Jisu avâ kamba nla wao nl'inkogo, awulia inlĕ,

2 Inlângâ ny'orowa nyi r'egâlanli g'oga, o vanginl' oŋwanliĕ ijombanla.

3 Nl'aroñiĕ anlagi wĕ go fwelie *mângi* w'aṽelio gw'ijombanla; ndo wi *j*ivire bia.

4 Nl'avâ toñiĕ anlag' awĕnle, awulia inlĕ, Wulinlianli *mângi* w'aṽelio inlĕ, Vonlanli, mi akekize ntyago yam, inyare sam nl'inyami sam impâñi s'ajonlio, ya yodu kĕ y'akeki; yogonli gw'ijombanla.

5 Ndo wi pegaga nl'isyâlâ ṽâṽâ, nl'agĕndagi wao, oñâri go ntyagi yĕ, nl'oñâri gw'ikoli sĕ.

6 Ndo añâri w'agot' anlagi wĕ, arâwa *wao* ayonla *wao* kĕ.

7 Ndo gw'ayâgio oga mĕ aṽendi; nl'aroñiĕ isâzyĕ sĕ ayiliz' iyonlisi mĕ avezye nkali yao.

8 Nl'awulinliĕ anlagi wĕ inlĕ, Ijombanla s'akeki; ndo *mângi* w'aṽelio wi pegaga nl'inyanga.

9 Gĕndaganli sambo gw'amarakanlo m'impânlâ, nli ntango yi be dĕngo nlue, kâ fwelianli wao gw'ijombanla.

10 Nl'agĕndi anlaga mĕ gw'impânlâ, alatiza waodu w'alĕngio wao, aṽe nl'aṽia; nl'ayonl' ijombanla nl'anlaga.

11 Ndo gw'ayinginl' oga go ponla wao w'avegagi tu, ayenli ṽâṽâ oñâri e bare ngâi y'ijombanla.

12 Nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Ndeg' wami, ezande z'ajinginlâ ṽĕnlâ ngâi y'ijombanla fâ? Nl'aloanliĕ dâ.

13 Ṽâṽâ awuli oga awulinli' anlagi wĕ inlĕ, Goranli yĕ agolo nl'agâ, kâ bânganli yĕ awalĕ go mpiri yadâṽadâṽa; ṽâṽâ be doanl' edingo nli nkĕgĕrĕ y'anlâ.

14 Kânde awenge wi re fwelio pa, ndo awĕwâ wi re pinjo pa.

15 Nl'agĕnd' Ifarisi, awonde mondâ nt'are wao kâ kotĕ nl'igamba.

16 Nl'aroñi wao gore yĕ aroñ' inlĕngi yao nli mângi wi Hĕrod, w'awul' inlĕ, Onlĕnji, azu' avoro inlĕ, awĕ nl'oma wagiligili, o nĕnja kĕ mpânlâ y'Anyambiĕ rĕti, awĕ kĕ o nl*a*k' om' edu; kânde o ponl' azyo m'anlaga.

17 Wulinlia zue sambo; o tanga sĕ? re mbia go pe Sizar mpago, ge go do' av*a?*

18 Ndo Jisu amienl' avonlo mao ambe, awulia inlĕ, Ezande zi kĕnliza nlue miĕ, imbia-gwanla?

19 Revanli miĕ inliva nyi mpago; nl'aṽagi wao yĕ fura.

20 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Edidi zinlâ za mande, nl'irĕndâ *yinlâ* kĕ?

21 W'awulinliĕ inlĕ, zi Sizar; ṽâṽâ awulinliĕ wao inlĕ, Sambo vanli Sizar ya yi Sizar, nl'Anyambiĕ kĕ ya y'Anyambiĕ.

22 Ndo gw'ayâgio wao *agamba minlâ* w'amami; nl'arigi wao yĕ agĕndaga.

23 Ntyugu mĕmo aṽienli gore yĕ Isadusi si bulia inlĕ, Zyel' itongwa *si bende*, nl'aṽambi wao yĕ inlĕ,

24 Onlĕnji, Mosĕs awul' inlĕ, Jâg' om' ajuwa awanla fâ, oŋwângi yĕ e ga yomb' oñant' wĕ avoñiz' awanla gor' oŋwângi yĕ.

25 Ndo avegagi gore zue awângwĕ orâgĕnlo; ayomb' olonga, kĕ juwa; ndo e pegaga nl'oŋwanla, nl'arigiĕ oñant' wĕ gor' oŋwângi yĕ.

26 Egâlanli mĕmo w'aṽanli kĕ, nla w'araro, agĕnda go w'orâgĕnlo.

27 Waodu juwa pa anluunl' oñanto nli juwa.

28 Sambo gw'itongwa e be doanl' oñanto wa mande gore wao orâgĕnlo? kânde waodu w'aloanli nla yĕ nli mâri.

29 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Anlue fwema, kâ nlu' am*i'* irĕndâ, ge ngulu y'Anyambiĕ.

30 Kânde gw'itongwa wi jomba du ge jombizo; ndo wi r'egâlanli g'iv̂âv̄i y'Anyambiĕ g'orowa.

31 Ndo g'oŋwanja w'itongwa si bende, anlue pa tangunla nt'awulinlio nlue nl'Anyambiĕ inlĕ,

32 Miĕ nle Anyambiĕ yi Ebreham, nl'Anyambiĕ yi Aisak, nl'Anyambiĕ yi Jekob? Anyambiĕ *ga* Anyambiĕ yi bende, ndo yi *mângi* wi re bâ.

33 Ndo gw'ayâgio anlaga w'amam' inĕnji sĕ.

34 Ndo gw'ayâgio Ifarisi ayâgâ inlĕ, aloaniz' Isadusi dâ, w'alatanli go *mbora* mo,

35 Nl'oñâri gore wao, onlĕnji w'ampanga, av̄ambi *yĕ ndaga*, agĕnlizĕ awulia inlĕ,

36 Onlĕnji, isombi' ipolo gw'ampanga nle sí?

37 Jisu awulinliĕ inlĕ, Rânde Rerĕ Anyambiĕ yâ nl'orĕñi wâ wodu, nl'inlinli nyâ nyodu, nl'ogu wâ wodu.

38 Sinlâ nl'isombi' idonga nl'ipolo.

39 Sibanli si re ga sinlâ, inlĕ, Rând' omâ ŋwĕnle g'oku' wâmĕ.

40 Ampanga modu nl'ivâgisi, mi doanla gw'isombia sinlâ banli.

41 Gw'alatanl' Ifarisi, Jisu av̄ambi wao inlĕ,

42 Anlue tanga sĕ g'oŋwanja wi Krais? Ayĕ oŋwa wa mande? W'awulinliĕ inlĕ, Wi Devid.

43 Awulinliĕ wao inlĕ, Sambo Devid v̄â Inlinla e fweliĕ inlĕ, Rera, sĕ? gw'awuliĕ inlĕ,

44 Jehova awulinli reri yam inlĕ, Loa' tu g'ogâ wam onloñiĕ, kao mi' adov̄i ilov̄alov̄i yâ iyarinlo ny'agolo mâ.

45 Sambo ja Devid afweliĕ inlĕ, Rera, kâ doanl' oŋwanli yĕ sĕ?

46 Ndo j*ă*lie omâ fwinlizĕ jgamba du; ge doanl' oma nl'orĕñi wi fâ bambiĕ *ndaga* nyĕnlĕ avila go ntyugu mĕ.

EWONJO XXIII.

1 Egombe mĕ Jisu agambi nl'anlaga nl'inlĕngi yĕ, awulia inlĕ,

2 Irĕndisi nl'Ifarisi wi doa' tu gw'ĕpwi zi Mosĕs;

3 Sambo *isaon* yodu yi bulinlia wao nlue go penjavenja, venjavenjanli kâ dendanli *yo;* ndo alendanli ga njanjinli yao; kânde wi bulia, ndo wi denda du.

4 Kânde wi kor' aroanlo alire nli jâla go toanlo, aralia *mo* gw'ibega s'anlaga; ndo wi j*i*vira kumba mo waomĕ nl'oñâri w'iñenlo yao.

5 Ndo wi dend' ijanji sao sodu go jenlo nl'anlaga; wi pang' ifailaktiri sao nl'ompuzyu, avendi' anyĕgĕ m'inlambi yao;

6 Wi tând' iloanlo ny'enlañi gw'intyago, nl'iloanlo ny'enlañi gw'inago si syânâ,

7 Nl'imbogizyi gw'agolinlo, nla go fwelio nl'anlaga inlĕ, Rabai, Rabai.

8 Ndo anlue, av̄elionli inlĕ, Rabai; kânde oñâri nl'onlĕnji wanli, Krais; ndo anlu' edu awarerĕ.

9 Av̄elianli k'om' edu go ntye yinlâ inlĕ, Rera; kânde oñâri nle reri yanli, Ayĕ o re g'orowa.

10 Av̄elionli kĕ inlĕ, Inlĕnji; kânde oñâri nl'onlĕnji wanli, Krais.

11 Ndo omâ mpolo gore nlue e be doe' nyongo yanli.

12 Om' edu o be diri' oku' wĕmĕ, e be javurio; nl'om' edu o be javuri' oku' wĕmĕ, e be dirio.

13 Azyili gore nlue, irĕndisi nl'Ifarisi, anlue imbia-gwanla! kânde anlue ny'inago s'anto wi tigo, agambinl' *oling'* ola mpândiaga; yenlâ anlue be p'ogara viaganlo.

14 Azyili gore nlue, irendisi nl'Ifarisi, anlue imbia-gwanla! kânde anlue nunj' inlângâ ny'orowa gw'azyo m'anlaga; kânde anlue *j*inginla *anluemĕ*, nlâ jivire mângi wi jinginla go jinginla.

15 Azyili gore nlue, irĕndisi nl'Ifarisi, anlue imbia-gwanla! kânde anlue pingwavingwe ntyuv̆a nli ntye go pang' onlĕng' oṁâri; ndo go toĕ *nlânlâ*, anlue pangĕ oŋwa w'elongo z'ogonli viaganlo nla nluemĕ nyângâ mbanli.

16 Azyili gore nlue, apâku mi kĕndi' apâku! wi bulia inlĕ, Om' edu o tange nago y'Anyambiĕ orango, zye mpângâ; ndo om' edu o tange syika yatenlatenla yi nago y'Anyambiĕ orango, e ga lende.

17 Dâsyu nl'apâku! yo v̆anli evolo nle zí, syika yatenlatenla, mbĕ nago y'Anyambiĕ yi doanlize syika mĕ orunda?

18 *Wi bulia* kĕ inlĕ, Om' edu o tange âltĕr orango, zye mpângâ; ndo om' edu o tange mpago *yi re* go âltĕr orango, e ga lende.

19 Dâsyu nl'apâku! yo v̆anli evolo nle zí, mpago, mbĕ âltĕr yi doanlize mpago orunda?

20 Ayĕ sambo o tange âltĕr orango, e tanga yo orango, nli ya yodu *yi re* go yo.

21 Nla yĕ o tange nago y'Anyambiĕ orango, e tanga yo orango, nla yĕ kĕ o doanla go yo.

22 Nla yĕ o tang' orowa orango, e tang' eka z'Anyambiĕ orango, nla yĕ kĕ o re tu go zo.

23 Azyili gore nlue, irĕndisi nl'Ifarisi, anlue imbia-gwanla! kânde anlue p'eyare z'igomi zi nunduv̆ĕlĕ, nli anisi, nli kumin; ndo anlu' avav' *isaon* ilire y'ampanga, ijĕkĕlia, nli nkĕngâ, nl'ijivira; yinlâ y'arâ dendo nlue, kâ av*a*vanli mĕyânlâ.

24 Apâku mi kĕndia! anlue kanjunl' ofuru, kâ nlue mĕnle kamĕl.

25 Azyili gore nlue, irĕndisi nl'Ifarisi, anlue imbia-gwanla! kânde anlue jovunl' ozamba w'imâgi nli ntyĕngĕ, ndo mi re go gare ralie nl'ikwĕra nl'ibe.

26 Farisi y'ipâku! longe jovunle gare y'imâgi nli ntyĕngĕ, gambĕnlĕ izamba ya mo y'adoanla pupu kĕ.

27 Azyili gore nlue, irĕndisi nl'Ifarisi, anlue imbia-gwanla! kânde anlu' ar' egâlanli g'inago-si-bende kembo pa pupu, yi mĕp' ijenlo gw'igala, ndo go gare si re nli pa yi bende nl'isĕki edu ralie.

28 Yenlâ re nlue kĕ, gw'igala anlue jenlanl' agore gor' anlaga, ndo go gare anlu' are nl'ombia-gwanla nl'ijanj' ibe ralie.

29 Azyili gore nlue, irĕndisi nl'Ifarisi anlue imbia-gwanla! kânde anlue nog' inago-si-bende s'ivâgisi, amĕpiz' ironginlo y'agore,

30 Awulia inlĕ, Aroenlĕ, azu' aluo gw'intyugu sa reri sazyo, gavânlâ azue tâ d*i*va nla wao ayonl' ivâgisi.

31 Yenlâ takilia nlue g'oŋwanji wanlimĕ inlĕ, anlue nl'awa w'anlaga w'ayonl' ivâgisi.

32 Yonlianli sambo egĕnlizo za reri sanli.

33 Iṁamba! Awa w'impenli! anlue kâ fang' elongo z'ogonli sĕ?

34 Yenlâ re vonlanli, mi toṁa gore nlue ivâgisi, nl'anlaga w'imia, nl'irĕndisi; ndo anlue be jonla wao av̆anlia wao gw'ikrâsi, anlue be syiv̆a wao gw'inago sanli si syânlâ, agâmbiza wao avila go nkali edu.

35 Yenlâ anlue be bienlo nle

ntyinla yodu y'agore y'avovizio go ntye yodu, avila go ntyinla yi Eběl y'omâ mbia, agěnda go ntyinla yi Zakaria oŋwa wi Barakia, o yonlio nlue ntyâ nago y'Anyambiě ntyâ âltěr.

36 Rěti mi bulinlia nlue inlě, Anlaga w'egombe zinlâ wi be bienlo nl'*isaon* yinlâ yodu.

37 Jeruselěm, Jeruselěm! awě o jonl' ivâgisi, avunga wao ado w'aroⁿio gore wě, nyângâ sinyenge s'aⁿvelio mië datiz' awanli wâ, ga nte datiz' obota wi njâgânli alatiz' awanli wě gw'ampavi *mě*, kâ nlu' a*y*ivira!

38 Vonlanli, nag' wanli y'atiganla gore nlue ntevo.

39 Kânde mi bulinlia nlue inlě, Kwě gamběnlě anlu' a*y*enle mië nyěnlě, agěnda gw'egombe zi be bulio nlue inlě, Ozavinlo gore yě o bia gw'ina ny'Anyambiě.

EWONJO XXIV.

1 Nl'agâgwi Jisu alubua avila go nago y'Anyambiě; nl'aⁿvienl' inlěngi yě go tuminliě inoginli si nago y'Anyambiě.

2 Ndo Jisu awulinli wao inlě, Anlue pa jenle ya yinlâ yodu? Giligili mi bulinlia nlue inlě, a*ri*ganle ⁿvěnlâ ido gw'ido, nyi re ny'a*v*osyunlo.

3 Ndo gw'aloanliě tu go nomba y'Ioliv, aⁿvienl' inlěngi yě wao anka awulinliě inlě, Wulinlia zue egombe zi be to' isaon yinlâ, nl'ande zi be do' elingilio z'ibi' sâ, nla z'isula si ntye yinlâ?

4 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlě, Gelimanli, kâ aⁿvemizonli nl'om' edu.

5 Kânde awenge wi be bia gw'ini nyam, awulia inlě, Miě nle Krais; kâ wao fwemiz' awenge.

6 Anlue be jâgâ agâvi nl'intyango s'agâvi; vonlanli, azy*u*gazygonli; kânde isaon yinlâ yodu yi ga loanle; ndo ntyai yi pa toa.

7 Kânde inlângâ nyi be kumanla gw'inlângâ, nl'ivenda gw'ivenda; be doanla k'injanla nli vunga nl'isyugazyuga si ntye go wogo yenge.

8 Isaon yinlâ yodu nl'ipakilia s'azyingo.

9 Egombe mě wi be kotiza nlue gw'azyili, ayonla nlue; anlue kě anlue be numbo nl'anlângâ modu g'oŋwanja w'ini nyam.

10 Egombe mě awenge wi be posyunlio; wi be kotizanla, anlumbanla kě.

11 Be nângw' ivâgisi y'inoka imienge, aⁿvemiz' awenge.

12 Ndo g'oŋwanja w'ibunla s'ipava itânda s'awenge si be pânla;

13 Ndo omâ be kângwa go ntyai e be sunginlo.

14 Ndo ntyango mbia yinlâ y'inlângâ yi be kambinlo go ntye yodu, atakwě gw'anlângâ modu, gamběnlě ntyai y'abia.

15 Sambo go be jenla nlue isěkě si pange woga, s'agambio nle Daniel y'ovâgisi, si kumanla go mbora y'orunda; (ayě o tangunla, e ga gotize;)

16 Egombe mě mângi wi re go Judia, wi ga wange gw'inomba;

17 Ayě o re g'oŋwanjaŋwanja wi nago, e ga rig' azuminle go bânge yâma avila go nag' wě;

18 Nla yě o re go ntyaga, e ga rig' aⁿvinlie go nyuma, go bâng' ingâi sě.

19 Ndo azyili gore wao wi re nl'aⁿmeⁿme, nla gore wao wi jânj' *awanla* gw'intyugu měsânlâ!

20 Ndo gambinlanl' Anyambiě inlě, ifangi sanli s'aloanle gw'egombe z'ifě, ge go ntyugu syânâ.

21 Kânde egombe mě be doanl' azyingo ampolo, mi re m'aloanle nli mâri avila gw'ipakilia si ntye

avĩa vĕnlâ, mo kĕ m'avâ doanle nyĕnle.

22 Ndo azunginl' ozyonli edu, kao ntyugu mĕsâ s'atenlo; ndo g'oŋwanja wi mângi wi re pinjo pa ntyugu mĕ si be tenlo.

23 Egombe mĕ ja nlu' abulinlio nl'oma inlĕ, Vonlanli, Krais are vĕnlâ, ge gogo; ayivíranli.

24 Kânde ikrais s'inoka, nl'ivâgisi y'inoka wi be bowunla, aruminlie lemba volo nl'*isaon* y'imamo, yi be fwemize mângi wi re pinjo pa, yo tâ jâlio.

25 Vonlanli, mi abulinli nlue, isaon yinlâ viagaga râ.

26 Sambo ja w'abulinlia nlue inlĕ, Vonlanli, are gw'itove, agĕndanli; *inlĕ*, Vonlanli, are gw'inântye; ayiviranli.

27 Kânde ga nte bie njalitoṽa avila go tângwa nli nkombe, agĕ syaṽa go kwa nla yo, yenlâ be doanl' ibia s'Oŋwa w'oma.

28 Kânde mbora yi r'ebende, ṽâṽâ be datanl' ingwanyânli.

29 Ndo nĕganĕga, azyingo m'intyugu mĕsânla viaganlo, nkombe yi be jilanganla, nl'ogwĕli wi be bamb' inlangi nyĕ nyĕnle, igĕgĕnli kĕ yi be poswa avila g'orowa, nl'ingulu s'orowa si be syugazyuga.

30 Nl'egombe mĕ elingilio z'Oŋwa w'oma zi be jenlanla g'orowa; nl'imbuve si ntye sodu si be burinlia, kâ so jenl' Oŋwa w'oma e bia go vindi y'orowa nli ngulu nl'ivend' ivolo.

31 E be toñia k'iṽâṽi yĕ nl'inyo' ivolo, ny'oreru; kâ wao datize mângi yĕ wi re pinjo pa, avila gw'impung' inlai, avila g'owond' oñâri w'orowa agĕnda g'owond' oñâri.

32 Ndo nlĕnganli nkogo go mponde; ja ivare nya yo ny'adĕla, kâ ijavi fela, gambĕnlĕ anlu' amia inlĕ, egombe zi mpio z'atoe pičrĕ.

33 Yenlâ re nlue kĕ, go be jenla nlue *isaon* yinlâ yodu, miaganl' inlĕ, s'atoe pičrĕ gw'agugi.

34 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, ampoña minlâ m'aviaganle, kao *isaon* yinlâ yodu y'atoa.

35 Orowa nli ntye yi be piaganla, ndo agambi mam m'aviaganle.

36 Ndo g'oŋwanja wi ntyugu mĕ nl'igwĕra zyel' omâ mia, — genlâ iṽâṽi y'orowa—ndo kao reri yam dadie.

37 Ndo ga nt'avegag' intyugu si Noa; nlânlâ kĕ be doanl' ibia s'Oŋwa w'oma.

38 Kânde ga nt'avegagi wao gw'intyugu s'ijambunlia s'anlingo viagaga râ, w'anyagagi ayângaga, w'ayombagi ayombizago, agĕnda go ntyugu y'ayinginli Noa g'owatanga,

39 Kâ w'amie kao aṽienl' ijambunlia s'anlingo, ayiliza wao waodu; nlânlâ be doanl' ibia s'Oŋwa w'oma.

40 Egombe mĕ anloñe aṽanli wi be duo go ntyaga; oñâri be bângo, k'oñâri tiganla.

41 Anto aṽanli *wi be duo* wi kil' *imba* gw'ezo mo; oñâri be bângo, k'oñâri tiganla.

42 Ṽembaganli sambo, kânde anlu' ami igwĕra nyi be bie Reri yanli.

43 Ndo mianl' *igamba* nyinlâ inlĕ, kânle onlivi wi nago ami' igwĕra nyi be bi' ofe, gavânlâ aṽĕmbi, kâ ayivire nag' wĕ podunlo.

44 Yenlâ loanlanli nlue kĕ kekizo pa; kânde Oŋwa w'oma e bia gw'igwĕra nyi re nlu' avikilie.

45 Nyongo mĕ mbia nla y'imia nle mande, o loṽio nle reri yĕ ewonjo z'egândâ zĕ, go pa wao inya go gombe?

46 Ozavinlo gore nyongo mĕ, o be duo nle reri yĕ e denda nlânlâ go bič.

47 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, e be doṽič ewonjo zi yâmi yĕ yodu.

48 Ndo jâgâ nyongo mbe mĕyâ abulia g'orĕm̃' wĕ inlĕ, Reri yam e pa toa go bia;

49 Kâ yĕ pakilie bol' inyongo nla yĕ, anya kĕ jânga nli yânga;

50 Gamběnlĕ rerĕ yi nyongo mĕ abia go ntyugu yi re yĕ avi̇kilie, nla gw'igwĕra nyi re yĕ ami̇e;

51 Kâ yĕ jilizĕ, awelĕ go mbora y'imbia-gwanla; gogo be doanl' edingo nli nkĕgĕrĕ y'anlâ.

EWONJO XXV.

1 Egombe mĕ inlângâ ny'orowa nyi be kâlanlo g'igomi ny'azyali, w'awâng' ilambi sao, agĕnda go datanla nl'onlom̃e o jomba.

2 Gore wao atanli w'avegagi nl'okeli, nl'atanli kĕ itĕm̃u.

3 Wao w'item̃u w'awâng' ilambi sao, ndo wi bą́ng' agali;

4 Ndo wao w'okeli w'awâng agali gw'imbute sao nl'ilambi sao ta.

5 Gw'alingag' onlom̃e o jomba, waodu w'amĕgi, anlanl' antyâvinlâ.

6 Ndo ogwĕra nlengenlenge aroenli' iboginla inlĕ, Vonlanli, onlom̃e o jomba e bia! Gĕndanli go datanla nla yĕ.

7 Nl'anlângw' azyali mĕ modu amĕpi' ilambi sao.

8 Ndo item̃u w'awulinli wao w'okeli inlĕ, Vanli zue agali gw'agali manli, kânde ilambi sazyo s'anlim̃i.

9 Nl'ayiviri w'ikeli awulia inlĕ, *Nyawĕ*, mi vende doe' m'agĕke zue nla nlue kĕ; ndo râ kĕndenli gore mângi kola kâ kolanl' imanli.

10 Ndo gw'agĕndi wao go kola, a᷄vienl' onlom̃e o jomba; nl'ayinginli wao w'aluo kekizo pa, ayinginla nla yĕ gw'ijombanla; nl'anlunjo igugi.

11 Ndo viaganlo mĕvâ a᷄vienl' azyali am̃âri, awulia inlĕ, Rera, rera, ulungunla zue igugi.

12 Nl'ayivirie awulia inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, mi ami̇e nlue.

13 V̆ĕmbanli sambo, kânde anlue pa mie ntyugu ge igwĕra nyi bi' Onwa w'oma.

14 Kânde *inlângâ ny'orowa nyi re* g'omâ kĕnd' ogĕndâ wabo, o v̆eli anlagi wĕ, ava wao yâmi yĕ;

15 Avenli om̃âri talant ntyanli, om̃âri mbanli, om̃âri kĕ mâri, om' edu ga nt'avegag' inyangi nyĕ, nl'agĕndiagĕ nĕganĕga.

16 Ayĕ o wâng' italant ntyanli agĕndi agol' agolo nla so, nl'avangiĕ italant sinyĕnle ntyanli.

17 Yenlâ re kĕ ayĕ o wângi mbanli alĕngi sinyĕnle kĕ mbanli.

18 Ndo ayĕ o wângi mâri, agĕndi arumba go ntye, ayumbunla syika ya reri yĕ.

19 Ndo oling' ola viaganlo, a᷄vienli rerĕ y'anlaga mĕ, a᷄vambia wao ntango.

20 Nl'a᷄vienl' omâ wâng' italant ntyanli a᷄vag' italant sinyĕnle ntyanli, awulia inlĕ, Rera, o venli miĕ talant ntyanli; vonla, mi are dĕnga p'italant sinyĕnlĕ kĕ ntyanli.

21 Nl'awuli reri yĕ awulinliĕ inlĕ, Mbia, awĕ omâ mbia nl'omâ bekelio, o yanjagi yĕyâma mbiambiĭ, m'be do᷄vią ewonjo zi *ya* yenge; gwenla go mbia ya reri yâ,

22 Nl'a᷄vienl' omâ wâng' italant mbanli awulia inlĕ, Rera, o venli miĕ talant mbanli; vonla, mi are dĕnga p'italant sinyĕnle mbanli.

23 Reri yĕ awulinliĕ inlĕ, Mbia, awĕ omâ mbia nl'omâ bekelio, o yanjagi yĕyâma mbiambiĭ, m'be do᷄vią ewonjo zi *ya* yenge; gwenla go mbia ya reri yâ.

24 Nl'a᷄vienl' omâ wângi talant mâri, awulia inlĕ, Rera, mi amienliâ inlĕ, awĕ omâ yâle, o tenle mbora yi re wĕ o v̆ĕnle; o kenja

avile mbora yi re wĕ o *va*zanganle;

25 Arienli miĕ, agĕndi miĕ ayumbunle talant yâ go ntye; vonla, iyâ ye yinlâ.

26 Ayiviri reri yĕ awulinliĕ inlĕ, Awĕ omâ mbe nl'ogera, o mienl' inlĕ, mi tenle mbora yi re mi a$\tilde{\text{v}}$$\tilde{\text{e}}$nle, agenja avile mbora yi re mi av*a*zanganle:

27 Sambo o $\tilde{\text{v}}$eli fele syiki yam gore mângi pengakanl' *anliva;* ndo gw'ibi sam, gambĕ mi abâng' iyamimĕ nl'oba ta.

28 Sambo wânginlanliĕ talant mĕ, kâ panli yo omâ re nl'igomi ny'italant.

29 Kânde om' edu o re dĕnga pa, e be po, kâ yĕ bunlio; ndo ayĕ o re azyele e be bânginlo zi re nla yĕ.

30 Walanli kĕ oma mĕ w'isyâlâ fâ go mpiri y'adâ$\tilde{\text{v}}$adâ$\tilde{\text{v}}$a; gogo be doanl' edingo nli nkĕgĕrĕ y'anlâ.

31 Ndo go be bi' Onwa w'oma nl'ivendi nyĕ, nl'i$\tilde{\text{v}}$â$\tilde{\text{v}}$i y'orunda yodu nla yĕ; egombe mĕ e be doa' tu gw'eka z'ivendi nyĕ,

32 Kâ anlângâ modu datizo g'ozyo wĕ; kâ yĕ kera wao, ga nte ker' ovenjavenji ager' adâmbĕ avila gw'imbonli.

33 E be do$\tilde{\text{v}}$i' adâmbĕ g'ozamba w'ogâ wĕ onlo$\tilde{\text{m}}$iĕ, nl'imbonli g'onyantwĕ.

34 Egombe mĕ oga e be bulinlia wao wi re g'ogâ wĕ onlo$\tilde{\text{m}}$iĕ inlĕ, Yogonli, anlue yi savinlo nle Reri yam, kâ jiganl' inlângâ ny'agekizio nlue avila gw'ido$\tilde{\text{v}}$ia si ntye;

35 Kânde mi ayâgio njanla, kâ nlue pa miĕ inya; mi agotio nl'esyove, kâ nlue jânja miĕ; mi avegag' ogĕnda, kâ nlue jinginlia miĕ;

36 Tele, kâ nlue noanlia miĕ; mi ayâgio nkanli, kâ nlue bandaminla miĕ; mi avegagi go ntyogo, a$\tilde{\text{v}}$iagagi nlue gore miĕ.

37 Ndo a$\tilde{\text{v}}$ia wi be fwinliz' awulia inlĕ, Rera, egombe zyĕ z'ayenli zue wĕ nli njanla, kâ zue nyezâ? ge koto pa nl'esyove, kâ zue jânjâ?

38 Egombe zyĕ z'ayenli zue wĕ ogĕnda, kâ zue jinginliâ? ge tele, kâ zue noanliâ?

39 Egombe zyĕ z'ayenli zue wĕ nli nkanli, ge go ntyogo, kâ zue biagaga gore wĕ?

40 Ndo oga e be jivira awulinlia wao inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, ntaga yi re nlue denda p'o$\tilde{\text{m}}$âri gore awareri yam winlâ awangomĕ, anlu' alendi miĕ *yo.*

41 $\tilde{\text{V}}$â$\tilde{\text{v}}$â be bulinliĕ wao wi re g'onyantwĕ inlĕ, Lubuanli avila gore miĕ, anlue yi re savo pa, g'ogonli w'egombe zodu w'agekizio gore Setan nl'i$\tilde{\text{v}}$â$\tilde{\text{v}}$i yĕ.

42 Kânde mi ayâgio njanla, kâ nlu' av*a* miĕ inya; mi agotio nl'esyove, kâ nlu' ay*a*nja miĕ;

43 Mi avegag' ogĕnda, kâ nlu' ay*i*nginlia miĕ; tele, kâ nlu' anloanlia miĕ; nli nkanli nla go ntyogo, ka nlu' a$\tilde{\text{v}}$*i*agaga gore miĕ.

44 Ndo mângi mĕ wi be fwinlizĕ, awulia inlĕ, Rera, egombe zyĕ z'ayenli zue wĕ nli njanla, ge nl'esyove, ge ogĕnda, gĕ tele, ge nli nkanli, ge go ntyogo, kâ zu' ay*a*njinlâ?

45 Ndo e be fwinliza wao, awulia inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, ntaga yi re nlue d*e*nd' o$\tilde{\text{m}}$âri gor' awangomĕ winlâ, anlue d*e*nda miĕ *yo* kĕ.

46 Mângi sinlâ kĕ wi be kĕnda gw'azyingo m'egombe zodu; ndo a$\tilde{\text{v}}$ia gw'e$\tilde{\text{m}}$ĕnlâ z'egombe zodu.

EWONJO XXVI.

1 Nl'aroenli, gw'aluo Jisu amĕnliz' agamba minlâ modu, awul' inlĕngi yĕ inlĕ,

2 Anlu' avoro inlĕ, atiganl' intyugu mbanli gambĕnlĕ ntyago y'o-

nlâganlo y'adoanla; nl'Oŋwa w'oma e be kotizo go banlio go krâsi.

3 Nl'alatanl' iminisĕ impolo nl'irĕndisi nl'anlĕrâ w'anlaga alatanla go nago yi minisĕ mpolo, o vĕliago inlĕ, Kaiefasi.

4 Nl'awondi wao mondâ go kote Jisu nl'avonlo, ayonlĕ.

5 Ndo w'awul' inlĕ, *Azu' agotĕ* go ntyugu yi ntyago, anlaga wi vende kwez' edungu.

6 Gw'avegagi Jisu go Bĕtheni, go nago yi Saimon yi gâlanli,

7 Avienl' oñanto gore yĕ nl'ikweli ny'agali mi nkango mi njonli mpolo, nl'ayirië mo gw'ewonjo zĕ, gw'aloanlië tu *gw'inya*.

8 Ndo gw'ayenl' inlĕngi yĕ ayenla *nt'aroenli*, w'avendi, awulia inlĕ, Mbundakanli yinlâ yi re ntinla ande?

9 Kânde agali minlâ m'avegagi nli ngulu yi kolo nl'anliv' amenge, avo lĕngĕ.

10 Ndo gw'amienli Jisu, awulinli wao inlĕ, Anlue syug' oñanto sĕ? are denda pa mië igamb' ivia.

11 Kânde lĕngĕ wi re nla nlue egombe zodu; ndo mië mi azye nla nlue egombe zodu.

12 Kânde gw'ajirië agali minlâ g'oku' wam, adendi yo gw'ibĕnlo sam.

13 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, mbori edu yi be kambinlo ntyangombia yinlâ go ntye yodu, *ndaga* yinlâ y'adendo ndĕ yi be takilio gw'ijonginli sĕ.

14 Egombe mĕ agĕnd' oñâri gor' igomi nl'avanli, o vĕliago inlĕ, Judas Iskariot, agĕnda gor' iminisĕ mpolo, awulia inlĕ,

15 Aulue be pa mië ande, go kotiza nlue yĕ? Nl'avesyinli wao yĕ agomi mi syika araro.

16 Nl'avila gw'egombe mĕ awut' egomb' evia go kotizĕ.

17 Go ntyugu nonga yi ntyago yi mpĕmba yi re lĕvĕn fâ avienl' inlĕngi gore Jisu, awulinlië inlĕ, O bela zue kekiza gwí gore wĕ go nye ntyago y'onlâganlo?

18 Nl'awulië inlĕ, Gĕndanli go nkala gore rekadië, kâ bulinlianli yĕ inlĕ, Onlĕnji e bulia inlĕ, egombe zam z'atoe piĕrĕ; m'be pange ntyago y'onlâganlo go nag' wâ, nl'inlĕngi yam.

19 Nl'alend' inlĕngi nt'azombio wao nle Jisu; nl'agekizi wao ntyago y'onlâganlo.

20 Egombe zi nkolo aloanlië tu nl'igomi nl'avanli.

21 Ndo gw'aluo wao wi nya, awul' inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, oñâri gore nlue e be kotiza mië.

22 Nl'ayenli wao ekĕv' evĕ, nl'avakili wao go bulinlië, oñari oñâri, inlĕ, Mië, Rera?

23 Nl'ayivirië awulia inlĕ, Omâ duvi' ogâ nla mië go ntyĕngĕ, ayĕ mĕmo be kotiza mië.

24 Oŋwa w'oma e kĕnda ga nt'arĕndio g'oŋwanji wĕ; ndo azyili gor' oma mĕ o kotiz' Oŋwa w'oma; re mbia gor' oma mĕ inlĕ, e pa janlo.

25 Ayiviri Judas, o' gotizië, awulia inlĕ, Mië, Rera? *Jisu* awulinlië inlĕ, Oñ abuli.

26 Gw'aluo wao wi nya, Jisu awângi mpĕmba, av' akevа; nlayarunlië *yo* av' inlĕngi, awulia inlĕ, Wânganli, kâ nyanli; yinlâ nl'oku' wam.

27 Nl'awângië imâgi, kâ yĕ p'akevа, ava wao awulia inlĕ, Yânganli nyo anlu' edu;

28 Kânde nyinlâ nle ntyinli yam, yi njeka nyânla, yi povizo g'oŋwanja w'awenge gw'inyeza s'ibe.

29 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Mi ayáng' ivĕ nyĕnlĕ, kao go ntyugu mĕ yi be jânga mië nyo nla nlue inyânla gw'inlângâ nya Reri yam.

30 Nl'ayembi wao, kâ wao kâgwa, agěnda go nomba y'Iŏliv.

31 Egombe mě Jisu awulinli wao inlě, Anlu' edu anlue be kwezo g'oŋwanji wam ogwěra winlâ; kânde re těndo pa inlě, M'be bol' ovenjavenji, kâ adâmbě m'olemba pazanganla.

32 Ndo mič via nl'itongwa, m'be kěnda go bosyo yanli go Galili.

33 Pitěr ayiviri awulinliě inlě, Waodu tâ kwezo g'oŋwanji wâ, mi agwezo du.

34 Jisu awulinliě inlě, Rěti mi bulinliâ inlě, ogwěra winlâ, njâgânli gogaga râ, o be danda mič nyângâ ntyaro.

35 Pitěr awulinliě inlě, Vanganle mi ajuwa nla wě, mi alandize wě; yenlâ kě awul' inlěngi yodu.

36 Egombe mě aṽienli Jisu nla wao go mbora yi fwelio inlě, Gěthsěmani, nl'awulinliě inlěngi inlě, Loanlanli nlue ṽěnlâ, kao mi akěnda ṽâ, agambinla.

37 Nl'awângič Pitěr nl'aw' aṽanli wi Zěbidı, avakilia go jenl' ekěṽa nl'aŋandi.

38 Ṽâṽâ awuli Jisu awulinlia wao inlě, Inlinli nyam nyi jenl' ekěṽ' eṽe vanganle gw'ijuwa; riganlanli ṽěnlâ, kâ běmbaganli nla mič.

39 Nl'agěndič go bosyo kwě, avoswa ozyo wě go ntye, nl'agambinliě awulia inlě, Reri am, ja y'ajâlia, imâgi nyinlâ nyi ga viaganle avila gore mič; ndo aranga ga nte bela mič, ndo nte belâ.

40 Nl'aṽienliě gor' inlěngi, aluunlo wao gw'antyâvinlâ, kâ yě bulinlia Pitěr, inlě, Sambo anlu' ayalie běmba nla mič igwěr' iñâri?

41 Ṽěmbaganli kâ kambinlanli, anlue vende kwenla gw'isyârio. Inlinla ny'ajiviri, ndo ozyonli wi re děla.

42 Nl'avâ kěndič nyângâ yi mbanli, agambinla, awulia inlě, Reri am, ja imâgi nyinlâ ny'ayalie piaganla avila gore mič, kao mi ajânga nyo, ntândinli yâ yo ga lendo.

43 Nl'aṽienliě aluunlo wao wi fâ nanl' antyâvinlâ; kânde antyâ mao m'aroenli dira.

44 Nl'arigič wao, avâ kěnda agambinla nyângâ yi ntyaro, agamb' agamba měmo.

45 Nl'aṽienliě gor' inlěngi yě, awulinlia wao inlě, Nlanlanli kâ jâwanli;—vonlanli, igwěra ny'atoenli piěrě, nl'Oŋwa w'oma e kotizo gw'agâ m'anlag' aṽe.

46 Nlângwanli! azue ga gěndere! vonlanli, ayě a kotiza mič atoenli piěrě.

47 Ndo gw'agambiagě, vonla, Judas, oñâri gor' igomi nl'aṽanli, aṽienli nli nkândâ mpolo nla yě, nl'ikwara, nli visâ, avila gor' iminisě impolo nl'anlěrâ w'anlaga.

48 Ndo ayě o gotizič aluo apenli wao elingilio inlě, ayě o be sâmbo mič, nle yě, gotanliě ngwasyi.

49 Něganěga aṽienliě gore Jisu, awulia inlě, Mbolo, Rabai; kě sâmbě.

50 Ndo Jisu awulinliě inlě, Ndego, ezande z'abiâ? Ṽâṽâ aṽienli wao aralie Jisu agâ agotě.

51 Ndo vonla, oñâri gore wao w'avegagi nla Jisu alaṽinl' ogâ, alur' okwari wě, azâṽe nyongo yi minisě mpolo, arenlě oroi wě nkwǐ.

52 Ndo Jisu awulinliě inlě, Ṽinliz' okwari wâ gw'egoro; kânde waodu wi bâng' okwara, wi be jonlo nl'okwara.

53 Ge o tang' inlě, mi ayalie bambia Reri yam ṽěnlâ, kě doṽia mič gunlu viaganlo nl'igomi ny'ilijŏn nl'ilijŏn mbanli s'iṽâṽi?

54 Ndo irěndâ yo kâ toa rěti sě, inlě ga loanle yenlâ?

55 Ṽâṽâ Jisu awulinli anlaga inlě, Anlu' abia nl'ikwara nli vi-

sâ, go kota miĕ g'ofe? Ntyug' wedu mi aloanlagi tu nla nlue anlĕnja go nago y'Anyambiĕ, kâ nlue agota miĕ.

56 Ndo *isaon* yinlâ yodu y'alendio, nl'aroenl' irĕndâ y'ivâgisi rĕti. Egombe mĕ inlĕngi yodu y'arigiĕ awanga.

57 Wao w'agoti Jisu w'agĕndiĕ gore Kaiefas minisĕ mpolo, go mbora y'aluo irĕndisi nl'anlĕrâ datanla pa.

58 Nl'azongi Pitĕr azongĕ davadavĭe kwanga gw'evungu zi nago yi minisĕ mpolo; nl'ayinginliĕ aloanla tu nli roñi, go jenla nte be toa.

59 Ndo iminisĕ impolo nl'anlĕrâ nli ŋando yodu w'awut' isaon yi bĕrinle Jisu go jonlĕ.

60 Ndo wi dĕnga; anlag' awenge w'avienli avĕrinlĕ, ndo wi dĕnga. Ndo viaganlo mĕvâ avienl' avanli,

61 Awulia inlĕ, *Oma* winlâ awul' inlĕ, Miĕ kâ syazye nago y'Anyambiĕ, avâ noga yo nl'intyugu ntyaro.

62 Nl'agumanli minisĕ mpolo awulinliĕ inlĕ, O fwinlize mpângâ? mângi sinlâ wi takilia sĕ g'oŋwanji wâ?

63 Ndo Jisu aloanli dâ; nl'ayiviri minisĕ mpolo awulinliĕ inlĕ, Mi tangizâ orango w'Anyambiĕ yabâ, wulinlia zue, ja wĕ nle Krais y'Oŋwa w'Anyambiĕ?

64 Jisu awulinliĕ inlĕ, Oñ abuli. Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, avila vĕnlâ anlue be jenl' Oŋwa w'oma tu g'ogâ nloñiĕ wi ngulu, avia go vindi y'orowa.

65 Vâvâ minisĕ mpolo ayokunl' inlambi yĕ, awulia inlĕ, Are tâwa p'Anyambiĕ; azu' are nl'isyâlâ ande ny'anlag' awĕnle? vonlanli, vĕnlâ anlu' ajâgâ itâwi sĕ.

66 Anlue tanga sĕ? Ayiviri wao awulia inlĕ, Ar' ogara w'ijuwa.

67 Nl'aruenli wao yĕ igwanla g'ozyo wĕ, awolĕ; nl'añâri w'awolĕ asapoga,

68 Awulia inlĕ, Vâginla zue, Krais, o bolâ mande?

69 Nl'aloanlagi Pitĕr tu gw'igala gw'evungu, nl'avienl' izyali gore yĕ awulia inlĕ, Awĕ kĕ o vegagi nla Jisu yi Galili.

70 Ndo alandi gw'azyo ma waodu, awulia inlĕ, Mi amie nt'akambâ.

71 Gw'agâgwiĕ g'ompombanla, ayenlio nl'iñâri, o wulinli *mângi* w'avĕgagi vâvâ inlĕ, *Oma* winlâ kĕ avegagi nla Jisu yi Nazerĕth.

72 Nl'avâ dandiĕ nl'orango inlĕ, Mi ami' oma mĕ.

73 Oŋwâ lingo viaganlo wao w'avegagi gogo gore, w'avienli awulinlie Pitĕr inlĕ, Giligili awĕ nl'oñâri gore wao; kânde nkambinli yâ kĕ yi pangâ mio.

74 Nl'avakiliĕ sava, arang' irango inlĕ, Mi ami' oma mĕ; nl'agogi njâgânli nĕganĕga.

75 Nl'ayonginli Pitĕr ayonginl' igamba ny'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Njâgânli gogaga râ, o be danda miĕ nyângâ ntyaro; nl'agâgwiĕ gw'igala alenla nl'ibuku ivolo.

EWONJO XXVII.

1 Gw'ayenj' owenja iminisĕ impolo sodu nl'anlĕrâ w'anlaga w'awondi mondâ g'oŋwanja wi Jisu go jonlĕ;

2 Nl'agori wao yĕ, agĕnda nla yĕ anlâziĕ gore Pontius Pailet gâvĕn.

3 Egombe mĕ Judas, o gotiziĕ, ayenl' inlĕ, avenlio ogara, nl'anligiĕ nkondi avinliz' agomi mi syika araro gor' iminisĕ impolo nl'anlĕrâ, awulia inlĕ,

4 Mi ayanj' ibe gw'agotizi miĕ ntyinla yi r'ogara fâ. Ndo w'a-

wul' inlĕ, Azu' are nl'isyâlâ ande? Mĕyâ ndagi yâmĕ.

5 Nl'awalĕ syika go ntye go nago y'Anyambĕ, kĕ kâgwa; nl'agĕndĕ azyaṽanli' okuwĕmĕ.

6 Ndo iminisĕ impolo w'awângi syika mĕ, awulia inlĕ, Zye mbia go fela yo gw'egara z'orunda, kânde yo nle njonli yi ntyinla.

7 Nl'awondi wao mondâ, agola nla yo mbora y'omâ vangi ya yakwakwa, gw'abe m'agĕnda.

8 Yenlâ mbora mĕ y'aṽelio inlĕ, Mbora yi ntyinla, kwanga nla nlĕnlâ.

9 Yenlâ aroenl' igamba ny'agambio nle Jĕrimia y'ovâgisi rĕti, nyi bulia inlĕ, Nl'awângi wao agomi mi syika araro, njonli y'omâ rangio, o rangio nl'awa wi Isreĕl;

10 Kâ wao pa mo go mbora y'omâ vangi ya yakwakwa, ga nt'azombio mĕ nle Jehova.

11 Nl'agumanli Jisu gore g'ozyo wi gâvĕn; nl'aṽambi gâvĕn aṽambĕ inlĕ, Awĕ nl'oga w'Iju? Awuli Jisu awulinlĕ inlĕ, Oñ abuli.

12 Ndo gw'azâzizio yĕ nl'iminisĕ impolo nl'anlĕrâ, e fw*i*nliz' igamba.

13 Nl'awulinlio yĕ nle Pailet inlĕ, O pa jâgâ isaon yinlâ yi takilio wao g'oŋwanji wa?

14 Ndo *Jisu* e fw*i*nlizĕ igamba nlâ iñâri; yenlâ re amami gâvĕn amama polo.

15 Ndo go ntyago mĕ aroenli ntyali yi gâvĕn go tiginl' anlaga mbwedi dĕnga yi be belo wao.

16 Ndo w'avegagi nli mbwedi y'eluñi, o ṽeliago inlĕ, Barabas.

17 Gw'aluo wao w'alatanli, Pailet awulinli wao inlĕ, Anlue bela mĕ tiginla nlue mande dĕnga? Barabas, mbĕ Jisu, o fwelio inlĕ, Krais?

18 Kânde amienl' inlĕ, w'aluo w'akotizĕ nli ŋandi.

19 Gw'avegagĕ tu gw'eka zi jĕkĕlio, oñant' wĕ aroñi gore yĕ, awulia inlĕ, Alend' oma w'ogore winlâ mpângâ; kânde nlĕnlâ winlâ mi ajenle njuke nyenge go nyilinlo g'oŋwanji wĕ.

20 Ndo iminisĕ impolo nl'anlĕrâ w'azyâri anlaga go bambie Barabas ayonlize Jisu.

21 Ayiviri gâven awulinli wao inlĕ, Wao aṽanli anlue bele mĕ tiginla nlue mande dĕnga? W'awul' inlĕ, Barabas.

22 Pailet awulinli wao inlĕ, Mi ga lende Jisu sĕ, o fwelio inlĕ Krais? Waodu w'awulinlĕ inlĕ, E ga ṽanlio go krâsi.

23 Ndo gâvĕn awul' inlĕ, Inlĕ sĕ? are denda pe ndaga mbe nde? Ndo w'arongi viaganlo inlĕ, E ga ṽanlio go krâsi.

24 Ndo gw'ayenli Pailet inlĕ, e j*á*lie dende mpângâ, ndo edungu z'akwezo tâ, awâng' anlingo ayovunl' agâ *mĕ* gw'azyo m'anlaga, awulia inlĕ, Mi ar' ogara fâ wi ntyinla y'omâ mbia winlâ; vonlanli anluemĕ.

25 Nl'ayiviri anlaga waodu awuia inlĕ, Ntyinli yĕ yi ga loanle gore zue nla gor' awanli azyo!

26 Ṽâṽâ ariginlĕ wao Barabas dĕnga; nl'azyiṽĕ Jisu avĕ go banlio go krâsi.

27 Ndo isâzyĕ si gâvĕn s'agĕndi nla Jisu, go mbora nli yao, alatiz' isâzyĕ sodu ta gore yĕ.

28 Nl'azyorunli wao ngâi sĕ, aṽârĕ orogosamba w'atenlatenla;

29 Nl'anlogi wao korowa y'arĕnde, awonlĕ yo gw'ewonjo zĕ, nli nkâgu g'ogâ wĕ onloñĕ; nl'aloṽi wao akâtâlâ g'ozyo wĕ, azyĕlĕ, awulia inlĕ, Mbolo, oga w'Iju!

30 Nl'aruenlĕ igwanla, awânge nkâgu alokĕ gw'ewonjo.

31 Ndo gw'aluo wao w'azeyĕlĕ, w'azyorunl' orogosamba aṽârĕ ingâi sĕmĕ; agĕndizĕ go banlio go krâsi.

32 Ndo gw'agâgwi wao w'alĕng' onloñe wi Sairini, o ṽeliago inlĕ Saimon; nl'agoti wao yĕ, aroanlizĕ krâsi yi Jisu.

33 Gw'aṽienli wao go mbora yi fwelio inlĕ, Golgotha, yo nle mbora yi nkĕli,

34 W'avenlič viniga sogo pa nli ya yanonli go jânga; nl'alembič ndo e jɨvire jânga.

35 Gw'aluo wao w'aṽanlič go krâsi, w'agen'ingâi sĕ, awut' eganlo; yenlâ igamba ny'agambio nl'ovâgisi ny'âroenli rĕti inlĕ, W'ager' ingâi sam waomĕ, aṽut' eganlo gw'inlambi yam.

36 Nl'aloanli wao tu, aṽĕmbagĕ gogo.

37 Nl'aweli wao ozyâzyâ wĕ gw'igonlo ny'ewonjo zĕ, tĕndo pa inlĕ, WINLÂ NLE JISU Y'OGA W'IJU.

38 Nl'if imbanli kĕ y'aṽanlio nla yĕ, oñâri g'ogâ nloñič nl'oñâri kĕ g'ogâ nyantwĕ.

39 Ndo mângi w'aviaganli ṽâṽâ w'arâwič, aṽizaṽize wonjo yao,

40 Awulia inlĕ, Awĕ o syazye nago y'Anyambič avâ noga yo nl'intyugu ntyaro, zunginl' oku' wâmĕ; ja wĕ Oŋ' w'Anyambič, zuminla avila go krâsi.

41 Yenlâ re k'iminisĕ impolo s'azyĕlič, wao nl'irĕndisi, nl'anlĕrâ, awulia inlĕ,

42 Azunginl' añâri, ayálie sungi-nl' oku' wĕmĕ; ja yĕ oga wi Isreĕl, e ga zuminle pele avila go krâsi, gambĕnlĕ azu' ajivirĕ.

43 Aṽekeli Anyambič, *Anyambič* e ga rombĕ pele, ja atândĕ; kânde awul' inlĕ, Mič nl'Oŋ' w'Anyambič.

44 Ife kĕ y'aṽanlio nla yĕ y'arâwič nl'igamba mĕmo.

45 Ndo avila gw'igwĕra ny'oroṽa aroenli mpiri go ntye yodu agĕnda gw'igwĕra ny'ĕnlâgom.

46 Ndo gw'igwĕra ny'ĕnlâgom arongi Jisu nl'inyo' ivolo, awulia inlĕ, Eli! Eli! lama sabakthani? Mi pivia inlĕ, Anyambič yam! Anyambič yam! ezande z'afalâ mič?

47 Awĕwâ gore wao, w'avegagi ṽâṽâ gorĕ ayâgâ, w'awul' inlĕ, E fweli' Ilaias.

48 Nl'oñâri gore wao azunge puli mango awânge sponji, kâ yĕ jonlia yo nli viniga, awela yo go nkâgu ayânjĕ.

49 Ndo añâri w'awul' inlĕ, Riga, azue ga yenle vendetua Ilaias e bie sunginlĕ.

50 Ndo gw'aṽâ tongi Jisu nl'inyo' ivolo, azul' oŋwei.

51 Ndo vonla, onlamb'-ozyambi wi nago y'Anyambič w'ayarui mbei mbanli avila gw'igonlo agĕnda go ntye; nl'azyugazyuga ntye, kâ ado jaruayarua;

52 Nl'anlungw' ironginlo, nl'iku' imienge y'*anlag'* aṽia w'aluo juwa pa, y'arongwi;

53 Agâgwa avila gw'ironginlo, viaganlo nl'itongwi sĕ, ayinginla go nka' y'orunda, awowunla gor' awenge.

54 Ndo ewonjo z'isâzyĕ nla wao w'avegagi nla yĕ mbĕmbage Jisu, gw'ayenli wao isyugazyuga si ntye, nl'isaon y'aroenli, w'arienli polo, awulia inlĕ, Giligili winlâ nl'Oŋ' w'Anyambič.

55 Anto awenge w'avegagi ṽâṽâ daṽadaṽič wi ponla, w'aluo w'asongi Jisu avila go Galili, go janjinlĕ.

56 Gore wao w'avegagi wa Meri Magdelini, nla wa Meri ngwe yi Jems nli Josĕs, nli ngwe y'awa wi Zĕbidi.

57 Gw'aroenli nkolu aṽienl' enlañi zi Arimathia o ṽeliago inlĕ, Josĕf, o vegagi kĕ ayĕmĕ onlĕngi wi Jisu.

58 Nl'ayinginlĕ gore Pailĕt ava-

mbiĕ okuwa wi Jisu; nl'azombi Pailet inlĕ, okuwa wi ga vo *yĕ*.

59 Nl'awângi Josĕf awâng' okuwa, avinga wo nl'ampĕl' ambia,

60 Nl'alimbinliĕ wo g'oronginlo wĕ onwânla, w'arokio ndĕ gw'ido; nl'agavaliĕ ido ivolo g'ompombanla w'oronginlo agĕndaga.

61 Meri Magdalini, nli Meri mâri w'avegagi vâvâ, doanla pa tu swaswâ nl'oronginlo.

62 Bunya, ntyugu y'azong' ikekiza, alatanl' iminisĕ impolo nl'Ifarisi alatanla gore Pailĕt, awulia inlĕ,

63 Rera, azu' ajonginli' inlĕ, Oremisi winlâ, gw'avegagiĕ bâ, awul' inlĕ, Ntyugu ntyaro viaganlo gamběnlĕ mi atongwa.

64 Sambo zombia inlĕ, oronginlo wi ga yâlizo agĕnda go ntyugu yi ntyaro; inlĕngi yĕ yi vende bi' ogwĕra ayufĕ, awulinli anlaga inlĕ, atongwi avila gw'ijuwa; kâ ifwem' inuunla feva viaganlo nl'idonga.

65 Awuli Pailet awulinlia wao inlĕ, Anlu' are nli mângi penginla, gĕndaganli, kâ jâlizanli *wo* go nte mia nlue.

66 Nl'agĕndi wao ayâliz' oronginlo, avĕb' ido, alovi' anlaga wi penginla *wo*.

EWONJO XXVIII.

1 Syânlâ viaganlo, gw'ayenj' owenja go *ntyugu* nonga yi syânâ avienli Meri Magdelini, nli Meri mâri avia go jenl' oronginlo.

2 Ndo vonla, avegag' isyugazyuga *si ntye* sipolo, kânde ovâvi w'Anyambiĕ w'azuminli avila g'orowa, kâ wo bia agavali' ido avila g'ompombanla, aloanla tu go nyo.

3 Edidi zĕ z'avegagi g'isyava s'owenja, nl'ingâi sĕ s'avegagi pupu ga sino.

4 Ndo g'onwanja w'iti' sĕ mângi w'avenginli w'aratiñinli, agalua ga bende.

5 Ayiviri ovâvi awulinli' anto inlĕ, Arianli; kânde mi avoro inlĕ, anlue bute Jisu y'avanlio go krâsi.

6 Azyele vĕnlâ; kânde atongwi ga nt'awuliĕ; yogo jenlenli mbora y'anlanlagi Rerĕ;

7 Kâ kĕndaganli nĕganĕga awulinl' inlĕngi yĕ inlĕ, Atongwi avila gw'ijuwa; ndo vonlanli, e kĕnda go bosyo yanli go Galili; vâvâ be jenla nlue yĕ; vonlanli, mi abulinlia nlue.

8 Nl'alubui wao nĕganĕga avila g'oronginlo nl'itia nli mbia mpolo, agĕnda nli mango go bulinli' inlĕngi yĕ.

9 Ndo gw'agĕndi wao go bulinli' inlĕngi yĕ, vonla, Jisu alatanli nla wao awulia inlĕ, Mboloanli. Nl'avienli wao agotĕ gw'agolo azavinlĕ.

10 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Arianli; gĕndaganli, kâ bulinlianl' awa reri am inlĕ, wi ga gĕnde go Galili; vâvâ be jenla wao miĕ.

11 Ndo gw'agĕndi wao, vonla, awĕwâ gore mângi w'avenginli w'avienli go nkala, awulinli' iminisĕ impolo isaon yodu y'aroenli.

12 Ndo wao nl'anlĕrâ w'alatanli, awonde mondâ, kâ wao p'isyâzyĕ syika nyenge,

13 Awulia inlĕ, Wulianl' inlĕ, inlĕngi yĕ y'avienl' ogwĕra ayufĕ, gw'anlanli zue antyâvinlâ.

14 Ndo ja *igamba* nyinlâ ny'ajâganlo gore gâven, gamběnlĕ azu' apânlizĕ, aloanliza nlue njuke fâ.

15 Nl'awângi wao syika alenda nt'anlĕnjio wao. Nl'igamba nyinlâ ny'arakiliago nl'Iju kwanga nla nlĕnlâ winlâ.

16 Nl'agĕnd' igomi ny'inlĕngi nl'onlĕng' oñârî agĕnda go Galili, go nomba y'arevi Jisu areva wao.

17 Nl'ayenli wao yĕ azavinlĕ; ndo awĕwâ w'alov' impaga.

18 Nl'avienli Jisu agamba nla

wao awulia inlĕ, Ngulu yodu g'orowa nla go ntye yi re po pa miĕ.

19 Sambo gĕndaganli kâ nĕnjanl' anlânga modu, aṽaptaiza wao gw'ina nya Rerĕ, nla ny'Oŋwanla, nla ny'Inlinl' iṽia;

20 Kâ nĕnjanli wao go penjavenj *isaon* yodu y'azombi, miĕ nlue. Ndo vonlanli, Mi are nla nlue ntyugu sodu, agĕnda go be manle ntye yinla. Amĕn.

MARK.

EWONJO I.

1 Ipakilia si ntyango-mbia yi Jisu Krais y'oŋwa w'Anyambiĕ;

2 Ga nt'are yo tĕndo pa nl'ovâgizi inlĕ, Vonla mi toñ' ovâvi wam go bosyo yâ, o be kekize mpânlâ yâ go bosyo yâ;

3 Inyoi ny'omâ tonga g'orove inlĕ, Gekizanli mpânlâ ya Rerĕ, kâ panganl' impânlâ sĕ gore;

4 Avegagi Jŏn mbaptaizaga g'orove, agambinl' ibaptaiza s'ikalua s'orĕñia gw'inyeza s'ibe.

5 Nl'agĕndi gore yĕ inlângâ nyi Judia nyodu, nli mângi wi Jerusĕlĕm, aṽaptaizo nle yĕ g'olâvi wi Jŏrdan, añĕñ' ibe sao.

6 Jón awâragi imia yi kaměl, nl'otumba w'ebanda g'oni wĕ, anyagagiĕ isakampazyo nl'onlĕmbĕ w'iga.

7 Nl'agambinliagĕ inlĕ, Oñâri e bia go nyumi yam viaganlo nla miĕ, o re mi azye nl'inyanga nyi dĕmbia avurunl' igâli y'intyozyo sĕ.

8 Mi aṽaptaizi nlue nl'anlingo, ndo ayĕ be baptaiza nlue nl'Inlinl' iṽia.

9 ¶ Aroenli gw'intyugu mĕsânlâ, inlĕ Jisu aṽienli avila go Nazerĕth yi Galili, aṽaptaizo nle Jŏn go Jŏrdan.

10 Gw'alubuĕ avila gw'anlingo, nĕganĕga ayenliĕ orowa nungwa pa, nl'Inlinla g'ibembe nyi suminla gore yĕ.

11 Nl'aṽienl' inyoi avila g'orowa inlĕ, Awĕ oŋwanli yam, o tândo miĕ, o tândia miĕ kĕ.

12 ¶ Azunge kĕndizo yĕ nl'Inlinla g'orove.

13 Nl'avegagiĕ gogo g'orove agomi m'intyugu anlai syâriago nle Setan, aloanla nl'inyama s'iga; nl'ayanjinlio yĕ nl'ienjĕl.

14 Jŏn felo pa go ntyogo, aṽienli Jisu go Galili nkambinlage ntyango-mbia y'inlângâ ny'Anyambiĕ,

15 Awulia inlĕ, Egombe z'asyiṽi, nl'inlângâ ny'Anyambiĕ ny'atoenli piĕrĕ; galunlianl' irĕñi yanli, kâ jiviranli ntyango-mbia.

16 Gw'aviaganli yĕ g'ozyĕgĕ w'eliṽa zi Galili, ayenli Saimon nli Andru y'oŋwâ ngi yĕ wi pung' eloṽa gw'eliṽa, kânde wao iyonlizi yi ṽĕrĕ.

17 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Zonganli miĕ, kâ miĕ panga nlue doanla mângi wi dur' anlaga.

18 Arigi wao loṽi yao nĕganĕga, azongĕ.

19 Gw'aluo yĕ apiaganli oŋwâ ntyanjo avila ṽâṽâ ayenli Jems oŋwa wi Zĕbaidi, nli Jŏn y'oŋwâ ngi yĕ, wao kĕ gw'elende sângage loṽa.

20 Azunge fwelĕ wao; nl'arigi wao reri yao gw'elende, ayĕ nl'anlagi wĕ azongĕ.

21 Nl'agĕndi wao go Kepĕrnaum,

ndo nĕganĕga ntyugu syânâ ayinginlič go sunagogi anlĕnja.

22 Nl'aⁿ̃aⁿ̃i wao aⁿ̃aⁿ̃' inĕnji sĕ, kânde anlĕnji wao g'omâ re nl'inyanga, aranga g'irĕndizi.

23 Aluo go sunagogi omâ vegagi nl'inlinl' iv̄e, nl'arongič inlĕ,

24 E! ezande zi re zue nla wĕ, Jisu yi Nazerĕth? O bienli go jiliza zue? mi avoro wĕ, om' orunda w'Anyambič.

25 Nl'azĕmbio yĕ nle Jisu inlĕ, Loa dâ, kâ kâgwa avila gore yĕ.

26 Nl'azunji inlinl' iv̄e azunjič aronga nl'inyo' ivolo, agâgwa avila gore yĕ.

27 Nl'aⁿ̃aⁿ̃i waodu av̄ambianla inlĕ, Osaon nde winlâ? inĕnja sijânla nde sinlâ? kânde nl'inyanga e sombia vanganl' anlinl' ambe, kâ mo jâginlo yĕ.

28 Ndo eluiⁿ̃i zĕ z'azunge kĕndi go mbori edu vingovingo Galili.

29 Ndo gw'agâgwi wao avila go sunagogi, w'ayinginli nĕganĕga go nago yi Saimon nli Andru, wao nli Jems nli Jŏn.

30 Ndo ngw'ogâi wi Saimon avegagi bu nl'ifí; azunge bulinli wao yĕ g'oŋwanji wĕ.

31 Nl'av̄ienlič agotĕ g'ogâ anlângunlič; nl'alubu' ifí nĕganĕga, kâ yĕ janjinla wao.

32 Ndo nkolu, gw'aluo nkombe poswa pa, av̄agi wao gore yĕ waodu w'avegagi nl'inkanli, nli mângi w'avegagi nl'anlinl' ambe;

33 Nl'alatanli nkala yodu tata gw'igugi.

34 Nl'ayingič awenge w'avegagi nl'anlângâ m'inkanli amenge, arombʼ anlinl' ambe amenge; ndo e jivir' anlinl' ambe kamba, kânde mo mienli yĕ.

35 Ndo ibanga ntye mpiri anlângwĕ agâgwa agĕnda go mbora y'iga agambinla v̄âv̄â.

36 Nl'azongio yĕ nle Saimon nla wao w'avegagi nla yĕ.

37 Ndo gw'alĕngi wao yĕ, w'awulinlič inlĕ, Anlaga waodu wi butâ.

38 Nl'awulinlič wao inlĕ, Ov̄iruanli gw'ink' iⁿ̃âri, kâ mič kambinla gogo kĕ; kânde go ntinla yinlâ yo v̄ienlio mič.

39 Nl'agambinliagĕ gw'isunagogi sao go Galili yodu, arombag' anlinl' ambĕ.

40 ¶ Nl'av̄ienl' oma w'egâlanli gore yĕ agwenlĕ nkâlâ, alov̄inlĕ akâtâlâ, awulinlič inlĕ, Jâ iⁿ̃'ajivira awĕ kâ toliza mič.

41 Nl'ayenli Jisu ayenl' ekĕv̄a, nl'anyânyunlĕ ogâ av̄atĕ, awulia inlĕ, Mi ajivira, rola.

42 Gw'agambič, nĕganĕga egâlanli z'alubui avila gore yĕ, kâ yĕ tola.

43 Ndo gw'aluo yĕ asombič mbiambi, azunge fwinlizĕ,

44 Awulinlič inlĕ, Vonla, awulinli' om' edu ndaga, ndo gĕnda kâ tuminlie minisĕ oku' wâ, ava gw'itoli sâ ya y'azombio nle Mosĕs go mieza wao.

45 Ndo agĕndagič avakili kamba polo amiezag' igamba mĕnyânlâ; yenlâ roenli Jisu e jâlia fâ jinginla go nkala go buĭ; ndo avegagi gw'imbora s'itove; nl'av̄iagagi anlaga gore yĕ avila go nkov̄i edu.

EWONJO II.

1 Ntyugu sinyĕwâ viaganlo avâ jinginlič go Kepĕrneum; nl'ayâganlio inlĕ, are go nago.

2 Nl'azunge datanl' awenge, yenlâ roenli pegage mbora vanganli gw'igugi; nl'agambinlič wao igamba.

3 Nl'av̄ienli wao gore yĕ toanlag' omâ vegagi juwa p'awâgâ, toanlo pa nl'anlag' anlai.

4 Ndo gw'aroenli wao wi dĕnge

ngulu yi syusya piĕrĕ nla yĕ g'oŋwanja w'anlaga, w'aromb' oŋwanjaŋwanja go mbora y'avegago ndĕ; ndo gw'aluo wao w'apodunli wo, azyonli wao odo w'anlanlio oⁿmâ yuwi awâgâ.

5 Gw'ayenli Jisu ayenl' ijiviri sao, awulinli oⁿmâ juwi awâgâ inlĕ, Oŋ' wami, ibe sâ s'anyezo wĕ.

6 Ndo avegag' irĕndiz' imiĕwâ vâvâ tugetu, nl'avikili wao nl'irĕmi yao inlĕ,

7 Ezande zi kamb' oma winlâ irâwo yenlâ? mande kâ nyez' ibe kao Anyambiĕ dadie?

8 Nl'amienli Jisu nĕganĕga g'orĕm' wĕ inlĕ, wi pikilia nlânlâ nl'irĕmi yao, nl'awulinliĕ wao inlĕ, Ezande zi pikilio nlue isaon yinlâ gw'irĕmi yanli?

9 Ande zi re dĕla, go bulinli' oⁿmâ yuwi awâgâ inlĕ, Ibe sâ s'anyezo wĕ, ge go bulia inlĕ, Nlângwa, kâ bâng' odo wâ agĕndaga?

10 Ndo go mieza nlue inlĕ, Oŋwa w'oma are nli ngulu go ntye yinlâ go nyez' ibe;—awulinliĕ omâ yuwi awâgâ inlĕ,

11 Mi bulinliâ inlĕ, Nlângwa, kâ tombinl' odo wâ agĕndaga go nag' wâ.

12 Nl'anlângwĕ nĕganĕga, arombinl' odo wĕ, agâgwa gw'azyo ma waodu; yenlâ aⁿmaⁿmi wao polo, azuminli Anyambiĕ, awulia inlĕ, Azue pa jenla yenlâ nli mâri.

13 Avâ kâgwĕ aviaganla g'ozyĕgĕ; nl'aṽienli nkândâ yodu gore yĕ, nl'anlĕnjiĕ wao.

14 Ndo gw'aviaganliĕ ayenli Livai, oŋwa wi Alfius, are tu go nago yi mpago, nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Zonga miĕ. Agumanliĕ azongĕ.

15 Aroenli gw'avegagiĕ tu gw'inya go nag' wĕ, inlĕ, Ipublikan sinyenge nl'anlag' aṽe w'aloanli tugetu nla Jisu nl'inlĕngi yĕ; kânde w'avegag' awenge, nl'azongi wao yĕ.

16 Ndo gw'ayenl' Irĕndizi nl'Ifarisi ayenla inlĕ, e nya nl'Ipublikan nl'anlag' aṽe, w'awulinl' inlĕngi yĕ inlĕ, Ezande zi nyo ndĕ ayânga nl'Ipublikan nl'anlag' aṽe?

17 Ndo gw'ayâgio Jisu, awulinli wao inlĕ, Mângi wi re mbiambiĭ wi zye syâlâ nl'oganga, ndo kao mângi wi jâgâ nkanli; mi bia go fwelia aṽia, ndo aṽe gw'ikalua s'orĕma.

18 ¶ Inlĕngi yi Jŏn nla y'Ifarisi yo pengag' esyonge; nl'aṽienli wao awulinliĕ inlĕ, Ande zi re inlĕngi yi Jŏn nla yI'farisi yo pengag' esyonge, ndo inlĕng' iyâ yi penga du?

19 Awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Indego s'omâ jomba kâ peng' esyonge sĕ go doanl' omâ jomba nla wao? olingo wi re wao nl'omâ jomba w'ayalie peng' esyonge.

20 Ndo intyugu si bia si be bânginlo wao omâ jomba, gambĕnlĕ w'apeng' esyonge gw'intyugu mĕsânlâ,

21 Zy'oma kĕ o fel' eliⁿmĕ z'onlamb' oŋwânla g'onlamb' olungu; azya nlânlâ eliⁿmĕ mĕ zi bânginl' onlamb' olungu, k'ijokwa penda.

22 Zy'oma kĕ o jir' iv' inyânla gw'imbut' inungu; azya nlânlâ iv' inyânla nyo jonl' imbute, k'ivĕ jiranla, nl'imbute juwa; ndo iv' inyânla nyo ga yiro gw'imbut' inyânla.

23 Nl'aroenl' inlĕ aviaganli go ntyaga y'imba go ntyugu syânâ, nl'avakil' inlĕngi yĕ, gw'agĕndi wao, avakilia go dul' imba.

24 Awulinlio yĕ nl'Ifarisi inlĕ, Vonla, ezande zi denda wao go ntyugu syânâ ndaga yi re yi zye rĕti go dendo?

25 Awulinliĕ wao inlĕ, Anlue pa tangunla nli mâri nt'alendi Devid gw'ayeliĕ ayâgâ njanla, ayĕ nli mângi w'avegagi nla yĕ?

26 Nt'ayinginliĕ go nago y'Anya-

mbiĕ gw'intyugu si Abiathar, minisĕ mpolo, anye mpĕmba yi doṽinlo, yi re yi zye rĕti go nyo kao nl'iminisĕ, ava kĕ mângi w'avegagi nla yĕ?

27 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, syânâ y'avanginlio anlaga, arang' anlaga *w'avanginlio* syânâ.

28 Yenlâ re kĕ Oŋwa w'oma ayĕ nivi syânâ.

EWONJO III.

1 Nl'avâ jinginliĕ go sunagogi, nl'avegagi gogo onloñe o luo nl'ogâ wĕ juwa pa.

2 Nl'aṽĕmbagi wao yĕ, vendetua e be jingĕ owenja wi syânâ, inlĕ kâ wao sâzizĕ.

3 Nl'awulinliĕ omâ vegagi ogâ juwa pa inlĕ, Gumanla gore go garegare.

4 Awulinliĕ wao inlĕ, Re mbia gw'intyugu si syânâ go dende mbia, mbĕ go dende mbe? go sunginl' eñĕnlâ, mbĕ go jonla? Ndo w'aloanli dâ.

5 Nl'avonliĕ wao nl'egunlu, ayenl' ekĕṽa g'oŋwanja wi njâlinli y'irĕmi yao; nl'awulinliĕ oma mĕ inlĕ, Nyânyunl' ogâ wa; anyânyunliĕ *wo;* nl'aroenl' ogâ wĕ mbiambiĭ egâlanli g'oñâri.

6 Ndo Ifarisi w'agâgwi agĕ' bondĕ mondâ nĕganĕga, wao nli Iherodian g'oŋwanji wĕ, nt'are wao kâ jonlĕ.

7 Nl'agĕndi Jisu ayĕ nl'inlĕngi yĕ g'ozyĕgĕ; nl'azongio yĕ nle nkândâ mpolo y'anlaga avila go Galili nl'avila go Judia,

8 Nl'avila go Jeruselĕm, nl'avila go Idumia, nl'avila g'ozamb' oñâri wi Jórdan; nli mângi wi Tair nli Saidon, anlag' awenge, gw'ayâgio wao isaon y'alendio ndĕ, w'aṽienli gore yĕ.

9 Nl'awulinliĕ inlĕngi yĕ inlĕ, Elende zi ga venginlĕ g'oŋwanja w'anlaga, wi vende bangatiĕ.

10 Kânde aluo ajing' awenge, yenlâ aṽangati wao yĕ, inlĕ kâ wao bwatĕ, waodu w'avegagi nl'inkanli.

11 Nl'anlinl' ambe kĕ, gw'ayenli mo ayenlĕ, m'avoswi g'ozyo wĕ arong' inlĕ, Awĕ Oŋwa w'Anyambiĕ.

12 Ndo alegi wao nli ngulu, inlĕ kâ w'av*a*ngĕ mio.

13 Nl'avandiĕ go nomba aṽelie mângi w'arândio ndĕ; nl'aṽienli wao gore yĕ.

14 Nl'avinjiĕ igomi nl'aṽanli go doanla nla yĕ, kĕ toña wao go kambinla,

15 Nla go doanla nli ngulu yi jing' inkanli, aromb' anlinl' ambe.

16 Nl'aṽĕtiĕ Saimon inlĕ, Pitĕr,

17 Nli Jems y'oŋwa wi Zĕbidi, nli Jŏn y'oŋwa reri wi Jems; aṽĕtiĕ wao inlĕ, Boanĕrges, nyi pivia inlĕ, Awa wi njali-toṽa;

18 Nli Andru nli Filip nli Batolomio, nli Matiu, nli Tómas, nli Jems y'oŋwa wi Alfiós nli Thadiós, nli Saimon oŋwâ-Kenean.

19 Nli Judas Iskariot, o gotiziĕ kĕ,

20 ¶ Ayinginli wao go nago; nl'avâ datanl' anlaga, yenlâ wi j*a*lie ny' inya.

21 Ndo gw'ayâgio indego sĕ ayâgâ yenlâ, w'agĕndi go kotĕ; kânde w'awul' inlĕ, Ar' eranlia.

22 Ndo irĕndizi y'azuminli avila go Jeruselĕm w'awul' inlĕ, Are nli Biĕlzebul, nla yĕ kĕ e tomb' anlinl' ambe nl'inyanga ny'ovanginli w'anlinl' ambe.

23 Nl'aṽeliĕ wao, agovinla wao nkogo inlĕ, Setan kâ jâlia tombe Setan sĕ?

24 Ja inlângâ ny'akeranla, gamblĕnlĕ inlângâ mĕ ny'ay*a*lie doanla.

25 Ja nago y'akeranla, gamblĕnlĕ nago mĕ y'ay*a*lie doanla.

26 Ja Setan kĕ asyanoa ageranla, gamblĕnlĕ ay*a*lie doanla ndo e jila.

27 Zy'omâ re kâ jinginla go nago y'omâ yâli agwĕrinlĕ igumba, kao adonge kor' omâ yâli, gambĕnlĕ akwĕre nag' wĕ.

28 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, ibe sodu si be nyezo awa w'anlaga, nl'irâwo yi tâwa wao Anyambiĕ;

29 Ndo ayĕ o be tâw' Inlinl' iṽia, e be nyezo du, ndo ar' ogara w'ozavo w'egombe zodu.

30 Kânde w'awul' inlĕ, Are nli'-Inlinl' iṽe.

31 ¶ Nl'aṽienl' awa reri yĕ nli ngi yĕ agumanla gw'igala, aroña go fweliĕ.

32 Ndo anlaga w'avegagi tugetu vingovingo gore yĕ; nl'awulinli wao yĕ inlĕ, Vonla, ngi yâ nl'awa reri yâ wi butâ gw'igala.

33 Nl'ayivirië wao inlĕ, Ngi yam mande? nl'awa reri yam mande?

34 Nl'avonliĕ wao w'avegagi tugetu vingovingo gore yĕ, awulia inlĕ, Vonle ngi yam nl'awa reri yam.

35 Kânde om' edu o dende ntândinli y'Anyambiĕ, ayĕ oŋwa reri yam onloñe, nl'oŋwanto, nli ngi yam.

EWONJO IV.

1 Nl'avâ pakiliĕ nĕnja g'ozyĕgĕ; nl'alatanl' anlag' awenge gore yĕ, yenlâ agwenliĕ gw'elende aloanla tu gw'eliṽa; ndo anlaga waodu w'avegagi g'ozyĕgĕ.

2 Nl'anlĕnjiĕ wao isaon imienge nl'inkogo, awulinlia wao nl'inĕnji sĕ inlĕ,

3 Voganlionli, Vonla, omâ nyĕnya agĕndi go nyĕnya.

4 Aroenli, gw'anyĕnyiĕ *ilond'* imiĕwâ y'avoswi go mpânlâ; aṽienl' inyânli s'igonlo anya yo.

5 Imiĕwâ kĕ y'avoswi go mbora y'ado yi re yi *pe*gag' orâi oŋwenge, azunge tuwunli yo, kânde yi *pe*gaga nl'orâi oŋwenge;

6 Ndo gw'arângwi nkombe âvezyo yo, ayomi *yo* kânde yi *pe*gaga nl'iramba.

7 Avosw' imiĕwâ kĕ gw'arĕnde; avoñi arĕnde, nl'araga yo, kâ y'ay*a*nl' ilonda.

8 Ndo imiĕwâ y'avoswi g'orâi ombia, aruwunla, avoña ayanl' ilonda, imiĕwâ y'ayanl' agomi araro, imiĕwâ agomi oroṽa, nl'imiĕwâ kĕ nkama.

9 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, O re nl'aroi mi jâgâ, e ga yâgâ.

10 Ndo gw'avegagiĕ anka, aṽambio nkogo yinlâ nle wao w'avegagi nla yĕ, nl'igomi nl'aṽanli.

11 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Anlu' are po pa go mi' isaon y'iyumbunlo y'inlângâ ny'Anyambiĕ, ndo wao wi re w'agw*e*nla wi kambinlo isaon yodu sinkogo;

12 Inlĕ gw'ijenla wi ga yenle, kâ w'azy*i*lia; nl'ijâgâ wi ga yâgâ, kâ w'ag*o*tiza; wi vende kalua, k'ibe sao nyezo wao.

13 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Anlue pa mie nkogo yinlâ? anlue kâ mi' inkogo sodu sĕ?

14 ¶ Onyĕnyi e nyĕny' igamba.

15 Ndo winlâ nle wao go mpânlâ, yi nyĕnyo igamba, ndo wao jâgâ pa, Setan e bia nĕganĕga, awâng' igamba nyi re nyĕnyo pa gw'irĕmi yao.

16 Winlâ kĕ nle wao w'anyĕnyo go wogo y'ado, wi re, go jâgâ wao igamba, wi sunge bânga nyo nli mbia;

17 Ndo waomĕ wi zye nl'iramba, ndo wi doanla oŋwâ lingo; avila ṽâṽâ go bie njuke, g'ikâmbiza g'oŋwanja w'igamba, nĕganĕga wi posyunlo.

18 Winlâ kĕ nle wao w'anyĕnyo gw'arĕnde; inlĕ wao wi jag' igamba,

19 Kâ inaka si ntye yinlâ, nl'itemiza s'anliva, nl'ogasyo wi ya

yĕnle jinginla arag' igamba, kâ ny'ayɑnla.

20 Winlâ kĕ nle wao w'anyĕnyo g'orâi ombia; wi re, go jâgâ wao igamba, wi bânga nyo; nl'ayanl' ilonda, awĕwâ agomi araro, awĕwâ agomi orovɑ̃, nl'awĕwâ kĕ nkaña.

21 ¶ Nl'awulinlič wao inlĕ, Ojo wo bago go solizo g'otondo, mbĕ g'odolongo w'odo? aranga inlĕ go felo g'oŋwanga w'ojo?

22 Kânde zyel' osaon go ntyâria wi re w'ayenlanle; g'osaon w'iyumbunlo wi re w'awoŋwe go buĭ.

23 J'âm' edu are nl'aroi mi jâgâ e ga yâgâ.

24 Nl'awulinlič wao inlĕ, Vandaminlanli ntĕ jâgâ nlue. Nl'egĕnlizo zi kĕnliza nlue, zi be kĕnlizo gore nlue; nl'anlue yi jâgâ, anlue be fâ kundo.

25 Kânde ayĕ o re, e be po; ndo ayĕ o re azyele, vanganle zo zi re nla yĕ zi be bânginlo yĕ.

26 Nl'awulič inlĕ, Yenlâ r'inlângâ ny'Anyambič, ga nt'ar' oma kâ bĕnl' ilonda go ntye,

27 Kâ yĕ nanla anlângwa ogwĕra nl'oñanda, k'ilonda tuwunla avõña nt'are yĕ amɨa.

28 Kânde ntye yi janl' ilonda yomĕ; gw'alonga ijavi, avila võvâ ambângi, nl'avila võvâ antyâ ayâli gw'ambângi.

29 Ndo go jâl' antyâ, e sunge toñ' okwara gogo, kânde egombe zi tenla z'asyivi.

30 ¶ Nl'awulič inlĕ, Nl'eza nde zi re zue kâ kĕnliz' inlângâ ny'Anyambič? g'egâlanli nde zi re zue kâ kâlanla nyo?

31 Nyi r'egâlanli g'intyâ nyi mutadi, nyo re, go bĕnlo nyo go ntye nyi r'inyango viaganlo nl'ilonda yodu yi re go ntye.

32 Ndo ja ny'abĕnlo, gambĕnlĕ ny'apoña aro' ivolo viaganlo nl'owâng' wedu, aweli' ampare ampolo, yenlâ re inyânli s'igonlo kâ doanla gw'iviri nya zo.

33 Agambinlič wao igamba nl'inkogo sinyenge egâlanli ga sinlâ, ga nt'are wao kâ jâgâ.

34 E kɑmbaga du nla wao nkogo fâ; ndo gw'avegagi wao dadič, avĕngunlič inlĕngi yĕ isaon yodu.

35 Nl'owenja mĕmo, nkolo, awulinlič wao inlĕ, Azue ga lalienli go ntye mâri.

36 Ndo gw'avinlizi wao avinliz' anlaga, w'awângič, nt'avegaič gw'elende. Nl'avegagi kĕ nla yĕ lende yĕnle.

37 Nl'avienl' ogul' ompolo; nl'ikeva y'awoli gw'elende, ayonlia zo nl'anlingo.

38 Ndo ayĕ vegagi gw'atinla, gw'antyâvinlâ nanla pa gw'epondoñâ; nl'ayĕmi wao yĕ, awulinlič inlĕ, Rera, o nɑka zue, inlĕ azue ga yuwe?

39 Nl'anlângwĕ aleg' ompunga, awulinlie mbenle inlĕ, Loa dâ, vânlare; nl'ayĕk ompunga, alimbinl' odĕmb' ompolo.

40 Nl'awulinlič wao inlĕ, Ezande z'atio nlue? ezande zi re anlu' azye nl'ijivira?

41 Nl'arienli wao polo awulianla inlĕ, Winlâ mande sambo? o re vanganl' ompunga nli mbenle wi jâginlo yĕ?

EWONJO V.

1 Nl'awoŋwi wao g'ozamb' oñâri w'elivɑ go ntye yi Gadara.

2 Ndo gw'azumič avila gw'elende, nĕganĕga alatanlo nl'omâ vili gw'abe, o vegagi nl'inlinl' ivɛ,

3 O vegagi nl'ezigi zĕ gw'abe; ndo e jɑ̈lie koro nl'om' edu vanganle nl'azungakanlo.

4 Kânde aluo akorio nyângâ sinyenge nl'azungakanlo, awelo go

ntyogo; kĕ taw' azungakanlo, arenlarenl' intyogo, kâ ayálie kevo nl'om' edu.

5 Ndo pĕkĕpĕkĕ, ogwĕra nl'oñanda avegagiĕ gw'inomba nla gw'abe, tongaga azyawânja nl'ado.

6 Ndo gw'ayenliĕ Jisu davadavie, avuliĕ mango avuranla mbĕ gore yĕ,

7 Aronga nl'inyo' ivolo awulia inlĕ, Ezande zi re miĕ nla wĕ, Jisu, oŋwa w'Anyambiĕ y'Igonlomĕ? mi tangizâ orango nl'Anyambiĕ, inlĕ ayeliza miĕ.

8 Kânde aluo abulinliĕ inlĕ, Aw' inlinl' iṽe, gâgwa avila gor' oma winlâ.

9 Nl'aṽambiĕ yĕ inlĕ, Ini nyâ mande? Ayivirie inlĕ, Lijon, kânde azu' ar' awenge.

10 Nl'agwenliĕ yĕ nkâlâ polo inlĕ, E ga rig' arombe wao avila go ntye mĕyâ.

11 Ndo avegagi ṽâṽâ go nomba ip' ivolo ny'ingoa nyi nya.

12 Nl'agwenlio yĕ nl'anlinl' ambe modu inlĕ, Roñ' azue gw'ingoa, inlĕ ka wao jinginla go so.

13 Nĕganĕga Jisu ayiviri mo; nl'agâgw' anlinl' ambe, agĕ' jinginla gw'ingoa; nl'agĕnd' ipa nli mango azuminle mbora y'ogaṽala gw'eliṽa, (s'avegagi ṽâ ntâzĕni mbanli,) alâñinla gw'eliṽa.

14 Ndo mângi w'anyezag' ingoa, w'awangi arakilia yo go nkala nla gw'impindi. Nl'agĕndi wao go jenle ndaga y'aroenli.

15 Nl'aṽienli wao gore Jisu, ayenl' oma o vegagi nl'anlinl' ambe tu, bâra pa, nl'ogu wĕ mbiambiĭ; nl'arienli wao.

16 Nl'arakili mângi w'ayenli *yo* arakilia wao nt'aroenli gor' omâ vegagi nl'anlinl' ambe, nla g'oŋwanja w'ingoa,

17 Nl'avakili wao go kwenlĕ nkâlâ inlĕ, E ga lubue avila go ntye yao.

18 Ndo gw'agwenliĕ gw'elende, omâ luo apegagi nl'anlinl' ambe agwenliĕ nkâlâ inlĕ, e ga loanle nla yĕ.

19 Ndo Jisu e jivirĕ, ndo awulinliĕ inlĕ, Gĕndaga go nkali yâ gor' anlagi wâ, kâ bulinlia wao isaon impolo yi re wĕ dendinlo pa nl'Anyambiĕ, nt'apoginliĕ wĕ kĕ.

20 Nl'agendiĕ avakilia mieza go Dikapolis isaon impolo y'alendinlio yĕ nle Jisu; nl'añañ' anlaga waodu.

21 Ndo gw'avâ dali Jisu nl'elende alalia go ntye mâri, anlag' awenge w'alatanli gore yĕ; nl'avegagiĕ g'ozyĕgĕ.

22 Ndo vonla, aṽienl' oñâri wi nlañi yi sunagogi, ini nyĕ ny'aṽeliago inlĕ, Jairus, ndo gw'ayenliĕ yĕ avoswĕ gw'agolo mĕ,

23 Agwenlĕ nkâlâ inlĕ, Oŋwanli wam oŋwanto are nl'ijâgâ sipolo, kâkâlâ, oviro nla miĕ kâ tali agâ mâ gore yĕ gambĕ atola.

24 Agĕndi Jisu nla yĕ, nl'azongio yĕ nl'anlag' awenge, nl'aṽangati wao yĕ.

25 Ndo oñanto o yiranlagio nle ntyinla ṽ'igomi ny'impuña nl'impuñ' imbanli,

26 O luo ajelizo polo nl'agang' awenge, averiza *ya* yodu y'avegagi nla yĕ, ndo e tola du, ndo avâ diri ndiraga.

27 Gw'ayâgio yĕ g'oŋwanja wi Jisu, aṽienli go nkândâ go nyumi yĕ aṽat' onlambi wĕ.

28 Kânde awul' inlĕ, Mi tâ bwata vanganl' inlambi yĕ, gambĕnlĕ mi atola.

29 Azunge tenl' ijiranla si ntyinli yĕ, nl'amienliĕ g'okuw' wĕ inlĕ, ajingio nkanli mĕ.

30 Ndo nĕganĕga Jisu ayĕmĕ amienl' inlĕ, ngulu y'akâgwi avila gore yĕ, nl'aṽiziĕ gore nkândâ awulia inlĕ, O bwata miĕ mande?

31 Awulinlio yĕ nl'inlĕngi yĕ inlĕ, O jenle nkândâ yi bangatiâ, kâ fâ bulia inlĕ, O bwata mič mande?

32 Nl'avonlič volovolo go jenl' omâ lendi ndaga yinlâ.

33 Ndo oñanto arienli aratami-nla, nl'amienli yĕ ndaga y'aroenli nla yĕ, kâ yĕ bia avoswa g'ozyo wĕ awulinlič omiĕnle wodu.

34 Nl'awulinlič yĕ inlĕ, Oŋ' wami, ijiviri sâ s'atolizâ; gĕndaga nl'añĕnje, kâ doanla tola pa go nkanli yâ.

35 Gw'agambič nlâ aṽienl' anlaga avila go nago y'enlañi zi sunagogi, awulia inlĕ, Oŋwanli wâ ajuwi, o pĕ syâkâlia Onlĕnji sĕ?

36 Ndo gw'ayâgio Jisu ayâg' igamba ny'agambio, awulinli enlañi zi sunagogi inlĕ, Aṙa, yivira dadie.

37 Ndo e jivir, om' edu songĕ kao Pitĕr nli Jems nli Jŏn oŋwâ ngwĕ wi Jems.

38 Nl'awoŋwĕ go nago y'enlañi zi sunagogi aluunlo yĕ edungu, nl'anlaga wi denl' edingo evolo.

39 Ndo gw'ayinginlič awulinlič wao inlĕ, Ezande zi panga nlue edingo alenla? oŋwanla e pa juwa ndo e nanla.

40 Nl'azyĕli wao yĕ. Ndo ayĕ kâgunlia pa anlaga waodu, awângič rerĕ nli ngwe y'oŋwanla, nla wao w'avegagi nla yĕ ayinginla go mbora y'avegagi oŋwanla bu.

41 Nl'agotič oŋwanla g'ogâ, nl'awulinlič inlĕ, Talitha kumi, yi re bĕngunlo pa inlĕ, isesa, mi bulinliâ inlĕ, nlângwa.

42 Azunge nlângw' isesa nl'agĕnda, kânde avegag' igomi ny'impuñia nl'impuñi' imbanli g'onlĕrâ wĕ; añañi waodu iñañia sipolo.

43 Nl'azombič wao polo inlĕ, y'amio nl'om' edu; nl'awulič inlĕ, E ga vo ez' enya.

EWONJO VI.

1 Nl'alubuĕ avila ṽâṽâ agĕnda go ntye yĕmĕ; nl'azongio yĕ nl'inlĕngi yĕ.

2 Ndo gw'azyiṽi ntyugu syânâ avakili go nĕnja go sunagogi; nl'awenge w'ayâgio yĕ, w'añañi, awulia inlĕ, *Isaon* yinlâ yi *re* nl'oma winlâ y'avili gwí? nl'imia nde sinlâ si re yĕ po pa, inlĕ vanganl' isaon y'iñañio yinlâ yi dendo nl'agâ mĕ?

3 Winlâ g'*o*kĕngekĕnge, oŋwa wi Meri, oŋwa reri wi Jems nli Josĕs nli Juda nli Saimon? nl'awa reri añanto wi zye nla zue? nl'aṽendinli wao yĕ.

4 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Ovâgizi e doanla nl'idubič fâ, kao gw'inlângâ nyĕmĕ, nla go mbuve yĕ, nla go nag' wĕmĕ.

5 Ndo e *já*lie dend' osao' edu w'iñâñio gogo; kao arali agâ mĕ gor' anlag' awĕwâ w'aluo nli nkanli, ayinga wao.

6 Nl'añañič g'oŋwanja w'impagi sao; nl'agĕndagĕndiagĕ gw'inkala vingovingo, anlĕnjaga.

7 ¶ Nl'aṽelič igomi nl'aṽanli, avakilia go toña wao aṽanli aṽanli; nl'avenlič wao ngulu *yi tomb'* anlinl' ambe.

8 Nl'awulinlič wao inlĕ, w'aw*á*ng' ezâma g'*o*gĕndâ, kao nkâgu; nlâ puka, nlâ inya, nlâ syika gw'itumbi *sao;*

9 Ndo wi ga gore intyozyo satanga; kâ w'aw*á*re koto mbanli.

10 Nl'awulinlič wao inlĕ, Mbori edu yi be jinginla nlue go nago, loanlanli ṽâṽâ kao anlu' adubua avila go mbora mĕ.

11 Ndo wao wi re w'aw*á*nge nlue, ge j*á*ginlo nlue, go dubua nlue avila ṽâṽâ zaganli ntyĕngĕ y'intyozyo sanli go mieza gore wao. Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, be doanla dĕla gore *mângi wi* So-

dom nli Gomŏra go ntyugu y'ijĕkĕlia viaganlo nli nka' mĕyâ.

12 Nl' agĕndi wao agambinla inlĕ, anlaga wi ga galunlie irĕmi yao;

13 Nl'arombi wao anlinl' ambe amenge, agil' awenge w'aluo nl'inkanli agali ayinga *wao.*

14 ¶ Ndo Hĕrŏd y'oga ayâgio g'oŋwanji wĕ, (kânde ini nyĕ ny'aluo ny'ajagiayagi,) awulia inlĕ, Jŏn yi Baptist are tongwa pa avila gw'ijuwa, yenlâ lemba volo yi dendo ndĕ

15 Aⁿmâri w'awul' inlĕ, Ayĕ nle Ilaias; aⁿmâri inlĕ, Ay' ovâgizi, ge g'oⁿmâri w'ivâgizi.

16 Ndo gw'ayâgio Hĕrŏd, ayĕ wul' inlĕ, Nle Jŏn, y'arenlio miĕ ompele; atongwi avila gw'ijuwa,

17 Kânde Hĕrŏd ayĕmĕ aluo atoⁿmi agote Jŏn agorĕ go nago yi ntyogo g'oŋwanja wi Hĕrodias, oⁿmanto wi Filip y'oŋwa reri yĕ, kânde aluo ajombiĕ.

18 Kânde Jŏn aluo abulinli Hĕrŏd inlĕ, Zye mbia gore wĕ go doanla nl'oⁿmanto w'oŋwa reri yâ.

19 Yenlâ Hĕrodias aṽendinliĕ, aṽele jonlĕ; ndo e *jɑ̀*lia;

20 Kânde Hĕrŏd arienli Jŏn, nl'amienliĕ inlĕ, ayĕ oma w'orĕti nl'ogore, kâ yĕ penjaṽenjĕ; nl'ayâgio yĕ yĕ, alend' isaon imienge, kâ yĕ tânda go poganlio yĕ.

21 Ndo gw'aṽienli ntyugu mbia y'avangi Hĕrŏd, avange ntyago yi njanli yĕ, gore nlaⁿmi yĕ, nl'ikâmanda, nl'anlag' avolo wi Galili,

22 Ayinginli oŋwa oŋwanto wi Hĕrodias mĕwâ, ayinla, arândia Hĕrŏd nla wao w'avegagi nla yĕ tugetu, nl'awuli Hĕrŏd awulinl' isesa inlĕ, Ṽambia miĕ ezâm' edu zi belo ndâ, m'be pâ *zo.*

23 Nl'aranginliĕ yĕ orango inlĕ, Ezâm' edu zi be bambio ndâ, m'be pâ *zo*, kwanga gw'erenle z'ivendi nyam.

24 Nl'agâgwĕ awulinlie ngi yĕ inlĕ, Mi ga ṽambie ande? Awulinliĕ yĕ inlĕ, Ewonjo zi Jŏn yi Baptist.

25 Nl'azunge jinginliĕ nĕganĕga gor' oga, aṽambiĕ inlĕ, Mi belâ pa miĕ pele ewonjo zi Jŏn yi Baptist gw'epĕlĕ.

26 Nl'ayenl' oga ekĕṽ' evolo, ndo g'oŋwanja w'orango nla wao w'avegagi nla yĕ tugetu, e *jɨ*vire niminlĕ.

27 Nl'aroⁿ' oga sâzyĕ nĕganĕga azombi' inlĕ, ewonjo zĕ zi ga ṽago; nl'agĕndiĕ arenlĕ ompele go nago y'intyogo,

28 Aṽag' ewonjo zĕ gw'epĕlĕ ava zo isesa. kâ isesa pa zo ngi yĕ.

29 Ndo gw'ayâgio inlĕngi yĕ w'aṽienli arombiul' ebende zĕ agĕ fela zo g'oronginlo.

30 ¶ Nl'alatanli roⁿmi gore Jisu, nl'arakili wao yĕ isaon yodu, nt'alendagi wao, nla nt'anlĕnjagi wao kĕ.

31 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Oviruanli, anlue dadie go mbora y'orove ayâwa oŋwâ lingo; kânde avegag' awenge mbiagaga nli nkĕndaga, kâ w'alĕng' egombe zi nya wao mbiambiĭ.

32 Nl'alubui wao nl'elende go mbora y'orove ntyâria.

33 Nl'ayenlio wao nl'anlaga wi kĕnda, nl'amienlio yĕ nl'awenge; agĕndi wao nli mango gogo nli ntye avila gw'inkala sodu, nl'arenli wao nli bosyo alatanla gore yĕ.

34 Gw'azyumi Jisu nlâ, ayenl' anlag' awenge, nl'avoginliĕ wao, kânde w'avegagi g'adâmbe mi re mi zye nl'ovenjavenji; nl'avakiliĕ go nĕnja wao isâon imienge.

35 Ndo gw'ayil' owenja nlâ inlĕngi yĕ y'aṽienli gore yĕ, awulia inlĕ, Yinlâ mbora y'orove, owenja kĕ w'ajili,

36 Ṽinliza wao, kâ wao kĕnda gw'impindi nĕganĕga amienli wao yĕ,

37 Ayivirič awulinlia wao inlĕ, Vanli wao inya anluemĕ. Awulinli wao yĕ inlĕ, Azue ga gĕ kol' inkama s'ifura mbanli s'impĕmba, ava wao go nya?

38 Ndo awulinlič wao inlĕ, Among' amia mi re nla nlue? gĕ' ponlenli; ndo gw'amienli wao w'awulinlič inlĕ, Atanli, nli ṽĕrĕ ṽanli.

39 Nl'azombič wao go doanliz' anlaga waodu tugetu gw'igândâ gw'aⁿanli minkĕi.

40 Nl'aloanli wao tugetu gw'igândâ, ogândâ nkama, ogândâ kĕ agomi atanli.

41 Nl'awângič among' atanli mĕ nli ṽĕrĕ ṽanli, avonla g'orowa, azavinla; nl'ayarunlič amonga ava mo inlĕngi yĕ go doṽia gore wao; nl'agerinlič waodu ṽĕrĕ ṽanli kĕ.

42 Nl'anyenli waodu, nl'ayori wao kĕ.

43 Aguminli wao igomi ny'itondo nl'itondo imbanli ralie nli nkizi yi mpĕmba nli ṽĕrĕ.

44 Ndo wao w'anyenl' amonga w'avegagi baraba nli ntâzĕn s'anloⁿe ntyanli.

45 Nl'azunge kwenlizič inlĕngi yĕ gw'elende, kâ wao dalia go ntye mâri go Bĕthsaida gw'aṽinlizič anlaga.

46 Gw'aluo yĕ afinlizi wao, avandi go nomba go kambinla.

47 Ndo gw'ayil' owenja elende z'avegagi go garegare y'eliṽa, nl'ay' anka go ntye.

48 Nl'ayenlič wao wi jela nl'inuga; kânde ompunga w'avegagi wao akoma; ndo ayenjinla aṽienlič gore wao nkĕndagâ gw'eliṽa, nl'arâ piaganlič wao.

49 Ndo gw'ayenli wao yĕ e kĕnda *nl'agolo* gw'eliṽa, w'arang' inlĕ, nl'ibambo, nl'arongi wao.

50 Kânde waodu w'ayenlič arataminla; ndo azunge kambič nla wao, awulinlia wao inlĕ, Zindianl' irĕma, nle mič, ar*i*anli.

51 Nl'agwenlič gore wao gw'elende; nl'ayĕk' ompunga; nl'aⁿaⁿagi wao polomĕ, azyum' akete.

52 Kânde wi kotiza g'oŋwanja w'amonga; kânde irĕmi yao y'aluo y'ajâli.

53 ¶ Nl'alali wao aṽia go ntye yi Gĕnĕsarĕt, azyumi wao zyĕgĕ.

54 Ndo gw'azyumi wao avila gw'elende, nĕganĕga amienli wao yĕ,

55 Nl'avuli wao mango go ntye mĕyânlâ yodu vingo, avakilia go toanlia mângi jâgâ gw'ado go mbora y'ayâgio wao inlĕ, are ṽâṽâ.

56 Nli mbori edu y'ayinginlič go yĕnkala ge ink' impolo ge impindi, w'alimbinli mângi jâgâ gw'agala agwenlĕ nkâlâ inlĕ, wi ga ṽate vanganli anyĕgĕ m'onlambi wĕ; nl'aroli ontango w'aṽatič.

EWONJO VII.

1 Alatanli gore yĕ Ifarisi nl'irĕndis' imiĕwâ w'aṽienli avila go Jeruselĕm.

2 Ndo gw'ayenli wao ayenl' inlĕngi yĕ imiĕwâ wi ny'inya nl'agâ ambe, (inlĕ, m'ay*o*vunlo,) w'azĕmbi wao.

3 Kânde Ifarisi nl'Iju sodu w'anlâ j*o*vunl' agâ *mao* mbiambiĭ, w'any*e*, mpenjav*e*njag' intyali s'anlĕrâ.

4 Go fwinlia wao kĕ avila gw'igolinlo w'anlâ sy*a*vunla w'any*e*; re k'isaon imičnle imienge y'awângio wao go penjavenja—ijovunla s'amâgi nl'akopa, nl'ilombo nl'itavuru.

5 Nl'aṽambi Ifarisi nl'irĕndisi aṽambič inlĕ, Ande zi re inlĕngi yâ yi d*e*nd' egâlanli zi ntyali y'anlĕrâ, ndo wi ny'inya agâ m'ayovunlo?

6 Ndo ayiviri awulinlia wao inlĕ, Isaias avâgi rĕti g'oŋwanji wanli, imbia-gwanla, nt'are tĕndo pa inlĕ, Mângi sinlâ wi duba miĕ nl'inlumbu yao, ndo irĕmi yao yi re bo avila gore miĕ.

7 Ndo wi savinla miĕ ṽâ nyawĕnyawĕ nĕnjag' inĕnja, isombia s'anlaga.

8 Kânde anlue fal' isombia s'Anyambiĕ, avenjavenje ntyali y'anlaga—ijovunla s'akopa, nl'amâgi, nl'isaon imiĕnle imienge onlângâ mĕwâ yi dendo nlue.

9 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Anlue bundakanl' isombia s'Anyambiĕ mbiambiĭ, go penjavenje ntyali yanlimĕ.

10 Kânde Mosĕs awul' inlĕ, Lube reri yâ nli ngi yâ; nl'om' edu o pĕdie rerĕ ge ngwĕ, e ga yuw' ijuwa.

11 Ndo anlue bulia inlĕ, Jâg' om' abulinlie reri yĕ ge ngwĕ inlĕ, Korban, (nyo nle inlĕ, Mpagaga,) g'oŋwanja w'ezâm' edu zi re miĕ kâ dendinlâ mbia;

12 Kâ nlu' ay*i*virĕ janjinle reri yĕ ge ngi yĕ mpângâ nyĕnle;

13 Yenlâ bundakanla nlue igamba ny'Anyambiĕ nli'ntyali yi nĕnjo nlue; nl'isaon imienge yi dendo nlue egâlanli mĕmo.

14 Nl'aṽeliĕ anlaga waodu gore yĕ awulia inlĕ, Voganlionli miĕ, anlue du, kâ kotizanli.

15 *Z*yel' ezâma zi jinginla gor' oma zi jâlia fevizĕ; ndo isaon yi kâgwa avila gore yĕ, yo mĕyinla yi feviz' oma.

16 Jâ m'edu are nl'aroi mi jâgâ, e ga yâgâ.

17 Gw'ayinginliĕ go nago avila gor' anlaga, inlĕngi yĕ y'aṽambiĕ g'oŋwanja wi nkogo yinlâ.

18 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Anlu' are kĕ yenlâ simia fâ? anlue pa jenl' inlĕ, ezâm' edu zi jinginla gor' oma z'ay*a*lie fevize yĕ?

19 Kânde zi j*i*nginla g'orĕm' wĕ, ndo gw'iwuñu, agâwa go nago y'ogâmbâ, amĕpia inya sodu.

20 Nl'awuliĕ inlĕ, *eza* zi kâgwa avila gor' oma, zo feviz' oma.

21 Kânde avila go garegare, avila gw'irĕma y'anlaga kâgw' ipikil' ibe, ibandanla, nl'ijonla s'anlaga,

22 Nl'ijufa, nl'ogasyo w'anliva, nl'avonlo ambe, nl'itemiza, nl'itânginla, nli ŋandi, nl'imâginla, nl'ekale, nl'odusyâ.

23 Isaon imbe yinlâ yodu yi pila go gare, nl'aveviz' oma.

24 ¶ Nl'agumanliĕ avila ṽâṽâ agĕnda gw'inkoṽa si Tair nli Saidon; nl'ayinginliĕ go nago, kâ yĕ aṽel' oma mia nlânlâ; ndo anl*i*mbanle.

25 Kânde oñanto, o vegagi nl'oŋwa' oŋwanto o luo nl'inlinl' iṽe, ayâgio g'oŋwanji wĕ, nl'aṽienliĕ avoswa gw'agolo mĕ;

26 (Oñanto mĕ avegag' oŋwa-Grik, inlângâ nyĕ Sirofinisia,) nl'aṽambiĕ yĕ go tomb' inlinl' iṽe avila gor' oŋwanli yĕ.

27 Ndo Jisu awulinliĕ inlĕ, Awanla wi ga longe jorizo; kânde zye mbia go bâng' inya s'awanla avungula so imboa.

28 Ayiviri awulinliĕ inlĕ, Iñ, Rera, ndo imboa g'odolongo wi tavuru si ny'inkizi si yawanla.

29 Nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Ṽ'igamba nyinlâ gendaga; inlinl' iṽe ny'akâgwi avila gor' oŋwanli yâ.

30 Nl'agĕndiĕ go nag' wĕ, aluunlo yĕ inlinl' iṽe ny'akâgwi, nl'oŋwala bu g'odo.

31 Nl'avâ dubuĕ avila go wogo yi Tair nli Saidon, aviaganl' imbora si Dekapolis, aṽia gw'eliṽa zi Galili.

32 Nl'aṽagi wao gore yĕ omâ vegagi nli mpoge nl'igaguña, agwenli wao yĕ nkâlâ, inlĕ e ga ralie ogâ wĕ gore yĕ.

33 Nl'awângiĕ yĕ nkoṽa avila gor' anlaga, aṽel' iñenlo yĕ gw'aroi mĕ, nl'aruenliĕ igwanla aṽat' onlĕñĕ wĕ;

34 Nl'avonliĕ g'orowa, nl'azĕkuma awulia inlĕ, Effatha, inlĕ, nlungwanli.

35 Nl'azunge nungw' aroi mĕ, ayĕk' oganji w'onlĕñĕ wĕ; nl'agambiĕ mbiambií.

36 Nl'azombiĕ wao inlĕ, w'awulinl' oma; nl'alegiĕ wao polomĕ, nl'agerizi wao yo polomĕ kĕ.

37 Nl'amamagi wao polo, awulia inlĕ, Are denda p'isaon yodu mbiambií; e pang' impoge jâgâ, kĕ pang' añiañu kamba.

EWONJO VIII.

1 Ntyugu mĕsâ anlaga w'aroenl' awenge, ndo wi pegaga nl'ez' enya, nl'aṽeli Jisu aṽeli' inlĕngi yĕ awulinlia wao inlĕ,

2 Mi jenl' anlaga ekĕṽa, kânde wi re doanla pa nla miĕ ntyugu ntyaro, w'azya nl'ez' enya.

3 Ndo ja mi afinliza wao nli njanla gw'inago sao, gambĕnlĕ w'akwa sikĕ go mpânlâ; kânde awĕwâ gore wao w'avili bo.

4 Ayivirio yĕ nl'inlĕngi yĕ inlĕ, Oma kâ jâlie jorize mângi sinlâ nl'inya gunlu g'orove avila gwenli?

5 Nl'aṽambiĕ wao inlĕ, Among' amia mi re nla nlue? Awuli wao inlĕ, Orâgĕnlo.

6 Nl'azombiĕ anlaga go doanla tugetu go ntye; nl'awângiĕ amonnga mĕ orâgĕnlo, av' akeṽa, ayarunla *mo*, av' inlĕngi yĕ go doṽia; nl'aloṽinli wao *mo* anlaga.

7 W'avegagi kĕ nli ye-ṽĕrĕ yakwĕ; nl'azavinliĕ *yo*, awulia inlĕ, Loṽinlianli *wao* yo kĕ.

8 Nl'anyenli wao ayora; nl'awânginli wao nkizi y'ariganli itondo orâgĕnlo.

9 Nla wao w'anyenli, w'avegagi ṽâ ntâsĕn nai; nl'aṽinliziĕ wao.

10 Nl'azunge kwenliĕ gw'elende ayĕ nl'inlĕngi yĕ, aṽia go wogo yi Dalmanutha.

11 Nl'aṽienl' Ifarisi avakilia doṽe mpaga nla yĕ, mbutag' elemba gore yĕ avila g'orowa, alembagĕ.

12 Nl'azĕkumiĕ polo g'orĕm' wĕ, awulia inlĕ, Ezande zi bute mângi sinlâ elemba? giligili mi bulinlia nlue inlĕ, elemba zi be po mângi sinlâ.

13 Nl'arigiĕ wao, avâ kwenla gw'elende, alalia go ntye mâri.

14 ¶ Ndo w'aluo w'adeṽanli go bâng' inya; pegaga kĕ nla wao gw'elende kao imong' iñâri.

15 Nl'azombiĕ wao inlĕ, Vonlanli, gelimanli go lĕvĕn y'Ifarisi, nli lĕvĕn yi Hĕrod.

16 Nl'agambagi wao inlĕ, Kânde azu' azye nla sinya

17 Nl'amienli Jisu awulinlia wao inlĕ, Ezande zi kambo nlue inlĕ, kânde anlu' azye nla sinya? nla nlĕnlâ anlue pa mia, ge kotiza? irĕmi yanli yi p'are jâla?

18 Anlu' are nl'antyâ kâ nlu' ayenla? anlu' are nl'aroi kâ nlu ayágâ, kâ nlu' ayonginlia?

19 Gw'ayarunli miĕ among' atanli gor' intâzĕn ntyanli, anlu' awânginl' itondo imia ralie nl'inkizi? awulinli wao yĕ inlĕ, Igomi nl'imbanli.

20 Nl'orâgĕnlo kĕ gor' intâzĕn nai, anlu' awânginl' itondo imia, ralie nl'inkizi? awuli wao inlĕ Orâgĕnlo.

21 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Ezande zi re anlu' agotiza?

22 ¶ Nl'aṽienli wao go Bĕthsaida, nl'aṽagi wao yĕ ipâku, agwenlĕ nkâlâ go bwatĕ.

23 Nl'agotiĕ ipâku g'ogâ agĕndiĕ avila go nkala; gw'aruenliĕ igwanla gw'antyâ mĕ, arali' agâ gore yĕ, aṽambiĕ inlĕ, O jenl' czâma?

24 Nl'avonlič awulia inlě, Mi jenl' anlaga ga rere, wi kěndagěnda.

25 Viaganlo vâvâ avâ felič agâ gw'antyâ mě, avangě fâ ponla; nl'arolič ayenla waodu mbiambiï.

26 Nl'aṽinlizič nag' wěmě, awulinlič inlě, Ayinginla go nkala, awulinlia k'oma go nkala.

27 Nl'agěndi Jisu ayě nl'inlěngi yě gw'inkala si Kesaria yi Filip; nl'aṽambič inlěngi yě go mpânlâ inlě, Anlaga wi bulia inlě, Mič nle mande?

28 Ayiviri wao inlě, Jŏn yi Baptist; ndo aññâri inlě, Ilaias; aññâri k'inlě, Oññâri gor' ivâgizi.

29 Awulinlič wao inlě, Ndo anlue bulia inlě, Mič nle mandě? Ayiviri Pitěr awulinlič inlě, Awě nle Krais.

30 Nl'azombič wao inlě, w'awulinli' oma g'oŋwanji wě.

31 Nl'avakilič nĕnja wao inlě, Oŋwa w'oma e ga zindinl' isaon imienge, kě biko nl'anlěrâ, nl'iminisě impolo, nl'irěndisi, kě jonlo, kě tongwa viaganlo ntyugu ntyaro.

32 Nl'aṽukunlič igamba mĕnyânlâ buku; nl'awângio yě nle Pitěr, nl'avakilič sěmbě.

33 Aṽizič avonl' inlěngi yě azěmbe Pitěr, awulia inlě, Lubua avila gore mič, Setan, kânde o nak' isaon y'Anyambič ndo isaon y'anlaga.

34 Ayě fwelia p'anlaga nl'inlěngi yě, awulinlia wao inlě, Omâ bele songa mič, e ga zyanliminle kě tombinle krâsi yě aṽenga mič.

35 Kânde om' edu o bele sunginl' eññěnlâ zě e be periza zo; ndo om' edu o be periz' eññěnlâ zě g'oŋwanji wam nli ntyango-mbia, e be sunginla zo.

36 Kânde oba nde wi r'oma go děnga, ja anyenle ntye yinlâ yodu averiz' inlinli nyě?

37 Ge ande zi r'oma kâ pa gw'avendě m'inlinli nyě?

38 Kânde om' edu o be jenla mič nl'agambi mam ntyânli gw'ivoññ nyinlâ ny'ibandanla nl'iṽe, ayě be jenlo ntyânli nl'Oŋwa w'oma, go be bič nl'ivenda nya Reri ye, ayě nl'ienjěl sorunda sodu.

EWONJO IX.

1 Awulinlič wao inlě, Giligili mi bulinlia nlue inlě, r'awěwâ gore wao wi re kumanla pa vĕnlâ, wi re wi be demb' ijuwa, kao w'ajenl' inlângâ ny'Anyambič nyi bia nli ngulu.

2 ¶ Ndo viaganlo ntyugu oroṽa Jisu awângi Pitěr nli Jems nli Jŏn, avanda nla wao go nomba ndondui wao dadie; nl'agaluě gw'azyo mao.

3 Nl'ingâi sě s'aroenl' injělěnjělě, pupu polo ga sino, ga nt'are zyel' oma go ntye yinlâ o re kâ jâmbwiza so.

4 Nl'awowunli gore wao Ilaias nli Mosěs; nl'agambagi wao nli Jisu.

5 Nl'ayiviri Pitěr awulinlia Jisu inlě, Rera, re mbia gore zue go doa' vĕnlâ; azue ga nloge sapala raro, eññâri gore wě, eññâri gore Mosěs, nl'eññâri gore Ilaias.

6 Kânde e mia nt'agambič; kânde w'arienli polo.

7 Nl'avegag' evindi z'aliṽinli wao; nl'aṽienl' inyoi avila gw'evindi, inlě, Winlâ nl'Oŋwanli yam o tândo mič, yâginlonli yě!

8 Ndo gw'avonli wao nĕganĕga vingovingo, wi fâ jenl' oma nyĕnle, kao Jisu dadie nla wao.

9 Ndo gw'azuminli wao avila go nomba, azombič wao inlě, w'awulinli' oma isaon y'ayenlio wao, kao Oŋwa w'oma atongwa avila gw'ijuwa.

10 Nl'avigi wao igamba mĕnyâ,

aṽambianla inlĕ, Itongwa avila gw'ijuwa nl'ande?

11 Nl'aṽambi wao yĕ inlĕ, Ezande zi buli' irĕndisi inlĕ, Ilaias e ga longe bie?

12 Nl'ayivirič awulinlia wao inlĕ, Giligili Ilaias e donge bia, avâ doanliz' isaon yodu; nt'are tĕndo pa g'oŋwanja w'Oŋwa w'oma, inlĕ e ga zindinl' isaon imienge, kĕ biko kĕ.

13 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ, Ilaias aṽienli, w'alendinlič k'isaon yodu y'aṽelio wao; nt'are yĕ tĕndinlo pa.

14 Ndo gw'aṽienlič gor' inlĕngi yĕ, ayenl' anlag' awenge vingoviṋgo wao, nl'irĕndisi ndoṽage mpaga nla wao.

15 Ndo nĕganĕga, gw'ayenl' anlaga waodu ayenla wao yĕ w'amami, avule mango gore yĕ awogizyĕ.

16 Nl'aṽambič irĕndisi inlĕ, Ezande z'adoṽaga nlue mpaga nla wao?

17 Nl'oñâri gor' anlaga ayiviri awulia inlĕ, Onlĕnji, mi abagiâ oŋwanli yam, o re nl'inlinla ny'iñañu.

18 Ndo mbori edu yi koto yĕ nle nyo, nyi posyunlĕ; e pand' ivunli; kĕ kambiz' anlâ nkĕgĕrĕ, agâṋga; ndo mi abulinl' inlĕngi yâ inlĕ, wi ga rombe mič nyo, ndo wi jȧlia.

19 Ayivirič wao awulia inlĕ, E! anlaga, wi r'ijivira fâ. Olingo nde wi be doa mič nla nlue? Olingo nde wi be sindinla mič nlue? Ṽaganli yĕ gunlu gore mič.

20 Nl'aṽagi wao yĕ gore yĕ. Ndo gw'ayenlič yĕ, nĕganĕga inlinla ny'azunjič; nl'avoswĕ go ntye azambakalaga, avand' ivunli.

21 Nl'aṽambič reri yĕ inlĕ, Olingo sĕ wi re eza zinlâ ga bienlĕ? Awulič inlĕ, Ayĕ go rumbe.

22 Nli gombe yenge nyi falĕ gw'inlu, nla gw'anlingo go bele jonlĕ; ndo jâ m'ajâlie dende ndaga, yenla zue ekĕṽa kâ nungunla zue.

23 Jisu awulinlič inlĕ, Jâ m'ajâlie jivira—isaon yodu kâ toa gore yĕ o jivira.

24 Nĕganĕg' arongi rerĕ y'oŋwanla, awulia nl'antyânli inlĕ, Rera, mi ajiviri, nlungunl' ito'-ayi̇viri sam!

25 Gw'ayenli Jisu inlĕ, anlaga wi bia nli mango *gore yĕ*, azĕmbič inlinl' iṽe, awulinlia nyo inlĕ, Aw' inlinla ny'iñañu, nli mpoge, mi sombiâ inlĕ, gâgwa avila gore yĕ, kâ avȧ jinginla gore yĕ nyĕnle.

26 Nl'arongi nyo azunjič polo, agâgwa avila gore yĕ; nl'avegagič g'ebende, yenlâ awuli awenge inlĕ, Ajuwi.

27 Ndo Jisu agotič g'ogâ anlângunlič; nl'agumanlič gore.

28 ¶ Gw'ayinginlič go nago inlĕngi yĕ w'aṽambič ntyâria inlĕ, Azu' ayȧlie tomba nyo sĕ?

29 Awulinlič wao inlĕ, Onlângâ winlâ w'ayȧlie kâgwa nl'osao' edu, ndo kao nl'ikambinla, nl'ipeng' esyonge.

30 Nl'alubui wao ṽâṽâ aviaganla Galili; ndo e bel' oma mia nlânlâ.

31 Kânde anlĕnj' inlĕngi yĕ, awulinlia wao inlĕ, Oŋwa w'oma e be po gw'agâ m'anlaga, kâ wao jonlĕ; ndo ayĕ jonlo pa, e be tongwa ntyugu yintyaro.

32 Ndo wi kotiz' igamba mĕnyâ, nl'arienli wao go bambič.

33 ¶ Nl'aṽienli wao go Kapĕrnaum; ndo gw'avegagič go nago, aṽambič wao inlĕ, ndaga nde y'adoṽo nlue mpaga go mpânlâ?

34 Ndo w'aminlič; kânde go mpânlâ w'aloṽagi mpaga inlĕ, O be penda mande?

35 Nl'aloanlič tu aṽeli' igomi

nl'aṽanli, awulinlia wao inlĕ, Jâ m'abele donga, e be doanl' onuunla wa waodu nli nyongo yao.

36 Nl'awângiĕ oŋwanla, aloṽiĕ go garegare yao, gw'avariĕ yĕ awulinlia wao inlĕ,

37 Om' edu o bâng' oŋwâ rumbe gȧ winlâ gw'ini nyam, e bânga miĕ; nl'om' edu o bânga miĕ, e bȧnga miĕ, ndo ayĕ o roñi miĕ.

38 ¶ Ayivirio yĕ nle Jŏn inlĕ, Onlĕnji, azu' ayenl' oma e tomb' anlinl' ambe ṽ'ini nyâ, o re avenga zue, alegi zue yĕ, kândĕnlĕ e benga zue.

39 Awuli Jisu inlĕ, Aleganli yĕ; kânde zyel' omâ dend' elemba ṽ'ini nyam, o re kâ sunge kamba miĕ mbe.

40 Kânde ayĕ o re azira zue, e kanla zue.

41 Kânde om' edu o be jânja nlue imâgi ny'anlingo gw'ini nyam, kânde anlue nle mângi wi Krais, giligili mi bulinlia nlue inlĕ, e be periz' ipi sĕ.

42 Nl'om' edu o be kwez' oñâri gor' awango winlâ wi bekelia miĕ, re mbiâ gw'ido nyi kilinl' imba dirio yĕ g'ompele, awalo go ntyua.

43 J'ogâ wâ w'akwezâ, renla wo; re mbia gore wĕ go jinginla g'weñĕnlâ enlĕña, viaganlo nla go doanla nl'agâ ambanli, kâ kĕnda gw'elongo z'ogonli, g'ogonli mĕ wi re w'anlimize.

44 Go re ogu wao w'ayuwize, nl'ogonli kĕ w'anlimize.

45 J'ogolo wâ w'akwezâ, renla wo; re mbia gore wĕ go jinginla gw'eñĕnlâ enlĕña, viaganlo nla go doanla nl'agolo ambanli, kâ falo gw'elongo z'ogonli, g'ogonli mĕ wi re w'anlimize.

46 Go r'ogu wao w'ayuwize, nl'ogonli kĕ w'anlimize.

47 J'intyâ nyâ ny'akwezâ, rokunla nyo; re mbia gore wĕ go jinginla gw'inlângâ ny'Anyambiĕ nl'inty' iñâri, viaganlo nla go doa' nl'antyâ mbanli, kâ falo gw'elongo z'ogonli.

48 Go r'ogu wao w'ayuwize, nl'ogonli kĕ w'anlimize.

49 Kânde om' edu e be kekizo nl'ogonli, nl'idavi' edu si be kekizo nl'ezanga.

50 Ezanga zi r'eṽia; ndo j'ezanga z'asyambua, anlue be fâ sogiza zo nl'ande? Loanlanli nl'ezanga gw'ikuwi yanlimĕ, ka doanlanlanli nl'añĕnje.

EWONJO X.

1 Nl'agumanliĕ avila ṽâṽâ aviaganl' ozamb' oñâri wi Jordan, aṽia go wogo yi Judia; nl'avâ datanl' anlaga gore yĕ, nl'anlĕnjiĕ wao ga nt'anlĕnjagiĕ nli mâri.

2 Nl'aṽienl' Ifarisi aṽambiĕ inlĕ, Re swaswâ gor' oma go tomb' oñant' wĕ, ndembagĕ.

3 Ayivirië awulinlia wao inlĕ, Mosĕs azombi nlue sĕ?

4 Ayiviri wao inlĕ, Mosĕs ayivir' *anlaga* tĕnd' ezango z'itomba, nl'aromba *wao*.

5 Nl'ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Gw'ijâla s'irĕmi yanli arĕndinliĕ nlu' ivanga mĕ.

6 Ndo avila gw'ipakilia si ntye yinlâ Anyambiĕ avangi wao onloñe nl'oñanto.

7 Ṽ'igamba nyinlâ oma e ga rige reri yĕ nli ngwĕ, ayongo gor' oñant' wĕ;

8 Kâ w'aṽanli doanl' ozyonli omo; yenlâ re wi zy'aṽanli nyĕnle, ndo ozyonli omo.

9 Sambo eza zi r'Anyambiĕ jonga pa nlâ, z'aṽangwanlo nl'oma.

10 Nl'avâ bambio yĕ nl'inlĕngi yĕ go nago g'oŋwanja wi ndaga mĕyinlâ.

11 Awulinliĕ wao inlĕ, Om' edu o be tomb' oñant' wĕ, ayomb'

oŋwěnle gamběnlě adendinlě ibandanla.

12 J'oñanto kě adubua avila gor' onloñ' wě ayomb' oŋwěnle, gamběnlě adend' ibandanla.

13 ¶ Nl'aṽagi wao yě awa rumbe inlě, e ga ṽate wao; ndo inlěngi yě w'azěmbi wao w'aṽagi wao.

14 Ndo gw'ayenli Jisu yenlâ aṽendi; awulinli wao inlě, Yiviranl' awa rumbe bia gore mič, kâ alegaṅli wao. Kânde onlângâ měwânlâ nle wao w'inlângâ ny'Anyambič.

15 Rěti mi bulinlia nlue inlě, Om' edu o re awáng' inlângâ ny'Anyambie g'oŋwâ rumbe, ayinginle go nyo.

16 Nl'avarič wao, arali' wao agâ mě, azavinla wao,

17 ¶ Ndo gw'agâgwič agěnda go mpânlâ, aṽienl' oma nli mango, avuranla mbě gore yě, aṽambič inlě, Onlěnji ombia, mi ga lend' ande go jig' eñěnlâ z'egombe zodu?

18 Awulinlio yě nle Jisu inlě, Ezande zi fwelià mič ombia? Zyel' ombia, kao oñâri, ayě nl'Anyambič.

19 O voro ampanga; alend' ibandanla, ayonla, ayufa, avěrinla, avita; lube reri yâ nli ngi yâ.

20 Ayivirič awulinlič inlě, Onlěnji, agamba minlâ modu mi avenjavenji mo avila gw'erumbe zam.

21 Nl'avonlio yě nle Jisu arândě, awulinlič inlě, O atig' igamb' iñâri; gěndaga kâ kole ya yodu yi re nla wě, ava yo iyunge, gamběnlě o adoanla nl'igumba g'orowa; kâ bia arombinle krâsi azonga mič.

22 Ndo avegagič gěṽagěṽa gw'igamba měnyânlâ, agěndiagě nl'ekěṽa, kânde avegagi nl'igumb' ivolo.

23 Nl'avonli Jisu vingovingo awulinli' inlěngi yě inlě, Mângi wi re nl'agumba wi be doa' sila go jinginla gw'inlângâ ny'Anyambič.

24 Nl'amam' inlěngi yě amam' agambi mě; ndo Jisu avâ jivira awulinlia wao inlě, Awanla, re jâla gore wao wi bekeli' agumba go jinginla gw'inlângâ ny'Anyambič.

25 Re děla go kaměl go pâkâsa gw'edâdâ zi ntombo, viaganlo nl'enlañi go jinginla gw'inlângâ ny'Anyambič.

26 Nl'amami wao polomě, awulianla inlě, Sambo mande be jâlia sunginlo?

27 Ndo Jisu avonli wao awulia inlě, Gor' anlaga y'ayálio; ndo aranga gor' Anyambič; kânde gor' Anyambič yâma yodu kâ jâlio.

28 Nl'avakili Pitěr go bulinlič inlě, Vonla, azue re tiga pe yodu azongâ.

29 Nl'ayiviri Jisu awulia inlě, Rěti mi bulinlia nlue inlě, zyel' omâ re tiga pe nago, ge awâ ngwě anloñe, ge awâ ngwě anto, ge rerě, ge ngwě, ge oñanto, ge oŋwanla, ge intyaga, g'oŋwanji wam nli ntyango-mbia,

30 O re awánge nkama y'inyângâ věnlâ gw'egombe zinlâ, (inago, nl'awâ ngwě anloñe nl'anto, nl'ingwě, nl'awanla, nl'intyaga, nl'ikâmbizo ta,) nla go ntye mâri, eñěnlâ z'egombe zodu.

31 Ndo awenge wi re donga pa wi be nuwunla, kâ anluwunla donga.

32 Nl'avegagi wao go mpânlâ, mpandaga go Jeruselěm, agěndi Jisu go bosyo yao; nl'amamagi wao; ·gw'azongi wao yě w'arienli Nl'avâ bângič igomi nl'aṽanli avakilia bulinlia wao isaon yi be toa gore yě.

33 Inlě, vonlanli, azue panda go Jeruselěm, nl'Oŋwa w'oma e be po gor' iminisě impolo nla gor' irěndisi; kâ wao pě ogara gw'ijuwa, avě gw'anlângâ añâri,

34 Wao kě wi be syělič, azyiwě,

aruenlič igwanla, kâ wao jonlĕ; ndo e be tongwa ntyugu yintyaro.

35 Nl'aṽienli gore yĕ Jems nli Jŏn, awa wi *Zĕ*bidi, awulia inlĕ, Onlĕnji, azue belâ dendinla zue ntĕ be bambia zue wĕ.

36 Nl'awulinlič wao inlĕ, Anlue bele mič dendinla nlue ande?

37 W'awulinlič inlĕ, Va zue inlĕ, azue ga loanle tugetu, oñâri g'ogâ wâ onloñič, nl'oñâri g'ogâ wâ onyantwĕ gw'ivendi nyâ.

38 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Anlu' am*i*' eza z'abambia nlue; anlue kâ jâng' imâgi nyi jângo mič, aṽaptaizo nl'ibaptaizo si baptaizo mič?

39 Awulinli wao yĕ inlĕ, Azue kâ jâlia; awuli Jisu awulinli wao inle, Anlue be jâng' imâgi nyi jângo mič, aṽaptaizo nl'ibaptaizo si baptaizo mič;

40 Ndo go doanla tu g'ogâ wam onloñič, nla g'onyantwĕ wam arang' iyam go pa, ndo *yi be po wao* w'agekizio yo.

41 Gw'ayâgio igomi w'avakili bendinle Jems nli Jŏn.

42 Ndo Jisu aṽeli wao gore yĕ awulinlia wao inlĕ, Anlu' avoro inlĕ, wao wi ponlo inlĕ, wi pangi-nl' anlângâ, wi kâvenlia mo; nli nlañi yao yi tuminlia wao anyanga.

43 Ndo be doanla yenlâ gore nlue; ndo jâ m'abele doanl' ompolo gore nlue, gambĕnlĕ adoanle nyongo yanli.

44 Nl'om' edu o bele doanl' ewonjo gore nlue, e be doanle nyongo ya waodu.

45 Kânde Oŋwa w'oma kĕ e bia go janjinlo, ndo go janjinla, nla go p'eñĕnlâ zĕ olandulno w'awenge.

46 Nl'aṽienli wao go Jĕriko; ndo gw'alubuĕ avila go Jĕriko, ayĕ nl'inlĕngi yĕ nli nkândâ mpolo y'anlaga, Bartimius y'ipâku, oŋwa wi Timius, avegagi tu go mpânlâ nĕgiraga.

47 Gw'ayâgio yĕ inlĕ, nle Jisu yi Nazerĕt, avakilič tonga nl'awulia inlĕ, Jisu, awĕ y'oŋwa wi Devid, voginla mič!

48 Nl'alegio yĕ nl'awenge inlĕ, e ga loanle dâ; ndo avâ tongi nli ngulu viaganlo inlĕ, Awĕ y'oŋwa wi Devid, voginla mič!

49 Nl'agumanli Jisu gore awulia inlĕ, E ga ṽelio; nl'aṽeli wao ipâku, awulinlič inlĕ, Zindinla, gumanla, e fweliâ.

50 Awalič ngâi yĕ, agumanlič aṽia gore yĕ.

51 Nl'ayiviri Jisu awulinlič inlĕ, O bela mič dendinlâ ande? Ipâku ny'awulinlič inlĕ, Rera, mi ga yenle buĭ.

52 Jisu awulinlič inlĕ, Gĕndaga, ijiviri sâ s'atolizâ; nl'azunge jenlič, azonga Jisu go mpânlâ.

EWONJO XI.

1 Gw'aroenli wao pičrĕ go Jeruselĕm, go Bĕthpaji nli Bĕthani, go nomba y'Ioliv, aroñič aṽanli w'inlĕngi yĕ,

2 Awulinlia wao inlĕ, Gĕndanli go nkala yi re swaswâ nla nlue; go jinginla nlue go yo anlue be sunge jenl' oŋwâ-buru dirio pa, wi re wi pa pando nl'oma nli mâri; vurunlanli kâ baganli wo.

3 Ndo ja nlu' abulinlio nl'oma inlĕ, Anlue denda yenlâ sĕ? wulianl' inlĕ, Rerĕ e bela wo, gambĕnlĕ asunge toña wo gunlu.

4 Agĕndi wao alĕngi wao oŋwâ-buru dirio pa gw'igala baraba nl'igugi gw'amarakanlo, avurunli wao wo.

5 Ndo awĕwâ gore wao w'avegagi ṽâṽâ gore w'awulinli wao inlĕ Anlue dend' ande, mpurunlag' oŋwâ-buru?

6 Nl'awulinlĭ wao ga nt'azombi Jisu; kâ wao jivira wao.

7 Nl'aṽagi wao oŋwâ-buru gore Jisu, arali' ingâi sao go wo; nl'aṽataminlĭe wo.

8 Nl'awenge w'azyambunl' ingâi sao go mpânlâ; nl'awĕnle w'arenl' ampare mi rere, ayanlia mo go mpânlâ.

9 Nla wao w'agĕndi go bosyo, nla wao w'azongi go nyuma w'arongag' inlĕ, Osana! Ozavinlo gore yĕ o bia gw'ina nya Rerĕ.

10 Ozavinlo gw'inlângâ nya reri yazyo Devid, nyi bia gw'ina nya Rerĕ; Osana gw'igonlomĕ!

11 Ayinginli Jisu go Jeruselem, nla go nago y'Anyambiĕ; ndo gw'avonliĕ vingovingo ayenle yâma yodu, egombe zi nkolo, agĕndiĕ go Bĕthani, ayĕ nl'igomi nl'aṽanli.

12 Ndo bu nya, gw'aṽienli wao avila go Bĕthani, ayâgio yĕ njanla.

13 Ndo gw'ayenliĕ mponde yatanga davadavie, y'avegagi nl'ijavi, aṽienli vendetua e be dĕng' ezâma go yo; ndo gw'aṽienliĕ go yo e dĕng' ezâma, kao sijavi; kânde pegag' egombe z'ilonda.

14 Ayiviri Jisu awulinlia yo inlĕ, Avâ ny'oma ilonda nyĕnle avila gore wĕ go kânlakâ; nl'ayâgio inlĕngi yĕ.

15 Nl'aṽienli wao go Jeruselem; nl'ayinginli Jisu go nago y'Anyambiĕ, avakiliĕ kâgunlia wao w'agolagi anlivagi go nago y'Anyambiĕ; nl'awonliĕ bundu itavuru si mângi pengakanl' anliva, nl'aloanlo mi mângi kol' abembe.

16 Ndo e jivir' om' edu piaganla nl'iroanlo go nago y'Anyambiĕ,

17 Nl'anlĕnjiĕ, awulinlia wao inlĕ, Zye tĕndo pa inlĕ, Nag' wam yi be fwelio nl'anlângâ modu inlĕ, nago y'ikambinla? ndo anlu' apangi yo obulungu w'ifĕ.

18 Nl'ayâgio irĕndisi nl'iminisĕ impolo, nl'awutagi wao nt'are wao kâ jonlĕ; kânde w'arienli yĕ, kânde anlaga waodu w'amam' inĕnji sĕ.

19 Ndo gw'ayili owenja, agâgwĕ avila go nkala.

20 ¶ Bu nya gw'aviaganli wao w'ayenli mponde joma pa kwanga gw'iramba.

21 Nl'ayonginli Pitĕr awulinliĕ inlĕ, Rera, vonla, mponde y'azavio ndâ y'ajomi.

22 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Loanlanli nl'ibekelia gor' Anyambiĕ.

23 Kânde rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, Om' edu o be bulinlie nomba yinlâ inlĕ, Rombinlo, kâ falo go ntyua, kâ y'aloṽe mpaga g'orĕm' wĕ, ndo e jivira inlĕ, isaon yi bulio ndĕ yi be jenlo, gambĕnlĕ ejenl' osaon wi bulio ndĕ.

24 Yenlâ mi bulinlia nlue inlĕ, isaon yodu yi bambio nlue, ja anlu' akambinla, yiviranl' inlĕ, anlue bânga *yo;* gambĕnlĕ y'adoanla nla nlue.

25 Go kumanla nlue gw'ikambinla, nyezanli, ja nlu' are nli ndaga gor' oma, inlĕ Reri yanli yi re g'orowa ga nyeze nlue ibe sanli.

26 Ndo ja nlu' anyeze, gambĕnlĕ Reri yanli yi re g'orowa anyeze nlue ibe sanli.

27 ¶ Nl'avâ bienli wao go Jeruselĕm; ndo gw'agâmbagiĕ go nago y'Anyambiĕ, aṽienli gore yĕ iminisĕ impolo nl'irĕndisi, nl'anlĕrâ,

28 Awulinliĕ inlĕ, Gw'inyanga nde nyi dendo ndâ isaon yinlâ; o venliâ inyanga nyinlâ nyi dend' isaon yinlâ mande?

29 Nl'ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Miĕ kĕ m'be bambia nlue igamb' iñâri, kâ jiviranli miĕ, gambĕnlĕ mi abulinlia nlue inyanga nyi denda miĕ isaon yinlâ.

30 Mbaptaizinli yi Jŏn y'avili g'orowa, mbĕ gor, anlaga? Yiviranli mĭĕ.

31 Nl'agambagi wao inlĕ, Ja zu' abulia inlĕ, Y'avili g'orowa, gambĕnlĕ, abulia inlĕ, Osaon nde wi re nlu' ay*i*virĕ?

32 Ndo ja zu' abulia inlĕ, Y'avili gor' anlaga, azu' ati' anlaga, kânde waodu wi ponle Jŏn inlĕ, âyĕ ovâgizi rĕti.

33 Ayiviri wao awulinlie Jisu inlĕ, Azue pa mia. Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Mi aw*u*linlie nlue kĕ inyanga nyi denda mĭĕ isaon yinlâ.

EWONJO XII.

1 Nl'avakilĭĕ kovinle wao sinkogo. Inlĕ, omâ vĕnli ntyaga y'ivĕ, agombinla yo ogomba, arumbe mbora y'ivĕ, anloge nago yi penginla, ava yo mângi' janja, agenda gw'inlângw' iñĭâri.

2 Ndo gw'egombe z'ilonda aroñĭĕ nyongo gore mângi mĕ, inlĕ e ga wâng' ilonda yi ntyaga avila gore mângi janja.

3 Nl'agoti wao yĕ, azyivĕ, avinlizĕ orevo.

4 Avâ toñĭĕ gore wao nyongo nyĕnle, avungi wao yĕ ado, awânjĕ gw'ewonjo, avinlizĕ dĕngĕlio pa.

5 Nl'avâ toñĭĕ nyĕnle kĕ; nl'ayonli wao yĕ; nl'inyĕnle sinyenge; sinyĕwâ syiwago, sinyĕwâ kĕ jonlago.

6 Avegagi nl'oŋwânloñe omo o rândiago ndĕ, nl'anluunlĭĕ toñĕ gore wao kĕ, awulia inlĕ; Wi be dub' oŋwanli yam.

7 Ndo mângi mĕsâ w'awuli wao nla wao inlĕ, Winlâ nl'omâ jiga; oviruanli, azue ga yonlĕ, gambĕnlĕ ijiga s'ato' isazyo.

8 Nl'agoti wao yĕ, ayonlĕ, arombĕ avĭla go ntyaga y'ivĕ.

9 Sambo o nlivi ntyaga e be denda sĕ? E be bia ayilize mângi mĕ, ave ntyaga gor' awĕnle.

10 Anlue pa tangunl' irĕndâ yinlâ inlĕ, Ido ny'avĭkio nle mângi noga, ny'atoenl' ewonjo zi ntulungu?

11 Ndaga yinla nle njanjinli ya Rerĕ, yi re yi mamo gw'antyâ mazyo.

12 Nl'avĕli wao kotĕ, ndo w'arienl' anlaga; kânde w'amienl' inlĕ, agovi nkogo yinlâ go sira wao; nl'arigiĕ wao agĕndaga.

13 ¶ Nl'aroñi wao gore yĕ awĕwâ w'Ifarisi nla w'Iherodian go kotĕ nl'agambi mĕ.

14 Nl'avienli wao awulinliĕ inlĕ, Onlĕnji, azu' avoro inlĕ, awĕ oma w'orĕti, o zy'isyâlâ kĕ nl'om' edu; kânde o ponl' azyo m'anlaga, ndo o nĕnje mpânlâ y'Anyambiĕ rĕti; re mbia go pe mpago gore Sizar ge go do' av*a?*

15 Azue ga ve, mbĕ zu' av*a?* Ndo amienl' itemizi sao, awulinlia wao inlĕ, Anlue demba mĭĕ ande? V̄aganli mĭĕ fura, kâ mĭĕ jenla yo.

16 Nl'avagi wao yo; nl'awulinliĕ wao inlĕ, edidi zinlâ za mande, nl'irĕndâ kĕ ya mande? Awulinli wao yĕ inlĕ, Zi Sizar.

17 Ayiviri Jisu awulinli wao inlĕ, Vanli Sizar ya yi Sizar, nl'Anyambiĕ kĕ ya y'Anyambiĕ. Nl'amami wao yĕ.

18 ¶ Nl'avienli gore yĕ Isadusi, wi bulia inlĕ, zyel' itongwa *si bende;* nl'avambi wao yĕ inlĕ,

19 Onlĕnji, Mosĕs arĕndinli zue inlĕ, Ja oŋwângwĕ w'oma ajuwa, kĕ tig' oñant' wĕ, kâ ar*i*g' awanla, oŋwâ ngi yĕ e ga wâng' oñant' wĕ avoñiz' awanla gor' oŋwâ ngi yĕ.

20 Avegag' awângwĕ orâgĕnlo; ayomb' olonga ayomb' oñanto, ayuwĕ, ndo e t*i*g' awanla.

21 Nl'awângio yĕ nle w'avanli,

kĕ juwa, ndo winlâ kĕ e *tig'* awanla; nl'egâlanli mĕmo kĕ w'araro.

22 Nl'awângio yĕ nl'orâgĕnlo, ndo wi *tig'* awanla; anluunli k'oñanto nl'ijuwa.

23 Sambo gw'itongwa, go be tongwa wao nlâ, oñanto be doanla wa mande? kânde orâgĕnlo w'avegagi nla yĕ oñanto.

24 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Sambo anlue pa fwema, kânde anlu' am*i'* irĕndâ nlâ ngulu y'Anyambiĕ?

25 Kânde go be tongwa wao avila gw'ijuwa nlâ, wi be jomba ge jombizo, ndo wi re g'ienjĕl si re g'orowa.

26 Ndo g'oŋwanja wi bende, inlĕ yi tongwa, anlue pa tangunla gw'ezango zi Mosĕs, nt'awulinlio yĕ nl'Anyambiĕ go ŋonjo inlĕ, Miĕ nl'Anyambiĕ yi Ebreham, nl'Anyambiĕ yi Aisak, nl'Anyambiĕ yi Jekob?

27 Ayĕ g*a* Anyambiĕ yi bende, ndo Anyambiĕ yi mângi wi re bâ; sambo anlu' afwemi polo.

28 ¶ Nl'aṽienl' orĕndisi oñâri ndo gw'ayâgio yĕ wao wi bambiĕ isaon yinlâ, amienl' inlĕ, afwinlizi wao mbiambiĭ; nl'aṽambiĕ yĕ inlĕ, Ivang' ivolo nle nyí go modu?

29 Aṽinlizio yĕ nle Jisu inlĕ, Ivang' ivolo go modu nle nyinlâ inlĕ, Isreĕl, voganlio, Rerĕ Anyambiĕ yazyo nle Rerĕ mâri;

30 Rânde Rerĕ Anyambiĕ yâ nl'orĕmi wâ wodu, nl'inlinli nyâ nyodu, nl'ogu wâ wodu, nli ngulu yâ yodu. Nyinlâ nl'ivang' ivolo.

31 Nla ny'ambanli kĕ nyi re ga nyo, inlĕ, Rând' añâri g'oku' wâmĕ; zyel' ivang' inyĕnle ivolo viaganlo nla minlâ.

32 Awul' orĕndisi awulinlĕ inlĕ, Onlĕnji, o abuli rĕti; kânde r'Anyambiĕ mâri; zyele kĕ nyĕnle kao yĕ.

33 Nla go tândĕ nl'orĕma wodu, nl'ikotiza sodu, nl'inlinla nyodu, nli ngulu yodu; arând' aṁâri g'oku' wâmĕ re viaganlo nl'idaṽia si pezyo sodu, nl'ijir' inya kĕ.

34 Ndo gw'ayenli Jisu inlĕ, aluo afwinlizi mbiambiĭ, awulinlĕ inlĕ, O zye bo avila g'winlângâ ny'Anyambiĕ. Avila ṽâṽâ e fâ j*a*lio bambi' om' igamba.

35 ¶ Gw'anlĕnjagi Jisu go nago y'Anyambiĕ, ayiviri kĕ bulia inlĕ, Irĕndisi yi bulia inlĕ, Krais g'oŋwa wi Devid sĕ?

36 Kânde Devid ayĕmĕ awuli nl'Inlinl' iṽia inlĕ, Jihova awulinli Reri yam inlĕ, Loa' tu g'ogâ wam onloñiĕ, kao mi afel' iloṽaloṽi yâ iyarinlo ny'agolo mâ.

37 Devid sambo ayĕmĕ e fwelĕ inlĕ, rerĕ; ndo ayĕ kâ doanl' oŋwanli yĕ sĕ? Nl'arând' anlaga go poganlio yĕ mbiambiĭ.

38 ¶ Nl'awulinlĕ wao nl'inĕnji sĕ inlĕ, Ṽandaminlanl' irĕndisi, yi tânde kanganla nl'irogosamba, *arând'* imbogizyi gw'agolinlo,

39 Nl'aloanlo mi nlañi gw'isunagogi, nla gw'intyago;

40 Wi re wi ny'inage s'anto wi tigo, agambinla oling' ola go temiza; winlâ be dĕng' azyingo viaganlo.

41 ¶ Nl'aloanli Jisu tu swaswâ nl'egara z'anliva, ayenla nt'awel' anlaga anliva gw'egara; nl'awenge w'avegagi boŋwa pa w'awel' amenge.

42 ¦Nl'aṽienl' okugi w'oñant' o tigo, awele vinte mbanli.

43 Nl'aṽelĕ inlĕngi yĕ gore yĕ awulinlia wao inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, okugi w'oñanto winlâ e feli viaganlo nla waodu wi re fela pa gw'egara.

44 Kânde waodu w'aweli avila gw'igumbi nyao, ndo ayĕ avila gw'ikugi sĕ aweli yodu y'avegagi nla yĕ, vanganle ntolinlo yĕ yodu.

EWONJO XIII.

1 Gw'agâgwĕ avila go nago y'Anyambič awulinlio nl'oñâri w'ilĕngi yĕ inlĕ, Onlĕnji vonl' onlângâ w'ado minlâ, nl'inloginli sinlâ!

2 Ayiviri Jisu awulinlič inlĕ, O jenl' inoginl' impolo sinlâ? Be *ti*-ganl' ido gw'ido bata nyi re nyi be *po*syunlo.

3 Gw'avegagič tu go nomba y'Ioliv swaswâ nli nago y'Anyambič, avambio ntyâria nle Pitĕr nli Jems nli Jŏn nli Andru inlĕ,

4 Wulinlia zue egombe zi be to' isaon yinlâ? nl'elingilio zi *be doanla* sĕ go be to' isaon yinlâ yodu?

5 Ayiviri Jisu avakili bulinlia wao inlĕ, Gelimanli, anlue vende temizo nl'oma.

6 Kânde awenge wi be bia gw'ini nyam awulia inlĕ mič nle Krais, aremiz' awenge.

7 Ndo go be jâgâ nlu' agâvi nl'intyango s'agâvi azy*ug*azyugonli, kânde isaon yinlâ yi ga loanle, ndo ntyai yi pa toa.

8 Kânde inlângâ nyi be kumanla gw'inlângâ; nl'ivenda gw'ivenda; be doanla k'isyugazyuga si ntye go wogo yenge; be doanla kĕ sinjanla nli dungu volo. Sinlâ nl'ipakilia s'azyingo.

9 Ndo gelimanli, kânde wi be toanlia nlue gw'ilatanlo y'ijĕkĕlia, kâ nlue syivo gw'isunagogi, agumanlio gor' ikâmanda nl'aga oŋwanji wam, imieza gore wao.

10 Nli ntyango-mbia yi ga longe kambinlo gw'anlângâ modu.

11 Ndo ja w'akĕndia nlue, ava nlue gor' ikâmanda, alonge jenlanli njuki ntĕ be kamba nlue, ge pikilia; ndo ntĕ be po nlue igwĕra mĕ yenlâ be kamba nlue; kânde wi kamba *g*a nlue, ndo Inlinl' ivia.

12 Oŋwângwĕ e be kotiz' oŋwângi yĕ gw'ijuwa; nla rerĕ oŋwanla; awanla wi be kumanla gor' izâmbi yao ayonliza wao.

13 Nl'anlue be numbo nl'anlaga waodu g'oŋwanja w'ini nyam; ndo ayĕ o be sindinla kwanga go ntyai ayĕ be sunginlo.

14 ¶ Ndo go be jenla nlue isĕkĕ si pange woga, s'agambio nle Daniel y'ovâgizi, si kumanla vâ re so si zy'inyanga, (ayĕ o tangunla e ga gotize,) gambĕnlĕ wao wi re go Judia wi ga wange go nomba;

15 Nla yĕ o re g'oŋwanjaŋwanja wi nago e ga rig' az*u*minle go nago, ge jinginla gogo go bâng' ezâm' edu avila go nag' wĕ.

16 Nla yĕ o re go ntyaga, e ga rig' av*â* fwinie go bânge ngâi yĕ.

17 Ndo azyili gore wao wi re nl'añeñe, nla wao wi jânj' *awanla* gw'intyugu mĕsâ!

18 Ndo gambinlanli inlĕ, ifangi sanli s'aloanla gw'egombe z'ifĭ.

19 Kânde gw'intyugu mĕsâ be doanl' azyingo mi re mi doanla nli mâri avila gw'ipakilia s'eliva z'avangio nl'Anyambič avia vĕnlâ, mo kĕ m'av*â* doanle nyĕnle.

20 Ndo azya Rerĕ arunliz' intyugu mĕsâ, gavânlâ zyel' ozyonli wi be sunginlo; ndo g'oŋwanja wi mângi avinje, wi re yĕ pinja pa, arunliz' intyugu mĕsânlâ.

21 Egombe mĕ ja nlu' abulinlio nl'oma inlĕ, Vonlanli, Krais are vĕnlâ, ge vonlanli, are vâvâ, ay*i*viranli yĕ;

22 Kânde be nângw' Ikrais s'inoka, nl'ivâgizi y'inoka, aruminlie lemba nl'isaon yi mamo go temize mângi avinje, tâ jâlio.

23 Ndo gelimanli, vonlanli, mi are nlue bulinlia p'isaon yodu, yo v*i*agaga râ.

24 ¶ Ndo gw'intyugu mĕsâ azyingo mĕmâ viaganlo, nkombe yi be jilanganlio, kâ ogwĕli w'av*a*mb' inlanga;

25 Kâ igĕgĕnli y'orowa poswa, nl'ingulu si re g'orowa syugazyugo.

26 Egombe mĕ wi be jenl' Oŋwa w'oma e bia go vindi nli ngulu mpolo nl'ivenda.

27 Egombe mĕ e be tom̃' ienjĕl sĕ alatize mângi yĕ avinje avila gw'impung' inlai, avila g'owondo wi ntye, agĕnda g'owondo w'orowa.

28 Sambo nlĕnganli nkogo nli mponde; j'ivare nyĕ ny'atoe dĕla, awel' ijavi, gambĕnlĕ anlu' amia inlĕ, egombe zi mpio z'atoenli piĕrĕ.

29 Yenlâ kĕ nlue, go be jenla nlue isaon yinlâ y'atoa, mianl' inlĕ, yi re piĕrĕ, vanganle gw'agugi.

30 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, ivom̃a nyinlâ ny'amanle, kao isaon yinlâ yodu y'adendo.

31 Orowa nli ntye wi be piaganla, ndo agambi mam m'avïaganle.

32 Ndo ntyugu mĕ ge igwĕra mĕ, ny'amïo nl'oma, ge nl'ienjĕl si re g'orowa, ge Oŋwanla, ndo kao Rerĕ.

33 Gelimanli, v̄ĕmbaganli, kâ kambinlanli; kânde anlu' amï' igwĕra nyi to' egombe.

34 Kânde Oŋwa w'oma are g'omâ kĕnd' ogĕndâ 'la, o tige nag' wĕ, av' inyongo sĕ inyanga, nl'om' edu evilo zĕ, azomb' omâ penginl' igugi inlĕ, e ga v̄ĕmbage.

35 V̄ĕmbanli sambo; kânde anlu' amï' egombe zi be bi' omâ nlivi nago, ntyâ anlaga wi tenla, ntyâ ogwĕra nlengenlenge, ntyâ njâgânli nonga, ntyâ ibanga.

36 E vende bia nĕganĕga, kĕ dunlo nlue gw'antyâvinlâ.

37 Ntĕ bulinlia mĭĕ nlue, yenlâ bulinlia mĭĕ kĕ waodu inlĕ, V̄ĕmbaganli.

EWONJO XIV.

1 Ntyugu mbanli viaganlo avegagi *ntyago* y'onlâganlo nla yi mpĕmba yi re lĕvĕn fâ; nl'awut' iminisĕ impolo nl'irĕndisi awuta nt'are wao kâ kotĕ nl'avonlo ayonlĕ.

2 Ndo w'awul' inlĕ, Aranga go ntyugu yi ntyago, anlaga wi vende kwez' edungu.

3 Gw'avegagiĕ go Bethani, go nago yi Saimon y'egâlanli, tu gw'inya, avïenl' om̃anto nl'ikweli ny'agali mi nard mbia ny'ijonl' ipolo; nl'anlungunliĕ ikweli ayira mo gw'ewonjo zĕ.

4 Avegag' awĕwâ w'avïendi awulianla inlĕ, Mbundaki yinlâ y'agali yi re sĕ?

5 Kânde m'ayâli kolo v̄'inkama s'ifura ntyaro nla viaganlo, kâ so po iyunge; nl'avum̃avum̃i wao yĕ.

6 Awuli Jisu inlĕ, Riganli yĕ diĕ, anlue syugĕ sĕ? ajanjinla miĕ ndaga mbia.

7 Kânde anlu' are nl'iyunge egombe zodu, egombi edu zi belo nlue kĕ, anlue kâ denda wao mbia; ndo anlu' azye nla miĕ egombe zodu.

8 Adendi nt'are yĕ kâ jâlia: adonge sagi' oku' wam agali, mi avïĕnlago râ.

9 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, mbori edu yi be kambinlo ntyango-mbia yinlâ go ntye yodu, ndaga yinlâ kĕ yi re yĕ denda pa, yi be kambago gw'ijonginli sĕ.

10 Agĕndi Judas Iskariot, om̃âri w'igomi nl'avïanli, agĕnda gor' iminisĕ impolo go kotizĕ gore wao.

11 Ndo gw'ayâgio wao w'ayenli mbia avanganla go pĕ syika; nl'awutagiĕ egomb' evïa zi re yĕ kâ kotizĕ.

12 Ntyugu nonga yi *ntyago* yi mpĕmba yi re lĕvĕn fâ, y'ayonli wao oŋ' w'idambe w'onlâganlo,

inlĕngi yĕ y'awulinliĕ inlĕ. O bela zue kĕnda go kekiza vĭ go wĕ go nye ntyago?

13 Nl'aromĩiĕ avanli w'inlĕngi yĕ, awulinlia wao inlĕ, Gĕndaganli go nkala, nla nlue be datanlo nl'omâ re toanla p'ikopa ny'anlingo, kâ songanli yĕ.

14 Mbora yi be jinginlo ndĕ, wulinlianl' omâ nlivi nago inlĕ, Onlĕnji abulia inlĕ, Nântye y'agĕnda yi re gwĭ, yi be nyo miĕ nl'inlĕngi yam anye ntyago y'onlâganlo?

15 E be tuminlia nlue nântye mpolo y'igonlo pango pa, kekizo pa; gekizanli zue vâvâ.

16 Agĕndiag' inlĕngi yĕ avia go nkala alĕnga nt'awulinliĕ wao; agekizi wao ntyago.

17 Nkolo avienliĕ nl'igomi nl'avanli.

18 Gw'aloanli wao tugetu anya, Jisu awul' inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, omâri gore nlue, o nya nla miĕ, e be kotize miĕ.

19 Nl'avakili wao go jenl' ekĕva, awulinliĕ omâri omâri inlĕ, Nle miĕ? nl'omâri kĕ inlĕ, Nle miĕ?

20 Ayivirĕ awulinlia wao inlĕ, Nl'omâri w'igomi nl'avanli, o duvia nla miĕ go ntyĕnge.

21 Onwa w'oma e kĕnda nt'arĕndinlio yĕ; ndo azyili gor' oma mĕ o kotiz' Onwa w'oma; mbia v'âma mĕ go doanla e *j*anlo.

22 ¶ Gw'anyagagi wao, awângi Jisu mpĕmba, nl'azavinla *yo*, ayarunla, ava wao, awulia inlĕ, Wanganli, kâ nyanli; winlâ nl'oku' wam.

23 Awângiĕ k'imâgi, av' akeva ava wao; nl'ayângi waodu nyo.

24 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Yinlâ nle ntyinli yam yi njeka nyânla, yi povizo g'onwanja w'awenge.

25 Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, M'be fâ *j*ang' ivĕ, agĕnda go ntyugu yi be jânga miĕ nyo inyânla gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

26 ¶ Wao jemba p'evanda, agâgwi wao, agĕnda go nomba y'Ioliv.

27 Nl'awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Anlu' edu anlue be kwezo g'onwanji wam ogwĕra winlâ; kânde re tĕndo pa inlĕ, M'be bol' ovenjavenji, kâ adâmbe pazanganla.

28 Ndo miĕ tongwa pa, m'be kĕnda go bosyo yanli go Galili.

29 Ndo Pitĕr awulinliĕ inlĕ, Vanganle waodu w'akwezo mi agwezo.

30 Awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Rĕti mi bulinliâ inlĕ, nlĕnlâ winlâ, g'ogwĕra winlâ, njâgânli gogaga râ nyângâ mbanli, o be danda miĕ nyângâ ntyaro.

31 Ndo avâ kambiĕ nli ngulu viaganlo inlĕ, Vanganle mi ajuwa nla wĕ, mi al*a*ndize wĕ; yenlâ k'awuli waodu.

32 ¶ Nl'avienli wao go mbora yi fwelio inlĕ, Gĕthsĕmani; nl'awulinliĕ inlĕngi yĕ inlĕ, Loanlanli vĕnlâ, go kambinla mĩiĕ.

33 Nl'awângiĕ Pitĕr nli Jems nli Jŏn avakiliĕ mama polo nl'itia, ayenl' anandi.

34 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Inlinli nyam nyi jenl' ekĕv' eve vanganle gw'ijuwa; riganlanli vĕnlâ kâ bĕmbaganli.

35 Nl'agĕndiĕ go bosyo kwĕ avoswa go ntye, agambinla inlĕ. Jâ kâ toa, igwĕra nyinlâ nyi ga viaganle avila gore miĕ.

36 Nl'awulinliĕ inlĕ, Abba, Rera, yâma yodu kâ toa gore wĕ; romba miĕ imâgi nyinlâ; ndo aranga ntĕ bela miĕ, ndo ntĕ belâ.

37 Nl'avienliĕ aluunlo wao gw'antyâvinlâ, nl'awulinliĕ Pitĕr inlĕ, Saimon, o nanla? o y*a*lie bĕmb' igwĕr' iĩmâri?

38 Ṽĕmbaganli, kâ kambinlanli, anlue vende kwenla gw'idembo; inlinla nyi jivira, ndo ozyonli wi re dĕla.

39 Nl'avâ kĕndiĕ agambinl' igamba mĕmo.

40 Nl'aṽienliĕ aluunlo wao wi fâ nanla; kânde antyâ mao m'avegagi dira, kâ w'am*i*e nt'are wao kâ fwinlizĕ.

41 Nl'avâ bienliĕ nyângâ yintyaro awulinlia wao inlĕ, Nlanlaganli kâ jâwanli. Kwĕkwĕ, igwĕra ny'asyiṽi; vonlanli, Oŋwa w'oma akotizo gw'agâ m'anlag' aṽe.

42 Nlângwanli; oviruanli; vonlanli, o kotize miĕ atoenli piĕrĕ.

43 Ndo nĕganĕga gw'agambiagĕ aṽienli Judas, oñâri gw'igomi nl'aṽanli, nli nkândâ mpolo nl'ikwara, nli visâ, avila gor' iminisĕ impolo nl'Irĕndisi nl'anlĕrâ.

44 Ndo ogotizi aluo apenli wao elingilio inlĕ, omâ be sâmbo miĕ nle yĕ; gotanli yĕ, kâ kĕndaganli nla yĕ ngwasyi.

45 Gw'aṽiĕnliĕ, azunge kĕndi gore yĕ awulia inlĕ, Rera, Ṛera, nl'azâmbĕ yĕ.

46 Nl'arali wao yĕ agâ, agotĕ.

47 Ndo oñari gore wao w'agumanli piĕrĕ alur' okwara, azâṽe nyongo yi minisĕ mpolo arenlĕ oroi nkwí.

48 Nl'ayiviri Jisu awulinlie wao inlĕ, Anlu' abia, egâlanli ga gor' ofe, nl'ikwara nli visâ go kota miĕ?

49 Ntyug' wedu mi avegagi nla nlue go nago y'Anyambiĕ nĕnjaga, ndo anlue kota miĕ; ndo irĕndâ yo ga loanlizo rĕti.

50 Nl'arigi waodu yĕ awanga.

51 Nl'azongio yĕ nl'iwanjâ, savuga p'ivĕla g'oku' wĕ; nl'agotio yĕ nl'awanjâ.

52 Nl'arigiĕ ivĕli yĕ awanga avila gore wao tele.

53 ¶ Nl'agĕndizi wao Jisu gore minisĕ mpolomĕ; nl'iminisĕ impolo sodu s'aluo s'adatanli nla yĕ, nl'anlĕrâ, nl'Irĕndisi kĕ.

54 Nl'azongi Pitĕr azongĕ davadavie kwanga gw'evungu zi nago yi minisĕ mpolo; nl'aloanliĕ tu nl'inyongo ayâg' ogonli.

55 Nl'awut' iminisĕ impolo nli ŋando yodu awut' inlumbu gore Jisu go jonlĕ; ndo wi dĕnga du.

56 Kânde awenge w'aṽĕrinlĕ, ndo inlumbu yao yi kwezanganla.

57 Nl'agumanl' awĕwâ w'aṽĕrinlĕ inlĕ,

58 Azu' ayâgio yĕ bulia inlĕ, M'be syazye nago y'Anyambiĕ yinlâ, y'anlogio nl'agâ, ndo ṽâ ntyugu ntyaro m'be noge nyĕnle yi re yi nogo nl'agâ.

59 Ndo vanga nl'ânlâ inlumbi yao yi kwezanganla.

60 Nl'agumanli minisĕ mpolo go garegare, aṽambie Jisu inlĕ, O fwi*n*liz' igamba? Osao' nde wi kambo nle mângi sinlâ g'oŋwanji wâ?

61 Nl'aminliĕ, kâ av*i*nlize mpângâ; nl'avâ bambio yĕ nle minisĕ mpolo awulinliĕ inlĕ, Awĕ nle Krais y'Oŋwa *w'Anyambiĕ* yi savinlo?

62 Awuli Jisu inlĕ, Miĕ nle yĕ; anlue kĕ anlue be jenl' Oŋwa w'oma tu g'ogâ nloñiĕ wi ngulu, aṽia go vindi y'orowa.

63 Ayokunli minisĕ mpolo ayokunl' ingâi sĕ awulia inlĕ, Azu' are nl'isyâlâ ande ny'inlumb' imiĕnle?

64 Anlu' ajâgiu orâwo; anlue tanga sĕ? Avenlio yĕ nle waodu ogara gw'ijuwa.

65 Nl'avakil' awĕwâ tuenliĕ igwanla, aliṽinl' ozyo wĕ, awolĕ bole, awulinliĕ inlĕ, Vâga. Inyongo kĕ s'awoliĕ asapoga.

66 Ndo gw'avegagi Pitĕr gw'evu-

ngu zi ntye, aṽienl' iṁâri gw'azyali mi minisĕ mpolo;

67 Ndo gw'ayenliĕ Pitĕr e jâg' ogonli, azyiliĕ, awulia inlĕ, Awĕ kĕ o vegagi nla Jisu yi Nazerĕt.

68 Ndo alandi awulia inlĕ, M'pa mia ge kotiza nt'abuliâ; nl'agâgwĕ swaswâ nl'evungu, agogi njâgânli.

69 Nl'avâ jenlio yĕ nl'izyali, nl'avakiliĕ bulinlia wao w'avegagi ṽâṽâ inlĕ, Oṁâri gore wao ayĕ winlâ.

70 Nl'alandiĕ nyângâ nyĕnle; oŋwâ-lingo viaganlo wao w'agumanli ṽâṽâ w'awulinli Pitĕr inlĕ, Rĕti awĕ oṁâri gore wao; kânde awĕ oŋwa-Galili, nkambinli yâ kĕ y'akwezanganli.

71 Nl'avakiliĕ sava, arang' irango inlĕ, Mi *a*mi' oma winlâ o kambo nlue.

72 Nl'agogi njâgânli nyângâ yimbanli. Ayonginli Pitĕr igamba ny'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Njâgânli gogaga râ nyângâ mbanli, o be danda miĕ nyângâ ntyaro. Ndo gw'avikiliĕ nyo alenliĕ.

EWONJO XV.

1 Bu nya iminisĕ impolo s'azunge bondi mondâ, wao nl'anlĕrâ nl'irĕndisi nli ŋando yodu, nl'agori wao Jisu agĕnda nla yĕ, anlâzinliĕ Pailet.

2 Nl'aṽambio yĕ nle Pailet inlĕ, Awĕ nl'oga w'Iju? Ayiviriĕ awulinliĕ inlĕ, Oṁ' abuli.

3 Nl'azâzizio yĕ nl'iminisĕ impolo isaon imienge, ndo e fw*i*nliz' igamba.

4 Avâ bambio yĕ nle Pailet inlĕ, O fw*i*nliz' igamba? Vonl' isaon imienge yi re wao bulia pa g'oŋwanji wâ.

5 Ndo Jisu e j*i*vir' igamba du; yenlâ amami Pailet.

6 Ndo go ntyago *mĕ* avurunlagiĕ wao mbwedi mâri y'aṽelio wao.

7 Avegag' oma o ṽeliago inlĕ, Barabas, koro pa nla mângi w'avang' igâvi, w'aluo w'ajonl' anlaga nl'igâvi;

8 Nl'arong' anlaga, avakilie bambiĕ go dendinle wao ga nt'alendinliagĕ wao nli mâri.

9 Ndo Pailet aṽinlizi awulinlia wao inlĕ, Anlue bele miĕ purunle nlue oga w'Iju?

10 Kânde amienl' inlĕ, iminisĕ impolo s'anlâziĕ nli ŋandi.

11 Ndo iminisĕ impolo s'azyâri anlaga inlĕ, e ga râ purunla wao Barabas.

12 Aṽinlizi Pailet avâ bulinlie wao inlĕ, Anlue bele miĕ dendĕ sĕ o fwelio nlue inlĕ, Oga w'Iju?

13 Nl'avâ tongi wao inlĕ, Ṽanliĕ go krâsi.

14 Nl'awulinlio wao nle Pailet inlĕ, Nl'ande? osao' nde ombe wi re yĕ denda pa? Nl'avâ tongi wao viaganlo polomĕ inlĕ, Ṽanliĕ go krâsi.

15 Nl'aṽeli Pailet tândi' anlaga, avurunle Barabas gore wao, ndo ayĕ syiwa pe Jisu avenliĕ yĕ go banlio go krâsi.

16 Ndo isâzyĕ s'agĕndiĕ go mbora yi fwelio inlĕ, Pretorium, alatizi wao isâzyĕ sodu.

17 Nl'awâri wao yĕ ngâi yatenlatenla, anloge korowa y'arĕnde, awonliĕ yo;

18 Avakili wao savinlĕ awuli' inlĕ, Mbolo, oga w'Iju!

19 Nl'awoli wao yĕ gw'ewonjo nli nkâgu, aruenliĕ igwanla, aloṽ' akâtâlâ, azavinlĕ.

20 Gw'aluo wao w'asyĕliĕ, w'arombiĕ ngâi yatenlatenla, awâriĕ ingâi sĕmĕ, agâgunli wao yĕ go banliĕ go krâsi.

21 Nl'agoti wao Saimon oŋwa-Sairini, (rerĕ yi Alĕksandĕr nli Ru-

fus) o luo e piaganla avila g'ompindi, inlĕ e ga roanlie krâsi yĕ.

22 ¶ Nl'aṽagi wao yĕ go mbora yi fwelio inlĕ, Golgotha, yo bĕngunlo pa nle mbora yi nkĕli.

23 Nl'avenli wao yĕ ivĕ bundunlo pa nli mur, ndo e bánga nyo.

24 Ndo gw'aluo wao w'abanlič w'ager' ingâi sĕ, avung' eganlo go so, ntĕ be bâng' om' edu,

25 Nl'aroenl' igwĕra nyararo ny'aṽanli wao yĕ go krâsi.

26 N'irendâ y'ozyâzyâ wĕ y'avegagi tĕndo pa gw'igonlo inlĕ, OGA W'IJU.

27 Nl'aṽanli wao if' imbanli nla yĕ, oñmâri g'ogâ wĕ onloñič, nl'oñmâr g'onyantwĕ.

28 Nl'aroenl' irĕndâ rĕti yi bulia inlĕ, Arangio g'ontango w'anlag' aṽe.

29 Nla wao w'aviaganli w'arâwič, aṽizaṽizage wonjo awulia inlĕ, E! awĕ yi syazye nago y'Anyambič avâ noge yo ṽâ ntyugu ntyaro,

30 Zunginl' oku' wâ, azuminle avila go krâsi.

31 Nlânlâ kĕ azyĕliag' iminisĕ impolo wao nla wao, nl'irĕndisi, awulia inlĕ, Azunginl' añmâri, ayálie sunginl' oku' wĕmĕ.

32 Krais, oga w'Isreĕl, e ga zuminle ṽĕnlâ avila go krâsi, kâ zue jenla nl'ayivira; wao kĕ w'aṽanlio nla yĕ w'avĕdiagĕ.

33 Ndo gw'azyiṽ' igwĕra nyoroṽa, avegagi mpiri go ntye yodu agĕnda gw'igwĕra ny'ĕnlâgomi.

34 Igwĕra nyĕnlâgomi arongi Jisu nl'inyo' ivolo awulia inlĕ, Eloi, Eloi, lamma sabakthani, yi re, bĕngunlo pa inlĕ, Anyambič yam, Anyambič yam, osaon nde wi re wĕ fala pa mič?

35 Awĕwâ gore wao w'agumanli ṽâṽâ, gw'ayâgio wao, w'awul' inlĕ, Vonlanli, e fwelia Ilaias,

36 Nl'avul' oñmâri mango ayonlie sponji nli vinegar, awela yo go nkâgu, ayânjĕ yo, awulia inlĕ, Riganli dič, azue ga yenlere, vendetua Ilaias e be bia go syonlič.

37 Nl'arongi Jisu nl'inyo' ivolo, azul' oŋwei wĕ.

38 Nl'ayarui onlamb' ozyambi wi nago y'Anymbič mbua, avila gw'igonlo kwanga go ntye.

39 ¶ Gw'ayenli sĕnturion y'avegagi swaswâ nla yĕ ayenlĕ e tonga azul' oŋwei, awul' inlĕ, Giligili oma winlâ nl'Oŋwa w'Anyambič.

40 Nl'avegagi k'anto wi ponla davadavie; gore wao avegagi wa Meri yi Magdala, nli Meri ngwe yi Jems nyango nli Josĕs, nli Salome;

41 Winlâ kĕ, gw'avegagič go Galili, w'azongič ayanjinlagĕ, nl'anto awĕnle awenge w'avandi nla yĕ go Jeruselĕm.

42 Nkolu, kânde aroenli ntyugu y'ikekiza, yi songo nle syânâ,

43 Aṽienli Josĕf yi Arimathia, oyĕkĕli o lubiago, o venginlagi k'inlângâ ny'Anyambič, aṽia ayinginle nl'iganda gore Pailet aṽambič ebende zi Jisu.

44 Nl'amami Pailet inlĕ, ajuwi du pelĕ; nl'aṽelič sĕnturion aṽambič inlĕ, Adingi juwa?

45 Ndo gw'amiezio yĕ nle sĕnturion avenli Josĕf ebende.

46 Nl'agolič ivĕl' iṽia, nl'azyonlič yĕ avingĕ nl'ivĕla, alimbinlĕ g'oronginlo w'avegagi toko pa gw'ido, agavali' ido g'ompombanla w'oronginlo.

47 Nl'ayenli Meri yi Magdala, nla Meri ngwe yi Josĕs ayenle mbora y'alimbinlio yĕ.

EWONJO XVI.

1 Syânâ viaganlo Meri yi Magdala, nli Meri *ngwe* yi Jems nli Jo-

sĕs, wao nli Salome w'aluo w'agol' aka mi nkango mbia, inlĕ wi be bia go sagiĕ *mo*.

2 Ndo ibanga ntye mpiri go ntyugu nonga yi syânâ, aṽiĕnli wao g'oronginlo gw'arângwi nkombe.

3 Nl'agambanlagi wao inlĕ, Mande be kavalia zue ido avila g'ompombanla w'oronginlo?

4 Ndo gw'avonli wao w'ayenl' ido ny'aluo ny'akavalo; kânde ny'avegag' ivolo polo.

5 Nl'ayinginli wao g'oronginlo, ayenl' iwanjâ tu g'ogâ nloṁiĕ bâra p'onlamb' ola wapupu, nl'arienli wao.

6 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Ar*i*anli; anlue bute Jisu yi Nazerĕth y'aṽanlio go krâsi, atongwi, azyele ṽĕnlâ, vonlanli mbora y'alimbinli wao yĕ;

7 Ndo gĕndaganli, kâ bulinlienl' inlĕngi yĕ nli Pitĕr inlĕ, E kĕnda go bosyo yanli go Galili; gogo be jenle nlue yĕ, ga nt'awulinliĕ nlue.

8 Nl'azunge kâgwi wao awanga avila g'oroginlo, kânde w'arataminli amama, ka w'aw*u*linl' om' igamba; kânde w'ariagagi.

9 ¶ Ayĕ tongwa pa ibanga si ntyugu nonga yi syânâ, alonge bowunli gore Meri yi Magdala, o rombio ndĕ anlinl' ambe orâgĕnlo.

10 Nl'agĕndiĕ awulinlia wao w'avegagi nla yĕ, gw'ayenlagi wao ekĕṽa, nl'alenla.

11 Wao, gw'ayâgio wao inlĕ, are bâ, nl'ayenlo nle yĕ, wi j*i*vira.

12 Avila ṽâṽâ avâ bowunli yĕ nl'edidi ezĕnle gor' aṽanli gore wao, gw'agĕndi wao g'ompindi.

13 Nl'agĕndagi wao agĕ bulinli' aṁâri; ndo wi j*i*vira wao.

14 ¶ Avila ṽâṽâ awowunliĕ gor' igomi nl'oṁâri, gw'avegagi wao tugetu wi nya, azĕmbiĕ wao g'oŋwanja w'ito'-ay*i*viri sao, nli njâlinli y'irĕmi yao, kânde wi j*i*vira wao w'ayenliĕ tongwa pa.

15 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Gĕndaganli go ntye yodu, kâ kambinlanli ntyango mbia gor' om' edu.

16 Ayĕ o jivira avaptaizo e be sunginlo, ndo ayĕ o re e j*i*vira e be p'ogara.

17 Lemba yinlâ kĕ yi be songa wao wi jivira, inlĕ gw'ini nyam wi be tomb' anlinl' ambe, wi be kamb' inkambinli sinyâula;

18 Wi be tombinl' iṁamba; ja w'ajâng' ezâma z'are, z'al*e*nde wao mpângâ; wi be talia mângi jâgâ agâ, kâ wao tola.

19 ¶ Ndo Rerĕ, gw'aluo yĕ akambi nla wao, awângio g'orowa, aloanla tu g'ogâ nloṁiĕ w'Anyambiĕ.

20 Nl'agĕndagi wao agambinle mbori edu, Rerĕ kĕ ayanjagi nla wao, ayâliz' igamba nli lemba y'azongi.

LUKE.

EWONJO I.

1 Kândĕnlĕ awenge w'agĕnlizi go tĕnde yango g'oŋwanja w'isaon yi re jiviro pa nle zue rĕti.

2 Ga nt'avenlio zue yo nle wao w'ayenli avila g'ovakilio, aloanl' iyanjisi y'igamba;

3 Y'ayenlio mbia kĕ gore miĕ, o gĕlagĕlag' isaon yodu mbiambiĕ avila gw'alonga, go tĕndinlâ, rera Thiâfilos, ntyai nli ntinla,

4 Inlĕ kâ mi' ogiligili w'agamba m'anlĕnjago wĕ.

5 Gw'intyugu si Hĕrŏd y'oga wi Judia avegagi minisĕ, ini nyĕ nle Zakeraia, go nkumba y'Abaia; nl'oñiant' wĕ w'avegagi gw'aw' añianto w'Erŏn' nl'ini nyĕ nle Elizebĕth.

6 Ndo waodu aṽanli w'avegag' aṽia g'ozyo w'Anyambiĕ; njanjag' isombia sodu nl'intyali sodu sa Rerĕ ntyĕmbâ fâ.

7 Ndo wi pegaga nl'oŋwanla, kânde Elizebĕth aroenli nkele, ndo w'aṽanli w'aluo w'adombinli gw'intyugu sao.

8 Nl'aroenli gw'ayanjagiĕ evilo zi minisĕ, gw'egombe zi nkumbi yĕ g'ozyo w'Anyambiĕ,

9 Aroenli gore yĕ, go ntyali yi minisĕ, go pezy' aka mi nkango gw'ayinginlĕ go nago mpolo y'Anyambiĕ.

10 Ndo ŋando y'anlaga yodu y'agambinlagi gw'igala gw'egombe zi pezy' aka mi nkango.

11 Nl'ayenlanli enjĕl y'Anyambiĕ nla yĕ, kumanla pa g'ozamba w'ogâ nloñiĕ wi âltar y'aka mi nkango.

12 Ndo gw'ayenli Zakeraia ayenle *yo* arataminli, agotio yĕ nl'itia.

13 Ndo enjĕl y'awulinlĕ inlĕ; Zakeraia, ar*i*e du, kânde ikambinli sâ s'ajâganlo, nl'oñiant' wâ Elizebĕth e be janlâ oŋwânloñe, ka wĕ bĕtĕ ini nyĕ inlĕ, Jŏn.

14 Ndo o be jenle mbia nl'igev' ivolo, nl'awenge wi be jenle mbia go be janlo yĕ.

15 Kânde e be doanl' ompolo g'ozyo w'Anyambiĕ, e be jŏnga k'ivĕ nl'alugu, ndo e be jonlia nl'Inlinl' iṽia vanganle avila gw'iwuñu nyi ngi yĕ.

16 Ayĕ kĕ e be finliz' awenge gor' awa wi Isreĕl gore Rerĕ Anyambiĕ yao.

17 E be kĕnda go bosyo yĕ nl'orĕma nli ngulu yi Ilaias, go fwiz' irĕma y'irerĕ gor' awanla, nli mângi wi re w'a*y*iviri gw'ikotiza s'arĕti, go pang' anlaga kekiza pa gore Rerĕ.

18 Ndo Zakeraia awulinli enjĕl inlĕ; M'be mi' osaon winlâ nl'ande? kânde mi atoenli mbolo, nl'oñiant' wam adombinli gw'intyugu sĕ.

19 Nl'ayiviri enjĕl awulinliĕ inlĕ; Miĕ nle Gabriĕl yi kumanla g'ozyo w'Anyambiĕ; mi atoñio go kamba nla wĕ, awulinlâ ntyango mbia yinlâ.

20 Ndo vonla, o be doanl' imañu kâ âlĕnge ngulu yi kamba agĕnda go ntyugu yi be to' isaon yinlâ, kânde o j*i*vir' agambi mam mi re mi be toa gw'egombe zao.

21 Nl'avenginl' anlaga avenginle Zakeraia amam' olingo w'alingio ndĕ go nago mpolo.

22 Ndo gw'agâgwĕ e dĕnge ngulu yi kamba nla wao; nl'amienli wao inlĕ, aluo ajenl' ezâma go nago mpolo; nl'ayivirĕ nl'ewonjo, aloanl' imañu.

23 Nl'aroenli gw'amanl' intyugu s'evilo zĕ avĭnliĕ go nag' wĕmĕ.

24 Ndo intyugu mĕsânlâ piaganla pa avundig' Elizebĕth y'oñiant' wĕ, azyâmbunla agwĕli atanli, awulia inlĕ;

25 Yenlâ mi are dendinlo pa nl'Anyambiĕ, gw'intyugu s'avonliĕ miĕ, go tomba miĕ ipĕdia s'avĕdiago miĕ nl'anlaga.

26 Ndo ogwĕli w'orowa enjĕl Gabriĕl aroñio avila gore Anyambiĕ go nkala yi Galili yi fweliago inlĕ, Nazerĕt,

27 Gor' izyali ny'arâmio nl'onloñe, ini nyĕ nle Josĕf go nago yi Devid; ndo ina ny'izyali mĕ nle Meri.

28 Ayinginli enjĕl gore yĕ awulia inlĕ; Mbolo, awĕ o re nl'ikĕsyi ralie, Anyambiĕ *ga loanle* nla wĕ; ozavinlo gore wĕ gw'anto.

29 Ndo gw'avonliĕ yĕ arataminli gw'igambi nyĕ, avikiliagĕ nl'orĕma inlĕ, mbogizyi yinlâ yi be doanl' onlângâ nde.

30 Nl'awulinlio yĕ nle enjĕl inlĕ; Arie du Meri, kânde o adĕng' ikĕsyi gor' Anyambiĕ.

31 Ndo vonla, o be pundiga gw'iwuñu nyâ ayanl' oŋwânloñe, kâ bĕtĕ ini nyĕ inlĕ, Jisu.

32 Ayĕ be doanl' ompolo, kĕ fwelio inlĕ, oŋwânloñe w'Igonlomĕ; Rerĕ Anyambiĕ kĕ be pĕ eka zi Devid ya reri yĕ.

33 Nl'ayĕ be panginle nago yi Jekob egombe zodu, nl'ivendi nyĕ nyi be doanla nli ntyai.

34 Awuli Meri awulinlie enjĕl inlĕ; Osaon winlâ be doanla sĕ, mi amie du onloñe?

35 Ayiviri enjĕl awulinliĕ inlĕ; Inlinl' ivĭia nyi be bia gore wĕ, nli ngulu y'Igonlomĕ yi be divinlâ; yenlâ eza z'orunda zi be janlo zi be fwelio inlĕ, Oŋwa w'Anyambiĕ.

36 Ndo vonla, Elizebĕth y'oŋwâ ngi yâ are pundiga p'oŋwânloñe go mbolo yĕ; winlâ kĕ nl'ogwĕli w'orowa gore yĕ o fweliago nlĕ, nkele.

37 Kânde gor' Anyambiĕ zyel' ezâma zi re z'alendizo.

38 Nl'awuli Meri inlĕ; Vonla nyongo nyanto ya Rerĕ, ga loanle gore miĕ nt'ar' igambi nyâ. Alubui enjĕl avila gore yĕ.

39 Nl'agumanli Meri gw'intyugu mĕsânlâ agĕnda nĕganĕga go mbora y'inomba go nkala yi Juda,

40 Ayinginla go nago yi Zakeraia awogiz' Elizebĕth.

41 Nl'aroenli gw'ayâgio Elizebĕth ayâgâ mbogizyi yi Meri oŋwanla arulagi gw'iwuñu nyĕ; nl'avonli Elizebĕth nl'Inlinl' ivĭia.

42 Nl'agambiĕ nl'inyo' ivolo inlĕ; Ozavinlo gore wĕ gw'anto, nl'ozavinlo kĕ gw'inyeñe ny'iwuñu nyâ.

43 Ndo ndaga nde yinlâ gore miĕ, inlĕ ngwe ya Reri yam abia gore miĕ?

44 Kânde vonla, gw'abi' inyoi nyi mbogizyi yâ gw'aroi mam, nĕganĕga atul' oŋwanla gw'iwuñu nyam nle mbia.

45 Ozavinlo gore yĕ o yiviri, kânde be doanl' imĕnliza gw'isaon y'awulinlio yĕ nl'Anyambiĕ.

46 Nl'awuli Meri inlĕ; Inlinli nyam nyi suminli' Anyambiĕ,

47 Orĕmi wam kĕ w'ayenli mbia nl'Anyambiĕ y'Ozunge wam.

48 Kânde are ponla p'ikugi si nyongo yĕ nyanto; kânde avila vĕnlâ ampoñia modu mi be savinla miĕ.

49 Kânde Ayĕ o re nli ngulu are denda pa miĕ isaon impolo, nl'ini nyĕ nyi ga loanl' orunda.

50 Nli nkĕngâ yĕ yi re gore wao wi tiĕ agĕnda gw'ampoñâ mi songazonganla.

51 Are tuminlia pe ngulu nl'ogâ wĕ; are pazanganla p'idando nl'ipikilia s'irĕmi yao.

52 Azyonli avolo avila go ki yao, avandiza ikugi.

53 Ayorizi nl'ambia mângi wi re nli njanla, avĭnlize nlami revo.

54 Anlungunli nyongo yĕ Isreĕl, nl'ijonginli s'ikĕsyi *sĕ;*

55 Ga nt'agambinliĕ ireri sazyo, Ebreham nl'awanli wĕ egombe zodu.

56 Nl'aloanli Meri nla yĕ vâ 'gwĕli araro, avĭnliĕ go nag' wĕmĕ.

57 Nl'azyivĭ' igwĕra nyi be janl' Elizebĕth, nl'ayanliĕ oŋwânloñe.

58 Nl'ayâgio iganganlo yĕ nl'awa w'awâ ngi yĕ ayâgâ inlĕ, Rere awunliz' ikĕsyi sĕ gore yĕ, ayenli wao mbia nla yĕ.

59 Nl'aroenli go ntyugu y'ĕnlanai avĭenli wao go kĕr' oŋwanla, nl'avĕti wao yĕ inlĕ, Zakeraia, ina nya reri yĕ.

60 Nl'ayiviri ngi yĕ inlĕ; Nyawĕ, ndo e ga vĕtio inlĕ, Jŏn.

61 Awulinli wao yĕ inlĕ; Zy'oma gore awa w'awâ ngi yâ o re bĕto p'ina nyinlâ.

62 Nl'agambinli wao reri yĕ nl'iñenlo inlĕ, nt'avĕliĕ inlĕ, ĕ ga vĕto.

63 Avambiĕ wâo tavoro yi tĕndinla, arĕnd' inlĕ; Ini nyĕ nle Jŏn. Amami waodu.

64 Ndo nĕganĕga anlungw' ogwanli wĕ nl'onlĕmi wĕ, agambiĕ azuminli' Anyambiĕ.

65 Agotio waodu, w'aloanli vingovingo wao, nl'itia; nl'agamba minlâ modu m'arakiliago go mbori edu gw'inomba si Judia.

66 Ndo waodu w'ayâgio w'avĕli *ino* gw'irĕmi yao, awulia inlĕ; Oŋwa winlâ be doanl' onlângâ nde? Nl'ogâ wa Rerĕ w'aloanli nla yĕ.

67 Nl'ayonli Zakeraia reri yĕ ayonli nl'Inlinl' ivĭa avâga inlĕ;

68 Ozavinlo gore Rerĕ Anyambiĕ y'Isreĕl, kânde, are ponla pa alandunl' anlagi wĕ;

69 Anlângunli mengo y'isunginla gore zue go nago yi nyongo yĕ Devid:

70 Ga nt'agambio ndĕ nl'agwanla m'agangi mĕ ayâmbui avila gw'alongalonga:

71 Isunginla avila gor' ilovĭalovĭi yazyo, nl'avila gw'agâ ma waodu wi numbaga zue;

72 Go dend' ikĕsyi panganla pa nl'ireri sazyo, nla go jonginlie njeki yĕ y'orunda;

73 Orango w'arangio ndĕ gor' Ebreham reri yazyo;

74 Inlĕ; Go pa zue, inlĕ azue tombo pa avila g'ogâ w'ilovĭalovĭi yazyo, azue be janjinlĕ itia fâ,

75 Nli nkĕrĕ nl'ombia g'ozyo wĕ intyugu sazyo sodu.

76 Nd'awĕ, oŋwanla, o be fwelio inlĕ, oganga w'Igonlomĕ; kânde o be kĕnda go bosyo ya Rerĕ, go kekiz' impânlâ sĕ.

77 Go p'anlagi wĕ imia s'ozunginlo, vĭ'inyeza s'ibe sao,

78 Gw'inyanga nyi nkĕngâ mbia y'Anyambiĕ yazyo, yo re zue bienlo pa nl'ijenja s'owenja avila gw'igonlo nle yo,

79 Si bamba gore wao wi re tugetu go mpiri nla gw'iviri nyi juwa, go kĕndi' agolo mazyo go mpânlâ y'añĕnje.

80 Ndo oŋwanla avĭomi ayâla g'orĕma, nl'avegagiĕ gw'iga agĕnda gw'intyugu s'ayenlanlo ndĕ gore Isreĕl.

EWONJO II.

1 Gw'intyugu mĕsânlâ aroenl' inlĕ, igamba ny'avĭenli avila gore Sizar Âgustus inlĕ, anlaga wi ntye waodu wi ga rĕndo *gw'ezango.*

2 Ntĕndinli yinlâ y'alongi tĕndio gw'avegagi Sairinius gâvĕn yi Siria.

3 Nl'agĕndi waodu go tĕndo, om' edu go nkali yĕmĕ.

4 Avandi Josĕf kĕ avila go Galili, avila go nkala yi Nazerĕt, agĕnda go Judia, go nkala yi Devid yi fwelio inlĕ, Bĕtleĕm, (kânde avegagi go nago nli mbuvi yi Devid,)

5 Go tĕndo, ayĕ nl'om̃ant' wĕ Meri o râmio ndĕ, o vegagi nl'inyem̃e.

6 Nl'aroĕnl' inlĕ, gw'avegagi wao gogo azyiv̄' intyugu sĕ si janla.

7 Nl'ayanliĕ njaliĕ yĕ nlom̃e, avingiĕ yĕ nl'inlamba, anlanlizĕ go mbora yi ny'inyare; kânde pegage mbora gore wao go nago yi simbinl' agĕnda.

8 Avegagi go ntye mĕyâ mângi wi penjavenj' adâmbe, w'aloanlagi gw'itove avĕmbag' olembi wao ogwĕra.

9 Ndo vonla, enjĕl y'Anyambiĕ y'agumanli nla wao nl'onjĕlanjĕla w'Anyambiĕ w'avambi vingovingo gore wao; nl'arienli wao ntienli mbe.

10 Awulinlio wao nle enjĕl inlĕ; Arianli, kânde vonla, mi baga nlue ntyango mbia y'igev' ivolo, nyi be doanla gor' anlaga waodu.

11 Kânde re janlo pa gore nlue nlĕnlâ winlâ go nkala yi Devid Ozunge, ayĕ nle Krais ya Rerĕ.

12 Zinlâ kĕ nl'elingilio gore nlue, inlĕ anlue be dĕng' ekĕikĕi pingo pa nl'inlamba anlanlizo go mbora yi ny'inyare.

13 Nla v̄'igamba ny'agwanla avegagi nla enjĕl nkândâ yi mbĕli y'orowa suminliag' Anyambiĕ, awulia inlĕ;

14 Ivenda gw'igonlomĕ gor' Anyambiĕ, nla go ntye am̃ĕnje, itânda gor' anlaga!

15 Nl'aroenl' inlĕ, gw'alubui ienjĕl avila gore wao agĕnda g'orowa, awuli mângi w'avenjavenjag' adâmbe wao nla wao inlĕ; Azue ga gĕnde pele go Bĕtleĕm ayenl' igamba nyinlâ nyi re toa pa, nyi re Rerĕ mieza pa zue.

16 Av̄ienli wao nĕganĕga alĕnge Meri nli Josĕf nl'oŋwanla wi re bugebu go mbora yi ny'inyare.

17 Ndo gw'aluo wao w'ajenli w'amiezagi *anlaga* igamba ny'awulinlio wao g'oŋwanja w'oŋwanla winlâ.

18 Amami waodu w'ayâgio, amam' isaon y'awulinlio wao nle mângi w'avenjavenjag' adâmbe.

19 Ndo Meri avig' isaon yinlâ yodu aviviagi yo g'orĕmi wĕ.

20 Av̄inyi mângi w'avenjavenjag' adâmbe, pendiaga azuminliag' Anyambiĕ gw'isaon yodu y'ayâgio wao ayenla, egâlanli z'awulinlio wao.

21 Ndo gw'azyiv̄i ntyugu y'ĕnlanlai inlĕ, e ga gĕro, ini nyĕ ny'av̄ĕtio inlĕ, Jisu, ny'alongi bĕtio nlânlâ nl'enjĕl, ayĕ *v*undigago râ gw'iwum̃u.

22 Ndo gw'amanl' intyugu s'isyâvunli sĕ, ga nt'ar' ivanga nyi Mosĕs, av̄agi wao yĕ go Jeruselĕm go dov̄iĕ g'ozyo w'Anyambiĕ;

23 (Ga nt'are tĕndo pa gw'ivanga ny'Anyambiĕ inlĕ; Onlom̃e edu o nungunl' iwum̃u e be fwelio inlĕ,' Orunda gor' Anyambiĕ.)

24 Nla go jir' inya ga nt'are bulio pa gw'ivanga ny'Anyambiĕ inlĕ; Abemb' ambanli ge awa w'imeng' av̄anli.

25 Ndo vonla, avegag' oma go Jeruselĕm, ini nyĕ nle Simeon, oma mĕ avegag' ogore nl'ombia avenginlag' ozindio wi Isreĕl, aloanl' Inlinl' iv̄ia nla yĕ.

26 Aluo amiezio nl'Inlinl' iv̄ia

inlĕ, ayenl' ijuwa, kao adonge jenle Krais y'Anyambiĕ.

27 Nl'ayinginliĕ nl'Inlinl' iv̈ia ayinginla go nago y'Anyambiĕ, ndo gw'ayinginl' izâmbi yĕ ayinginlia oŋwanla go denda g'oŋwanji wĕ ga nt'ar' ivanga,

28 Awângiĕ yĕ gw'agâ mĕ, azavinl' Anyambiĕ awulia inlĕ;

29 Rera, venlâ yivire nyongo yâ kĕndaga ga nt'ar' igambi nyâ, nl'am̈iĕnje,

30 Kânde antyâ mam m'ajenl' ozunginlo wâ,

31 Wi re wĕ kekiza pa gw'azyo m'anlaga waodu;

32 Ozange go nungunl' anlângâ, nl'onjĕlanjĕla w'anlagi wâ wi Isreĕl.

33 Ndo Josĕf nli Meri w'amamag' isaon y'agambio g'oŋwanji wĕ.

34 Azavinli Simeon azavinle wao, awulinli Meri yi ngi yĕ inlĕ; Vonla, oŋwa winlâ are dov̈io pa go posyunlia anlângunl' awenge go Isreĕl; nl'elingilio kĕ zi be bĕrinlo;

35 (Nl'orĕmi wâ wi be tolo nl'okwara pâkâsâ;) inlĕ, ipikilia s'irĕm' imienge so kâ mio.

36 Nl'avegag' ovâgisi w'om̈anto ini nyĕ nle Ana, oŋwa wi Fanuel, go mbuve yi Aser; aroenli mbolo mpolo, o luo adoanli nl'onlom̈e impum̈' orŏgĕnlo avila gw'izyali nyĕ;

37 Ayĕ vegag' om̈ant' o tigo, o vegag' agomi m'impum̈a ĕnlanlai nl'impum̈' inlai g'onlĕrâ wĕ, o re e dubua avila go nago y'Anyambiĕ, ndo ayanjinlag' Anyambiĕ nl'ipengag' esyonge nl'ikambinla ogwĕra nl'om̈anda;

38 Nl'agumanliĕ pĭrĕ egombe mĕ azuminl' Anyambiĕ kĕ, agamba g'oŋwanji wĕ gore waodu w'avenginl' olandunlo go Jeruselĕm.

39 Gw' amĕnlizi wao isaon yodu ga nt'ar' ivanga ny'Anyambie, w'av̈inyi go Galili go nkali yao go Nazerĕt.

40 Nl'avom̈ag' oŋwanla ayâla nl'inlinla, ayonlio nl'imia; nl'itânda s'Anyambiĕ s'avegagi nla yĕ.

41 Ndo izâmbi yĕ y'agĕndi go Jeruselĕm ompum̈i edu go ntyago y'onlâganlo.

42 Gw'aroenliĕ igomi ny'impum̈a nl'impum̈' imbanli g'onlĕrâ wĕ, avandi wao go Jeruselĕm ga nt'are ntyali yi ntyago.

43 Gw'amĕnlizi wao sintyugu, av̈inyi wao, ndo oŋwanla Jisu ariganli go Jeruselĕm; kâ Josĕf nli ngi yĕ w'amie du.

44 Ndo w'aviviag' inlĕ, are go nkândâ, agĕndi wao ogĕndâ wi ntyugu mâri, nl'awutagi wao yĕ gore mângi wi mbuve yao nl'iganganlo yao;

45 Ndo gw'aluo wao wi dĕngĕ, avâ finyi wao go Jeruselĕm mbutagĕ.

46 Nl'aroenli ntyugu ntyaro via, alĕngi wao yĕ go nago y'Anyambiĕ, are tu go garegare y'inlĕnji, ayâginlago wao av̈ambiaga wao kĕ sikâtĕ.

47 Ndo waodu w'ayâgiu w'amamag' ikotizi sĕ nl'ijiviri sĕ.

48 Gw'ayenli wao yĕ w'amami polo; nl'awulinlio yĕ nle ngi yĕ inlĕ; Oŋ' wami, o re janjinla pa zue yenlâ sĕ? Vonla, reri yâ nla miĕ azu' abutagâ ndenlaga.

49 Awunlinliĕ wao inlĕ; Osaon nde w'abuta nlue miĕ? Anlue pa mi' inlĕ; mi ga loanle go vilo ya Reri yam?

50 Ndo wi kotiz' igamba ny'agambinliĕ wao.

51 Nl'azuminlĕ nla wao, agĕnda go Nazerĕt; ayâginlo yĕ wao. Ndo ngi yĕ avig' isaon yinlâ yodu g'orĕmi wĕ.

52 Nl'avoñagi Jisu nl'imia nl'elavinli, gw'itânda s'Anyambiĕ nl'anlaga kĕ.

EWONJO III.

1 G'ompuña w'igomi nl'itanli w'ipanginla si Taibiria Sizar, Pŏntius Pailet ayĕ gâvĕn yi Judia, Hĕrŏd gâvĕn yi Galili, oŋwâ ngi yĕ Filip kĕ gâvĕn yi Ituria nlį ntye yi Trakonitis, Lusanias kĕ gâvĕn yi Abilene,

2 Gw'aṽegagi kĕ Anas nli Kaiefas iminisĕ impolo, aṽienl' igamba ny'Anyambiĕ gore Jŏn y'oŋwanla wi Zakeraia gw'ig' ivolo.

3 Nl'aṽienliĕ go mbori edu gw'izamba yi Jordan, nkambinlag' ibaptaiza s'ikalua s'orĕma, ṽ'inyeza s'ibe;

4 Ga nt'are tĕndo pa gw'ezango z'agamba m'Aisaia y'oganga, inlĕ; Inyoi ny'omâ tonga gw'ig' ivolo, inlĕ, gekizanli mpânlâ y'Anyambiĕ, kâ panganl' impânlâ sĕ gore.

5 Olângi edu wi be jonlio, nli nombi edu nli sadombi edu yi be syonlio; nli wogo y'arĕgâ kĕ yi be pango gore, nl'impânlâ sapatakapataka si be pango ṽĕṽĕlĕ;

6 Kâ ozyonli edu jenl' ozunginlo w'Anyambiĕ.

7 Nl'awulinliĕ inkândâ s'aṽienli go baptaizo nle yĕ, inlĕ; Awa wi mpenli! o re nlue mieza pa go fang' egunlu zi bia mande?

8 Yanlanli sambo, ilonda yi mĕpa nl'ikalua s'orĕma; ka aw*u*lianli nl'irĕmi yanli inlĕ, Azu' are nli Ebream reri yazyo; kânde mi bulinlia nlue inle, Anyambiĕ are nli ngulu go nângunl' ado minlâ awanla gore Ebream.

9 Ndo vĕnlâ kĕ erĕm zi re dimbinlo pa g'oramba wi rere; ereri edu sambo, zi re zi pa janl' ilond' imbia zi bego avungo g'ogonli.

10 Nl'aṽambio yĕ nl'anlaga inle; Azue ga lend' ande?

11 Ayivirĕ awulinlia wao inlĕ; Ayĕ o re nl'ikoto mbanli e ga va omâ re azyele; ayĕ kĕ o re nl'inya e ga lend' egâlanli mĕmo.

12 Aṽienli k'ipublikan go baptaizo, nl' awulinlia wao yĕ inlĕ; Onlĕnji, azue ga lend' ande?

13 Ndo awulinliĕ wao inlĕ; Aw*á*nganli viaganlo nli nt'azombio nlue.

14 Isâzyĕ kĕ s'aṽambiĕ inlĕ: Azue ga lend' ande? Awulinliĕ wao inlĕ; Aw*á*nginlanl' om' edu nli mbao, nlâ nl'ibĕrinla; kâ doanlizanl' irĕmi yanli duĕrĕ nl'ipi sani.

15 Gw'avenginlag' anlaga, alowa waodu mpaga nl'irĕmi yao g'oŋwanja wi Jŏn, mbĕ ayĕ nlĕ Krais,

16 Jŏn ayiviri waodu inlĕ; Rĕti mi baptaiza nlue nl'anlingo; nd'oñâri, o re viaganlo nla miĕ, e bia, o re mi azye nl'inyanga nyi purunl' igâli y'intyozyo satangi sĕ; ayĕ be baptaiza nlue nl'Inlinl' iṽia nl'ogonli.

17 O re nli fana g'ogâ wĕ, ndo e be sĕvi' orĕsi wĕ pupu, agenja wo go nag' wĕ; ndo wulu yo be pezyo ndĕ nl'ogonli wi re w'anl*i*mizi.

18 Anlĕnjiĕ kĕ isaon imiĕnlĕ imienge agambinlag' anlaga ntyango mbia.

19 Ndo Hĕrŏd yi gâvĕn, gw'aluo yĕ atevunlio nle yĕ g'oŋwanja Hĕrodias y'oñanto wi Filip y'oŋwa reri yĕ, nla g'oŋwanja w'isaon imbe yodu y'alendio nle Hĕrŏd,

20 Agundi yinlâ go yo inlĕ, anlunji Jŏn go nago y'intyogo.

21 Ndo gw'aluo anlaga waodu baptaizo pa, nli Jisu kĕ baptaizo pa, gw'agambinliĕ *Anyambiĕ*, aroenl' inlĕ, orowa w'anlungwi,

22 Azuminl' Inlinl' iṽia gore yĕ

nli mbondinli y'okuwa g'ibembe, aṽienl' k'inyoi avila g'orowa, inlĕ; Awĕ nl'oŋwanli yam o tândo mĭĕ, awĕ tândia mĭĕ kĕ.

23 Ndo Jisu ayĕmĕ aroenli ṽ'agomi m'impum' araro g'onlĕrâ wĕ; avegagiĕ kĕ (nt'avikilio *anlaga*,) oŋwa wi Joseĕf, y'oŋwa wi Hilai,

24 Y'oŋwa wi Matthat, y'oŋwa wi Livai, y'oŋwa wi Mĕlkai, y'oŋwa wi Janna, y'oŋwa wi Joseĕf,

25 Y'oŋwa wi Matthaia, y'oŋwa wi Emŏs, y'oŋwa wi Neum, y'oŋwa wi Esli, y'oŋwa wi Nagi,

26 Y'oŋwa wi Maath, y'oŋwa wi Matathaia, y'oŋwa wi Sĕmiai, y'oŋwa wi Joseĕf, y'oŋwa wi Juda,

27 Y'oŋwa wi Joana, y'oŋwa wi Risa, y'oŋwa wi Zorobeĕl, y'oŋwa wi Seletiĕl, y'oŋwa wi Neri,

28 Y'oŋwa wi Mĕlki, y'oŋwa wi Adi, y'oŋwa wi Kosam, y'oŋwa wi Elmodam, y'oŋwa wi Er,

29 Y'oŋwa wi Jose, y'oŋwa wi Eliezĕr, y'oŋwa wi Jorim, y'oŋwa wi Matthat, y'oŋwa wi Livai,

30 Y'oŋwa wi Simeon, y'oŋwa wi Juda, y'oŋwa wi Joseĕf, y'oŋwa wi Jonan, y'oŋwa wi Eliakim,

31 Y'oŋwa wi Melea, y'oŋwa wi Menan, y'oŋwa wi Matatha, y'oŋwa wi Nethan, y'oŋwa wi Devid,

32 Y'oŋwa wi Jĕsi, y'oŋwa wi Oběd, y'oŋwa wi Booz, y'oŋwa wi Salmon, y'oŋwa wi Naason,

33 Y'oŋwa wi Eminedab, y'oŋwa wi Eram, y'oŋwa wi Esrom, y'oŋwa wi Ferĕs, y'oŋwa wi Juda,

34 Y'oŋwa wi Jekob, y'oŋwa wi Aisak, y'oŋwa wi Ebream, y'oŋwa wi Thara, y'oŋwa wi Nakor,

35 Y'oŋwa wi Seruk, y'oŋwa wi Ragau, y'oŋwa wi Faleĕk, y'oŋwa wi Hebĕr, y'oŋwa wi Sela,

36 Y'oŋwa wi Kainan, y'oŋwa wi Afaksad, y'oŋwa wi Sĕm, y'oŋwa wi Noa, y'oŋwa wi Lemĕk,

37 Y'oŋwa wi Methusela, y'oŋwa wi Enok, y'oŋwa wi Jereĕd, y'oŋwa wi Malelil, y'oŋwa wi Kainan,

38 Y'oŋwa wi Enos, y'oŋwa wi Sĕth, y'oŋwa Adam, y'oŋwa w'Anyambiĕ.

EWONJO IV.

1 Nl'aṽinyi Jisu ralie nl'Inlinl' iṽia aṽinya avila go Jordan; nl'agĕndio yĕ nl'Inlinla gw'iga.

2 Azyâriago nle Setan agomi m'intyugu anlai. Nla gw'intyugu mĕsânlâ e nye 'zâma; ndo gw'amanli so ayâgio yĕ njanla.

3 Nl'awulinlio yĕ nle Setan inlĕ; Ja awĕ Oŋwa w'Anyambiĕ, zombi' ido nyinlâ inlĕ, nyi ga galue mpĕmba.

4 Ndo Jisu ayiviri awulinliĕ inlĕ: Re tĕndo pa inlĕ, om' aloanlize nle mpĕmba dadie, ndo nl'igambi edu ny'Anyambiĕ.

5 Nl'avandio yĕ nle Setan go nomba ndondui, arevie yĕ anlângâ mi ntye yinlâ modu ṽ'igamba ny'agwanla;

6 Awulinlio yĕ nle Setan inlĕ, Ampenda minlâ modu m'be pâ mo nl'ambi mao; kânde mi re po pa mĭĕ, nl'om' edu o tândo mĭĕ mi be pĕ mo.

7 Jâ m̃'asavinla mĭĕ sambo, gamběnlĕ modu m'adoanl' imâ.

8 Nl'ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ; Lubua gore mĭĕ, Setan; kânde re tĕndo pa inlĕ, 'Zavinlage Jihova Anyambiĕ yâ, kâ janjinlagĕ dadie.

9 Nl'agĕndiĕ yĕ go Jeruselĕm, nl'aloṽiĕ yĕ g'oŋwanjaŋwanja wi nago y'Anyambiĕ, awulinliĕ inlĕ; Ja wĕ Oŋwa w'Anyambiĕ, zyavoswa go ntye;

10 Kânde re tĕndo pa inlĕ; E be sombi' ienjĕl sĕ g'oŋwanji wâ, go penjavenjâ;

11 Nla gw'agâ *mao* si be simbiâ, o vende duke ntyozyo yâ gw'ido.

12 Nl'ayiviri Jisu awulinlič inlě; Re těndo pa inlě; Agěnlize Jihova Anyambič yâ.

13 Gw'měnlizi Setan aměnliz' isyâria sodu, alubuě avila gore yě v̄'egombe.

14 Nl'av̄inyi Jisu nle ngulu y'Inlinla av̄inya go Galili, nl'agěnd' elumi zě go ntye yodu vingovingo,

15 Nl'anlěnjič gw'inago si syânâ sao, suminliago nle waodu.

16 Nl'av̄ienlič go Nazerět, nkala y'avom̄inlio yě; ndo ntyugu syânâ ayinginlič go nago yi syânâ, ga nt'avegagi ntyali yě, agumanla go tangunla,

17 Nl'avenlio yě ezango z'oganga Aisaia. Gw'anlungunlič ezango, alěngi mbora yi re těndo pa inlě;

18 Inlinla ny'Anyambič nyi re gore mič, kânde are mič sagia pa go kambinle ntyango mbia gor' iyunge; arom̄i mič go jinga wao wi re mâgwa pa gw'irěma; go kambinl' imbwedi isunginla, nl'inungunla s'antyâ gor' apâku, go tomba wao wi re tukiarukio pa avila go njuke yao,

19 Go kambinl' ompum̄ ombia w'Anyambič.

20 Ndo gw'anlunjič ezango, av̄inlizi *zo* gore minisě aloanla tu; nl'antyâ ma waodu w'avegagi go nago yi syânâ m'azyilič.

21 Nl'avakilič go bulinlia wao inlě; Nlěnlâ winlâ irěndâ yinlâ y'atoenli rěti gw'aroi manli.

22 Nl'anlaga waodu w'aměmi g'oŋwanji wě, amam' agamba m'ikěsyi m'agâgwi avila g'ogwanli wě. Nl'awuli wao inlě; Winla aranga oŋwanla wi Joseph?

23 Nl'awulinlič wao inlě; Giligili anlue be kovinla mič nkogo inlě; Oganga, ying' oku' wâmě; osao' edu wi re zue jâgâ pa inlě w'alendio go Kepěrneum, lenda wo kě věnlâ go ntye yâmě.

24 Nl'awulič inlě; Rěti mi bulinlia nlue inlě, *Zy*'oganga wi re nl'idubo gw'inlângâ nyěmě.

25 Ndo mi bulinlia nlue giligili inlě, Anto wi tigo awenge w'avegagi go Isreěl gw'intyugu si Ilaias, gw'aloanl' orowa ngwa v̄'impum̄' iraro nl'agwěli orov̄a, kâ njanla mpolo doanla go ntye yodu;

26 Ndo Ilaias e tom̄o du gore wao, ndo kao go Serěpta yi Saidon, gor' om̄ant' o tigo.

27 Nli mângi wi gâlanli awenge w'avegagi go Isreěl gw'egombe zi Eliseus y'oganga, *j*ingizo nl'om̄âri; ndo *ayingio* Neeman oŋwâ Siria.

28 Gw'ayâgio wao agamba minlâ, waodu w'avegagi go nago yi syânâ w'ayonli nl'egunlu,

29 Agumanli wao arombě avila go nkala, agěnda nla yě g'ozamba wi nomba y'avegagi nkali yao nogo pa, go pungě ololov̄a g'olânga;

30 Ndo aviaganli go gare yao, agěndaga.

31 Nl'av̄ienlič go Kepěrneum yi Galili, anlěnjagě wao intyugu si syânâ.

32 Nl'amami wao amam' iněnji sě, kânde igambi nyě. ny'avegagi nli ngulu.

33 Avegagi go nago yi syânâ onlom̄e o vegagi nl'inlinl' iv̄e nyi nanga, nl'arongič nl'inyo' ivolo,

34 Awulia inlě; E! eza nde zi re zue nl'awě, Jisu yi Nazerět? O bienli go jiliza zue? mi avoro wě, om' orunda w'Anyambič.

35 Nl'azěmbi Jisu azěmbě, awulia inlě; Loa dâ, kâ kâgwa avila gore yě; nl'avung' inlinla avungě go gare *yao* agâgwa avila gore yě, nla nyi *j*âgizě nkazya du.

36 Nl'amami waodu imama sipolo, agambanla, awuia inlě; Igamba nde nyinlâ! kânde e sombi'

anlinl' ambe nl'inyanga nli ngulu kĕ, kâ mo kâgwa.

37 Nl'agĕnd' elumi zĕ go mbori edu go ntye mĕ vŏlovŏlo.

38 Agâgwĕ avila go nago yi syânâ ayinginla go nago yi Saimon. Ndo ngw'ogâi yi Saimon aluo nl'if' ivolo; agwenli wao yĕ nkalâ g'oŋwanji wĕ.

39 Agumanlič gore yĕ azĕmb' ifĭ, arigio yĕ nl'ifĭ: anlângwĕ nĕganĕga ayanjinle wao.

40 Ndo gw'avoswi nkombe waodu w'aluo nli mângi jâgâ anlângâ mi nkanli amenge, w'avagi wao gore yĕ; aralič agâ mĕ gore waodu ayinga wao.

41 Nl'anlinl' ambe kĕ m'agâgwi avila gor' awenge, aronga awulia inlĕ; Awĕ nle Krais, Oŋwa w'Anyambič. Nl'azĕmbič mo kâ ayivire mo kamba; kânde m'amienl' inlĕ, âyĕ nle Krais.

42 Gw'ayenj' owenja alubuĕ agĕnda go mbora y'iga; nl'awutio yĕ nl'anlaga, avĩenli wao gore yĕ, azimbi wao yĕ inlĕ, e ga rig' alubua avila gore wao.

43 Ndo awulinli inlĕ; Mi ga gambinle ntyango mbia y'inlângâ ny'Anyambič gw'ink' imãri kĕ; kânde yenlâ aromĩio mič.

44 Nl'agambinliagĕ gw'inago si syânâ si Galili.

EWONJO V.

1 Nl'âroenl' inlĕ, gw'avangatio yĕ nl'anlaga go jâg' igamba ny'Anyambič, agumanlič g'ozamba w'elivĩa zi Gĕnĕsarĕt;

2 Nl'ayenlič lende vanli g'ozamba w'elivĩa, ndo iyonlisi yi vĕrĕ y'aluo y'adubui avila go lende, ayovunlage lovi yao.

3 Agwenlič gw'elend' emãri z'anlivio nle Saimon, avambič go sanjinla zo kwĕ avila go ntye. Nl'aloanlič tu gw'elende anlĕnj' anlaga.

4 Ndo gw'azuli yĕ nl'ikamba awulinli Saimon inlĕ; Wowunlianli g'orânga kâ syonlianli lovi yanli gw'idura.

5 Ayiviri Saimon awulinlič inlĕ; Rera, azu' ayasiz' ikui yazyo ogwĕra wantuntu, ge zue pa dur' ezâma; ndo gw'igambi nyâ mi be syonli' elova.

6 Ndo gw'alendi wao nlânlâ w'agombinli vĕrĕ yenge; nl'avakil' elovi zao go jarua.

7 Nl'avĕpi wao avĕp' indego sao s'avegagi gw'elend' emãri go bia anlungunla wao. Avienli wao ayonlie lende yo vanli, kâ yo doanla lâmilâmi.

8 Ndo gw'ayenli Saimon Pitĕr ayenla *yo*, avoswi gw'agolu mi Jisu, inlĕ; Lubu' avila gore mič, Rera, kânde mi omâ mbe.

9 Kânde amami polu, nla waodu w'avegagi nla yĕ, amam' idura si vĕrĕ s'alurio wao.

10 Amami kĕ Jems nli Jŏn, awa wi Zĕbaidi, w'avegag' indego si Saimon. Nl'awulinlio Saimon nle Jisu inlĕ, Arĭa, avila vĕnlâ o be kotag' anlaga.

11 Ndo gw'agâgwi wao lende yao go ntye, arigi wao ya yodu azongĕ,

12 Aroenli gw'avegagič go nkala, vonla, onlomẽ o vegagi nl'egâlanli; ndo gw'ayenlič Jisu, avoswi ozyo wĕ go ntye, agwenlĕ nkâlâ inlĕ; Rera, jâ m̃'ajivira, awĕ kâ toliza mič.

13 Nl'arombinlič ogâ wĕ avatĕ, awulia inlĕ; Mi ajivira, rola. Ndo nĕganĕga alubui egâlanli avila gore yĕ.

14 Nl'azombič inlĕ; Awulinli' om' edu; ndo gĕnda kâ tuminlie minisĕ oku' wâ, ava g'oŋwanja w'itoli sâ ga nt'azombi Mosĕs go mieza wao.

15 Ndo igamba g'oŋwanji wĕ

ny'agĕndi mbori edu posyo; nl'alatanl' anlag' awenge go jâgâ nla go tolizo nle yĕ inkanli sao.

16 Nl'agĕndagiĕ gw'iga, agambinlaga.

17 Nl'aroenli go ntyugu inlĕ, anlĕnjagĕ; nl'Ifarisi nl'inlĕnji y'ivanga w'aloanli tugetu gogo, w'aluo w'abienli avila go nkali edu yi Galili, nli Judia, nli Jeruselĕm; nli ngulu y'Anyambiĕ y'aluo vâvâ go toliza wao.

18 Vonla, anlaga w'avag' oma g'odo o vegag' awâgâ, nl'awuti wao nt'are wao kâ jinginliĕ, alimbinlĕ g'ozyo wĕ.

19 Ndo gw'aroenli wi dĕnge mpânlâ yi jinginliĕ gw'ibunla s'anlaga, avandi wao gw'igonlo nyi nago azyonliĕ nl'odo wĕ nla g'oŋwanjaŋwanja go garegare g'ozyo wi Jisu.

20 Gw'ayenliĕ ijiviri sao awulinliĕ inlĕ; Onloñe, ibe sâ s'anyezo wĕ.

21 Nl'avakil' irĕndisi nl'Ifarisi go pikilia, awulia inlĕ; Winlâ mande o tâw' Anyambiĕ? Mande o re kâ nyez' ibe kao Anyambiĕ dadiĕ?

22 Ndo Jisu amienl' ipikili sao; nl'ayivirĕ awulinlia wao inlĕ; Ande zi pivio nlue gw'irĕmi yanli?

23 Ande zi re dĕla, go bulia inlĕ, Ibe sâ s'anyezo wĕ, mbĕ go bulia inlĕ; Nlângwa kâ kanganla?

24 Ndo inlĕ, anlue kâ mi' inlĕ, Oŋwa w'oma are nli ngulu go ntye yinlâ go nyez' ibe, (awulinliĕ omâ jâg' awâgâ inlĕ;) Mi bulinliâ inlĕ; Nlângwa kâ bâng' odo wâ agĕnda go nag' wâ.

25 Nla v'igamba ny'agwanla anlângwĕ gw'azyo mao, awâng' eza z'avegago ndĕ bu, alubuĕ agĕnda go nag' wĕ suminliag' Anyambiĕ.

26 Nl'amami waodu polu, azuminliag' Anyambiĕ; nl'agotio wao nl'itia sipolo, awulia inlĕ; Nlĕnlâ winlâ ajenla zue isaon yimamo.

27 Isaon yinlâ via agĕndagiĕ, nl'ayenliĕ publikan, ini nyĕ nle Livai, are tu go nago yi mpago; awulinliĕ yĕ inlĕ; Zonga miĕ.

28 Nl'arigiĕ ya yodu agumanla azongĕ.

29 Avangi Livai avanginliĕ ntyago mpolo go nag' wĕ; nl'avegag' ipublikan sinyenge nl'anlag' awĕnle w'aloanli tugetu nla wao.

30 Nl'azâz' irĕndisi yao nl'Ifarisi azâza nl'inlĕngi yĕ inlĕ; Ezande zi nyago nlue ayângaga nl'ipublikan nl'anlag' avĕ?

31 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ; Mângi wi re mbiambií w'azy' isyâlâ ny'oganga; ndo mângi wi jâgâ nkanli.

32 Mi bia go fweli' avia, ndo avĕ gw'ikalua s'orĕma.

33 Nl'awulinli wao yĕ inlĕ; Ezande zi re inlĕngi yi Jŏn yi pengaveng' esyonge, avang' ikambinla, nl'inlĕngi y'Ifarisi kĕ; ndo iyâ yi nyaga nli jângaga?

34 Awulinliĕ wao inlĕ; Anlue kâ pang' awa wi nago y'ijombanla peng' esyonge, go doanl' onloñe o jomba nla wao?

35 Ndo intyugu si bia si be bânginlo wao onloñe o jomba, gambĕnlĕ w'apeng' esyonge gw'intyugu mĕ.

36 Nl'agovinliĕ wao nkogo inlĕ; Zye omâ fel' elimĕ z'onlamb' oŋwânla g'onlamb' olungu; aza nlânlâ, oŋwânla wi jarunla, nl'elimĕ kĕ z'oŋwânla zi simanla nl'olungu.

37 Zye omâ jir' iv' inyânla gw'imbut' inungu; aza nlânlâ, iv' inyanla nyo jonl' imbute ayiranla, k'imbute juwa.

38 Ndo iv' inyânla nyo ga yiro gw'imbut' inyânla, gambĕnlĕ yo vanli y'adoanla mbiambií.

39 Zye oma kĕ o re jânga p'iv'

ilungu, kĕ bel' inyânla nĕganĕga; kande e bulia inlĕ; Ilungu nyi r'iv̈ia.

EWONJO VI.

1 Nl'aroenli g'owenja wi syânâ w'imbanli viaganlo nli nonga, aviaganliĕ gw'intyaga, nl'alul' inlĕngi yĕ alul' ambângi m'inya, agila *mo* gw'intyâme, anya.

2 Ndo awĕwâ w'Ifarisi w'awulinli wao inlĕ; Ezande zi dendo nlue ndaga yi re yi zye rĕti go dendo gw'intyugu si syânâ?

3 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ; Anlue pa tangunla nli mâri nt'alendio nle Devid, gw'ayâgio yĕ njanla, ayĕ nla wao w'avegagi nla yĕ?

4 Nt'ayinginliĕ go nago y'Anyambiĕ awâng' impĕmba s'ituminlia, anya so, ava kĕ wao w'avegagi nla yĕ; si re si zye rĕti go nyo, kao nl'iminisĕ dadie?

5 Nl'awulinliĕ wao inlĕ; Oŋwa w'oma ayĕ nive vanganle owenja wi syânâ.

6 Aroenli g'owenja wi syânâ mâri inlĕ, ayinginliĕ go nago yi syânâ anlĕnja; nl'avegagi gogo onlom̈ie, nl'ogâ wĕ onlom̈iĕ w'aluo juwa p'awâgâ.

7 Nl'irĕndisi nl'Ifarisi w'avĕmbiagĕ, toezange e be jinga owenja wi syânâ, inlĕ kâ wao dĕng' ozyâzyâ nla yĕ.

8 Ndo amienl' ipikili sao, awulinli onlom̈ie mĕ o vegagi nl'ogâ juwa pa inlĕ; Gumanla gore go garegare; nl'agumanliĕ gore.

9 Nl'awulinlio wao nle Jisu inlĕ; M'be bambia nlue ndaga mâri, inlĕ; Re mbia gw'intyugu si syânâ go dende mbia, ge go dende mbe? go sunginl' em̈ĕnlâ, ge go jonla?

10 Ndo gw'avonliĕ waodu, awulinli oma inlĕ; Nyânyunl' ogâ wâ. Alendiĕ yenlâ, av̈iny' ogâ wĕ mbiambiï egâlanli g'om̈âri,

11 Ayonli wao nl'egunlu ralie, awonde mondâ, nt'are wao kâ dendinle Jisu,

12 Nl'aroenli gw'intyugu mĕsâ inlĕ, agĕndiĕ go nomba go kambinla, azuliziĕ ogwĕra wantuntu nl'ikambinl' Anyambiĕ;

13 Ndo gw'aroenl' om̈anda, av̈eliĕ inlĕngi yĕ, avinja gore wao igomi nl'anlag' av̈anli, w'av̈ĕtio ndĕ inlĕ, Rom̈i:

14 Saimon, o v̈ĕtio ndĕ inlĕ, Pitĕr, nli Andru oŋwa reri yĕ, Jems nli Jŏn, Filip nli Batolomio.

15 Matiu nli Tomas, Jems y'oŋwa wi Alfios nli Saimon o fweliago inlĕ, Zilotis,

16 Judas y'oŋwâ ngwe wi Jems, nli Judas Iskariot, o vegagi kĕ ogotisi.

17 Nl'azuminlĕ nla wao agumanla g'odĕdĕ; nli nkândâ y'inlĕngi yĕ, nli nkândâ mpolo y'anlaga avila go Judia yodu, nli Jeruselĕm, nli ntye yi Tair nli Saidon piĕrĕ nli mbenle mpolo, w'av̈ienli go jâgâ agambi mĕ ayingo nkanli sao;

18 Nla wao w'avugio nl'anlinl' ambe; nl'ayingio wao.

19 Nl'awut' anlaga waodu awuta go bwatĕ; kânde ngulu y'agâgwi avila gore yĕ ayinga waodu.

20 Nl'arombinlĕ antyâ mĕ gor' inlĕngi yĕ, awulia inlĕ; Ozavinlo nl'anlue iyunge, kânde inlângâ ny'Anyambiĕ inyanli.

21 Ozavinlo nl'anlue yi jâgâ njanla vĕnlâ, kânde anlue be jorizo. Ozavinlo nl'anlue yi denla vĕnlâ, kânde anlue be jânla.

22 Ozavinlo nl'anlue go be numbo nlue nl'anlaga, nla go be tomba wao aromba nlue avila g'ovago wao, arâwa nlue, av̈al' ani manli g'ez' eṽe, g'oŋwanja w'Oŋwa w'oma.

23 Yenlanli mbia go ntyugu mĕ, kâ dogwanli nl'igeva; kânde vonla, ipi sanli si re sipolo g'orowa; kânde yenlâ alend' ireri sao alendinl' aganga.

24 Ndo azyili nl'anlue nlami; kânde anlu' are dĕnga p'ozindio wanli.

25 Azyili nl'anlue yi re jora pa; kânde anlue be jâgâ njanla; azyili nl'anlue yi jânla vĕnlâ, kânde anlue be doanl' ambâga alenl' edingo.

26 Azyili nl'anlue go be suminlio nlue nl' anlaga waodu; kânde yenlâ alend' ireri sao alendinl' aganga wa sinoka.

27 Ndo mi bulinlia nlue yi jâgâ inle; Rândanl' ilovĭilovĭ yanli; yanjinlanli wao mbia wi numba nlue,

28 Zavinlanli wao wi sava nlue, kâ kambinlanl' Anyambiĕ g'oŋwanji wao wi dendinla nlue ibe.

29 Ayĕ o bolâ gw'iwugu gegunliĕ iñâri kĕ; nla yĕ o bânginlâ onlambi wâ anl*i*minlĕ ngâi.

30 V'âm' edu o nĕgirâ, nla yĕ o bânginlâ yâmi yâ, av*á* bambiĕ *yo*.

31 Nla ga ntĕ belo nlue inlĕ, anlaga wi ga yanjinle nlue, yanjinlanli wao egâlanli mĕmo.

32 Nla ja nlu' atânda wao wi tânda nlue, akeva nde mi re nl'anlue? kânde vanganle anlag' ave wi tânda mângi wi tânda wao.

33 Nla ja nlu' ajanjinla wao mbia wi janjinla nlue mbia, akeva nde mi re nl'anlue? kânde anlag' ave wi dend' egâlanli mĕmo.

34 Nla ja nlu' asunga wao wi re nlue kâ bele sungo nle wao, akeva nde mi re nl'anlue? kânde ave wi sunge ave kĕ, inlĕ wao kâ fâ dĕnga ntaga mĕmo.

35 Ndo rândanl' ilovalovĭ yanli, kâ dende mbia azunga, kâ av*á* pivi' ezâm' edu; gamběnlĕ ipi sanli s'adoanla sipolo; kâ nlue doanl' awanla w'Igonlomĕ; kânde are nli nkĕngâ gor' abâdiĕ nl'ave.

36 Loanlanli sambo nl'ikĕsyi, ga nt'are kĕ Reri yanli are nl'ikĕsyi.

37 Ayĕkĕlianli gamběnlĕ anlu' ayĕkĕlio; av*a*nl' om' ogara gamběnlĕ anlu' av'*o*gara; nyezanli gamběnlĕ anlu' anyezo kĕ;

38 Vanli gambenlĕ anlu' apo; egĕnlizo evĭa z'apitakanlio ta, azyugazyugio, nl'avoswavoswa zo be po nlue nl'anlaga; kândĕnlĕ egĕnlizo mĕ zi kĕnlizo nlue, zo be fâ kĕnlizo gore nlue kĕ.

39 Nl'agovinliĕ wao nkogo inlĕ; Ipâku nyo kâ kĕndi' ipâku? wao avanli w'avoswe gw'ivemba?

40 Onlĕngi azye viaganlo nl'onlĕnji wĕ; ndo om' edu o re kekizo pa be doanla g'onlĕnji wĕ.

41 Ande mĕ zi jenlo ndâ nkizi yi re gw'intyâ ny'oŋwâ ngi yâ, ndo o ponl' erere zi re gw'intyâ nyâmĕ?

42 Ge ande zi re wĕ kâ bulinli' oŋwâ ngi yâ inlĕ; Ndere, oŋwâ ngi yam, mi tomb' nkizi yi re gw'intyâ nyâ, kâ wĕmĕ o j*e*nl' erere zi re gw'intyâ nyâmĕ? Awâ mbiagwanla, longe tomb' erere avila gw'intyâ nyâmĕ; gamběnlĕ o ajenla buĭ go tombe nkizi avila gw'intyâ ny'oŋwâ ngi yâ.

43 Kânde arang' erer' evĭa zi re zi janl' ilond' imbe, ge erer' evĭe zi re zi janl' ilond' imbia.

44 Kânde ereri edu zi mio g'olondi wĕmĕ; kânde anlaga wi d*u*l' imponde satanga avila gw'arĕnde, ge dukatânda avila gw'ifalifa.

45 Omâ mbia avila gw'igumb' ivĭia ny'orĕmi wĕ, e kâgunliag' ambia; nl'omâ mbe avila gw'igumb' ivĭe ny'orĕmi wĕ, e kâgunliag' ambe: kânde avila go mbunlinli y'orĕma ogwanli wĕ wi kamba.

46 Ndo ezande zi fwelio nlue miĕ

inlĕ; Rera, Rera, kâ nlu' ayanje ntĕ bulia mĭĕ?

47 Om' edu o bia gore mĭĕ ayâgâ agambi mam kĕ janja mo, m'be teva nlue oma mĕ o kâlanlo nle yĕ.

48 Ar'egâlanli g'omâ nlogi nago, o rumbi osyembi awela ntinla *yi nag' wĕ* gw'ido; ndo gw'avĭenli ntonda, olâvi w'awolagi nago mĕ polo; ndo wi dĕnge ngulu yi syugazyugia yo; kânde y'anlogio gw'ido.

49 Ndo ayĕ o jâgâ kâ ayanja, ar' egâlanli g'omâ nlogi nag' wĕ go ntye osyembi fâ; nl'awol' olâvi awola yo, kâ yo sunge tugwa, nl'itugwa si nago mĕ s'aroenli sipolo.

EWONJO VII.

1 Ndo gw'azulĭĕ agambi mĕ modu gw'ijâgâ s'anlaga, agĕndĭĕ go Kepĕrneum.

2 Nl'onwanla wi sĕnturion mâri, o rândiago ndĕ, avegagi nla sijâgâ pĭĕrĕ nl'ijuwa.

3 Ndo gw'ayâgio yĕ g'onwanja wi Jisu, aroñi anlerâ w'Iju gore yĕ go kwenlĕ nkâlâ, inlĕ e ga vie aying' onwanli yĕ.

4 Gw'avĭenli wao gore Jisu w'agwenlĭĕ nkâlâ, awulia inlĕ; Are nl'inyanga nyi re wĕ kâ dendinlĕ ndaga yinlâ;

5 Kânde e tând' inlângâ nyazyo, ayĕ kĕ anlŏginli zue nago yi syânâ.

6 Nl'agĕndi Jisu nla wao. Ndo gw'aluo yĕ e pegaga bo avila go nago, sĕnturion aroñ' indego gore yĕ, awunlinlĭĕ inlĕ; Rera, azyákâli' oku' wâ; kânde mi azye nl'inyanga nyi re wĕ kâ jinginla go nag' wam;

7 Yenlâ kĕ mĭĕ, mi pikili' inlĕ, mi are nl'inyanga nyi bia gore wĕ; ndo wul' igamba dadie, gambĕnlĕ onwanli yam atola.

8 Kânde mi omâ sombio, mi sombia k'isâzyĕ, awulinlia winlâ inlĕ, gĕnda, kĕ kĕnda; nl'oñâri inlĕ, yogo, kĕ bia; nl'onwanli yam inlĕ, lend' eza zinlâ, kĕ denda zo.

9 Gw'ayâgio Jisu agamba minlâ amami yĕ. Agegwĭĕ gore nkândâ y'azongĭĕ awulia inlĕ; Mi bulinlia nlue inlĕ, m'pa dĕnga njiviri onlângâ winlâ, vanganle gore Isreĕl.

10 Gw'avĭnyi wao w'aroñio avĭnya go nago, w'âluo nl'onwanla, o vegagi nli nkanli, atoenli mbiambiĭ.

11 Nl'aroenli bu nya agĕndĭĕ go nkala yi fwelio inlĕ, Nain; agĕndi nla yĕ inlĕngi yĕ imienge, nl'anlag' awĕnle awenge.

12 Ndo gw'aroenlĭĕ pĭĕrĕ nl'igugi nyi nkala, vonla, ebende z'aroanlio go bĕnlo, onwânloñe wikika wi ngi yĕ, nla yĕ kĕ oñânt' o tigo; nl'anlaga wi nkala awenge w'avegagi nla yĕ.

13 Gw'ayenlio yĕ nle Rerĕ, avoginlĭĕ yĕ, awulinlĭĕ inlĕ; Rig' alenla.

14 Nl'avĭenlĭĕ avat' egara, agumanli wao gore w'aroanlĭĕ. Nl' awulĭĕ inlĕ; Iwanjâ, mi bulinliâ inlĕ, nlângwa.

15 Ndo ayĕ o luo juwa pa anlângwi tu, avakilia kamba; nl'anlâzĭĕ yĕ gore ngi yĕ.

16 Agotio waodu nl'itia; kâ wao suminli' Anyambĭĕ awulia inlĕ; Ogang' ompolo are bowunlia pa gore zue; nl'Anyambĭĕ kĕ abali mângi yĕ.

17 Nl'igamba nyinlâ g'onwanji wĕ ny'agĕndi go Judia yodu, nla go nkovi edu vingo.

18 Arakil' inlĕngi yi Jŏn arakilĭĕ isaon yinlâ yodu.

19 Nl'avĭeli Jŏn avĭeli' inlĕngi yĕ imbanli aroña wao gore Jisu, awulia inlĕ; Awĕ nle yĕ yi bia, ge zue ga venginl' onwĕnle?

20 Gw'aṽienl' anloñe gore yĕ w'awul' inlĕ; Jŏn yi Baptist ayĕ toñi zue gore wĕ inlĕ; Awĕ nle yĕ yi bia, ge zue ga venginl' oŋwĕnle?

21 Gw'igwĕra mĕ *Jisu* aying' awenge w'avegagi nla sijâgâ, nl'inkanli, nl'anlinl' ambe; nl'apâku amenge ayingiĕ mo k'antyâ;

22 Nl'ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ; Gĕndaganli kâ takilianli Jŏn nt'are nlue jenla pa nli jâgâ; inlĕ apâku mi fâ jenla, boke yi kĕnda, gâlanli yi tola, impoge si jâgâ, bende yi tongunlio, nl'iyunge yi kambinlago ntyango mbia.

23 Nl'ozavinlo nl'om' edu o re agwezo nle miĕ.

24 Gw'alubu' iṽâvi yi Jŏn, avakiliĕ go kamba nl'anlaga g'oŋwanja wi Jŏn, inlĕ; Ande z'agĕ jenlo nlue? nkâgu yi syugazyugio nl'ompunga?

25 Ndo ande z'agĕ jenlo nlue? omâ re bârio pa ingâi sindĕlĕ? Vonla, wao wi re nl'ambâr' ambia nl'iny' ibia, wi re gw'inago s'aga.

26 Ndo ande z'agĕ jenlo nlue? Oganga; Iñ; mi bulinlia nlue inlĕ, nli viaganlo nl'oganga.

27 Winlâ nle yĕ o rĕndio inlĕ; Vonla, mi toñi' oṽâvi wam go bosyo yâ, o be kekize mpânlâ yâ go bosyo yâ.

28 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ; Gore wao w'ayanlio nl'anto, zyel' ogang' ompolo viaganlo nli Jŏn yi Baptist; ndo oŋwangomĕ gw' inlângâ ny'Anyambiĕ are viaganlo nla yĕ.

29 Nl'anlaga waodu, w'ayâgiu *Jŏn*, nl'ipublikan kĕ w'alub' Anyambiĕ, avaptaizo nl'ibaptaiza si Jŏn.

30 Ndo Ifarisi nl'inlĕnji y'ampanga w'aviki ntândinli y'Anyambiĕ gore wao, kâ w'avaptaizo nle yĕ.

31 Egâlanli nde zi be kâlanlo miĕ anlaga w'egombe zinlâ? egâlanli nde zi re nla wao?

32 Wi r'egâlanli g'awanla wi re tugetu gw'igolinlo, aṽeliaṽelianla wao nla wao, awulia inlĕ; Azu' atonginli nlue ibeka, ndo anlue jinla; azu' adenlinli nlue edingo, ndo anlue denla.

33 Kânde Jŏn yi Baptist aṽienli e nye mpĕmba, e janga k'ivĕ, kâ nlue bulia inlĕ; Are nl'inlinl' iṽe.

34 Oŋwa w'oma aṽienli nyagaga nli jângaga; kâ nlue bulia inlĕ: Vonla, inyenli nli nyângi y'ivĕ, ndego y'ipublikan, nl'anlag' aṽe.

35 Ndo imia si re po pa mbĕm nl'awanli yĕ waodu.

36 Nl'awelio yĕ nli Farisi mâri go nya nla yĕ; nl'ayinginliĕ go nago yi Farisi anlanla bu.

37 Ndo vonla, oñanto wi nka' mĕ, o vegag' ombe, gw'amienliĕ inlĕ, *Jisu* are bu go nago yi Farisi, aṽag' ikweli ny'agali mi nkango;

38 Nl'agumanliĕ gw'agolo mĕ go nyumi yĕ, alenla, nl'avakiliĕ tĕviz' agolo mĕ nl'antyânli, aziza mo nl'itui s'ewonjo zĕ, kĕ sâmba kĕ agolo mĕ, azagia *mo* agali.

39 Ndo gw'ayenli Farisi o ṽeliĕ, ayenle ndaga yinlâ, awulia nl'orĕmi wĕ inlĕ; Kânle winlâ oganga rĕti gavânlâ amienl' onlângâ w'oñanto nle winlâ o bwatĕ; kânde ar' ombe.

40 Nl'ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ; Saimon, mi are nli ndaga yi bulinliâ; nl'awuliĕ inlĕ; Onlĕnji, wuliare.

41 Oyegisi avegagi noanlo pa nl'anlag' aṽanli; oñâri w'anoanliĕ nkama s'ifura ntyanli, nl'oñâri agomi m'ifura atanli.

42 Ndo gw'aluo wao wi pegaga nl'eza zi pa, anyezi waodu aṽanli. Wulinlia miĕ sambo, weni gore wao o be tândĕ posyo?

43 Ayiviri Saimon awulia inlĕ; M'bĕt inlĕ, ayĕ o nyezo ndĕ posyo. Nl'awulinlĕ yĕ inlĕ; O re tenliza pa mbiambiĭ.

44 Nl'avizĕ gor' oñanto awulinlie Saimon inlĕ; O jenl' oñanto winlâ? Mi ajinginla go nag' wa, o pa mĕ anlingo *mi jovunl'* agolo mam; nd'ayĕ atĕvizi mĕ agolo mam nl'antyânli, aziza mo nl'itui s'ewonjo zĕ.

45 O pa mĕ isâmba; nd'ayĕ, mi ga jinginle go *nag' wâ*, e pa tige sâmb' agolo mam.

46 O kal' ewonjo zam agali; nd'ayĕ asagi agolo mam agali mi nkango.

47 Mi bulinliâ inlĕ; Sambo ibe sĕ sijenge si re yĕ nyezo pa, kânde atândi polo; nd'ayĕ o nyez' oŋwâ zâma, e tânda k'oŋwâ zâma.

48 Nl'awulinlĕ yĕ inlĕ; Ibe sâ si re wĕ nyezo pa.

49 Ndo wao w'avegagi nl'ayĕ bu, w'avakili bulia wao nla wao inlĕ; Winlâ mandĕ o nyez' ibe kĕ?

50 Nl'awulinlĕ oñanto inlĕ; Njiviri yâ y'asunginlâ, gĕndaga mbiambiĭ.

EWONJO VIII.

1 Nl'aroenli viaganlo mĕvâ inlĕ, aviaganlĕ go nkali edu mpolo nli nyango, nl'agambinlagĕ amiezage ntyango mbia y'inlângâ ny'Anyambĕ; nl'igomi nyi *romi* nli *romi* vanli *w'avegagi* nla yĕ;

2 Nl'anto kĕ w'aluo w'ayingio *ndĕ* anlinl' ambe, nli nkanli, wa Meri o veliago inlĕ, Magdalini, o rombio ndĕ anlinl' ambe orâgĕnlo,

3 Wa Joana y'oñanto wi Kuza nyongo yi Hĕrod, wa Susana, nl'awĕnle awenge, w'ayanjinlagĕ nl'anlivi mao.

4 Ndo gw'alatanl' anlag' awenge, nl'avienli wao gore yĕ avila go nkali edu, agovĕ nkogo;

5 Inlĕ; Omâ nyĕnya agĕndi go nyĕny' ilondi yĕ; nla gw'anyĕnyĕ, imĕwâ y'avoswi go mpânlâ kâ yo jaro, anyenlio yo kĕ nl'inyânli s'igonlo.

6 Nl'imĕwâ y'avoswi gw'ido, ndo gw'aruunli yo y'ayomi, kânde yi pegaga nl'anlingo.

7 Nl'imĕwâ y'avoswi go gare y'arĕnde, kâ arĕnde poña *nla yo* nkândâ mo, arago yo.

8 Nl'imĕwâ y'avoswi g'orâi ombia, avoñi yo ayanl' ilonda sinkama. Ayĕ bulia p'agamba minlâ arongi inlĕ; O re nl'aroi mi jâgâ e ga yâgâ.

9 Nl'avambio yĕ nl'inlĕngi yĕ inlĕ; Nkogo yinlâ yi re se?

10 Nl'awulĕ inlĕ; Re po pa nlue go mi' ayumbunlo m'inlângâ ny'Anyambĕ, ndo gor' amâri nl'inkogo; inlĕ go jenla wao wi jenla, nla go jâgâ wao wi kotiza.

11 Ndo nkogo mĕ nle yinlâ inlĕ; Ilonda nl'igamba ny'Anyambĕ.

12 Ndo wao go mpânlâ nle wao wi jâgâ, kâ Setan bia awânginla wao igamba avila gw'irĕmi yao, wi vende jivira azunginlo.

13 Nla wao gw'ido' *nle wao wi re*, go jâgâ wao igamba wi bânga nyo nli mbia; ndo winlâ wi zye nl'oramba, wi jivira vâ oŋwâ lingo, awala gw'egombe zi njuke.

14 Ndo mĕyâ y'avoswi gw'arĕnde nle wao wi jâgâ, kâ wao kĕnda aragago nl'inlaka nl' anliva nl'ambia m'eñĕnlâ zinlâ, kâ w'ayanl' ilond' imbia.

15 Ndo mĕyâ g'orâi ombia nle wao *wi re*, gw'ayâgio wao, wi pig' igamba g'orĕma w' ogore nl'ombia, ayanla k'ilonda nl'isindinla.

16 Zye omâ re nunga p'ojo kâ puga wo nl'ezâma, ge soliza wo odolongo w'odo; ndo e fela wo g'oŋwanga w'ojo, inlĕ wao wi jinginla kâ jenl' ozange.

17 Kânde zyel' osaon w'iyumbunlo wi re w'awoŋwe, ge osaon jumbunlo pa wi re w'amio avïag'obuï.

18 Vandaminlanli sambo ntĕ jâgâ nlue; kânde om' edu o re nli *yâma*, e be po, nl'omedu o re azyele, vanganle zo zi tango ndĕ, inlĕ zi re nla yĕ zi be bânginlo yĕ.

19 Nl'avïenli gore yĕ ngi yĕ nl'awa reri yĕ, ndo wi dĕnge ngulu yi benginla gore yĕ g'oŋwanja w'anlaga.

20 Nl'awulinlio yĕ nl'anlaga inlĕ; Ngi yâ nl'awa reri yâ wi kuṃanla gw'igala, wi bele jenlâ.

21 Nl'ayivirĕ awulinlia wao inlĕ; Ngi yam nl'awa reri yam nle winlâ wi jâg' igamba ny'Anyambĕ alenda nyo.

22 Aroenli ntyugu mâri inlĕ, agwenli gw' elende, ayĕ nl'inlĕngi yĕ; nl' awulinlĕ wao inle; Azue ga lalienli go ntye mâri y'eliva, nl'azyĕnli wao.

23 Gw'agĕndi wao nl'akuku, anlanlĕ antyâvinlâ; nl'avo swi ogula gw'eliva, kâ elende bele jonlia, avakili wao jela.

24 Nl'avïenli wao ayĕmĕ awulia inlĕ; Rera, Rera, azu' ajeli. Anlângwĕ aleg' ompunga nl'ibenda si mbenli, nl'avânli yo, alimbinl' odĕmbĕ.

25 Nl'awulinlĕ wao inlĕ; Njiviri yanli yi re gwi? Arienli wao amama, awulianla wao nla wao inlĕ; Winlâ mande sambo? kânde e sombia vanganle impunga nl'anlingo, kâ mo jâginlo yĕ.

26 Nl'awoŋwi wao go ntye yi mângi wi Gadara, yi re swaswâ nli Galili.

27 Ndo gw'azumĕ go ntye alatanlo nl'oma wi nka' mĕ o luo nl'anlinl' ambe oling' ola, o re e noanle ngâi, ge doanla go nago, ndo kao gw'abe dadie.

28 Gw'ayenlĕ Jisu, arongi avoswa g'ozyo wĕ awulia nl'inyo' ivolo nlĕ; Ezande zi re mĕ nl'awĕ, Jisu oŋwa w'Anyambĕ y'Igonlomĕ; kâkâlâ, ayeliza mĕ.

29 Kânde aluo asomb' inlinla nyi nanga go kâgwa avila gor' oma mĕ. Kânde nyângâ sinyenge aluo akotio nle nyo, nl'agoragio yĕ nl'azungakanlo, agâminlago ntyogo, kâ yĕ jonl' igoro, agĕndizio gw'iga nl'inlinl' ivĕ.

30 Nl'avambio yĕ nle Jisu inlĕ; Ini nyâ mande? Awulĕ inlĕ; Lijon; kânde anlinl' ambe amenge m'aluo m'akotiĕ.

31 Nl'agwenli mo agwenlĕ nkâlâ inlĕ, azombia mo go kĕnda gw'ilombo.

32 Avegagi vâvâ ip' ivolo ny'ingoa nyagaga go nomba; nl'agwenli mo agwenlĕ nkâlâ inlĕ, e ga yivire mo jinginla go so. Ayivirĕ mo.

33 Nl'alubu' anlinl' ambe avila gor' onlomĕ agĕ jinginla gw'ingoa; agĕnd' ipa nli mango azuminle mbora y'ogavala gw'eliva ayuwa *gw'anlingo*.

34 Gw' ayĕnli wao w'anyezagi *so* ayenle ndaga y'alendio, awângi wao arakilia *yo* go nkala nla gw'impindi.

35 Agĕndi wao go jenla nt'aroenli; nl'avïenli wao gore Jisu aluunlo onlomĕ o lubuo nl'anlinl' ambe, are tu gw'agolo mi Jisu, bâro pa, nl'ogu wĕ mbiambiï; nl'arienli wao.

36 Wao kĕ w'ayenli w'awulinli wao nt'ayingio oma o vegagi koto pa nl'anlinl' ambe.

37 Nl'agwenlio yĕ nkâlâ nl'anlaga waodu wi ntye yi mângi wi Gadara volovolo inlĕ, e ga lubue gore wao; kânde w'agotio nl'itia sipolo; nl'agwenlĕ gw'elende, avïnya.

38 Ndo oma mĕ o lubuo nl'a-

nlinl' ambe agwenlič nkâlâ inlě, e ga loanle nla yě; ndo Jisu aṽinlizič awulia inlě;

39 Ṽinya go nag' wâ, kâ takili' isaon impolo yi re wě dendinlo pa nl'Anyambič. Agěndič awulia go nkala yodu isaon impolo yi re Jisu dendinlě pa.

40 Nl'aroenli gw'aṽinyi Jisu, anlaga w'arândi go jenlě, kânde waodu w'avenginliagě.

41 Ndo vonla, aṽienl' oma, ini nyě nle Jairus, o vegagi enlami zi nago yi syânâ; nl'avoswě gw'agolo mi Jisu, agwenlě nkâlâ inlě; e ga yinginle go nag' wě.

42 Kânde avegagi nl'oŋwanto wikika, o vegagi igomi ny'impuma nl'impum' imbanli g'onlěrâ wě, nl'aroenlič pičrě nl'ijuwa; ndo gw'agěndič anlaga w'aṽangatič.

43 Nl'oñanto o yiranlagio nli ntyinla ṽ'igomi ny'impuma nl'impum' imbanli, o luo aměnlizi anlivi mě modu gor' aganga, nlâ *já*lie jingo nl'ogangi edu,

44 Aṽienli go nyumi yě aṽat' ogombinlo w'onlambi wě; nla ṽ'igamba ny'agwanla arenl' ijiranla si ntyinli yě.

45 Nl'awuli Jisu inlě; Mi abwato nle mande? Gw'alandi waodu, Pitěr nla wao w'avegagi nla ye, w'awul' inlě; Nkândâ si bangatiâ avitakanliâ, kâ bulia inlě; Mi abwato nle mande?

46 Nl'awuli Jisu inlě! Mi abwato nl'oma; kânde mi amienl' inlě, ngulu yi re kâgwa pa avila goremič.

47 Gw'ayenl' oñanto inlě, e sy*á*mbunla du, aṽienli ntataminlaga avoswa g'ozyo wě, nl'awulinlič yě, gw'azyo m'anlaga waodu, ntinla y'abwato ndě yě, nli nt'ajingo yě ṽ'igamba ny'agwanla.

48 Awulinlič yě inlě; Ar*i*a, oŋ' wami, njiviri yâ y'atolizâ, gěndaga mbiambiï.

49 Gw'agambiagě, aṽienl' oma avila go nago y'enlami zi nago yi syânâ, awulinlič inlě; Oŋwanli yâ ajuwi; rig' azy*á*kâli' onlěnji.

50 Ndo gw'ayâgio Jisu ayivir' inlě; Aria, yivira dadie, gamběnlě atolizo.

51 Gw'ayinginlič go nago e *j*ivir' oma jinginla kao Pitěr nli Jems nli Jŏn, wao nli rerě y'oŋwanla nli ngi yě.

52 Ndo waodu w'alenlinlě edingo, awol' ikui yao ba. Ndo *Jisu* awuli inlě; Alenlanli; e pa juwa, ndo e nanla.

53 Nl'azyěliagi wao yě, kânde w'amien' inlě, ajuwi.

54 Ndo gw'agâgunlič waodu *gw'igala*, agoti yě g'ogâ, aṽelič inlě; Oŋwanla, nlângwa.

55 Aṽiny' inlinli nyě, anlângwě něganěga; nl'azombič yě go po inya.

56 Nl'amam' izâmbi yě; ndo awulinli wao inlě; w'aw*u*linl' om' edu nt'alendio.

EWONJO IX.

1 Gw'alatizič igomi ny'inlěngi nl'inlěngi yě imbanli avenli wao ngulu nlinyanga gw'anlinl' ambe modu, nla go jing' inkanli;

2 Aroñič wao go kambinl' inlângâ ny'Anyambič, aying' iběli.

3 Nl'awulinlič wao inlě; Aw*á*nganl' ezâma g'ogěndâ wanli, nlâ inkâgu, nlâ puka, nlâ mpěmba, nlâ syika; nl'aloanle k'om' edu nl'ingâi mbanli.

4 Nli nag' wedu yi be jinginlo nlue, loanlanli ṽâṽâ, kâ kěndaganli.

5 Ndo wao wi be doanla w'aw*á*nga nlue, lubuanli avila go nka' mě, kâ palanli vanganli ntyčnge y'agolo manli g'onlumbu wi sira wao.

6 Nl'agěndi wao aviaganli gw'i-

nkala, nkambinlaga ayingage mbori edu.

7 Nl'ayâgio Hĕrod yi titrark ayâgà isaon yodu y'alendio ndĕ; kĕ sapilio, kânde awĕwâ w'awul' inlĕ; Jŏn atongwi avila gwi'juwa;

8 Nl'awĕwâ inlĕ; Ilaias abowunli, nl'añâri kĕ inlĕ; Oñâri w'agang' alungu afâ tongwi.

9 Nl'awuli Hĕrod inlĕ; Jŏn ayĕ renlio mĭĕ ompele; ndo winlâ mande, o re mi jâgâ isaon yinlâ g'oŋwanji we? Nl'aṽelagiĕ go jenlĕ.

10 Ndo gw'aṽinyi roñi w'awulinliĕ isaon yodu y'alendio wao. Nl'awângiĕ wao agĕnda nla wao anka go mbora y'iga yi nkala yi fwelio inlĕ, Bĕtsaida.

11 Ndo gw'amienl' anlaga w'azongiĕ; nl'awângiĕ wao agambinla wao oŋwanja w'inlângâ ny'Anyambiĕ, ayinga wao w'avegagi nl'isyâlâ nyi jingo.

12 Avakil' owenja go jila, nl'aṽienl' inlĕngi yĕ, awulinliĕ inlĕ; Ṽinliz' anlaga; kâ wao kĕnda gw'inkala nl'impindi, anlanla, alĕnga k'inya; kânde azu' are vĕnlâ go mbora y'iga.

13 Nl'awulinliĕ wao inlĕ; Vanli wao inya anluemĕ; awuli wao inlĕ; Azu' azye nl'ezâma kao amonga mi mpĕmba atanli nli vĕrĕ vanli; kao azu' akĕnda agolinl' anlaga winlâ waodu inya;

14 Kânde w'avegag' intausĕn s'anlaga ntyanli. Awulinliĕ inlĕngi yĕ inlĕ; Loanlizanli wao tugetu, agomi atanli go mbora.

15 Alendi wao yenlâ, aloanliza waodu tu.

16 Nl'awângiĕ amonga mi mpĕmba atanli nli vĕrĕ vanli, avonla g'orowa azavinla mo; nl'ayaruniĕ *mo* ava *mo* inlĕngi yĕ go doṽia gor' anlaga.

17 Nl'anyenli wao ayora waodu; nl'aguminlio igomi ny'itondo nl'itondo imbanli y'inkizi s'arigio wao.

18 Nl'aroenli gw'avegagiĕ ay' anka nkambinlaga inlĕngi yĕ w'avegagi nla yĕ, aṽambiĕ wao inlĕ; Anlaga wi bulia inlĕ, mĭĕ mande?

19 Ayiviri wao awulia inlĕ; Jŏn yi Baptist; nl'awĕwâ inlĕ, Ilaias; nl'añâri inlĕ, omâri w'agang' alonga atongwi.

20 Awulinliĕ wao inlĕ; Ndo anlue bulia inlĕ, mĭĕ mande? Ayiviri Pitĕr awulia inlĕ; *Awĕ nle* Krais y'Anyambiĕ.

21 Nl'azombiĕ wao alega wao bulinli' om' edu ndaga yinlâ;

22 Awulia inlĕ; Oŋwa w'oma e ga zindinl' isaon imienge, kĕ biko nl'anlĕrâ nl'iminisĕ impolo, nl'irĕndisi, kĕ jonlo, arongunlio go ntyugu yi ntyaro.

23 Nl'awulinliĕ waodu inlĕ; Jâg' om' abele songa mĭĕ e ga nliminl' oku' wĕ, arombinle krâsi yĕ ntyug' wedu aṽenga mĭĕ.

24 Kânde omedu o bele sunginl' eñĕnlâ zĕ e be jonla zo; ndo omedu o be jonl' eñĕnlâ zĕ g'oŋwanji wam, ayĕ be sunginla zo.

25 Kânde oma e dĕng' ande go nyenlĕ ntye yinlâ yodu ayiliz' oku' wĕ, ge periza wo?

26 Kândĕ omedu o be jenla mĭĕ nl'agambi mam ntyânli, ayĕ be jenlo ntyânli nl'Oŋwa w'oma go biĕ nl'ivendi nyĕmĕ, nla nyo nya Rere, nla nyo ny'ienjĕl s'orunda.

27 Ndo mi bulinlia nlue rĕti inlĕ; R'awĕwâ wi kumanla vĕnlâ, wi re w'ayenl' ijuwa, kao w'ajenl' inlângâ ny'Anyambiĕ.

28 Nl'aroenli agamba minlâ via ntyugu ĕnlanlai, *inlĕ Jisu* awângi Pitĕr nli Jŏn nli Jems avanda go nomba go kambinla.

29 Nl'aroenl' inlĕ, gw'agambinliĕ egâlanli z'ozyo wĕ z'agalui, nl'i-

ngâi sĕ s'avegagi pupu nl'onjĕlanjĕlĕ.

30 Nla vonla, anlag' avanli w'agambi nla yĕ, wao nle Mosĕs nl'Ilaias,

31 W'ayenlanli nl'onjĕlĕnjĕlĕ, agamba g'onwanja njuunli yi be juwo ndĕ go Jeruselĕm.

32 Ndo Pitĕr nla wao w'avegagi nla yĕ, w'agotio nl'antyâvinlâ ampolo; ndo gw'ayagimi wao w'ayenl' onjĕlĕnjĕlĕ wĕ, nl'anlomĕ mĕ avanli gore nla yĕ.

33 Nl'aroenli gw'agĕndagi wao, Pitĕr awulinli Jisu inlĕ; Rera, re mbia vâ zue doanla vĕnlâ; nla zue ga nloge sapala raro, emâri gore wĕ, emâri gore Mosĕs, ni'emâri kĕ gore Ilaias; e mia du nt'agambiĕ.

34 Gw'agambiĕ isaon yinlâ, avienl' evindi alivinla wao; nl'arienli wao gw'ayinginli wao gw'evindi.

35 Nl'avienl' inyoi avila gw'evindi inlĕ; Winlâ nl'Onwanli yam o tândo miĕ, yâginlonli yĕ.

36 Ndo gw'avânl' inyoi Jisu alĕngio ay' anka; nl'aloanli wao dâ, kâ w'awulinl' om' edu gw'intyugu mĕsâ isaon y'ayenlio wao.

37 Aroenli bu nya, gw'azuminli wao avila go nomba, inlĕ alatanlio nle nkândâ mpolo y'anlaga.

38 Ndo vonla, omâri go nkândâ arong' inlĕ; Onlĕnji, kâkâlâ vonl' onwanli yam, kânde are mi' omo;

39 Ndo vonla, e kotago nl'inlinla, kĕ tonga nĕganĕga, nyo kĕ nyi sambakaliĕ, agâgunliĕ ampunli, nyi tukarukiĕ, kâ nyo sile dubua avila gore yĕ.

40 Nl'agwenli miĕ inlĕngi yâ nkâlâ inlĕ, wi ga rombe miĕ nyo, ndo wi jalia.

41 Ayiviri Jisu inle; E anlaga wi r'ijivira fâ, feva pa kĕ polo! olingo nde wi be doanla miĕ nla nlue, azindinla nlue? Vag' onwanli yâ gunlu.

42 Ndo gw'aluo yĕ e bia, inlinl' ivĕ ny'awoliĕ ba go ntye, azambakaliĕ. Azĕmbi Jisu azĕmb inlinla nyi nanga, aying' onwanla; nl'anlâziĕ yĕ gore reri yĕ.

43 Nl'amami waodu amame ngulu mpolo y'Anyambiĕ. Ndo gw'amami waodu amam' isaon yodu y'alendio nle Jisu, awulinl' inlĕngi yĕ inlĕ;

44 Yinginlianl' agamba minlâ gw'aroi manli; kânde Onwa w'oma e be po gw'agâ m'anlaga.

45 Ndo wi kotiz' igamba nyinlâ, nyo kĕ ny'ayumbunlio gore wao, inle w'amie nyo; nl'arienli wao go bambiĕ onwanja w'igamba nyinlâ.

46 Nl'alowagi wao mpaga inlĕ, mande gore wao be doanl' ompolo.

47 Gw'amienli Jisu amienl' impaga s'irĕmi yao, awângi onwanla agumanliĕ piĕrĕ nla yĕ,

48 Awulinlia wao inlĕ; Om' edu o bâng' onwa winlâ gw'ini nyam, e bânga miĕ; nl'om' edu o bânga miĕ, e bângĕ o romi miĕ; kânde ayĕ o r'onwangomĕ gore nlu' edu ayĕ be doanl' ompolo.

49 Ayiviri Jŏn awulia inlĕ; Onlĕnji, azu' ajenl' oma tomb' anlinl' ambe nl'ini nyâ, adegi zue yĕ, kânde e songa zue.

50 Ndo Jisu awulinliĕ inlĕ; Aleganli, kânde ayĕ o re sira zue, e kanla zue.

51 Nl'aroenli gw'azyivĕ' egombe zi be bângo yĕ gw'igonlo, avonliĕ ozyo wĕ go kĕnda go Jeruselĕm.

52 Nl'aromiĕ ivâvi go bosyo yĕ; nl'agĕndi wao ayinginla go nkala y'anlaga wi Samaria, go kekiza gore yĕ.

53 Ndo wi bangĕ, kânde ozyo wĕ w'arev' inlĕ, e kĕnda go Jeruselĕm.

54 Ndo gw'ayenl' inlĕngi yĕ wa Jems nla wa Jŏn ayenle ndaga yi-

nlâ, w'awul' inlĕ; Rera, awĕ kâ jivira zue sombi' ogonli suminla avila g'orowa ayiliza wao, ga nt'alendi Ilaias?

55 Nl'agegwiĕ azĕmba wao, awulia inlĕ; Anlu ami' onlângâ w'irĕma wi re nla nlue.

56 Kânde Oŋwa w'oma e bia go jiliza ñĕnlâ y' anlaga' ndo go sunginla yo. Nl'agĕndi wao go nka' nyĕnle.

57 Nl'aroenli gw'avegagi wao go mpânlâ, oma awulinliĕ inlĕ, Rera, m'be songâ nkovi edu yi bĕ kĕndâ.

58 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ; Imbinji si re nl'impogonli, nl'inyânli s'igonlo so re ul' akundu; ndo Oŋwa w'oma azye nli mbora yi nanlizo ndĕ ewonjo *zĕ*.

59 Nl'awuliniiĕ oñâri inlĕ; Zonga miĕ: awuliĕ inlĕ; Rera, yivira miĕ donge kĕnda avĕnle reri yam.

60 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ; Bende yo ga vĕnle bende yao; ndo gĕnd' awĕ kâ kambinl' inlângâ ny'Anyambiĕ.

61 Nl'oŋwĕnle awulia inlĕ; Rera, m'be songâ; ndo yivira miĕ donge kĕnda tiginla mângi go nag' wam ojanli.

62 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ; Zye oma o re kota p'oŋwanga wi tumbe ntyaga, kĕ ponla go nyuma, o re kekanla pa gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

EWONJO X.

1 Isaon yinlâ via, avinji Jisu avinj' agomi m'anlag' awĕnle orâgĕnlo; nl'aroñiĕ wao avanli avanli go bosyo yĕ go nkali edu nli mbori edu yi be kĕndo ndĕ.

2 Nl'awulinliĕ wao inlĕ; Rĕti iny' ibândi s'abunli, ndo mângi tenla wi r'awĕwâ dadie; gambinlanli sambo omâ niv' inya go toñe mângi tenla go ntyagi yĕ.

3 Gĕndaganli; vonla, mi toña nlue g'aw' adâmbe go gare y'injĕgâ.

4 Aroanlanli puka y'anliva, ge y'inya, ge intyozyo s'atanga; awogizanli k'om' edu go mpânlâ.

5 Nli nag' wedu yi be jinginla nlue, longe bulienl' inlĕ; Añĕnje go nago yinlâ.

6 Jâgâ oŋwa w'añĕnje w'adoanla vâvâ, añĕnje manli mi ga loanle gore yĕ; jâ zyele, mi ga vinlie gore nlue.

7 Loanlanli go nago mĕ nyagaga nli jângaga ya yi po wao; kânde omâ janja are nli nyanga ny'ipi sĕ.

8 Ala*l*ialalianli gw'inag' inyĕnle. Nli nkali edu yi kĕndo nlue, kâ nlue bângo nle wao, nyanli ya yi dovio *wao* gore nlue.

9 Kâ jinganl' ibĕli yi re gogo, awulinlia wao inlĕ; Inlângâ ny'Anyambiĕ ny'atoenli nla nlue piĕrĕ.

10 Ndo nkali edu yi kĕndo nlue, kâ w'aw*a*nga nlue, gâgwanli gw'agala mĕ, kâ bulia inlĕ;

11 Vanganli ntyĕnge yi nkali yanli y'akota zue, azue palinla nlue yo; ndo miaganli inlĕ, Inlângâ ny'Anyambiĕ ny'atoenli nla nlue piĕrĕ.

12 Ndo mi bulinlia nlue inlĕ; Nka mĕ yi be jenl' azyingo go ntyugu mĕ viaganlo nli Sŏdom.

13 Azyili nla wĕ Korazin! azyili nla wĕ Bĕtsaida! kânde kânle ijanj' ipolo s'alendio gore nlue, s'aluo s'adendo go Tair nli Saidon gavânlâ s'alingi kalunl' irĕmi yao aloanla tu nli pinda nl'ombu.

14 Ndo anlue be jenl' azyingo g'oyĕkĕlio viaganlo nli Tair nli Saidon.

15 Nla wĕ Kepĕrnaum, yi re pandio pa koanga g'orowa, o be syonlio g'ogonli.

16 Ayĕ o jâginlo nlue, e jâginlo miĕ; nla yĕ o bika nlue, e bika

mie; nla yĕ o bika miĕ, e bika yĕ o roⁿ̃ii miĕ.

17 Nl'aṽinyi agomi m'anlaga orâgenlo mĕ nli mbia, awulia inlĕ; Rera, vanganl' anlinl' ambe mo jâginlo zue gw'ini nyâ.

18 Awulinliĕ wao inlĕ; Mi ayenli Setan g'inlânyingwembolo poswa avila g'orowa.

19 Vonla mi pa nlue ngulu go jar' iⁿ̃amba nli tebombe, nla go keve ngulu yodu y'oloṽaloṽa, nla nlu' ayᵭgizo nkazya nl'ezâm' edu.

20 Ndo ayenlanli mbia go ndaga yinlâ inlĕ; anlinla mo jâginlo nlue; ndo râ jenlenli mbia inlĕ, ani manli mi re tĕndo pa g'orowa.

21 Gw'igwĕra mĕ ayenli Jisu mbia g'orĕmi wĕ, awulia inlĕ; Akeṽa, Rera, Onliṽi w'orowa nli ntye, kânde o re jumbunla pi'saon yinlâ avila gor' anlaga w'imia, nla w'ikeli, aruminli yo awanla; iñ, Rera, kânde yenlâ re mbia gw'antyâ mâ.

22 Ya yodu yi re miĕ po pa nle Reri yam; nla zy' omâ mi' Oŋwanla kao Rerĕ, ge Rerĕ kao Oŋwanla, nla yĕ o jiviro nl'Oŋwanla ayivire tuminliĕ yĕ.

23 Nl'agegwiĕ gor' inlĕngi yĕ awulia ntyâria inlĕ; Ozavinlo nl'antyâ mi jenla ya yi jenlo nlue.

24 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ; agang' awenge nl' aga w'aṽelagi go jenle ya yi jenlo nlue, kâ w'ayenla yo; nla go jâg' isaon yi jâgo nlue, kâ w'ayᵭgâ yo.

25 Ndo vonla, agumanl' orĕndisi alembĕ, awulia inlĕ; Onlĕnji, mi ga lende sĕ go niv' eⁿ̃ĕnlâ z'egombe zodu?

26 Awulinliĕ yĕ inlĕ; Ande zi re tĕndo pa gw'ampanga? o tangunla sĕ?

27 Nl'ayivirič awulia inlĕ; Rânde Rerĕ, Anyambiĕ yâ nl'orĕmi wâ wodu, nl'inlinli nyâ nyodu, nli ngulu yâ yodu, nli mpivinli yâ yodu; kâ tând' oganganlo wâ g'oku' wâmĕ.

28 Nl'awulinliĕ yĕ inlĕ; Oⁿ̃' ajivira mbiambiĭ; lenda yenlâ kâ doanla.

29 Ndo aṽeli go kanl' oku' wĕmĕ; nl'awulinliĕ Jisu inlĕ; Oganganlo wam mande?

30 Nl'ayivri Jisu awulia inlĕ; Oma azuminli avila go Jeruselĕm agĕnda go Jĕriko, nl'avoswĕ gw'agâ m'ife; nl'agwĕri wao yĕ awânjĕ vora, kâ wao dubua arigĕ egâlanli z'ijuwa.

31 Nl'aroenl' inlĕ, minisĕ azuminli go mpânlâ mĕ, ndo gw'ayenliĕ yĕ aviaganli mpiaganlaga.

32 Nla yenlâ kĕ Livait, gw'avegagiĕ go mbora mĕ, aṽienli avonla kĕ piaganlaga kĕ.

33 Ndo oŋwa-Samaria g'ogĕndâ wĕ aṽienli gore yĕ, ndo gw'avonliĕ yĕ ayenliĕ ekĕṽa.

34 Agĕndiĕ gorĕ yĕ agorinlĕ ṽori yĕ, ayir' agali nl'ivĕ go *yo*, nl'avandiĕ yĕ go nyami yĕmĕ aṽagĕ go nago y'izimbinlo avenjavenjĕ.

35 Ndo bu nya gw'alubuĕ agâgunl' ifur' imbanli, ava so ovenjavenji wi nago, awulinliĕ inlĕ; Venjavenjĕ, nl'ezâm' edu zi be perizo ndâ viaganlo, m'be pâ go be finya miĕ.

36 Mângi mĕsâ araro, wenli wi tango ndâ inlĕ, aloanl' oganganlo w'omâ voswi gw'agâ m'ifĕ?

37 Nl'awuliĕ inlĕ; Ayĕ o yenliĕ ekĕṽa. Nl' awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ; Gĕnd' awĕ kâ dĕnd' egâlanli mĕmo.

38 Nl'aroenli, gw'aluo wao w'akĕndagi, agĕndiĕ go nkala, nl' oⁿ̃anto, ini nyĕ nle Martha, ayinginliĕ go nag' wĕ.

39 Avegagiĕ nl'oŋwâ ngi yĕ o ṽĕtio inlĕ, Meri, o loanlagi kĕ tu gw'agolo mi Jisu, ayâgâ inĕnji sĕ.

40 Ndo Martha ayĕ yenli njukĕ

nyenge nl'ijanja sipolo; aṽienlič awulia inlě; Rera, o zy'isyâlâ inlě, oŋwâ ngi yam atigi mič go janja mič dadie? wulinlič inlě, e ga nlungunle mič.

41 Ayiviri Jisu awulinlič inlě; Martha, Martha, o yenlizago njuke azyâkâliago nl'isaon imienge;

42 Ndo omâri dadie wi re nl'isyâlâ. Meri kě avinji mběi měyâ mbia y'awɗnginlo yě.

EWONJO XI.

1 Nl'aroenl' inlě, agambinlič go mbora, ndo gw'aměnlizič, omâri w'inlěngi yě awulinlič inlě; Rera, nlěnja zue go kambinla ga nt'anlěnji Jŏn anlěnj' inlengi yě.

2 Awulinlič wao inlě; Go kambinla nlue *Anyambič*, wulianl' inlě, Reri yazyo yi re g'orowa, ini nyâ nyi ga loanl' orunda; inlângâ nyâ nyo ga ṽie; ntândinli yâ yo ga yanjo go ntye yinlâ ga nt'are g'orowa.

3 Va zue inya si keka zue ntyug' wedu.

4 Kâ nyeza zue ibe sazyo, kânde azue kě azue nyez' om' edu o noana zue; agěndia zue gw'isyâria, ndo romba zue avila gw'ibe.

5 Nl'awulinlič wao inlě; Mande gore nlue be doanla nli ndego, kě kěnda gore yě ogwěra nlengenlenge, awulinlič inlě; Ndego, va mič amonga m'impěmba araro ntyâmbâ;

6 Kânde ndeg wam g'ogěndâ *wě* abienli gore mič, ndo mi azye nl'ezâma zi doṽinla mič yě.

7 Nl'ayě go nago be jivira awulia inlě; Azyɗkâlia mič; igugi nyi re ngwa, nl'awanli wam wi re nla mič g'odo; mi azye ngulu yi nângwa avâ.

8 Mi bulinlia nlue inlě; Vanganle anlɗngwa avě kânde ayě ndeg' wě; ndo gw'isyâlinli sě e be nângwa avě ntě belě.

9 Mi bulinlia nlue kě inlě; Ṽambianli, gamběnlě anlu' apo; wutanli, gamběnlě anlu' aděnga; lokanli, gamběnlě ny'anlungunlo nlue.

10 Kânde om' edu o bambia, e bânga; ayě kě o buta, e děnga; ayě kě o doka, nyi be nungunlo yě.

11 Rerě mande gore nlue, o re kâ bambio mpěmba nl'oŋwanli yě, kě p'ido? g'eṽěrě, kě pě oñamba gw'aṽendě m'eṽěrě?

12 Ge abambič iki, kě pě etebombe?

13 Vond' anlu' aṽe avoro p'awanli yanli ya ṽia, kâ poro Rerě y'orowa e pa wao wi bambič, Inlinl' iṽia.

14 Nl'aluo yě e tomb' inlinl' iṽe, nl'aloanli nyo imañu; nl'aroenli gw'alubu' inlinl' iṽe, iñamu ny'agambi nl'amami anlaga.

15 Ndo awěwâ gore wao w'awul' inlě; E tomb' anlinl' ambe, nli ngulu yi Bilzebul, oga w'anlinl' ambe.

16 Nl'añâri w'alembič aṽambia elemba avila g'orowa.

17 Ndo amienl' ipikili sao, nl'awulinlič wao inlě; Inlâng' wedu nyi keranla nyomě, nyo nyi jila, nli nago noaga nli nago, yo yi poswa.

18 Ndo ja Setan kě aker' oku wěmě, inlângâ nyě nyo kâ doanla sě? kânde anlu' abulia inlě; Mi tombag' anlinl' ambe nli Bilzebul.

19 Ndo ja mi atomb' anlinl' ambe nli Bilzebul, nla mande tomb' inlěngi yanli aroma wao mo? wao sambo be doanl' iyěkěli yanli.

20 Ndo ja mi atomb' anlinl' ambe nl'omenlo w'Anyambič, gamběnlě inlângâ ny'Anyambič nyi re bia pa gore nlue.

21 J'evĕmba, kota p'imiangi yĕ, abĕmbe nag' wĕ, gamběnlĕ igumbi nyĕ ny'adoanla mbiambiĭ;

22 Ndo go be bi' omâ r'evĕmba viaganlo nla yĕ agevĕ, e bânginlĕ imiangi yĕ yodu y'abekeliago ndĕ, ager' iñanlo nyĕ.

23 O re e kanla mĭĕ, e sira mĭĕ; nla yĕ o re e kĕnja nle mĭĕ, e bundakanlia.

24 Go dubu' inlinla nyi nanga avila gor' oma nlâ, nyi kĕndagĕnda go wogo yakaka mbutag' ijâwa; ndo go dĕnga nyo, nyi bulia inlĕ, M'be finya go nag' wam y'apilo mĭĕ;

25 Go bia nyo nyi duunlo yo jâmbunlo pa nli kekizo pa;

26 Kâ nyo kĕndaga, awâng' anlinl' aññĕnle orâgĕnlo ambe viaganlo nla nyomĕ; ayinginla mo aloanla vâvâ; nli ndoanlinli nuunla y'oma mĕ yi re mbe viaganlo nla yi nonga.

27 Nl'aroenli gw'agambiĕ agamba minlâ oñanto arongi awulia inlĕ; Ozavinlo gw'iwuñu ny'aroanliâ, nla gw'amběnlĕ m'ayângio ndâ.

28 Ndo ayĕ wul' inlĕ, Râ savinlonli wao wi jâg' agamba m'Anyambiĕ avenjavenja mo.

29 Gw'alatanl' anlaga tata, avakiliĕ go bulia inlĕ, Mângi w'egombe zinlâ wi r'avĕ; wi but' elemba, ndo elemba zi be po wao, kao zi Jona y'oganga.

30 Kânde ga nt'avegagi Jona elemba gore mângi wi Niniva, yenlâ kĕ be doanl' Onwa w'oma aloanla gore mângi w'egombe zinlâ.

31 Og' oñanto wi Syiba e be nângwa gw'ijĕkĕlia nla mângi w'egombe zinlâ, ageva wao; kânde ayĕ vienli avila g'owondo wi ntye go jâgâ imia si Sŏlomŏn; ndo vonla, vĕnlâ re o re viaganlo nli Sŏlomŏn.

32 Mângi wi Niniva wi be nângwa gw'ijĕkĕlia nla mângi w'egombe zinlâ, ageva wao; kânde wao w'agalunli irĕmi yao nl'ikambinla si Jona; ndo vonla, vĕnlâ re o re viaganlo nli Jona.

33 Zy'omâ nung' ojo awela wo gw'iyumbunlo, ge odolongo w'otondo, ndo g'onwanga w'ojo, inlĕ wao wi jinginla kâ jenl' ozange.

34 Ojo w'okuwa nl'intyâ; go doanl' intyâ nyâ sambo mbiambiĭ, oku' wâ kĕ wi re kĕ wodu ralie nl'ozange; ndo go doanla nyo ivĕ, oku' wâ kĕ wi *re* ralie nli mpiri.

35 Vandaminlanli sambo, inlĕ ozange wi re nla wĕ w'aloanle mpiri.

36 Jâgâ oku' wâ wodu sambo w'adoanla ralie nl'ozange, nlâ mbora yi mpiri, gamběnlĕ wodu w'adoanla ralie nl'ozange, ga nt'ar'ojo, nl'ovambi wĕ, wi pâ ozange.

37 Gw'agambiagĕ Farisi mâri avambiĕ go nya nla yĕ; nl'ayinginliĕ aloanla tu go tavoro.

38 Ndo gw'ayenli Farisi ayenla nlânlâ, amami, inlĕ e donge jovunl' agâ, ayĕ nyagaga râ.

39 Nl'awulinlio yĕ nle Rerĕ inlĕ, Anlu' Ifarisi, anlue jâmbunli' ozamba w'imŭgi nl'epĕlĕ, ndo garegare yanli yi re ralie nl'ikwĕra nl'ibe.

40 Igĕgendi! ayĕ o vangi ya y'igala, *ga* yĕ o vangi ya yagare kĕ?

41 Ndo râ penli ya yi re go yo impaga s'ekĕva, ndo vonla yodu yi re pupu gore nlue.

42 Ndo azyili gore nlue Ifarisi! kânde anlue p'eyare z'igomi zi nunduvĕlĕ, nl'okolu, nl'onlâng' wedu w'owângâ, avav' ijĕkĕlia nl'itânda s'Anyambiĕ; yânlâ ya râ dendo nlue, kâ av*a*vanli yinlâ.

43 Azyili gore nlue Ifarisi! kânde anlue tând' aloanlo mi nlami gw'inago si syânâ, nl'imbogizyi gw'agolinlo.

44 Azyili gore nlue irĕndisi, nl'Ifarisi, imbia-gwanla! kânde anlu' are g'ironginlo yi re y'ayenlo; nl'anlaga wi jara yo wi mia du.

45 Nl'omâri w'inlĕnji y'ampanga ayiviri awulinliĕ inlĕ, Onlĕnji, go buliâ yenlâ o tâwa zue kĕ.

46 Nl'awuliĕ inlĕ, Azyili gore nlue kĕ, inlĕnji y'ampanga! kânde anlue toanlizag' anlaga aroanlo alire, ndo anluemĕ anlu' a$\tilde{v}$at' aroanlo mĕ nl'omâri w'iñenlo yanli.

47 Azyili gore nlue! kânde anlue nog' inago-si-bende s'aganga; ndo ireri sanli s'ayonli wao.

48 Anlue mĕma sambo ijanja s'ireri sanli, ayenla so mbia kĕ; kânde wao rĕti w'ayonli wao, kâ nlue nog' inago-si-bende sao.

49 Yenlâ wuli k'imia s'Anyambiĕ inlĕ, Mi be toñia gore wao aganga nli roñi, nl'awĕwâ wi be jonlo wao, agâmbizo wao;

50 Inlĕ ntyinla y'aganga waodu, y'avovizio avila gw'ipakilia si ntye, yo ga $\tilde{v}$ambio mângi w'egombe zinlâ;

51 Avila go ntyinla yi Eběl agĕnda go ntyinla yi Zakeria, o yonlio ntyâ âltĕr ntyâ nago y'Anyambiĕ; iñ, mi bulinlia nlue inlĕ, yo be bambio mângi w'egombe zinlâ.

52 Azyili gore nlue inlĕnji y'ampanga! kânde anlu' arombi syapi y'imia; anlue jinginla anluemĕ, wao kĕ w'aluo wi jinginla anlu' alegi wao.

53 Gw'agambinliĕ wao agamba minlâ irĕndisi nl'Ifarisi w'avakili go' bendinlĕ polo agâtagĕ g'oŋwanja w'isaon imienge;

54 A$\tilde{v}$ĕmbagi wao yĕ, awuta go dĕng' igamba avila g'ogwanli wĕ, nyi re wao kâ sâzizĕ.

EWONJO XII.

1 Egombe mĕ gw'alatanl' anlag' awenge polo, kâ wao jaranla, *Jisu* avakili go bulinli' inlĕngi yĕ inlĕ, Longe kelimenli go lĕvĕn y'Ifarisi yi r'ombia-gwanla.

2 Kânde zy'ezâma pugo pa zi re z'awoŋwe; ge jumbunlo pa zi re z'amio.

3 Yenlâre osao' edu w'agambio nlue go mpiri wi be jâganlo go buĭ; nl'osao' edu w'agambio nlue g'oroi gw'inântye wi be kambo gw'imianjimianja y'inago.

4 Ndo mi bulinlia nlue indego sam, inlĕ, Arianli wao wi jonl' okuwa; ndo viaganlo mĕvâ wi zye nl'ezâm' ezĕnle zi re wao kâ denda.

5 Ndo m'be mieza nlue o be tio nlue; rianli yĕ o re, ayĕ jonla pa, are nli ngulu yi punga g'ogonli; iñ, mi bulinlia nlue inlĕ, rianliĕ.

6 Intyâli ntyanli si kolo nli vinte mbanli, nlâ mâri go so y'ale$\tilde{v}$anlo g'ozyo w'Anyambiĕ?

7 Ndo vanganli itui si wonjo yanli sodu si re tango pa, Arianli sambo, anlue piaganla intyâli sinyenge.

8 Mi bulinlia nlue kĕ inlĕ, Om' edu o be mĕma miĕ gw'azyo m'anlaga, ayĕ be mĕmo nl'Oŋwa w'oma gw'azyo mi ienjĕl s'Anyambiĕ.

9 Ndo ayĕ o be danda miĕ gw'azyo m'anlaga, e be dando gw'azyo mi ienjĕl s'Anyambiĕ,

10 Nl'om' edu o be kamb' igamb' i$\tilde{v}$e oŋwanja w'Oŋwa w'oma, nyo be nyezo yĕ; ndo ayĕ o be tâw' Inlinl' i$\tilde{v}$ia e be nyezo.

11 Go be baga wao a$\tilde{v}$aga nlue gw'inago si syânâ, nla gor' igâvĕn nl'iyĕkĕli, avikiliânli nt'are, ge ande zi be fwinlizo nlue, ge ande zi be bulio nlue;

12 Kânde Inlinl' i$\tilde{v}$ia nyo be nĕnja nlue gw'igwĕra mĕ ntĕ be kambo nlue.

13 Nl'omâri gor' anlaga awulinliĕ inlĕ, Onlĕnji, wulinli' oŋwâ ngi yam inlĕ, e ga gerinla miĕ ijiga.

14 Nl'awulinlič yĕ inlĕ, Onlom̃e, mi avangio oyĕkĕli ge omâ kera gore nlue nle mande?

15 Nl'awulinlič wao inlĕ, V̄andaminlanli kâ kelimanli g'ogasyo w'anliva; kânde aranga gw'igumba nyi re nl'oma em̃ĕnlâ zĕ zi doanla nli ya yi re nla yĕ.

16 Nl'agovinlič wao nkogo inlĕ, Ompindi w'enlami w'ayanlagi mbiambiĭ;

17 Nl'avikilič nl'orĕm' wĕ inlĕ, M'be denda sĕ, kânde mi azye nli mbora yi kenja mič inyi sam?

18 Nl'awulič inlĕ, zinlâ zo be dendo mič, m'be sazy' inago sam avâ noga simpolo, v̄âv̄â be kenja mič inyi sam sodu nl'anlivi mam modu;

19 Ndo m'be bulinli' inlinli nyam inlĕ, Inlinla, o re nl'igumb' ivolo kenjo pa gw'impum̃' imienge; yâware, nyagaga, yângaga, kâ jenle mbia.

20 Ndo Anyambič awulinlič inlĕ, Ogĕgendi! ogwĕra wa nlĕnlâ inlinli nyâ nyo be bambio wĕ; ya yinlâ sambo yi re wĕ kenja pa be doanla ya mande?

21 Yenlâre be doanl' om' edu o syavagiza, ndo azye nl'igumba gor'Anyambič.

22 Nl'awulinlič inlĕngi yĕ inlĕ, Yenlâ bulinlia mič nlue inlĕ, azyâkâlianl' ikuwi yanli g'oŋwanja w'em̃ĕnlâ zanli, ya yi be nyo nlue, ge g'okuwa, ya yi be noanlo nlue.

23 Em̃ĕnlâ zo re viaganlo nl'inya; nl'okuwa viaganlo nl'ingâi.

24 Vikilianl' inyânli, kânde si bĕnla ge tenla; si re si zye nli nago y'anliva ge y'inya; ndo Anyambič e nyeza so; anlu' azye viaganlo nl'inyânli?

25 Mande o re gore nlue o re kâ kunda pĕni mâri gw'elavinli zĕ nl'ipikilia?

26 Jâgâ anlu' ayâlie sambo ez' ezangomĕ, ande zi syâkâlia nlue ikuwi yanli oŋwanja wi ya yĕnle?

27 Vikilianl' alanga, ntĕ poma mo; mi janja, ge pĕnl' igâli; ndo mi bulinlia nlue inlĕ vanganle Sŏlomŏn gw'ivendi nyĕ nyodu e bâraga g'imâri go minlâ.

28 Jâgâ Anyambič sambo abârie amanli nl'egâlanli zinlâ, mi re nlĕnlâ g'orove, mĕnlĕ mi falo gw'inlu, awârie nlue viaganlo, anlue y'ijivira sijango?

29 Ndo awutanl' eza zi be nyo nlue, g'eza zi be jângo nlue; kâ ayenlanl' aŋandi.

30 Kânde ya yinlâ yi butago nl'anlângâ mi ntye yinlâ; ndo Reri yanli avoro inlĕ, anlu' are nl'isyâlâ nyi ya yinlâ.

31 Ndo râ butenl' inlângâ ny'Anyambič, gambĕnlĕ ya yinlâ yodu y'akundo nlue.

32 Aria oŋwâ lemba, kânde Reri yanli ajenle mbia go pa nlue inlângâ.

33 Golanli yâmi yanli kâ panl' idavia; zyavanganl' ipuka si re s'aroe sinungu, igumba nyi re ny'amanle du g'orowa, go bi' ofe, g'esyĕnginlabama zi bundakanlia.

34 Kânde go doanl' igumbi nyanli, gogo be doanl' irĕmi yanli kĕ.

35 Inlambi yanli yi ga loanle kombo pa gw'ina, nl'ijo yanli mbaminlaga;

36 Kâ nluemĕ doanla g'anlaga wi penginla reri yao, go finyĕ avila gw'ijombanla; inlĕ ja abia aloka, gambĕnlĕ w'anlungunla gore yĕ nĕganĕga.

37 Ozavinlo gor' anlaga mĕ wi be duunlo nle rerĕ wi penginla go bič; giligili mi bulinlia nlue inlĕ, e be komb' onlambi wĕ aloanliza wao tugetu go tavoro, avia avenginla wao.

38 Ja abia ogwĕra nlengenlenge ge ayenjinla aluunlo wao wi pe-

nginla, gambĕnlĕ ozavinlo gor' anlaga mĕwânlâ.

39 Miaganli k'igamba nyinlâ inlĕ, kânle onlivi wi nago amienl' igwĕra mĕ nyi be bi' ofe, gavânlâ avĕmbagi kâ ayivire nag' wĕ podunlo.

40 Loanlanli nlue kĕ kekizo pa sambo; kânde Onwa w'oma e bia igwĕra nyi pikilio nlue.

41 Nl'awulinlio yĕ nle Pitĕr inlĕ, Rera, o kovinla zue nkogo yinlâ, mbĕ anlaga waodu?

42 Nl'awuli Rere inlĕ, Nyongo mĕ mbia nla y'imia nle mande, o be dovio nle reri yĕ ewonjo z'egândâ zĕ, go pa wao inyi sao gw'egombe?

43 Ozavinlo gore nyongo mĕ, o be duunlo nle reri yĕ inlĕ e denda nlânlâ go be bič.

44 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, e be dovič ewonjo zi yâmi yĕ yodu.

45 Ndo jâgâ nyongo mĕ abulia g'orĕmi wĕ inlĕ, Reri yam e pa toa go bia; kĕ pakilia go bol' inyongo inlomĕ nl'inyanto, go nyaga ayângaga, kĕ bângago;

46 Rere yi nyongo mĕ e be bia go ntyugu yi pikilio ndĕ, nla gw'igwĕra ny'amio yĕ, ayilizĕ awelĕ go mbora yi mângi w'ayivira.

47 Nli nyongo mĕ o mienli ntândinli yâ reri yĕ, ndo e kekiza, nlâ dend' egâlanli zi ntândinli yĕ, e be syiwo nl'imbipa sinyenge.

48 Ndo ayĕ o' r'amie, kĕ dend' indaga si re nl'inyanga ny'imbipa, e be syiwo nla sinyĕwâ. Nl'om' edu o re po pa polo, e be bambio kĕ polo; nla yĕ o re jeginlo pa polo, be bambio kĕ viaganlo.

49 Mi abienli go pung' ogonli go ntye yinlâ; nl'eza nde zi belo mič, ja w'aduo w'abaminli?

50 Mi are nl'ibaptaiza si be baptaizo mič, nl'anandi nde mi jenlo mič kao s'amanla!

51 Anlue bĕt' inlĕ, mi abienli go pinl' amĕnje go ntye? Mi bulinlia nlue inlĕ, Nyawĕ; ndo amomanlo.

52 Kânde avila vĕnlâ be doanl' anlag' atanli go nago mo njomanlaga, araro g'ozamba nl'avanli g'ozamba.

53 Rerĕ e be jomanla nl'onwanli yĕ, nl'onwanla nla reri yĕ; nli ngwe nl'onwanli yĕ onwanto, nlonwanto nla ngi yĕ; nli ngwe nl'omanto w'onwanli yĕ, nl'omanto nla ngwe y'onlom' wĕ.

54 Nl'awulinlič anlaga inlĕ, Go jenla nlue evindi zi nângwa avila go poswa nli nkombe, nĕganĕga nlue bulia inlĕ, Ningo yi bia; nla yenlâ toa.

55 Nla go *jenla nlue* ompunga w'olomba pĕvinla, anlue bulia inlĕ, Be doanla mpiu; nla toa yo.

56 Imbia-gwanla! anlu' avoro go kĕlagĕle ntye nl'orowa, ndo ande zi re anlu' agĕlagĕl' egombe zinlâ?

57 Ndo ezande zi re nlue kĕ, anlu' ayĕkĕli' isaon yarĕti?

58 Kânde go kĕndâ nl'olovalovi wâ gore gâvĕn, gĕnlizare go tomb' oku' wâ avila gore yĕ go mpânlâ; e vende durâ gor' oyĕkĕli, nl'oyĕkĕli pâ gor' eromi, nl'eromi felâ go nago yi ntyogo.

59 Mi bulinliâ inlĕ, O *gágwe* vâvâ kao o apa vintĕ nuunlamĕ.

EWONJO XIII.

1 Nl'aluo vâvâ egombe mĕ awĕwâ w'awulinlič onwanja wi mângi-Galili, nli ntyinli yao y'azogio nle Pailet gw'ijir'-inyi sao.

2 Nl'ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Anlue bĕt' inlĕ, mângi mĕ w'avegag' ave viaganlo nli mângi-Galili waodu, kânde w'azindinli isaon mĕyâ?

3 Mi bulinlia nlue inlĕ, Nyawĕ, ndo kao anlu' akalua anlu' edu anlue be jilizo egâlanli mĕmo.

4 Ge igomi ny'anlaga nl'anlaga ĕnlanlai mĕ w'avosyunlio nle nago y'ado go Siloam ayonla wao, anlue bĕt' inlĕ, wao anlag' aṽe viaganlo nli waodu w'aloanli go Jeruselĕm?

5 Mi bulinlia nlue inlĕ, Nyawĕ, ndo kao anlu' akalua anlu' edu anlue be jilizo egâlanli mĕmo.

6 Nl'agoviĕ kĕ nkogo yinlâ inlĕ, Omâ vegagi nli mponde bĕnlo pa go ntyagi yĕ; nl'aṽienlĕ mbutag' ilonda go yo, ndo e dĕnga.

7 Nl'awulinliĕ ombilo wi ntyaga inlĕ, Vonla, impuñia yinlâ iraro mi biagaga go mponde yinlâ mbutag' ilonda, kâ mi alĕnga kĕ; ṽega yo, ande zi diṽinla yo ntye?

8 Nl'ayiviriĕ awulinliĕ inlĕ, Rera, riga yo ompuñia winlâ kĕ, kao mi atumba yo vingo, awel' ati *go yo;*

9 Ndo jâgâ y'ajanla, *gambĕnlĕ kwĕkwĕ*; ndo ja y'ay*a*nla, ṽâṽâ kâ yangâ bega yo.

10 Nl'anlĕnjagiĕ go nago yi syânâ owenja wi syânâ.

11 Ndo vonla, avegagi ṽâṽâ oñanto o luo nl'inlinla nyi ndĕlinli igomi ny'impuñia nl'impuñia ĕnlanlai; avegagiĕ puranla pe mbĕ, e j*a*lia nyânyua gore.

12 Gw'ayenli Jisu ayenlĕ yĕ, aṽeliĕ awulinliĕ inlĕ, Oñanto, o re purunlo pa avila go ndĕlinli yâ.

13 Nl'araliĕ agâ *me* gore yĕ; nla ṽ'igamba ny'agwanla anyânyui gore, azuminli' Anyambiĕ.

14 Ndo ewonjo zi nago yi syânâ aṽendi, kânde Jisu ayingi owenja wi syânâ, nl'ayiviriĕ awulinli' anlaga inlĕ, R'intyugu oroṽa si re kâ janjo evilo; kâ bianli sambo gw'intyugu mĕ ayingo, ndo aranga g'owenja wi syânâ.

15 Nl'ayiviri Rere awulia inlĕ, Aw' ombia-gwanla! om' edu gore nlue g'owenja wi syânlâ e p*u*runle nyari yĕ ge buru go nag' wĕ agĕnda nla yo go jânja *yo*?

16 Ndo oñanto winlâ, onwa wi Ebream, o luo dirio pa nla Setan igomi ny'impuma nl'impuñia ĕnlanlai yinlâ, av*e*le purunlo avilâ g'olirio winlâ owenja wi syânâ?

17 Gw'awuliĕ agamba minlâ iloṽaloṽi yĕ yodu y'ayenli ntyânli; ndo anlaga w'ayenli mbia gw'isaon yimañio yodu y'alendio ndĕ.

18 Nl'awuliĕ inlĕ, Inlângâ ny'Anyambiĕ nyi r'egâlanli g'ande? Nl'eza nde zi re miĕ kâ kĕnliza nla nyo?

19 Nyi r'egâlanli g'intyâ nyi mutard, ny'awângio nl'oma avĕnla go ntyagi yĕ; nl'avoñi nyo, agalu' erer' evolo; nl'aṽienl' inyânli s'igonlo anlanla gw'ampare ma zo.

20 Nl'avâ buliĕ inlĕ, Nl'eza nde zi re miĕ kâ kĕnliza nl'inlângâ ny'Anyambiĕ?

21 Nyi r'egâlanli ga lĕvĕn y'awângio nl'oñanto ayumbunla gw'itondo iraro yi mpĕmba, kao yodu y'ativa nli lĕvĕn.

22 Nl'azimbazimbagiĕ gw'ink' impolo nl'inyango, nlĕnjaga, agĕnd' ogĕndâ go Jeruselĕm.

23 Nl'awulinlio yĕ nl'oma inlĕ, Rera, r'awĕwâ wi sunginlo? Nl'awulinliĕ wao inlĕ,

24 Nloarenli go jinginla g'ompombanla wazwâ; kânde mi bulinlia nlue inlĕ, awenge wi be buta go jinginla kâ w'ay*a*lie.

25 Go be du' onlivi wi nago anlângwi anlunj' igugi, kâ nlue pakilia go kumanla gw'igala alok' igugi, awulia inlĕ, Rera, Rera, nlungunla gore zue; kâ yĕ jivira awulinlia nlue inlĕ, Mi am*i*e nlue gw'apilo nlue;

26 Ṽâṽâ be pakilia nlue go bulia inlĕ, Azu' anyagagi ayângaga nla wĕ, o anlĕnjagi kĕ gw'agali mazyo.

27 Ndo e be bulia inlĕ, Mi buli-

nlia nlue inlĕ, mi am*ie* nlue gw'apilo nlue; lubuanli avila gore mĭĕ anlu' edu yi janjag' ibe.

28 V̈âv̈â be doanl' edingo nli nkĕgĕre y'anlâ go be jenla nlue Ebream nli Aisak nli Jekob nl'aganga modu gw'inlângâ ny'Anyambĭĕ, nl'anluemĕ tombo pa avila v̈âv̈â.

29 Ndo wi be bia avila go tângwa nli nkombe nla go poswa nli yo, avila g'olomba nl'avila go nkâmi; kâ wao doanla tugetu gw'inlângâ ny'Anyambĭĕ.

30 Ndo vonla, wao wi nuunla wi be doanl'alonga, nla wao wi donga wi be doanl' anunnla.

31 Owenja mĕ a*v̈*ienl' Ifarisi awulinlĭĕ inlĕ, Lubua vĕnlâ kâ kĕndaga, kânde Hĕrod e bele jonlâ.

32 Nl'awulinlĭĕ wao inlĕ, Gĕndaganli kâ bulinlianli nyama mĕyâ inlĕ, Vonla, mi kâgunli' anlinl' ambe, aying' inkanli nlĕnlâ nli mĕnlĕ, ndo ntyugu yintyaro gamb*ĕ*nlĕ mi am*ĕ*nlizo.

33 Ndo mi ga ganganle nlĕnlâ nli mĕnlĕ nli mbanli; kânde oloanlizi inlĕ, oganga ajonlo, kao go Jerusel*ĕ*m.

34 E Jerusel*ĕ*m! Jerusel*ĕ*m! awĕ o jonl' aganga avunga wao ado w'arom̃io gore wĕ, nyângâ sinyenge s'aveli mĭĕ datiz' awanli wâ, ga ntĕ datiz' obota-njâgânli alatiz' awanli wĕ gw'ampavi *mĕ*, kâ nlu' a*y*ivira!

35 Vonla, nag' wanli y'atiganli gore nlue ntevo; rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, anlue be jenla mĭĕ, kao egombe z'abia zi be bulio nlue inlĕ, Ozavinlo gore yĕ o bia gw'ina ny'Anyambĭĕ.

EWONJO XIV.

1 Nl'aroenli, gw'ayinginlĭĕ go nago y'enlami z'Ifaisi g'owenja wi syânâ go ny'inya, inle' avĕmbagi wao yĕ.

2 Vonla, avegagi gogo omâ yâgio enlingo.

3 Ayiviri Jisu awulinli' inlĕnji y'ampanga nl'Ifarisi inlĕ, Re mbia go jinga g'owenja wi syânâ?

4 Nl'aloanli woa dâ. Nl'agotĭĕ yĕ ayingĕ arigĕ kĕndaga.

5 Ayivirĭĕ wao awulia inlĕ, Mande gore nlue o be doanla nli buru ge nyare poswa pa gw'ivemba, o re arombe yo nĕganĕga g'owenja wi syânâ?

6 Ndo wi j*ă*lia fwinlizĕ du gw'isaon yinlâ.

7 Nl'agovinlĭĕ wao w'awelio nkogo, gw'ayenlĭĕ nt'avinji wao aloanlo mi nlami; awulinlia wao inlĕ,

8 Jâ m̃'afwelio nl'oma gw'ijombanla, aloanla tu gw'ĕpwi z'enlami, vende doanl'oma w'inyanga viaganlo nla wĕ fwelio pa nla yĕ,

9 Kâ yĕ, o weliâ nla yĕ bia awulinliâ inlĕ, Va winlâ iloanlo; kâ wĕ pakilia nli ntyânli go bâng' iloanlo iv̈emĕ.

10 Ndo jâ m̃'afwelio, gĕ doanla tu gw'iloanlo iv̈e; inlĕ ja abia o weliâ aye kâ bulinliâ inlĕ, Ndeg' wam, vandare gw'iloanlo iv̈ia; gamb*ĕ*nlĕ o adoanla nl'olubo gw'azyo mao wi re nla wĕ tugetu go tavoro.

11 Kânde om' edu o syaliria e be javurio, nl'om' edu o javuri' oku' wĕ e be dirio.

12 Nl'awulinlĭĕ omâ welĭĕ inlĕ, Go be pangâ inya si nkombenyondo ge si nkolo, awelia indego sâ, ge awâ ngi yâ, ge mângi wi re wĕ ijanlo, ge iganganlo yâ yi nlami; wi vende fâ fweliâ gw'inya kĕ, a*v̈*inlizâ.

13 Ndo go be pangâ ntyago welĭa iyunge, nli nlĕma, nli bokĕ, nl'apâku;

14 Gamb*ĕ*nlĕ o asavinlo; kânde wao wi j*ă*lia fwinlizâ; ndo o be fwinlizo gw'itongwa s'anlag a*v̈*ia.

15 Gw'ayâgi' omâri gore wao w'avegagi tu nla yĕ ayâgâ agamba mi-

nlâ, awulinliĕ yĕ inlĕ, Ozavinlo gore yĕ o be nye mpĕmba gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

16 Awulinliĕ yĕ inlĕ, Oma avangi ntyago mpolo aweli' awenge;

17 Nl'aroñiĕ nyongo yĕ gw'igwĕra ny'inya go bulinlia wao w'awelio inlĕ, Yogonli, kânde yâma yodu y'akeki.

18 Ndo waodu w'avakili nl'orĕm' omo go fwinliza sintyângwĕ. Olonga awulinliĕ inlĕ, Mi are kola pe ntyaga, mi ga gĕ jenla yo; kâkâlâ, e ga wânge ntyângwĕ yam.

19 Oñâri awuli inlĕ, Mi are kola p'igomi ny'inyare; agĕnda miĕ go kĕnliza so; kâkâlâ, e ga wânge ntyângwĕ yam.

20 Ndo oñâri awuli inlĕ, Mi are jomba p'oñanto, yenlâ mi azye nli ngulu yi bieza.

21 Nl'aṽinyi nyongo mĕ awulinlie reri yĕ agamba minlâ. Ṽâṽâ aṽendi onlivi wi nago awulinli nyongo yĕ inlĕ, Zunge kĕnda gw'agala nl'inkombâ si nkala nĕganĕga, kâ biare gunlu nl'iyunge, nli nlĕma, nli bokĕ, nl'apâku.

22 Nl'awulia nyongo inlĕ, Rera, re dendo pa nt'asombiâ, ndo mbora yi p'are.

23 Ndo rera awulinli nyongo yĕ inlĕ, Gĕndare gw'ikâmbâ nl'impânlâ kâ jinginlia wao, inlĕ nag' wam ga yonlie ralie.

24 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ, zy'onloñe nlâ mâri gore wao w'awelio o be dembe ntyago yam.

25 ¶ Nl'agĕndi nla yĕ inkândâ simpolo,, nl'aṽiziĕ awulinlia wao inlĕ,

26 Jâ m'edu abia gore miĕ, kâ anl*u*mbe reri yĕ, nli ngi yĕ, nl'oñant' wĕ, nl'awanli yĕ, nl'awâ ngi yĕ anloñe, nl'awâ ngi yĕ anto, nl'eñenlâ zĕmĕ kĕ, aloanliz' onlĕngi wam.

27 Nl'om' edu kĕ o re ag*u*mbe krâsi yĕ, azonga miĕ, aloanliz' onlĕngi wam.

28 Kânde mande o re gore nlue o bele noge nago mpolo y'ado, alonge doa tu avikilia njonli, mbĕ are nli *yâma* yi mĕnliza *yo?*

29 Vende toa inlĕ, ayĕ fela p'ado mi ntinla, kâ v'alĕnge ngulu yi mĕnliza *yo*, waodu wi jenla, w'apakilia syĕliĕ,

30 Awulia inlĕ, Winlâ avakili noga, ndo e p*e*gage ngulu yi mĕnliza.

31 Ge oga kĕ mande, o kĕ' no' igâvi nl'og' oŋwĕnle, o re alonge doa tu awonde mondâ, mbĕ are nli ngulu, nl'igomi ny'intausĕn imâri, yi datanla nla yĕ o bia gore yĕ nl'agomi m'intausĕn ambanli?

32 Azya nlânlâ, oñâri e p'are bo, e tom' iṽâvi go kwenlĕ nkâlâ inlĕ, azue ga riga nloe.

33 Yenlâ kĕ om' edu gore nlue, o re e t*i*ge yâma yodu yi re nla yĕ, aloanliz' onlĕngi wam.

34 Ezanga zi r'eṽia; ndo ja ezanga z'aperiz' onligi wĕ, zo kâ fĕ dĕng onligi nla gwĩ?

35 Zi zye nl'isyâlâ nyĕnle, ge go ntye, ge gw'iyela; ndo zi falo falago. O re nl'aroi mi jâgâ, e ga yâgâ.

EWONJO XV.

1 Nl'aṽienl' Ipublikan waodu nl'anlag' aṽe, aṽia gore yĕ go jâgâ agambi mĕ.

2 Nl'alagalag' Ifarisi nl'irĕndisi awulia inlĕ, Winlâ e bâng' anlag' aṽe, anyaga nla wao.

3 Nl'agovinliĕ wao nkogo yinlâ inlĕ,

4 Mande re gore nlue o re nli nkama y'adâmbe, ja apero nl'imâri, ar*i*ge agomi ĕnlâgom nl'adâmbe ĕnlâgom g'orove kĕ kĕnda go buta nyo ny'apera, kao adĕnga nyo?

5 Ndo go dĕngĕ nyo e talia nyo gw'ibegi sĕ agĕ' jenlage mbia.

6 Nla go bĭĕ go nag' wĕ e feiz' indego *sĕ* nl'iganganlo *yĕ*, awulinlia wao inlĕ, Yenlanli mbia nla mĭĕ, kânde mi are dĕnga p'idâmbe nyam ny'aduo pera pa mĭĕ.

7 Mi bulinlia nlue inlĕ, yenlâ kĕ be doanl' igeva g'orowa g'oŋwanja w'omâ mb'omâri o kalua, viaganlo nla g'oŋwanja w'agomi ĕnlâgom nl'anlag' aṽia ĕnlâgom wi re wi zye nl'isyâlâ nyi kalua.

8 Ge oṁanto mĕ mande o re nl'igomi ny'ifura, j'apero nli mâri anl*u*ng' ojo ayâmbunle nago, awuta kao adĕnga yo?

9 Ndo go dĕngĕ yo e feiz' indego *sĕ* nl'iganganlo *yĕ* awulia inlĕ, Yenlanli mbia nla mĭĕ, kânde mi are dĕnga pe fura y'aduo pera pa mĭĕ.

10 Yenlâre kĕ mi bulinlia nlue inlĕ, R'igeva gw'azyo m'ienjĕl s'Anyambĭĕ g'oŋwanja w'omâ mb'omâri o kalua.

11 ¶ Nl'awulie inlĕ, Omâ vegagi nl'aw' anloṁ' aṽanli;

12 Nl'awuli oŋwâ rumbe awulinlie reri yĕ inlĕ, Rera, va mĭĕ mbei y'igumba yi jigo mĭĕ, nl'agerinlĭĕ wao yâmi yĕ.

13 Gw'intyugu sakwĕ agenj' oŋwâ rumbe agenje yâmi yĕ yodu agĕnda gw'inlâng' wila, gogo awundakanlĭĕ anlivi mĕ ewundakanl' enyambĭĕ.

14 Ndo gw'aměnlizĭĕ modu nl'ibundakanlia, aṽienli njanla mpolo gw'inlângâ mĕ; nl'avakilĭĕ jela.

15 Nl'agĕndĭĕ ayanjinl' oma wi ntye mĕ; aroṁĭĕ yĕ gw'itove sĕ go nyezag' ingoa.

16 Nl'aṽelagĭĕ go joriz' iwuṁu nyĕ nl'inya s'anyagagio nl'ingoa; ndo e pw'*i*nya nl'oma.

17 Ndo gw'aṽinlĭĕ g'ogu wĕ awuli inlĕ, Mângi w'ipa awenge wa reri yam wi re nl'iny' ibunla, ndo mi juwa vĕnlâ nli njanla!

18 M'be kumanla agĕnda gore reri yam, kâ mĭĕ bulinlĭĕ inlĕ, Rera, mi are janja p'ibe g'orowa nla g'ozyo wâ kĕ,

19 Mi azye nl'inyanga nyĕnle nyi fwelio inlĕ, oŋwanli yâ; vanga mĭĕ g'omari wi mângi yâ w'ipa.

20 Agumanlĭĕ aṽia gore reri yĕ. Ndo gw'avegagĭĕ davadavie reri yĕ ayenlĭĕ avoginlĕ, avulĭĕ mango azyangunlĕ azâmbagĕ.

21 Nl'awulinlio yĕ nl'oŋwanli yĕ inlĕ, Rera, mi are janja p'ibe g'orowa nla g'ozyo wâ kĕ; mi azye nl'inyanga nyĕnle nyi fwelio inlĕ, oŋwanli yâ.

22 Ndo reri yĕ awulinli anlagl wĕ inlĕ, Ṽaganli ngâi mbiamĕ, kâ bârianli yĕ *yo*; welanl' oṁoro g'ogâ wĕ, nl'intyozyo satanga gw'agolo *mĕ*;

23 Kâ baganli kĕ nyare mpâṁi ayonla yo, azue ga nye ayenle mbia.

24 Kânde oŋwanli yam winlâ aluo juwa pa, nl'afâ doanlĕ bâ; aluo pera pa, nl'adĕngio yĕ. Nl'avakili wao jenle mbia.

25 Ndo oŋwanli yĕ onlĕrâ avegagi g'ompindi; gw'aṽienlĭĕ azyusya pĭĕrĕ nli nago, ayâgio yĕ abeka nl'iyinlo;

26 Ndo gw'aṽelĭĕ oma, aṽambĭĕ inlĕ, Isaon nde yinlâ?

27 Avulinlĭĕ yĕ inlĕ, Oŋwa reri yâ abienli, reri yâ ajonli kĕ nyare mpâṁi, kânde are yĕ dĕnga pa mbiambĭĭ.

28 Nl'aṽia bendĭĕ kâ ay*i*vire jinginla. Yenlâ agâgwi reri yĕ agwenlĕ nkâlâ.

29 Ndo ayiviri awulinlie reri yĕ inlĕ, Vonla, impuṁ' imienge yinlâ, y'ayanjinli mĭĕ wĕ, kâ mi av*a*v' igambi nyâ nli mâri, ndo

o pa mië du vanganle oŋwâ mbonli, inlë mië kâ jenle mbia nl'indego sam;

30 Ndo gw'abi' oŋwanli yâ winlâ, o wundakanli yâmi yâ nla ṽoṽeṽoṽe, nëganëga o ajonlinlë nyare mpâm̃i.

31 Nl'awulinlië yë inlë, Oŋ' wami, o re nla mië egombe zodu, nli yâmi yam yodu iyâ.

32 Re mbia ṽâ zue jenle mbia alend' igeva; kânde oŋwa reri yâ winlâ aluo juwa pa, nl'afâ doanlë bâ: aluo pera pa, nl'adëngio yë.

EWONJO XVI.

1 Ndo awulinlië k'inlëngi yë inlë, Avegag' enlami o loanli nli nyongo; nla yë mëmo azâzio gore yë inlë, awundakanli anlivi më.

2 Aṽelië yë awulinlië inlë, Osaon nde winlâ w'ajâgâ mië g'oŋwanji wâ? Miezare mië njanjinli yâ; kânde o loanlizi nyongo nyënle.

3 Ndo nyongo awuli nl'orëmi wë inlë, M'be denda sanli, kânde reri yam e tomba mië go mbori yam? Mi azye nli ngulu yi janj' evilo, mi jenle ntyânli go nëgira.

4 Mi avoro ntë be denda mië, inlë ja mi atombo go mbori yam, gambënlë mi abângo nle wao gw'inago sao.

5 Nl'aṽelië mângi w'anoani reri yë waodu, awuinlie olonga inlë, O re noana pe reri yam ontango së?

6 Nl'awulië inlë, Nkama y'ikulu s'agali, Awuinlië inlë, Wang' ezangо zâ kâ doanla tu pele, arënd' agomi atanli.

7 Nl'awulinlië om̃âri inlë, Awë noan' ontango së? Awulië inlë, Nkama p'irëga y'orësi. Awulinlië yë inlë, Wâng' ezango zâ kâ tënd' agomi ënlanlai.

8 Nla reri yë azuminli nyongo mbe, kânde ayanji nl'avonlo; kânde awa wi ntye yinlâ wi re gw'ivom̃i nyao, imia viaganlo nl'awa w'ozange.

9 Ndo mi buinlia nlue inlë, Vanginlanl' ikuwi yanli indego nl'anliva ambe, inlë go be juwa nlue, wao kâ bânga nlue gw'inago sakânlakâ.

10 Ayë o r'oyogo g'osao' oŋwangomë, ar' oyogo g'osao' oŋwenge; nla yë o re mbundaki g'osao' oŋwangomë, are mbundaki kë g'osao' oŋwenge.

11 Aroenli anlu' aloanl' ayogo gw'anliva m'inoka, mande be jeginla nlue anliva magiligili?

12 Aroenli anlu' aloanl' ayogo gw'anliva minganli, mande be pa nlue imanlimë?

13 *Zy*'oma o re kâ janjinl' irere mbanli; kânde e be numbe mâri, kë tânde mâri; ge e be doanla nli mâri, kë pëdie mâri; anlu' ay*â*lie janjinl' Anyambië nli mamon ta.

14 ¶ Nl' Ifarisi kë, w'aluo nl'ogasyo w'anliva, w'ayâgio agamba minlâ, kâ wao syëliagë.

15 Nl'awulinlië wao inlë; Anlue nle wao wi syaganl' imë gw'azyo m'anlaga; ndo Anyambië avoro irëmi yanli; kânde osaon wi tândo polo nl'anlaga wo biko nl'Anyambië.

16 Ampanga nl'aganga *m'aloanli* koanga gore Jŏn; avila ṽâṽâ inlângâ ny'Anyambië nyi kambinlago, nl'om' edu e jinginla go nyo nli ngulu.

17 Re dëlakwë ṽâ orowa nli ntye go piaganla, ge orëndâ m̃âri w'ampanga go poswa.

18 Om' edu o tomb' om̃ant' wë ayomb' oŋwënlë e dend' ibe nl'om̃anto winganli; nl'om' edu o jomba o re tombo pa avila gor' onlom̃' wë e dend ibe nl'om̃anto winganli.

19 ¶ Avegag' enlaⁿmi z'oma, nl'awâriagĕ nkĕmbâ y'angâla nla yi syĕliki, kâ yĕ nya polo ntyug' wedu.

20 Nl'avegagi k'elĕngĕ z'oma, ini nyĕ ny'aṽeliago inlĕ, Lazerus, o limbinlio gw'evungu zĕ, oku' wĕ ralie nli nkanli.

21 Nl'aṽelagiĕ go jorizo nl'inkizi s'avoswagi avila go tavoro y'enlaⁿmi; nl'aṽiagag' imboa kĕ, anlĕr' inkanli sĕ.

22 Aroenl' inlĕ elĕngĕ zy'ayuwi aroanlio nl'ienjĕl go ntonlo yi Ebream; nl'ayuw' enlaⁿmi, nl'aṽĕnlio yĕ.

23 Nl'arombinliĕ antyâ mĕ gwilombo, gw'aluo yĕ gw'azyingo, nl'ayenliĕ Ebream davadavie, Lazerus kĕ go ntonlo yĕ.

24 Nl'arongiĕ awulia inlĕ, Rera Ebream, yenla miĕ nl'ekĕṽa, kâ tome Lazerus, inlĕ e ga luṽie ntyai y'omenlo wĕ gw'anlingo, avânlize miĕ onlĕme wam; kânde mi jenl' azyingo g'ogonli winlâ.

25 Ndo Ebream awuli inlĕ, Oŋ' wami, yonginlia inlĕ, o vegagi nli yâmi yâ ṽia gw'eⁿmĕnlâ zâ, nli Lazerus kĕ ya ṽĕ; ndo vĕnlâ e jenlage mbia, ndo awĕ o jenlizago azyingo.

26 Ndo tombare p'isaon yinlâ yodu, ntyâ zue ntyâ nlue re doanlizo pa mbora y'orâng' ompolo; yenlâ re wao wi bela piaganla avila vĕnlâ agĕnda gore nlue w'ay*á*lia, nlâ n*á*ganla wao avila mĕvâ aṽia gore zue.

27 Awuliĕ inlĕ, Sambo kâkâlâ, rera, roⁿmĕ go nago ya reri yam;

28 Kânde mi are nl'awâ ngwĕ atanli; inlĕ, e ge mieze wao, wi vende bia kĕ go mbora y'azyingo yinlâ.

29 Ebream awulinliĕ inlĕ, Wi re nli Mosĕs nl'aganga; wi ga yâginlo wao.

30 Ndo awuliĕ inlĕ, Nyawĕ, rera Ebream; ndo jâg' om' akĕnda gore wao avila gw'ijuwa, gambĕnlĕ w'akaunl' irĕmi yao.

31 Ndo awulinliĕ inlĕ, Ja w'ay*á*ginlo Mosĕs nl'aganga, gambĕ w'ay*i*vire vanganle om' atongwa avila gw'ijuwa.

EWONJO XVII.

1 Ndo awulinliĕ inlĕngi yĕ inlĕ, Aloanliz' inlĕ, ikweza s'aṽie; ndo azyili *gore yĕ* o baga so!

2 Re mbia ṽâ yĕ ja ido nyi kilinl' imba ny'adirio g'ompeli wĕ, kâ yĕ falo go ntyua, viaganlo nla yĕ nli kwez' omâri gor' awango winlâ.

3 Gelimanli! Jâgâ oŋwâ ngi yâ ajanjinlâ mbe, revunlĕ; nla ja anlige nkondĭ, nyezĕ.

4 Nla ja ajanjinlâ mbe nyângâ orâgĕnlo ṽâ wenja, kâ fâ fwinya gore wĕ nyângâ orâgĕnlo ṽâ wenja awulia inlĕ, Mi anlige nkondĭ, kâ fĕ nyezĕ.

5 Nl'awuli roⁿmi awulinliĕ inlĕ, Rera, gunda zue ijivira.

6 Ndo Rerĕ awuli inlĕ, Ja nlu' adoanla nl'ijivira g'intyâ nyi mutard, gambĕnlĕ anlu' âbulinlie mponde yinlâ inlĕ, Rodua, kâ bĕnlo go ntyua; kâ yo jâginlo nlue.

7 Wenli gore nlue, o re nl'oma njanjaga go ntyaga, ge nyezage vuginlia, o re kâ bulinliĕ go biĕ avila go ntyaga inlĕ, Yinginla kâ doa tu pele go tavoro?

8 Kâ aw*u*linliĕ inlĕ, Gekiz' inya si be nyo miĕ, kâ komb' onlambi wâ avenginla miĕ, kao mi amĕnlizi nya nli jânga; avila ṽâṽâ kâ wĕ vanga nya nli jânga?

9 Ayĕ kâ bulinlia oma mĕ akeṽa, kânde alend' isaon y' azombio yĕ? M'pa tanga.

10 Yenlâ kĕ nlue, gw'alendi nlue isaon yodu y'azombio nlue, wulianl' inlĕ, Azue nl'anlaga w'isyâlâ

fâ; azue re denda p'isaon yi re zue go dendo.

11 ¶ Nl'aroenli gw'agĕndiĕ go Jeruselĕm aviaganli go gare yi Semeria nli Galili.

12 Ndo gw'azimbiĕ go nkala alatanlo nl'igomi no'anlaga wi gâlanli, w'agumanli davadavie;

13 Nl'arombinli wao amoi mao awulia inlĕ, Jisu, rera, yenla zue nl'ekĕva!

14 Gw'ayenliĕ awulinlia wao inlĕ, Gĕndanli kâ tuminlienl' iminisĕ ikuwi yanli. Nl'aroenli, gw'agĕndi wao w'ayingio.

15 Nl'omâri gore wao, gw'ayenliĕ inlĕ atolizo, aṽinyi azuminli' Anyambiĕ nl'inyo' ivolo,

16 Nl'avoswĕ g'ozyo *we* gw'agolo mĕ, awulinliĕ inlĕ, Akeṽa, akeṽa; nl'avegagiĕ oŋwa-Semeria.

17 Ayiviri Jisu Awulia inle, Toliz' igomi? ndo ĕnlâgom zi re gwĭ?

18 Dĕngo du omâ fwinlia go suminli' Anyambiĕ, kao winlâ w'inlângâ iñâri.

19 Nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Nlângwa, kâ kendaga; ijiviri sâ s'atolizâ.

20 ¶ Ndo gw'aṽambio yĕ nl'Ifarisi inlĕ, Inlângâ ny'Anyambiĕ nyi bia egombe zyĭ; ayiviri wao awulia inlĕ, Inlângâ ny'Anyambiĕ nyi bia nl'iponlago;

21 Nlâ be bulia wao inle, Vonla vĕnlâ, ge vonla mĕvâ! kânde vonla, inlângâ ny'Anyambiĕ nyi re go gare yanli.

22 Awulinliĕ inlĕngi yĕ inlĕ, Ntyugu si bia si be belo nlue go jenle ntyugu y'intyugu s'Oŋwa w'oma, kâ nlu' ayenla yo.

23 Nla nlue be bulinlio nle wao inlĕ, Vonla vĕnlâ, ge vonlâ mĕvâ; agĕndanli, ge benga wao.

24 Kânde ga ntĕ syawa inlânyingwembolo azyaw' avila go mbora y'orowa agĕ' bamba go mbora mâri y'orowa; yenlâ be doanl' Oŋwa w'oma go ntyugu yĕ.

25 Ndo e ga longe sindinl' isaon imienge, kĕ biko nle mângi w'ivoñña nyinlâ.

26 Nla ga nt'aroenli gw'intyugu si Noa, nlânlâ be toa kĕ gw'intyugu s'Oŋwa w'oma.

27 W'anyagagi, w'ayângagi, w'ayombagi, w'yombizago, agĕnda go ntyugu y'agwenli Noa g'owatanga, nl'aṽienl' eyambunlia z'anlingo ayiliza waodu.

28 Nl'egâlanli kĕ ga nt'aroenli gw'intyugu si Lŏt; w'anyagagi, w'ayângagi, w'anlivagi, w'agolagi, w'aṽĕnlagi w'anlogagi;

29 Ndo ntyugu y'alubui Lŏt avila go Sŏdom, y'anlâgi ogonli nli sulfur avila g'orowa ayiliza waodu.

30 Nl'egâlanli mĕmo be toa go ntyugu yi be jenlanla Oŋwa w'oma.

31 Go ntyugu mĕ ayĕ o be duo g'oŋwanjaŋwanja wi nago nli yâmi yĕ go nago, e ga rig' azuminle go bânga yo; nla yĕ o re go ntyaga aṽinlie kĕ go nyuma.

32 Yonginliarenli oñanto wi Lŏt.

33 Jâg' om' abuta go sunginl' eñĕnlâ zĕ, gambĕnlĕ aperiza zo; nla jâg' om' aperiz' eñĕnlâ zĕ gambĕnlĕ apenjavenja zo.

34 Mi bulinlia nlue inlĕ, Ogwĕra mĕ aṽanli wi be nanla g'od' oñâri be bângo, k'oñâri tiganla.

35 *Anto* aṽanli wi be duo wi kil' *imba* go; mbora mo; oñâri be bângo k'oñâri tiganla.

36 *Anlome* aṽanli wi be duo go ntyaga; oñâri be bângo k'oñâri tiganla.

37 Nl'ayiviri wao awulinliĕ inlĕ, Gwenli, Rera? Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Go doanl' ebende gogo be datanl' ingwanyânli.

EWONJO XVIII.

1 Nl'agovinlič wao nkogo inlě, anlaga wi ga gambinlage egombe zodu, kâ w'ay*ɑ*sa;

2 Awulič inlě, Avegag' oyěkěli go nkala, o t*i*ag' Anyambič du, nlâ b*i*mbi' anlaga.

3 Avegag' oñant' o tigo go nka' mě, kâ yě bia gore yě awulia inlě, Renliza mič ozyâzyâ nl'oloṽaloṽi wam.

4 Ndo e j*i*vira ṽâ olingo wakwě; ndo kwěvimu awuli nl'orěmi wě inlě, Vange gore mič mi ar*i*' Anyambič, nlâ b*i*mbi' anlaga;

5 Ndo kânde oñant' o tigo winlâ e syâkâlia mič, m'be tenlizě mpungu yě, e vende jasiza mič nli nkânde y'ibiaṽiagi sě.

6 Nl'awuli Rera inlě, Yâgânli nt'akamb' oyěkěli ombe.

7 Ndo Anyambič ag*ɑ*nle mângi yě w'avinjio ndě, wi re wi tongaga gore yě oñanda nl'ogwěra, vanganle apenginla wao?

8 Mi bulinlia nlue inlě, E be kanla wao něganěga. Ndo go be bi' Oŋwa w'oma e be duo nl'ijivira go ntye yinlâ?

9 Nl'agovič nkogo yinlâ oŋwanj' awěwâ w'aṽekeli ikuwi yaomě, inlě wi r'arěti, kâ wao pědi' añâri;

10 Inlě, Anlag' aṽanli w'avandi go nago y'Anyambič go kambinla; oñâri Farisi nloñâri Publikan.

11 Farisi agumanli ntyanga nendič agambinl' agamba minlâ inlě, Akeṽa Anyambič, inlě, mi azye g'anlag' añâri, mângi wi kwěr' iñanlo, arěgâ, bandanlie, ge egâlanli ga Publikan winlâ.

12 Mi peng' esyonge nyângâ mbanli go syânâ; mi p'eyare z'igomi zi ya yodu yi nivago mič.

13 Ndo Publikan agumanli davadavie, e j*i*vira tombinl' antyâ mě g'orowa; ndo awoli ntonlo yě awulia inlě, Anyambič, voginla mič y'omâ mbe.

14 Mi bulinlia nlue inlě, Winlâ agěndi go nag' wě nli mběm, aranga měwânlâ; kânde om' edu o syaliria e be javurio, nl'om' edu o syayavuria e be dirio.

15 Nl'aṽagi wao kě gore yě kěikěi inlě, yi ga ṽato nle yě; ndo gw'ayenl' inlěngi yě ayenla wao, w'azěmbi wao.

16 Ndo Jisu aṽeli yo *gore yě*, awulia inlě, Yiviranli yawanla bia gore mič, kâ aleganli wao; kânde inlângâ ny'Anyambič nle ny'onlângâ mě.

17 Giligili mi buinlia nlue inlě, Om' edu o re aw*ɑ́*ng' inlângâ ny'Anyambič ga oŋwâ rumbe, ay*i*nginle ṽâṽâ.

18 ¶ Nl'aṽambio yě nl'enlañi inlě, Onlěnji ombia, mi ga lend' ande go jig' eñěnlâ zakânlakâ?

19 Jisu awinlič inlě, o fwelia mič ombia sě? Zy'omâ mbia ka' oñâri, Anyambič.

20 O voro isombia, Anl*ɑ*nla nla winganli; Ay*o*nl' oma; Ay*u*fa njufaga; Aṽěrinla mběrinlaga; Lube reri yâ nli ngi yâ.

21 Nl'awulič inlě, Agamba minlâ modu mi avenjavenjagi mo avila gw'erumbe zam.

22 Gwayâgio Jisu agamba minlâ awulinlič inlě, Tiganla gore wě ndaga mâri inlě, gole yâma yi re nla wě yodu, kâ kerinl' iyunge, gamběnlě o adoanla nl'igumba g'orowa; kâ bi' azonga mič.

23 Gw'ayâgio yě agamba minlâ ayenl' ekěṽ' eṽe; kânde avegagi nl'anliva amenge.

24 Gw'ayenli Jisu inlě, aluo nl'ekěṽ' eṽe, awuli inlě, Nl'injuke nde si be jinginla wao wi re nl'anliva ayinginla gw'inlângâ ny'Anyambič!

25 Kânde re dělakwě ṽâ kaměl

go pâkâsâ gw'edâdâ zi ntombo, nl'omâ re boŋwa pa go jinginla gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

26 Ndo wao w'ayâgio, w'awuli inlĕ, Sambo mande kâ sunginlo?

27 Nl'awulĕ inlĕ. Isaon yi re y'aloanlizĭ gor' anlaga, yo kâ doanliza gor' Anyambiĕ.

28 Nl'awuli Pitĕr awulia inlĕ, Vonla, azu' are tiga pe ya yodu azongâ.

29 Nl'awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Zy'omâ re tiga pe nago, ge izâmbi, ge awâ ngwe, ge oñanto, ge awanla, g'oŋwanja w'inlângâ ny'Anyambiĕ,

30 O re awânge viaganlo polo gw'egombe zinlâ, nla go ntye yi bia eñĕnlâ zakânlâkâ.

31 Nl'awângiĕ igomi ny'inlĕngi nl'inlĕng' imbanli, awulinlia wao inlĕ, Vonla, azue panda go Jeruselĕm, nl'isaon yodu yi re tĕndo pa nl'ivâgisi g'oŋwanja w'Oŋwa w'oma yi be dendo.

32 Kânde e be po gw'anlângâ añâri, kĕ syĕliago, kĕ pĕdiago, kĕ tuenliago igwanla;

33 Kâ wao syivĕ ayonlĕ; ndo ntyugu yi ntyaro e be fâ tongwa.

34 Ndo wi kotiza du igamba vâvâ, nl'igamba ny'aluo jumbunlo pa avila gore wao, wao kĕ w'amie isaon y'agambio.

35 Nl'aroenli gw'avegagiĕ piĕrĕ nli Jĕriko, ipâku ny'oma avegagi tu g'ozamba w'impânlâ, ke nĕgiraga.

36 Gw'ayâgio yĕ anlaga wi piaganla, avambi inlĕ, Osaon nde winlâ?

37 W'awulinliĕ inlĕ, Jisu yi Nazerĕt ayĕ piaganla.

38 Nl'arongiĕ inlĕ, Jisu y'Oŋwa wi Devid, yenla miĕ ekĕva!

39 Ndo wao w'agĕndi go bosyo w'alegiĕ, inlĕ e ga loanle dâ; ndo avâ tongiĕ polo viaganlo inlĕ, Oŋwa wi Devid, yenla mi' ekĕva!

40 Nl'agumanli Jisu gore, azombiĕ inlĕ, e ga vago gore yĕ; nla gw'aroenliĕ piĕrĕ, avambiĕ yĕ inlĕ,

41 O bele miĕ dendinlâ ande? Nl'awuliĕ inlĕ, Rera, mi ga vâ jenle.

42 Awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Vâ jenle; ijiviri sâ s'atolizâ.

43 Ndo v'igamba ny'agwanla avâ jenlĕ, azongĕ suminliag' Anyambiĕ; nl'anlaga waodu w'ayenli w'azuminli k'Anyambiĕ.

EWONJO XIX.

1 Ayinginli Jisu aviaganle Jĕriko;

2 Ndo vonla, onloñe o veliago inlĕ, Zakius, nl'avegagiĕ ewonjo z'ipublikan; nl'avegagiĕ kĕ boŋwa pa.

3 Nl'awutagiĕ go jenle Jisu, nt'are yĕ; ndo e jalia g'oŋwanja wi mbunli y'anlaga, kânde avegag' ope.

4 Nl'avuliĕ mango go bosyo avand' erere zi mponde, go jenlĕ; kânde aroenli go piaganla go mpânlâ mĕ.

5 Gw'avienli Jisu go mbora mĕ, avonli gw'igonlo ayenlĕ; nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Zakius, zunge suminla; kânde nlĕnlâ mi ga loanle go nag' wâ.

6 Azuminliĕ nĕganĕga, awângĕ nli mbia.

7 Gw'ayenli wao yenlâ waodu w'alagalagi awulia inlĕ, Are jinginla pa gor' omâ mbe go doanl, ogĕndi wĕ.

8 Nl'agumanli Zakius awulinliĕ Rerĕ inlĕ, Vonla, Rera, eyare zi yâmi yam mi pa zo gor' iyunge; nla kânle mi awânginl' om' edu ezâma nl'ibĕrinla, gavânlâ mi afwinlizĕ nlai v'emâri.

9 Awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ,

Nlĕnlâ winlâ nago yinlâ y'abienlo nl'isunginla, kânde ayĕ kĕ nl'oŋwa wi Ebream.

10 Kânde Oŋwa w'oma are bia pa go buta azunginl' eza zi re pera pa.

11 Gw'ayâgio wao agamba minlâ, agundiĕ agovinla wao nkogo, kânde avegagi piĕrĕ nli Jeruselĕm, nla kânde w'aṽĕt' inlĕ, inlângâ ny'Anyambiĕ nyo kâ sunge bounlia.

12 Yenlâ wuliĕ inlĕ, Enlaṁi z'oma agĕndi go ntye yabo go bâng' ivenda aṽinlia.

13 Nl'aṽeliĕ anlagi wĕ igomi, ava wao igomi ny'idubiluno, awulinlia wao inlĕ, Golanli agolo kao mi abia.

14 Ndo mângi w'inlângâ nyĕ w'anlumbiagĕ, aroṁ' iṽâṽi go nyumi yĕ, awulia inlĕ, Azu' ayivire winlâ panginla zue.

15 Ndo aroenli, gw'aluo yĕ abâng' ivenda avâ finlia, azombi anlaga mĕ w'avenlio ndĕ syika, go fwelio gore yĕ, inlĕ kĕ mia ya y'anyenlio nl'om' edu.

16 Nl'aṽienl' olonga awulia inlĕ, Rera, dubiluno yâ y'anyenl' igomi ny'idubiluno.

17 Nl'awulie inlĕ, Kwĕkwĕ, nyongo mbia; kândĕnlĕ o loanl' oyogo gw'ez' ezangomĕ, loa wĕ ewonjo z'igomi ny'inkala.

18 Nl'aṽienli w'aṽanli awulia inlĕ, Rera, dubiluno yâ y'avangi sinyĕnle ntyanli.

19 Nl'awulinliĕ winlâ inlĕ, Loanla wĕ kĕ ewonjo z'inka' ntyanli.

20 Nl'oṁâri aṽienli awulia inlĕ, Rera vonle dubiluno yâ, y'avenjavenjago miĕ koro pa gw'evĕlĕsyi;

21 Kânde mi arienliâ, kânde awĕ nl'omâ yâli; o tombinl' eza zi re wĕ o dimbinla, arenl' eza zi re wĕ o bĕnla.

22 Nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Avila g'ogwanli wâmĕ be jĕkĕlia miĕ wĕ, nyongo mbe. O amienl' inlĕ, miĕ nl'omâ yâli, tombinlaga ya yi dimbinlo miĕ, tenlaga ya yi bĕnlo miĕ;

23 Ezande z'avelizâ syiki yam go banki, inlĕ gw'abia miĕ, kâ miĕ bambia yo nl'oba?

24 Nl'awulinliĕ wao w'agumanli ṽâṽâ inlĕ, Wânginlanli yĕ dubiluno, kâ panli yo gore yĕ o re nl'igomi ny'idubiluno.

25 (Awulinli wao yĕ inlĕ, Rera, are nl'igomi ny'idubiluno.)

26 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ, Om' edu o re dĕnga pa e be po, ndo ayĕ o re azyele, vanganle zi re nla yĕ zi be bânginlo ye.

27 Ndo iloṽaloṽi yam mĕyâ wi re w'ayivire miĕ panginla wao, vagarenli wao gunlu kâ jonanli wao g'ozyo wam.

28 Gw'aluo yĕ akamb' isaon yinlâ, agĕndiĕ go bosyo mpandaga go Jeruselĕm.

29 Ndo aroenli, gw'aṽienliĕ piĕrĕ nli Bĕtpaji nli Bĕteni, go nomba yi fweliago inlĕ, nomba y'Ioliv, aroṁiĕ inlĕng' imbanli, awulia inlĕ,

30 Gĕndanli go nkala yi re swaswâ nla nlue; gogo go be jinginla nlue, anlue be jenl' oŋwâ buru dirio pa, wi re wi pa pando nl'oma nli mâri; vurunlanli kâ baganli wo.

31 Jâg om' abambia nlue inlĕ, Ezande zi purunla nlue wo? kâ bulinlianli yĕ inlĕ, Kânde Rerĕ ayĕ bela wo.

32 Wao w'aroṁio w'agĕndi, alĕnga ga nt'awulinlio wao nle yĕ.

33 Gw'avurunli wao buru, w'awulinlio nl'inlivi yĕ inlĕ, Ezande zi purunla nlue buru?

34 Nl'awuli wao inlĕ, Rerĕ ayĕ bela yo.

35 Nl'aṽagi wao yo gore yĕ; nl'arali wao ngâi sao go buru, avandize Jisu *go yo.*

36 Gw'agendiĕ, anlaga w'ayanl' inlambi yao go mpânlâ.

37 Gw'aroenliĕ piĕrĕ agĕ suminla nomba y'Ioliv, nkândâ y'inlĕngi yodu y'avakili go jenle mbia, azuminli' Anyambiĕ nl'inyo' ivolo g'oŋwanja w'isaon y'imamo yodu y'ayenliago wao;

38 Awulia inlĕ, Ozavinlo gor' Oga o bia gw'ina ny'Anyambiĕ: am̃ĕnje g'orowa; nl'ivenda gw'igonloigonloe!

39 Ndo awĕwâ w'Ifarisi go nkândâ w'awulinliĕ inlĕ, Onlĕnji leg' inlĕngi yâ.

40 Nl'ayivirie awulinlia wao inlĕ, Mi bulinlia nlue inlĕ, jâgâ winlâ w'adoanla dâ, gâmbĕnlĕ ado m'atonga.

41 Gw'aroenliĕ piĕrĕ ayenle nkalâ, alenlinla yo awulia inlĕ,

42 Tâtâ o amienli, vanganle wĕ go ntyugu yâ yinlâ kĕ, isaon yi re gw' am̃ĕnje mâ! ndo vĕnlâ yi re jumbunlo pa avila gw'antyâ mâ.

43 Kânde intyugu si bia gore wĕ, nl'iloṽaloṽi yâ yi be tumb' osyembi gore wĕ ṽoloṽolo, agombinlâ anlunjâ ngwa g'ozambi edu,

44 Wi be syazyâ koanga go ntye, nl'awanli wâ wi re gore wĕ, kâ ar*i*ge gore wĕ ido gw'ido; kânde o m*i*' egombe z'ibali sâ.

45 Nl'ayinginliĕ go nago y'Anyambiâ avakili go tomba wao w'agolagi gogo, nla wao w'anlivagi;

46 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Re tĕndo pa inlĕ, Nag' wam yo nle nago y'ikambinla; ndo anlu' are yo panga p'obulungu w'ife.

47 Nl'anlĕnjiagĕ ntyug' wedu go nago y'Anyambiĕ. Ndo iminisĕ impolo nl'irĕndisi, nli nlam̃i y'anlaga w'awutagi go jonlĕ;

48 Ndo wi dĕnge ndaga yi re kâ dendo nle wao, kânde anlaga w'arândi polo go poganlio yĕ.

EWONJO XX.

1 Aroenli ntyugu mâri, gw'anlĕnjagiĕ anlaga go nago y'Anyambiĕ, agambinle ntyango-mbia, iminisĕ impolo nl'irĕndisi, nl'anlĕrâ w'aṽienli gore *yĕ*,

2 Awulinliĕ inlĕ, Wulinlia zue inyanga nde nyi dendagâ isaon yinlâ, nl'o venliâ inyanga nyinlâ mande?

3 Ayiviri awulinlia wao inlĕ, Miĕ kĕ m'be bambia nlue igamb' im̃âri; kâ jiviranli miĕ;

4 Mbaptaizinli yi Jŏn, y'avili g'orowa, mbĕ gor' anlaga?

5 Nl'agambanli wao inlĕ, Jâgâ azu' abulia inlĕ, Y'avili g'orowa, gambĕnlĕ abulia inlĕ, Ezande zi re anlu' ay*i*virĕ?

6 Ndo ja zu' abulia inlĕ, Y'avili gor' anlaga, gambĕnlĕ anlaga waodu w'apunga zue ado; kânde wi jivira inlĕ, Jŏn ayĕ nl'ovâgisi.

7 Nl'ayiviri wao inlĕ, Azue pa mia mbora y'avili yo.

8 Awulinlio wao nle Jisu inlĕ, Mi aw*u*linlie nlue k'inyanga nde nyi dendaga miĕ isaon yinlâ.

9 Nl'avakiliĕ go koviul' anlaga nkogo yinlâ inlĕ, Oma aṽĕnli ntyaga y'ivĕ, avenliĕ yo imbilo, kĕ kĕnd' ogĕndâ w'oling' ola.

10 Ndo gw'egombe z'ilonda arom̃i nyongo gor' imbilo mĕ, inlĕ wi ga vĕ ilonda yi ntyaga; ndo imbilo w'azyiṽiĕ aṽinlizĕ orevo.

11 Nl'avâ tom̃e nyongo nyĕnle; nl'azyiṽi wao yinlâ kĕ, avĕdiagĕ, aṽinlizĕ k'orevo.

12 Nl'avâ tom̃ĕ yi ntyaro; nl'awânjagi wao yĕ vora, arombĕ avila go ntyaga.

13 Ṽâṽâ wuli onlivi wi ntyaga awulia inlĕ, M'be denda sĕ? M'be

tom̃' oŋwanli yam o tândo mĭě, vendetoa wi be bimbĭě go jenla wao yĕ.

14 Ndo gw'ayenl' imbilo ayenla wao yĕ, w'agambanli inlĕ, Winlâ nl'omâ jiga, oviruanli, azue ga yonlenli yĕ, inlĕ k'ijiga doanl' isazyo.

15 Nl'arombi wao yĕ avila go ntyaga ayonlĕ. Sambo onlivi wi ntyaga be denda wao sĕ?

16 E be bia ayiliz' imbilo mĕ, ava ntyaga gor' im̃âri. Ndo gw'ayâgio wao w'awuli inlĕ, Aloanlizĭ yenlâ.

17 Nl'avonlĭě wao bĕ, awulia inlĕ, Osaon nde winlâ wi re tĕndo pa inlĕ; Ido ny'aṽikio nle mângi noga, nyo mĕmo ny'atoenli gw'ewonjo zi ntulungu?

18 Om' edu o poswa gw'ido nyinlâ e be jarua simbei; ndo om' edu o be posyunlio nle nyo, nyi be kilĕ ga ntyĕngĕ.

19 Nl'awut' iminisĕ impolo nl'irĕndisi awuta go kotĕ gw'igwĕra mĕ, ndo w'arienl' anlaga; kânde w'amienl' inlĕ, aluo akovinli wao nkogo mĕ go sira wao.

20 Nl'aṽĕmbagi wao, arom̃' izyâtisi y'avândiag' inlĕ, wao anlag' aṽia, inlĕ kâ wao kot' agambi mĕ, avĕ go ngulu nl'inyanga nyi gâvĕn.

21 Nl'aṽambi wao yĕ inlĕ, Onlĕnji, azu' avoro inlĕ, o kamba anlĕnja kĕ rĕti; ge o ponl' oma oŋwango nl'ompolo, ndo o nĕnjage mpânlâ y'Anyambĭě rĕti.

22 Re mbia ṽâ zue go pa Sizar oba, ge zu' *a*vĕ?

23 Ndo amienl' avonlo mao ambe, awulinlia wao inlĕ, Ezande zi kĕnliza nlue mĭě?

24 Revanli mĭě fura. Yi re nl'ozyo wa mande nl'irĕndâ kĕ? W'ayiviri awulia inlĕ, yi Sizar.

25 Awulinlĭě wao inlĕ, Sambo vanli Sizar ya yi Sizar, nl'Anyambĭě kĕ ya y'Anyambĭě.

26 Ndo wi j*a*lie kot' agambi mĕ gw'azyo m'anlaga; nl'amami wao amame njiviri yĕ aloanla dâ.

27 ¶ Ṽâṽâ ṽienl' awĕwâ w'Isadusi, wi bulia inlĕ, Itongunlia *si bende* si zyele, aṽambi wao yĕ inlĕ,

28 Onlĕnji, Mosĕs arĕndinli zue inlĕ, Jâg' oŋwâ ngwĕ w'oma, o re nl'om̃anto, ajuwa, kĕ juwa awanla fâ, gamběnlĕ oŋwâ ngi yĕ e ga wâng' om̃ant' wĕ, kĕ janl' awanla gore oŋwâ ngi yĕ.

29 Ndo avegag' awâ ngwĕ orâgĕnlo; nl'awâng' olonga awâng' om̃anto, kĕ juwa awanla fâ;

30 Kâ w'aṽanli bâng' om̃anto, kĕ juwa kĕ awanla fâ;

31 W'araro awângĭě, nla yenlâ kĕ orâgĕnlo kĕ; ndo wi *tig*' awanla du; nl'ayuwi wao.

32 Onuunla gore waodu ayuw' om̃anto kĕ.

33 Sambo gw'itongunlia, âyĕ om̃anto wa mande gore wao? kânde aluo abângo nl'orâgĕnlo.

34 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Awa wi ntye yinlâ wi jombaga ayombizago kĕ;

35 Ndo wao wi be jenlo nl'inyanga nyi dĕnge ntye mĕyâ nl'itongwa avila gw'ijuwa, w'ayombe ge jombizago;

36 Wao kĕ wi j*a*lie juwa nyĕnle; kânde wi re ga ienjĕl, wao kĕ awa w'Anyambĭě, nl'awa w'itongunlia.

37 Ndo inlĕ, bende yo tongunlio vanganle Mosĕs amiezi go Nonjo; gw'aṽelĭě Jihova inlĕ, Anyambĭě yi Ebream, nl'Anyambĭě yi Aisak, nl'Anyambĭě yi Jekob.

38 Kânde ayĕ *ga* Anyambĭě yi bende, ndo yi mângi wabâ; kânde waodu wi doanla gore yĕ.

39 Ndo awĕwâ w'irĕndisi w'ayiviri awulia inlĕ, Onlĕnji o re bulia pa mbiambiĭ.

40 Ndo viaganlo mĕvâ wi jɑ̃lie fâ bambiĕ ndaga du.

41 ¶ Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Ande zi bulia wao inlĕ, Krais ayĕ Oŋwa wi Devid?

42 Ndo Devid ayĕmĕ gw'ezango z'ijembo, e bulia inlĕ, Jihova awulinli Reri yam inlĕ, Loa tu wĕ g'ogâ wam onlom̃ie,

43 Kao mi afel' ilov̄alov̄i yâ iyarinlo ny'agolo mâ.

44 Sambo Devid e fwelĕ inlĕ, Rera; are kĕ oŋwanli yĕ sĕ?

45 Ndo gw'avoganlio anlaga waodu awulinliĕ inlĕngi yĕ inlĕ,

46 Gelimanli gor' irĕndisi, yi bela kanganla nl'irogosamba, arând' ibogizya go wogo y'agolinlo, nli pwi yi nlam̃i gw'inago si syânâ, nl'aloanlo mi nlam̃i gw'intyago;

47 Wi ny'inago s'anto wi tigo, agambinl' Anyambiĕ polo gw'ipândia; winlâ be p'ogara viaganlo.

EWONJO XXI.

1 Avonliĕ ayenle nlam̃i yi fele ya y'impaga gw'egara z'anliva.

2 Nl'ayenliĕ kĕ oyunge wi tigo e fela v̄âv̄â vintĕ mbanli, nl'awuliĕ inlĕ,

3 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Oyunge wi tigo winlâ are fela pa viaganlo nla waodu;

4 Kânde winlâ waodu w'afela gw'impago s'Anyambiĕ avila gw'ibunli sao, ndo ayĕ nl'ikugi sĕ afel' anliva modu m'avegagi nla yĕ.

5 ¶ Gw'agambi awĕwâ g'oŋwanja wi nago y'Anyambiĕ, nt'amĕpiago yo nl'ado ambia nl'impagaga, inlĕ,

6 Ya yinlâ yi jenlo nlue, ntyugu si bia si re si be tɨg' ido gw'ido, nyi re ny'avosyunlo.

7 Nl'av̄ambio yĕ nle wao inlĕ, Onlĕnji, egombe zyĭ zi be to' isaon yinlâ? nl'elemba nde zi be doanla go be to' isaon yinlâ go bia?

8 Nl'awuliĕ inlĕ, Gelimanli, kâ aremizonli; kânde awenge wi be bia gw'ini nyam, awulia inlĕ, Miĕ nle Krais; nl'egombe z'atoenli piĕrĕ; azonganli wao sambo.

9 Ndo go be jâgâ nlue g'oŋwanja w'igâvi, nli dungu arɑ̃anli du; kânde isaon yinlâ yi ga longe bie, ndo ntyai y'aloanle nĕganĕga.

10 Awulinlio wao nle yĕ inlĕ, Inlângâ nyi be kumanla gw'inlângâ; nl'ivenda gw'ivenda;

11 Be doanla k'isyugazyuga sipolo si ntye gw'imbora sinyenge, nl'injanla, nli vunga; be doanla k'isaon yi tio, nli lemba volo avila g'orowa.

12 Ndo isaon yinlâ yodu vɨagaga râ wi be kota nlue, agâmbiza nlue, ava nlue gw'ijĕkĕlia, nl'inago s'intyogo, kâ nlue bago gor' aga nl'igâvĕn g'oŋwanja w'ini nyam.

13 Ndo yi be toa gore nlue simieza.

14 Mĕnlizanli yo gw'irĕmi yanli inlĕ, anlue be donge pikilia ntĕ be jivira nlue egombe vɨagaga râ;

15 Kânde m'be pa nlue ogwanla nl'imia si re s'ayɑ̃lie fâ jiviro ge kevo nl'ilov̄alov̄i yanli yodu.

16 Anlue be kotizago nl'izâmbi, nl'awâ ngwĕ, nli mângi wi re nlue ijanlo, nl'indego; nl'awĕwâ gore nlue wi be jonlizo nle wao.

17 Nl'anlue be numbo nle waodu g'oŋwanja w'ini nyam.

18 Ndo orui w'avere avila gw'ewonjo zanli.

19 Anlue be toliza m̃ĕnlâ yanli nl'isindinli sanli.

20 Ndo go be jenla nlue Jeruselĕm kombinlo pa nl'isâzyĕ v̄olov̄olo, kâ mianl' inlĕ, ijiliza sa yo s'atoenli piĕrĕ.

21 Egombe mĕ wao wi re go Judia wi ga wange gw'inomba, nla wao wi re go gare ya yo wi ga lubue gogo; wao kĕ wi re gw'intye vingovingo wi ga rig' ayinginla ṽâṽâ.

22 Kânde sinlâ nl'intyugu si ngâkâ, inlĕ isaon yodu yi re tĕndo pa kâ toa.

23 Ndo azyili gore wao wi re nl'aⁿieⁿe, nla wao wi jânja gw'intyugu mĕ! kânde be doanl' ijela sipolo go ntyĕ nl'egunlu gor' anlaga winlâ.

24 Wi be poswa nl'ogwanla w'okwara, wi be toanlizo simbwedi gw'anlângâ modu; Jeruselĕm kĕ yi be jarago nl'anlângâ, kao gombe y'anlângâ y'aměnlizo.

25 Be doanla lemba go nkombe, nla g'ogwĕli, nla gw'igĕgĕnli, nla go ntye yinlâ ijela s'anlângâ nl'isapilia; ntyua be benda, nl'ikeva bolaga;

26 Anlaga wi be kwa sikĕ nl'itia nl'iponl' isaon yi be bia go ntye yinlâ; kânde ampenda m'orowa mi be syugazyugio.

27 Egombe mĕ wi be jenl' Oŋwa w'oma e bia gw'evindi, nli ngulu nl'ivend' ivolo.

28 Ndo go pakili' isaon yinlâ go toa, nlângwanli kâ tombinlanli wonjo yanli; kânde olandunlo wanli w'atoenli piĕrĕ.

29 Nl'agovinlič wao nkogo inlĕ, Vonlanli mponde nli rere yodu;

30 Go punjinla yo, anlue jenla, amia kĕ anlumĕ inlĕ, ntyanja y'atoenli piĕrĕ.

31 Yenlâ re nlue, go jenla nlue isaon yinlâ yodu y'atoa, mianl' inlĕ, inlângâ ny'Anyambič ny'atoenli piĕrĕ.

32 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Iṽoⁿa nyinlâ nyi be *p*iaganla kao yodu y'atoa.

33 Orowa nli ntye yo be piaganla, ndo agambi mam m'av*i*aganle du.

34 Gelimanli; irĕmi yanli yi vende dirizo nl'inyenli nl'ibângo *s'alugu*, nl'inaka s'eⁿiĕnlâ zinlâ, kâ ntyugu mĕ dumba nlue ndumbaga.

35 Kânde yi be bia ga mondo gore waodu wi doanla go ntye yinlâ yodu.

36 Sambo ṽĕmbaganli pĕkĕpĕkĕ, kâ kambinlanli, inlĕ anlue kâ doanla nl'inyanga nyi fang' isaon yinlâ yodu yi toa go bia, nla go kumanla g'ozyo w'Oŋwa w'oma.

37 Nl'anlĕnjanlĕnjagič ntyugu mĕsâ go nago y'Anyambič, ndo ogwĕra agĕndagič go nanla go nomba yi fwelio inlĕ, Ioliv.

38 Nl'aṽienl' anlaga waodu ibanga gore yĕ go nago y'Anyambič go poganlio yĕ.

EWONJO XXII.

1 Ndo ntyago yi mpĕmba„yi re lĕvĕn fâ, yi fweliago inlĕ, Onlâganlo, y'aroĕnli piĕrĕ;

2 Nl'awutag' iminisĕ impolo nl'irĕndisi awuta nt'are wao kâ jonlĕ; kânde w'arienl' anlaga.

3 ¶ Ṽâṽâ ayinginli Setan ayinginla gore Judas, o fweliago inlĕ, Iskariot, o vegagi g'ontango w'igomi ny'inlĕngi nl'inlĕngi mbanli.

4 Nl'agĕndič agamba nl'iminisĕ simpolo nl'ikâmanda, nt'are yĕ kâ kotizĕ gore wao.

5 Nl'ayenli wao mbia avanganla nla yĕ go pĕ syika.

6 Nl'ayivirič, awutag' egomb' eṽia go kotizĕ gore wao go re doanl' anlaga nla yĕ.

7 Aṽienli ntyugu yi mpĕmba yi re lĕvĕn fâ, yi re oŋ' w'idâmbe w'onlâganlo wi ga yonlo.

8 Nl'aroⁿič Pitĕr nli Jŏn awulia inlĕ; Gĕndanli kâ kekizanli zue ntyago y'onlâganlo, inlĕ kâ zue nya.

9 Awulinlio yĕ nle wao inlĕ, O bela zue kekiza nla gwĭ?

10 Awulinlĕ wao inlĕ, Vonla, go jinginla nlue go nkala anlue be datanlo nl'oma o toanla ntyuga y'anlingo; zonganli yĕ go nago yi be jinginlo ndĕ;

11 Kâ bulinlianl' omâ nive nago inlĕ, Onlenji e bulia inlĕ, Nântye y'agĕnda yi re gwĭ, yi be nyo mĕ nl'inlĕngi yam anya ntyago y'onlâganlo?

12 Kâ yĕ tuminlia nlue nântye mpolo y'igonlo kekizo pa; vâvâ be kekiza nlue.

13 Nl'agĕndi wao alĕnga ga nt'awulinlio wao nle yĕ, agekizi yo ntyago y'onlâganlo.

14 Ndo gw'azyiw' igwĕra, aloanlĕ tu, ayĕ nl'igomi nyi romĩ nli romi vanli.

15 Nl'awulinlĕ wao inlĕ, Nl'ijongunla mi are jongunla pa go nye ntyago yinlâ nla nlue, mi ay*u*waga râ;

16 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ, M'be fâ ny*a* yo nyĕnle kao egombe z' adendo yo gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

17 Nl'awângiĕ imŭgi av' akevа, awulia inlĕ, Wânganli nyinlâ, kâ keranli nyo anlue nla nlue;

18 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ, M'be fâ j*á*nga nyĕnle ilonda y'ogâli, kao inlângâ ny'Anyambiĕ ny'abia.

19 Nl'awângiĕ mpĕmba av' akevа, ayarunla yo ava wao inlĕ, Yinlâ nl'oku' wam, po pa g'oŋwanji wanli; lendanli yinlâ gw'ijonginlii sam.

20 Nl'egâlanli mĕmo k'imŭgi, ntyago via, awulia inlĕ, Imŭgi nyinlâ nle njeka nyânla go ntyinli yam y'avovizo g'oŋwanji wanli.

21 Ndo vonla, ogâ w'omâ be kotiza mĕ wi re nla mĕ go tavoro.

22 Rĕti kĕ Oŋwa w'oma e kĕnda ga nt'are yo bondo pa; ndo azyili gor' oma mĕ o kotizĕ!

23 Nl'avakili wao go bambianla inlĕ, mande gore wao o re ka dende ndaga yinlâ?

24 Nl'alowagi wao mpaga inlĕ, Mande o re gore wao o be fweliag' ompolo.

25 Nl'awulinlĕ wao inlĕ, Aga w'anlângâ wi panginla mo; nla wao wi kâvenlia mo wi fweliago inlĕ, iyanjis' imbia.

26 Ndo anlue be doanla yenlâ; ndo ompolo gore nlue e ga loanle g'oŋwâ rumbe; nla yĕ o rę gw'ewonjo, ĕgâlanli ga yĕ o janjinla.

27 Kânde mande o r'ompolo, ayĕ o re tu go tavoro, mbĕ ayĕ o penginla? g*a* yĕ o re tu go tavoro? ndo mi are go garegare yanli g'omâ penginla.

28 Anlue nle wao w'aloanlagi nla mĕ gw'ikĕnlizo sam.

29 Mi pa nlue k'inlângâ, ga nt'avenli Reri yam avenli mĕ;

30 Inlĕ, anlue be nyagaga ayângaga go tavoro yam gw'inlângâ nyam, aloanla tugetu go ka, njĕkĕliag' igomi ny'imbuve nl'imbuve mbanli si Isreĕl.

31 Nl'awuli Rerĕ inlĕ, Saimon, Saimon, vonla, Setan avelagiâ go sĕviâ egâlanli g'oresi;

32 Ndo mi agambinli g'oŋwanji wâ inlĕ, ijiviri sâ s'am*a*nle; nla go be fâ kaluâ, yâliz' awa reri yâ.

33 Nl'awulĕ inlĕ, Rera, mi are kekiza pa go kĕnda nl'awĕ go nago y'intyogo nla gw'ijuwa kĕ.

34 Nl'agambiĕ inlĕ, Mi bulinliâ, Pitĕr, inlĕ, njâgânli yi be koga nlĕnlâ winlâ, kao o adanda nyângâ ntyaro inlĕ, o m*i*a mĕ.

35 Nl'awulinlĕ wao inlĕ, Gw'aromĩ mĕ nlue anliva fâ, nli puka fâ, nl'intyozyo satanga fâ anlu'

anlak' ezâma? Nl'awuli wao inlĕ, Nyawĕ.

36 Awulinliĕ wao inlĕ, Ndo vĕnlâ ayĕ o re nl'anliva, e ga wânge *mo*, egâlanli mĕmo kĕ puka; nl'ayĕ o re azye nl'okwara, e ga gole ngâi yĕ anliva wo.

37 Kânde mi bulinlia nlue inlĕ, igamba nyi re tendo pa nyi ga lendo gore miĕ inlĕ, Arangio go nkumba y'anlag' avĕ; kânde isaon g'oŋwanji wam yi re nli ntyai.

38 Nl'awuli wao inlĕ, Vonla, Rera, vĕnlâ r'ikwar' imbanli. Awulinlio wao nle yĕ inlĕ, Yi re kwĕkwĕ.

39 Nl'alubuĕ agĕnda, ga mpanli yĕ, go nomba y'Ioliv; nl'azongio yĕ nl'inlĕngi yĕ.

40 Gw'avegagiĕ go mbora mĕ, awulinli wao inlĕ, Gambinlanli inlĕ, anlu' ayi*n*ginle gw'ikĕnliza.

41 Nl'alubuĕ avila gore wao oŋwâ ntyanjo wi pungo nl'ido; alowĕ akâtâlâ agambinla;

42 Inlĕ, Rera, jâ m̃'ajivire tomba miĕ imŭgi nyinlâ—ndo aranga ntândinli yam, ndo iyâ yo ga lendo.

43 Nl'awounli enjĕl gore yĕ avila g'orowa, ayâlizĕ.

44 Nl'avegagiĕ nl'aŋandi ampolo, avâ kambinlĕ nli ngulu; nl'erogori zĕ z'avegagi g'adâdâ ampolo mi ntyinla mposwaga go ntye.

45 Ndo gw'anlângwĕ avila gw'ikambinla, avĭa gor' inlĕngi yĕ, alunlo wao gw'antyâvinlâ nl'ekĕva.

46 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Ezande zi nanlo nlue? nlângwanli kâ kambinlanli, anlue vende kwenla gw'ikĕnliza.

47 Gw'agambagĕ, vonla nkândâ y'anlaga, nla yĕ o fweliago inlĕ, Judas (om̃ari w'igomi nl'avanli) avĭenli go bosyo yao, azyusya piĕrĕ nli Jisu go sâmbĕ.

48 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Judas, okotiz' Oŋwa w'oma nl"isâmba?

49 Gw'ayenli wao w'avegagi vingovingo gore yĕ ayenla ntĕ be toa, w'awulinliĕ inlĕ, Rera, azue ga zâva nl'okwara?

50 Nl'om̃âri gore wao azâvi nyongo yi minisĕ mpolo arenlĕ oroi wĕ onlom̃iĕ.

51 Ayiviri Jisu awulia inlĕ, Rigarenli vâvâ. Nl'avatiĕ oroi wĕ ayingĕ.

52 Awuli Jisu awulinli' iminisĕ impolo nli wonjo yi nago y'Anyambiĕ, nl'anlĕrâ w'aluo w'abienli gore yĕ inlĕ, Anlu' abienli nl'ikwara nli visâ egâlanli go kot' ofe?

53 Gw'avegagi miĕ ntyug' wedu nla nlue go nago y'Anyambiĕ, anlue ny*i*nyunla du agâ gore miĕ; ndo nyinlâ nl'igwĕri nyanli, nli ngulu yi mpiri.

54 Nl'agoti wao yĕ agĕnda nla yĕ ayinginliĕ go nago yi minisĕ mpolo; ndo Pitĕr azongiĕ davadaviĕ.

55 Gw'avaki wao ebeke z'ogonli go gare y'evungu aloanla tugetu, Pitĕr kĕ aloanli tu nla wao.

56 Ndo izyali ny'ayenliĕ tu g'ozamba w'ogonli, azyiliĕ yĕ awulia inlĕ, Winlâ kĕ w'avegagi nla yĕ.

57 Nl'alandiĕ yĕ awulia inlĕ, Om̃anto, mi am*i*e yĕ.

58 Ndo oŋwâ lingo wakwĕ om̃âri ayenliĕ, awulia inlĕ, O re gore wao. Ndo Pitĕr awuli inlĕ, Onlom̃e, mi azyele.

59 Igwĕr' im̃âri piaganla pa om̃âri awuli buku inlĕ, Giligili winlâ avegagi nla yĕ; kânde ayĕ nl'oŋwa wi Galili.

60 Nl'awuli Pitĕr inlĕ, Onlom̃e, mi amiĕ nt'akambâ. Nl'igamba ny'agwanla, gw'agambagĕ agogi njâgânli.

61 Nl'avizi Rerĕ avonle Pitĕr; ndo Pitĕr ayonginl' igamba nya

Rerĕ, nt'awulinliĕ yĕ inlĕ, Njâgânli gogaga râ, o be danda miĕ nyângâ ntyaro.

62 Nl'agâgwi Pitĕr alenla nl'ibuku ivolo.

63 Nl'anlaga w'azimbi Jisu w'azyĕliagĕ awolagĕ;

64 W'alivinlĕ antyâ, awolĕ g'ozyo; nl'avambia wao yĕ inlĕ, Vâga, mande bolâ?

65 Nl'agambi wao agamb' amenle amenge g'oŋwanji wĕ ntâwagĕ.

66 Gw'ayenji owenja anlĕrâ w'anlaga, nl'iminisĕ impolo, nl'irĕndisi w'alatanli, nl'avagi wao yĕ g'olatanlo wao, awulia inlĕ,

67 Awĕ nle Krais? wulinlia zue. Awulinliĕ wao inlĕ, Jâgâ mi abulinlia nlue, anlu'ayivira.

68 Ndo jâgâ mi abambia, anlue be finliza miĕ igamba, ge tiga *miĕ* diĕnga.

69 Avila vĕnlâ Oŋwa w'oma e be doanla tu g'ogâ nlomiĕ wi ngulu y'Anyambiĕ.

70 Nl'awuli wao inlĕ, Awĕ Oŋwa w'Anyambiĕ sambo? Awulinlio wao nle yĕ inlĕ, Anlu' abulia inlĕ, Miĕ nle yĕ.

71 Awuli wao inlĕ, Azu' are nl'isyâlâ ande ny'inlumb' imiĕnle? Kânde azuemĕ azu' ajâgâ nl'ogwanli wĕmĕ.

EWONJO XXIII.

1 Nl'agumanl' anlaga waodu agĕnda nla yĕ gore Pailet.

2 Nl'avakili wao go sâzizĕ, awulia inlĕ, Azu' adĕngi winlâ e fevïz' inlângâ, aleg' *anlaga* pe Sizar oba, awulia inlĕ, ayĕmĕ nle Krais y'oga.

3 Nl'avambio yĕ nle Pailet inlĕ, Awĕ nl'oga w'Iju? Ayivirië yĕ awulia inlĕ, O bulia nlânlâ.

4 Nl'awuli Pailet awulinl' iminisĕ impolo nl'anlaga inlĕ, M'pa jenl' oma winlâ nl'ogara.

5 Ndo w'ava jâli polo awulia inlĕ, E tâw' anlaga apâmuo, anlĕnjaga go mbori edu yi Judia, avila go Galili avia gunlu.

6 Gw'ayâgio Pailet ayâgâ Galili, avambi inlĕ, Onlomĕ mĕ nl'oŋwa Galili?

7 Ndo gw'amienliĕ inlĕ, avili gw'ipanginla si Hĕrŏd, aromiĕ gore Hĕrŏd, o vegagi ayĕmĕ go Jeruselĕm gw'intyugu mĕsânlâ.

8 Gw'ayenli Hĕrŏd ayenle Jisu arândi polo; kânde avelagi oling' ola go jenlĕ, gw'isaon imienge y'ayâgio ndĕ g'oŋwanji wĕ; nl'avelië kĕ go jenl' elemba dendo nle yĕ.

9 Nl'agâtagië yĕ nl'agamb' amenge; ndo e *j*ivirĕ du.

10 Agumanl' iminisĕ impolo nl'irĕndisi azâzizĕ nli ngulu mpolo.

11 Hĕrŏd kĕ avĕdiĕ ayĕ nl'isâzyĕ sĕ, azyĕliĕ; nl'awârië yĕ ngâi mbia njâmbui, avâ finlizĕ gore Pailet.

12 Nli ntyugu mĕmo Pailet nli Hĕrŏd w'aroenli sindego; kânde w'avegagi nkoma gw'alonga.

13 Nl'aveli Pailet avel' iminisĕ impolo nli nlami nl'anlaga,

14 Awulinlia wao inlĕ, Anlu' abag' oma winlâ gore miĕ g'omâ feviz' anlaga; ndo vonla, mi akâtagië gw'azyo manli, ndo m'pa jenl' oma winlâ nl'ogara gw'isaon yi sâziza nlue yĕ;

15 Nlâ Hĕrŏd kĕ; kânde mi atomi nlue gore yĕ; ndo vonla, zy'osao' edu dendo pa nle yĕ, wi re nl'inyanga ny'ijuwa.

16 Sambo m'be syivĕ arigĕ diĕnga.

17 (Kânde e ga riginle wao omâri diĕnga go ntyago.)

18 Ndo anlaga waodu w'awoginli mpâ mo inlĕ, Rombare winlâ, kâ tiginla zue Barabas diĕnga;

19 (O vegagi felo pa go nago y'intyogo g'oŋwanja w'edungu kwezo

pa nle yĕ go nkala, nl'ijonl' anlaga.)

20 Ndo Pailet avâ kambi *nla wao*, kânde ' aṽelagi go tige Jisu diĕnga.

21 Ndo w'arongag' inlĕ, Ṽanlĕ go krâsi! Ṽanlĕ go krâsi!

22 Nl'awulinlĕ wao nyângâ ntyaro inlĕ, Nl'ande? osaon nde ombe w'alendio ndĕ? M'pa jenlĕ nl'ogara wi jonlo; m'be syiṽĕ arigĕ diĕnga.

23 Nl'aṽangati wao *yĕ* nl'amoi ampolo, mbambiag' inlĕ, e ga ṽanlio go krâsi; nl'amoi mao m'agevi.

24 Nl'arenlizi Pailet inlĕ, yi ga lendo egâlanli g'ibambi sao,

25 Nl'ariginlĕ wao yĕ diĕnga o vegagi go nago y'intyogo g'oŋwanja w'edungu nl'ijonl anla ga, o ṽambiago wao; ndo avenli Jisu go ntândinli yao.

26 Ndo gw'agĕndi wao nla yĕ, w'agoti oma wi Sairini, o ṽeliago inlĕ, Saimon, gw'aṽienlĕ avila g'ompindi, nl'agumbizi wao yĕ krâsi, inlĕ e ga roanlie yo go nyuma yi Jisu.

27 ¶ Nl'azongio yĕ nle nkândâ mpolo y'anlaga nl'anto kĕ, w'awurinli alenlinlĕ.

28 Ndo Jisu aṽizi gore wao awulia inlĕ, Awa wanto wi Jeruselĕm, alenlinlanli mĕ, ndo lenlinlanl' ikuwi yanli nl'awanli wanli!

29 Kânde vonla, ntyugu si bia si be bulio wao inlĕ, Ozavinlo gor' inkele, nla gw'ambuñu mi re mi pa janla nli mâri, nla gw'añbĕnlĕ mi re mi jânja nli mâri!

30 Egombe mĕ wi be pakilia go bulinl' inomba inlĕ, Voswanli gore zue! nl'isadombâ inlĕ, Vuganli zue!

31 Kânde ja w'adend' isaon yinlâ gw'erer' eṽezyo, gambĕnlĕ ande z'atoa g'okolongo?

32 Nl'awĕnle aṽanli w'aluo w'ajanj' ibe, w'agĕndio mpâ mo nla yĕ go jonlo.

33 Gw'aṽienli wao go mbora yi fweliago inlĕ, Nkeli, gogo aṽanli wao yĕ go krâsi, nl'anlag' avĕ mĕwâ kĕ, oñâri g'ogâ nlomiĕ, nl'oñâri g'ogâ nyantwĕ.

34 Nl'awuli Jisu inlĕ, Rera, nyeza wao kânda wi m*i*a ntĕ denda wao. Nl'ageranli wao ingâi sĕ, avung' eganlo.

35 Nl'agumanl' anlaga avonlaga. Ndo nlañi nla wao kĕ w'azyĕliagĕ, awulia inlĕ, Azunginl' añâri; e ga zunginl' oku' wĕmĕ, jâgâ yĕ nle Krais o re pinjo pa nl'Anyambiĕ!

36 Isâzyĕ kĕ s'azyĕliagĕ, aṽiaga gore yĕ avĕ vinega,

37 Awulia inlĕ, Ja wĕ nl'oga w'Iju zunginl' oku' wâmĕ.

38 Ndo itĕnda s'arĕndio, *awelo* gw'igonlo nyĕ nl'irĕndâ yi Griki nla yi Latini nla yi Hibru inlĕ, Winlâ nl'oga w'Iju.

39 Nl'oñâri w'anlag' aṽe w'aṽanlio, arâṽiĕ awulia inlĕ, Ja wĕ nle Krais, zunginl' oku' wâmĕ nla zue.

40 Ndo oñâri ayiviri azĕmbĕ iniĕ, O t*i*' Anyambiĕ du, inlĕ awĕ kĕ po p'ogara mĕmo?

41 Nla zue kĕ nl'orĕti; kânde azue bânga ga nt'ar' isaon y'alendio zue; ndo winlâ e pa dende ndaga mbe du.

42 Nl'awulinlĕ Jisu inlĕ, Rera, yonginlia mĕ go be biâ gw' inlângâ nyâ.

43 Nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Giligili mi bulinliâ inlĕ, nlĕnlâ winlâ o be doanla nla mĕ g'orowa.

44 Nl'aroenli ṽ'igwĕra ny'oroṽâ, nl'avegagi mpiri go ntye yodu agĕnda gw'igwĕra ny'ĕnlâgom.

45 Nl'ayilanganli nkombe, aya-

rui ozyambo w'onlamba wi nago y'Anyambiĕ go gare.

46 Ndo gw'arongi Jisu nl'inyo' ivolo, awulia inlĕ, Rera, mi pinl' inlinli nyam gw'agâ mâ; nla gw'awuliĕ isaon yinlâ azul' oŋwei.

47 Ndo gw'ayenli sĕnturion ayenla nt'aroenli, azuminl' Anyambiĕ, awulia inlĕ, Giligili winlâ apegag' oma w'ogore.

48 Gw' ayenl' anlaga waodu, w'alatanli go ponl' isaon yinlâ, ayenla nt'aroenli, w'awol' intonlo sao aṽinya.

49 Nl'agumanl' indego sĕ sodu, nl'anto w'aluo w'asongiĕ avila go Galili, agumanla davadavie go ponl' isaon yinlâ.

50 Ndo vonla, avegag' onloñe, o ṽeliago inlĕ, Josĕf, oma w'ampanga, omâ mbia nl'ogore.

51 (Ayĕ e d*u*o akwenli go mondâ nl'ijanji sao;) *aloanlagi* go Arimathia nkala y'Iju; nla yĕ kĕ avenginlag' inlângâ ny'Anyambiĕ.

52 Winlâ agĕndi gore Pailet anlĕgirĕ okuwa wi Jisu.

53 Nl'azyonliĕ wo, avinga wo nl'ivĕl' iṽia, awela wo g'oronginlo w'arokio gw'ido, wi re wi pa felo nl'ebende nli mâri.

54 Nl'aluo ntyugu y'ikekiza, nli ntyugu yi syânâ y'aroenli piĕrĕ.

55 Nl'anto kĕ w'aṽienli nla yĕ avila go Galili, w'azongi ayenl' oronginlo, nla nt'anlanlizio oku' wĕ,

56 Nl'aṽinyi wao agekizi aka mi nkango mbia, nl'ayâwi wao go ntyugu syânâ ga nt'ar' ozombio.

EWONJO XXIV.

1 Go ntyugu nonga yi syânâ aṽienli wao ayenjinla g'oronginlo, aṽaga ya yi nkango y'aluo wao w'akekizi, nl'awĕnle awĕwâ w'avegagi nla wao.

2 Nl'aluunlo wao ido kavalio pa avila g'oronginlo.

3 Nl'ayinginli wao ndo wi jenl okuwa wi Rerĕ Jisu.

4 Nl'aroenli gw'azapiliago wao g'oŋwanja wi ndaga yinlâ, vonla, anloñe aṽanli w'agumanli nla wao nl'ingâi sinjĕlanjĕla.

5 Ndo gw'arienli wao alembia azyo mao go ntye, w'awulinli wao inlĕ, Ezande zi buto nlue oma wabâ gore wao wi re juwa pa?

6 Azye vĕi, ndo atongwi; yonginliarenli nt'agambiĕ nla nlue, gw'avegagiĕ go Galili,

7 Inlĕ, Oŋwa w'oma e ga vo gw'agâ m'anlag' aṽe, kĕ banlio go krâsi, avâ tongwa go ntyugu yi ntyaro.

8 Nl'ayonginli wao agambi mĕ.

9 Nl'aṽinyi wao avila g'oronginlo, awulinlia igomi nl'iñâri, nl'awĕnle waodu isaon yinlâ yodu.

10 W'avegagi wa Meri Magdalini, nla wa Joana, nla wa Meri *ngwe* yi Jems, nl'anto awĕnle nla wao w'awulinli Roñi isaon yinlâ.

11 Ndo agambi mao m'ayenlio gore wao g'ewuliawulia, kâ w'ayivira wao du.

12 Nl'agumanli Pitĕr avule mango g'oronginlo; nl'alembiĕ ayenl' ingâi nlanlizo pa go mbora nli yao; nl'alubuĕ avila ṽâṽâ, agĕ' mamaga nl'oku' wĕmĕ isaon y'aroenli.

13 Ndo vonla, ntyugu mĕmo aṽanli gore wao w'agĕndi go nkala yi fweliago inlĕ, Emeus, yi re avila go Jeruselĕm agĕnda gogo, nanda oroṽa gw'idava.

14 Nl'agambanlagi wao g'oŋwanja w'isaon yinlâ yodu y'aroenli.

15 Nl'aroenli, gw'agambanli wao, azikimiaga, Jisu ayĕmĕ azyusyi piĕrĕ agĕnda nla wao.

16 Ndo antyâ mao m'azimbio, inlĕ w'amiĕ.

17 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Agamba nde minlâ mi kambanlo nlue go kĕnda nlue ayenl' ekĕṽa?

18 Nl'ayiviri oɱ̃âri o ɛ̃eliago inlĕ, Kliopas, awulinliĕ inlĕ, Awĕ ogĕnda dadie go Jeruselĕm, kâ amĭ' isaon y'aroenli ɛ̃âɛ̃â ntyugu sinlâ?

19 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Isaon ndĕ? W'awulinliĕ inlĕ, *isaon* g'oŋwanja wi Jisu oŋwa Nazerĕt, o vegag' ovâgisi wi ngulu gw'ijanja nla gw'igamba g'ozyo w'Anyambiĕ nl'anlaga waodu;

20 Nli nt'are kĕ avenlio nl'iminisĕ impolo nla wao wi panginla zue go jĕkĕlio gw'ijuwa, aɛ̃anli wao yĕ ko krâsi.

21 Ndo azu' avikil' inlĕ, nle yĕ o be dandunla Isrĕel; ndo viaganlo nl'agamba minlâ, isaon yinlâ ga dendo amanl' intyugu ntyaro nlĕnlâ winlâ;

22 Nl'anto kĕ wi nkumbi yazyo w'apili g'oronginlo ayenjinla w'amamizi zue;

23 Ndo gw'atoa wao wi jenl' oku' wĕ, w'abienli awulia inlĕ, w'ajenl' ienjĕl s'abulinli wao inlĕ, Are bâ.

24 Nl'awĕwâ gore wao w'apegagi nla zue w'akĕndi g'oronginlo aluunlo yo ga nt'abulio nl'anto, ndo ayĕ—wi jenlĕ du.

25 Ɛ̃âɛ̃â wulinliĕ wao inlĕ, E anlaga sipikilia fâ, nl'irĕm' ilire go jivira isaon yodu y'agambio nl'ivâgisi!

26 Pegaga gore Krais go sindinl' isaon yinlâ, ayinginla gw'ivendi nyĕ?

27 Nl'avakiliĕ gore Mosĕs nla gor' ivâgisi yodu, amieza wao isaon *yi re tĕndo pa* g'oŋwanji wĕ gw'itĕnda sodu.

28 Nl'azyusyi wao piĕrĕ go nkala y'agĕndio wao; ndo alendi nt'are yĕ kâ piaganla.

29 Ndo w'alegiĕ awulia inlĕ, Loanla nla zue, kânde nkolo y'atoenli piĕrĕ, nli nkombe y'atĕgwi; nl'ayinginliĕ go doa' nla wao.

30 Nlaroenl' inlĕ, gw'aloanliĕ tu nla wao go tavoro, awângi mpĕmba aɛ̃' akeɛ̃a ayarunla yo anlâzinla wao.

31 Nl'antyâ mao m'anlungwi, nl'amienli wao yĕ; nl'anlinliĕ avila gore wao.

32 Nl'awulianli wao inlĕ, Azue pienlo nl'irĕma gw'akambĕ nla zuĕ go mpânlâ, nla gw'amiezĕ zue agamba m'Anyambiĕ?

33 Nl'agumanli wao igwĕra mĕ aɛ̃inya go Jeruselĕm, aluunlo igomi nl'iɱ̃âri, nla wao w'avegagi nla wao datanla pa,

34 Awulia inlĕ, Rerĕ atongwi giligili, ajenlanli gore Saimon.

35 Nl'aɛ̃akili winlâ isaon y'alendio go mpânlâ, nla nt'amienlio yĕ nle wao nl'ijarunla si mpĕmba.

36 Ndo gw'agambagi wao isaon yinlâ Jisu ayemĕ agumanli go garegare yao, awulinlia wao inlĕ, Mboloanli!

37 Nl'arataminli wao nl'itia, avikiliag' inlĕ, w'ayenl' ibambo.

38 Nl'awulinlio wao nle yĕ inlĕ, Ezande zi syugazyugo nlue? nl'ande kĕ zi pand' ipikilia gw'irĕmi yanli?

39 Vonlanl' agâ mam, nl'intyozyo sam, inlĕ nle miĕmĕ rĕti; gotarenli miĕ kâ mianli; kânde ibambo nyi zye nl'izyonli nli pa, ga ntĕ jenlâ nlue ayenla miĕ nla *yo*.

40 Gw'awuliĕ yenlâ aruminliĕ wao agâ *mĕ* nl'intyozyo sĕ.

41 Gw'aluo wao wi *ji*vira nli mbia, amamaga; awulinliĕ wao inlĕ, Anlue are nl'inya gunlu?

42 Nl'avenli wao yĕ mbei y'eɛ̃ĕrĕ piko pa, nl'ekoka z'onlĕmbĕ.

43 Nl'awângiĕ yo anya gw'azyo mao.

44 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Minlâ

nl'agamba m'awulinli mič nlue gw'avegagi mič nla nlue, inlě isaon yodu yi re těndo pa gw'ampanga mi Mosěs, nla gw'ivâgisi, nla gw'ijembo g'oŋwanji wam yi ga roe rěti.

45 Nl'ayenjizič wao wonjo yao, inlě wao ka miagage agamba m'Anyambič.

46 Nl'awulinlič wao inlě, Re těndo pa yenlâ, nla yenlâ re kě Krais aluo nl'isyâlâ nyi juwa, nla go tongwa go ntyugu yi ntyaro;

47 Kâ ikalua s'orěma nl'inyeza s'ibe kambinlago anlângâ modu gw'ini nyě mpakiliaga go Jeruselěm.

48 Ndo anlue nle iyenli y'isaon yinlâ.

49 Vonla kě mi toñ' ompanganlo wa Reri yam gore nlue; ndo loanlanli go nkala yi Jeruselěm, kao anlu' abienlo nli ngulu avila gw'igonlo.

50 Nl'agěndič wao go Bětani; nl'arombinlič agâ mě azavinla wao.

51 Nl'aroenl' inlě, gw'azavinlagě wao, aṽangwanli nla wao avandizo g'orowa.

52 Nl'azavinli wao yě aṽinya go Jeruselěm nli mbia mpolo.

53 Nl'avegagi wao pěkěpěkě go nago y'Anyambič, suminliaga nli savinlaga Anyambič. Aměn.

JŎN.

EWONJO I.

1 Avegag' Igamba gw'ipakilia, nl'Igamba avegagi nl'Anyambič, nl'Igamba avegagi Anyambič.

2 Ayě měmo avegagi nl'Anyambič gw'ipakilia.

3 Yâma yodu y'avangio ndě, nl'azya yě, gavânlâ pango ezâm' edu zi re pango pa.

4 Eñěnlâ z'avegagi gore yě, nl'eñěnlâ mě z'avegag' ozange w'anlaga.

5 Nl'ozange wi bamba go mpiri, ndo mpiri yi kotiza wo.

6 Avegag' omâ roñio avila gor' Anyambič, ini nyě ny'aṽeliago inlě, Jŏn.

7 Ayě měmo aṽienli go bulia g'oŋwanja w'ozange, inlě waodu wi ga yivire ṽâ yě.

8 E pegag' ozange mě, ndo *aromio* go bulia g'oŋwanja w'ozange mě.

9 Avegag' ozange wagiligili, wi bia go ntye yinlâ ayenjiz' om' edu.

10 Avegagi go ntye yinlâ, ntye y'avangio ndě, ndo ntye yi mič du.

11 Aṽienli gor' iwěmě, ndo iwěmě wi bângě.

12 Ndo ntango y'awângič, avenli wao ngulu yi to' awa w'Anyambič, wao wi bekeli' ini nyě;

13 W'ayanlio, aranga nli ntyinla, ge nli ntândinli y'ozyonli, ge nli ntândinli y'oma, ndo kao nl'Anyambič.

14 Nl'Igamba aroenl' ozyonli, aloanla gore zue; ayenli zue ivendi nyě, ivenda ga nyo ny'oŋwa wikika wa Rerě, ralie nl'ikěsyi nl'omiěnle.

15 Awuli Jŏn awulia g'oŋwanji wě, arong' inlě, Winlâ nle yě o gambio mič inlě, Ayě o bia go nyumi yam, aroenli go bosyo yam; kânde ayě nla mič ayě longe doanli.

16 Awângi zu' edu awânga gw'ibunli sě ambia gw'ambia.

17 Kânde ivanga ny'avenlio nle

Mosĕs, ndo ikĕsyi nl'omiĕnlĕ w'avienli nli Jisu Krais.

18 Zy'omâ re jenla p'Anyambiĕ nli mâri; oŋwa wikika, o re go ntonlo ya Rerĕ, amiezagi *zue yĕ*.

19 Ndo igamba nyi Jŏn nyi nyinlâ, gw'aromĩ' Iju aromĩa wao iminisĕ nl'Ilivait avila go Jeruselĕm go bambiĕ inlĕ, Awĕ mande?

20 Amĕmiĕ, e *d*ɑnda, ndo amĕmĩ' inlĕ, Miĕ g*a* Krais.

21 Nl'avambi wao yĕ inlĕ, Ande sambo? Awĕ nl'Ilaias? Awuliĕ inlĕ, Mi aranga yĕ. Awĕ nl'ovâgisi mĕ? Ayivirie inlĕ, Nyawĕ.

22 Awulinli wao yĕ inlĕ, Awĕ mande? inlĕ kâ zue fwinliza wao w'atomĩa zue igamba. O bulia sĕ g'oŋwanji wâmĕ?

23 Nl'awuliĕ inlĕ, Miĕ nl'inyoi ny'omâ tonga gw'itove inlĕ, Gumanlianli mpânlâ y'Anyambiĕ, ga nt'awuli Aisaia y'ovâgisi.

24 Ndo wao w'aromĩo w'avegagi w'Ifarisi.

25 Nl'avambi wao yĕ, awulinliĕ inlĕ, O baptaiza sĕ; jâgâ awĕ g*a* Krais, ge Ilaias, g'ovâgisi mĕ?

26 Ayivirio wao nle Jŏn inlĕ, Mi baptaiza nl'anlingo; ndo r'oma gore nlue, o re e m*i*o nle nlue.

27 Winlâ nle yĕ o bia go nyumi yam, o re aroenli go bosyo yam; o re mi azye nl'inyanga nyi purunl' ogâli wi ntyozyo yĕ yatanga.

28 Isaon yinlâ y'aroenli go Bĕthania g'ozamb' oŋârі wi Jordan, mbora y'avaptaizagi Jŏn.

29 Bu nya ayenli Jŏn ayenle Jisu e bia gore yĕ, kâ yĕ bulia inlĕ, Vonlanl' Oŋ' w'idâmbe w'Anyambiĕ wi tavinl' ibe si ntye yinlâ.

30 Winlâ nle yĕ o gambio miĕ inlĕ, Go nyumi yam bi' omâ re, aroenli go bosyo yam, kânde ayĕ nla miĕ ayĕ longe doanli.

31 Ndo mi m*i*ĕ du; ndo inlĕ, e ga yenlanle gore Isreĕl, go ntinla mĕ yo vienli miĕ baptaizaga nl'anlingo.

32 Nl'awuli Jŏn inlĕ, Mi ayenl' Inlinla nyi suminla avila g'orowa g'ibembe; nl'aloanli nyo gore yĕ.

33 Ndo mi m*i*ĕ du; ndo ayĕ o romĩi miĕ go baptaiza nl'anlingo, awulinli miĕ inlĕ, Ayĕ o be jenlo ndâ e suminlo nl'Inlinla, kâ nyo doanla gore yĕ, nle yĕ o baptaiza nl'Inlinl' ivia.

34 Nl'ayenli miĕ, awulia inlĕ, Winlâ nl'Oŋwa w'Anyambiĕ.

35 Bu nya kĕ agumanli Jŏn, ayĕ nl'inlĕngi yĕ imbanli;

36 Nla gw'avonliĕ Jisu e kâmba, awul' inlĕ, Vonlanl' Oŋ' w'idâmbe w'Anyambiĕ!

37 Nl'inlĕngi mĕ imbanli w'ayâgio yĕ kamba, nl'azongi wao Jisu.

38 Avizi Jisu ayenla wao wi songĕ, nl'awulinliĕ wao inlĕ,

39 Ezande zi buto nlue? Nl'awulinli wao yĕ inlĕ, Rabbi, (nyo bĕngunlo pa nyi pivia inlĕ, Onlĕnji,) o doanla gwi?

40 Awulinliĕ wao inlĕ, Yogo, jenlenli. Avienli wao ayenle mbora y'aloanlio ndĕ; nl'aloanli wao nla yĕ ntyugu mĕ; ny'aroenl' igwĕra *nyi nkala* ny'igomi.

41 Andru y'oŋwâ ngwĕ wi Saimon Pitĕr, avegag' oŋârі gore w'avanli w'ayâgio *igamba* nyi Jŏn azongĕ.

42 Ayĕ longe dĕng' oŋwâ ngi yĕ Saimon, awulinliĕ inlĕ, Azu' ajenli Mesaia, (nyo re bĕngunlo pa inlĕ, Krais.)

43 Nl'avagiĕ yĕ gore Jisu. Gw'avonli Jisu avonlĕ awulia inlĕ, Awĕ nle Saimon y'oŋwa wi Jona; o be bĕto inlĕ, Sifas; (nyi bĕngunlo inlĕ, Ido.)

44 Bu nya kĕ aveli Jisu kĕnda

go Galili; nl'alĕngiĕ Filip, awulinliĕ inlĕ, Zonga miĕ.

45 Filip avili go Bĕthsaida, nkala yi Andru nli Pitĕr.

46 Alĕngi Filip alĕnge Nataniel, awulinliĕ inlĕ, Azu' adĕngi yĕ o rĕndio nle Mosĕs gw'ampanga, nl'ivâgisi kĕ, Jisu yi Nazarĕt, y'oŋwa wi Josef.

47 Awuli Nataniel awulinliĕ inlĕ, Ez' eṽia zo kâ pila avila go Nazarĕt? Awuli Filip awulinliĕ inlĕ, Yogo jenle.

48 Ayenli Jisu ayenle Nataniel e bia gore yĕ, awulia g'oŋwanji wĕ inlĕ, Vonla, Oŋwâ-Isreĕl wagiligili, o re azye nl'itemiza!

49 Awuli Nataniel awulinliĕ inlĕ, O mia miĕ sĕ? Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Filip ṽeliagâ râ, mi ayenliâ go ntinla yi mponde.

50 Ayiviri Nataniel awulinliĕ inlĕ, Rabbi, awĕ nl'Oŋwa w'Anyambiĕ, awĕ nl'oga wi Isreĕl.

51 Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Kânde mi abulinliâ inlĕ, mi ayenliâ go ntinla yi mponde, ajivirâ? o be jenl' isaon viaganlo nla yinlâ.

52 Nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Giligili mi bulinliâ inlĕ, go bosyo o be jĕnl' orowa nungwa pa, nl'ienjĕl s'Anyambiĕ pandaga nli suminlaga gor' Oŋwa w'oma.

EWONJO II.

1 Ndo go ntyugu yintyaro aroenl' ijombanla go Kene yi Galili; nl'aluo ngwe yi Jisu ṽâṽâ.

2 Nl'aṽelio Jisu nl'inlĕngi yĕ gw'ijombanla.

3 Gw'amanl' ivĕ, ngwe yi Jisu awulinliĕ inlĕ, Wi zye nl'ivĕ.

4 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Oṁanto ande zi re miĕ nla wĕ? igwĕri nyam nyi pa toa.

5 Awuli ngi yĕ awulinliĕ mângi penginla inlĕ, Lendanl' osao' edu wi be bulinlio ndĕ nlue.

6 Avegagi ṽâṽâ dolo akopa m'ado oroṽa, go *ntyali* y'ijovunla si'Iju, m'ageki, iṁâri gĕnlizo ṽanli ge raro.

7 Awulinlio wao nle Jisu inlĕ. Yonlianl' akopa nl'anlingo. Ayonli wao mo guguru.

8 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Gubunlanli ṽĕnlâ, kâ toanlanli gor' omâ re gw'ewonjo zi ntyago. Nl'aroanli wao.

9 Gw'aluo ewonjo zi ntyago ademb' anlingo mĕ m'agalunlio ivĕ, (e m*i*a gw'avili mo, ndo mângi-penginla w'agubunli anlingo w'amienli,) aṽeli ewonjo zi ntyago aṽeli' onloṁe o jomba;

10 Awulinliĕ inlĕ, Om' edu e donge doṽia iv' iṽia, ndo go be duo anlaga w'abângio, ṽâṽâ iv' iṽe; o re piga p'iv' iṽia aṽia ṽĕnlâ.

11 Ipakilia si lemba sinlâ s'alendio nle Jisu go Kene yi Galili, kĕ tuminli' ivendi nyĕ; nl'inlĕngi yi w'aṽekelie.

12 Avila ṽâṽâ azuminliĕ go Kepĕrneum, ayĕ nli ngi yĕ, nl'awâ ngi yĕ, nl'inlĕngi yĕ; nl'aloanli wao gogo aranga ntyugu sinyenge.

13 Nl'onlâganlo w'Iju w'aroenli piĕrĕ, nl'avandi Jisu go Jerusĕlĕm.

14 Nl'aluunlo yĕ go nago y'Anyambiĕ mângi wi kol' inyare, nl'adâmbe, nl'abembe, nli mângipengakanli' anliva tugetu;

15 Ndo gw'aluo yĕ apang' onyĕnya w'igâli, agâgunli waodu avila go nago y'Anyambiĕ, nl'adâmbe nl'inyare. Nl'awonliĕ anliva mi mângi-pengakanlia, awonl' itavoro bundu;

16 Nl'awulinliĕ mângi w'agol' abembe inlĕ, Rombanli ya yinlâ; av*a*nganli nago ya Reri yam nago y'igolinlo.

17 Nl'ayonginl' inlĕngi yĕ inlĕ,

re tĕndo pa inlĕ, Nandi yi nag' wâ yi re nya pa miĕ.

18 Ayivir' Iju awulinliĕ inlĕ, Elemba nde zi tuminlio ndâ zue, inlĕ o dend' isaon yinlâ?

19 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, *Z*yazyanli nago y'Anyambiĕ yinlâ, nl'intyugu ntyaro m'be fâ noga yo.

20 Iju w'awul' inlĕ, Nago y'Anyambiĕ yinlâ y'anlogio nl'agomi m'impuñ' anlai nl'impuñ' orovă, ndo awĕ be fâ noga yo nli ntyugu ntyaro?

21 Ndo agambi g'oŋwanja wi nago y'Anyambiĕ y'oku' wĕ.

22 Gw'arongwiĕ sambo avila gw'ijuwa, inlĕngi yĕ w'ayonginl' inlĕ, aluo abulinli wao igamba nyinlâ; nl'ayiviri wao irĕndâ, nl'igamba ny'agambio nle Jisu.

23 Ndo gw' avegagiĕ go Jeruselĕm g'onlâganlo go ntyago, awenge w'avekeli ini nyĕ, gw'ayenli wao lemba y'alendio ndĕ.

24 Ndo Jisu ayĕmĕ e bekelia wao, kânde amienli waodu;

25 E pegaga kĕ nl'isyâlâ nyi bulinlio nl'om' edu g'oŋwanja w'oma; kânde amienli nt'avegagi gor' oma.

EWONJO III.

1 Avegag' oma w'Ifarisi, ini nyĕ ny'avĕliago inlĕ, Nikodimo, enlañi z'Iju.

2 Ayĕ mĕmo avienli gore yĕ ogwĕra, awulinliĕ inlĕ, Rabbi, azu' avoro inlĕ, awĕ nl'onlĕnji o vili gor' Anyambiĕ; kânde zy'omâ re kâ dende lemba yinlâ yi dendo ndâ, kao Anyambiĕ adoanla nla yĕ.

3 Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Giligili mi bulinliâ inlĕ, kao oma ajanlo avila gw'igonlo, ay*á*lie jenl' inlângâ ny'Anyambiĕ.

4 Nikodimo awulinliĕ inlĕ, Oma kâ janlo sĕ, ayĕ toa pe mbolo? ayĕ kâ jinginla gw'iwuñu nyi ngi yĕ nyângâ yimbanli ayanlo?

5 Ayiviri Jisu inlĕ, Giligili mi bulinliâ inlĕ, kao oma ajanlo nl'anlingo nl'Inlinla, ay*á*lie jinginla gw'inlângâ ny'Anyambiĕ.

6 *Eza* zi re janlo pa nl'ozyonli zo ozyonli; nl'*eza* zi re janlo pa nl'Inlinla zo inlinla.

7 Am*a*ma kânde mi abulinliâ inlĕ, Yanlonli avila gw'igonlo.

8 Ompunga wi pĕvinla go bela wo, o jâgâ k'inyoi nya wo, ndo o m*i*e nkovă yi pila wo, ge nkovă yi kĕnda wo; yenlâ r'om' edu o re janlo pa nl'Inlinla.

9 Ayiviri Nikodimo awulinliĕ inlĕ, *Isaon* yinlâ kâ doanla sĕ?

10 Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Awĕ nl'onlĕnji w'Isreĕl, kâ o m*i*' *isaon* yinlâ?

11 Giligili mi bulinliâ inlĕ, Azue kamb' *isaon* yi mio zue, awulia *isaon* y'ayenlio zue; ndo anlue b*á*ng' agambi mazyo.

12 Miĕ bulinlia pa nlue *isaon* yi ntye yinlâ, kâ nlu' ay*i*vira; anlue be jivira sĕ jâgâ mi abulinlia nlue *isaon* y'orowa.

13 Zye omâ re panda pa g'orowa nli mâri, kao ayĕ o zuminli avila g'orowa, *inlĕ* Oŋwa w'oma o re g'orowa.

14 Nla ga nt'avanli Mosĕs avanli' oñamba g'orove, yenlâ Oŋwa w'oma e ga vanlio kĕ;

15 Inlĕ om' edu o bekeliĕ avere, ndo e be doanla nl'eñĕnlâ zakânlakâ.

16 Kânde Anyambiĕ arândi ntye yinlâ nli ntândinli mĕ avenliĕ Oŋwanli yĕ wikika, inlĕ om' edu o bekeliĕ avere, ndo e be doanla nl'eñĕnlâ zakânlakâ.

17 Kânde Anyambiĕ e toñ' Oŋwanli yĕ go ntye yinlâ go pe ntye ogara, ndo inlĕ ntye yi ga zungi-nlo vâ yĕ.

18 Ayĕ o bekelĭĕ e p'ogara; ndo ayĕ o r'e bekelĭĕ are po p'ogara, kânde e bekeli' ina ny'Oŋwa wikika w'Anyambĭĕ.

19 Nli mpenli y'ogara mĕ ye yinlâ, inlĕ ozange w'abienli go ntye yinlâ, ndo anlaga w'arândi mpiri viaganlo nl'ozange; kânde njanjinli sao s'avegagi simbe.

20 Kânde om' edu o dend' ibe, e bik' ozange, e bia kĕ g'ozange, njanjinli sĕ si vende doanla nli ntyĕmbâ.

21 Ndo ayĕ o dend' orĕti, e bia g'ozange, inlĕ njanjinli sĕ si ga yenlanle, inlĕ si re janjo pa gor' Anyambĭĕ.

22 *Isaon* yinlâ viaganlo avĭenli Jisu nl'inlĕngi yĕ go ntye yi Judia; vâvâ aloanlĭĕ nla wao avaptaizaga.

23 Jŏn kĕ avaptaizagi go Enon piĕrĕ nli Selim, kânde anlingo amenge m'avegagi vâvâ; nl'avĭenli wao avaptaizo.

24 Kânde Jŏn e d*u*o afelo go nago y'intyogo.

25 Nl'alov' inlĕngi yi Jŏn impaga nl'oŋwâ-Ju g'oŋwanja w'ijovunla.

26 Nl'avĭenli wao gore Jŏn awulinlĭĕ inlĕ, Rabbi, ayĕ o vegagi nla wĕ g'ozamb' omâri wi Jordan o wuliago ndâ, vonla, e baptaiza, nl'*anlaga* waodu wi bia gore yĕ.

27 Ayiviri Jŏn awulia inlĕ, Om' ay*a*lie bâng' ezâma, kao z'apo yĕ avila g'orowa.

28 Anluemĕ anlue bulia g'oŋwanji wam inlĕ, Mi awul' inlĕ, mĭĕ g*a* Krais, ndo inlĕ, Mi aromio go bosyo yĕ.

29 Ayĕ o re nl'omanto nl'onlome o jomba; ndo ndego y'onlome mĕ, o kumanla ayâg' *agambi* mĕ, e jenl' inyoi ny'onlome o jomba mbia mpolo; sambo mbi' yam yinlâ y'akeki.

30 E ga vende mpendaga, ndo mĭĕ mi ga gânge.

31 Ayĕ o pila gw'igonlo, ar' ewonjo za waodu; ayĕ o pila go ntye, ayĕ yi ntye, e kamba kĕ g'oŋwanja wi ntye; ayĕ o pila g'orowa, ar' ewonjo za waodu.

32 Nl'*isaon* yi re yĕ jenla pa, nl'ayâgâ, yo bulio ndĕ; ndo zy'omâ bâng' igambi nyĕ.

33 Ayĕ o bâng' igambi nyĕ amĕm' inlĕ, Anyambĭĕ are rĕti.

34 Kânde ayĕ o romio nl'Anyambĭĕ, e kamb' agamba m'Anyambĭĕ; kânde Anyambĭĕ e pĕ Inlinla nl'egĕnlizo.

35 Rerĕ e tând' Oŋwanla, are kĕ ya yodu pa pa gw'agâ mĕ.

36 Ayĕ o bekeli' Oŋwanla are nl'emĕnlâ zakânlakâ; ndo ayĕ o re e bekeli' Oŋwanla ay*e*nl' emĕnlâ, ndo egunlu z'Anyambĭĕ zi doanla gore yĕ.

EWONJO IV.

1 Ndo gw'amienli Jisu inlĕ, Ifarisi w'ayâgio inlĕ, Jisu e panga avaptaiz' inlĕngi viaganlo nli Jŏn.

2 (Ndo Jisu ayĕmĕ e b*a*ptaiza, ndo kao inlĕngi yĕ,)

3 Alubui avila go Judia, avâ kĕnda go Galili.

4 Ndo aroenl' inlĕ, e ga viaganle go Semeria.

5 Nl'avĭenlĭĕ go nkala yi Semeria y'vĕliago inlĕ, Sukar, y'avegagi piĕrĕ nli ntyaga y'avenli Jekob av' oŋwanli yĕ Josĕf.

6 Evero zi Jekob z'avegagi vâvâ. Ndo Jisu jasa pa nl'ogĕndâ, aloanli tu gw'evero; avegagi v'igwĕra ny'orova.

7 Nl'avienl' omanto-Semeria go per' anlingo, nl'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Va mĭĕ anlingo.

8 (Kânde inlĕngi yĕ y'aluo y'akĕndagi go nkala go kol' inya.)

9 Awul' oñanto-Semeria awulinliĕ inlĕ, Awĕ oŋwâ-Ju, o bambia miĕ oñanto-Semeria anlingo sĕ? (Kânde Iju wi zye nli ndego nla Mângi-Semeria.)

10 Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Kânle o amienl' idavia s'Anyambiĕ, nla yĕ o bulinliâ inlĕ, Va miĕ anlingo; gavânlâ o tâ bambiĕ, kĕ pâ anlingo m'eñĕnlâ.

11 Awuli oñanto awulinliĕ inlĕ, Rera, o zye nl'egubunla, nl'evero zi r'orânga; sambo anlingo m'eñĕnlâ mĕ, mi re nla wĕ m'apila gwĭ?

12 O r'ompolo viaganlo nla reri yazyo Jekob, o venli zue evero, ayângaga ṽaṽa ayĕmĕ, nl'awanli yĕ, nli vuginli yĕ?

13 Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, Om' edu o jâng' anlingo minlâ, kâ fâ jenl' esyove;

14 Ndo ayĕ o jâng' anlingo mi be pa miĕ yĕ, ayenl' esyove go kânlakâ; ndo anlingo mi be pa miĕ yĕ, mi be doanla go gare yĕ evero z'anlingo mi bundunla gw'eñĕnlâ zakânlakâ.

15 Awul' oñanto awulinliĕ inlĕ, Rera, va miĕ anlingo mĕ, inlĕ mi ayenl esyove nyĕnle, nlâ bia gunlu go pera.

16 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Gĕ' fweli' onloñ' wâ, kâ fâ bia gunlu.

17 Ayivir' oñanto awulia inlĕ, Mi azye nl'onloñe. Jisu awulinlie inlĕ, O kamba mbiambiĭ inlĕ, Mi azye nl'onloñe;

18 Kânde o yombi nli mâri anloñe atanli; nla yĕ o re nla wĕ ṽĕnlâ arang' onloñ' wâ; o re kamba pa *ndaga* yinlâ giligili.

19 Awul' oñanto awulinliĕ inlĕ, Rera, mi jenl' inlĕ, awĕ nl'ovâgisi.

20 Ireri sazyo s'azavinlagi go nomba yinlâ; ndo anlue bulia inlĕ, Go Jeruselĕm nle mbora yi re ga zavinlago *nl'anlaga.*

21 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Oñanto, yivira miĕ, inlĕ igwĕra nyi bia, nyi re anlu' azavinle Rerĕ go nomba yinlâ, genlâ go Jeruselĕm.

22 Anlue savinl' *eza* zi re nlu' am*ie*; azu' avoro *eza* zi savinlo zue; kânde isunginla si pila gor' Iju.

23 Nd'igwĕra nyi bia, nye nyinlâ kĕ, nyi re wao, wi savinla giligili, wi be savinle Rerĕ nl'inlinla nl'omiĕnle; kânde Rerĕ e but' onlângâ winlâ go savinlĕ.

24 Anyambiĕ Inlinla, nla wao wi savinlĕ, wi ga zavinle nl'inlinla nl'omiĕnle.

25 Oñanto awulinliĕ inlĕ, Mi avoro inlĕ, Messaia e bia; (o fwelio inlĕ, Krais;) go be biĕ e be bulinlia zue *isaon* yodu.

26 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Miĕ, yi kamba nla wĕ, nle yĕ.

27 Ṽâṽâ aṽienl' inlĕngi yĕ, nl'amami wao inlĕ agambi nl'oñanto mĕ; ndo pegag' omâ wulinliĕ inlĕ, O but' ande? ge o kamba nla yĕ sĕ?

28 Nl'arig' oñanto arige ntyugi yĕ, kĕ kĕnda go nkala; awulinli' anlaga inlĕ,

29 Oviroanli, kâ jenlanl' omâ re miĕ bulinlia p'*isaon* yodu y'alendiago miĕ; winlâ g*a* Krais?

30 Agâgwi wao avila go nkala aṽia gore yĕ.

31 Nd'oñanto kĕndaga pa, agwenlio yĕ sinkâlâ nl'inlĕngi yĕ inlĕ, Rera, nya.

32 Ndo awulinli wao inlĕ, Mi are nl'inya si nyo si re s'am*io* nle nlue.

33 Yenlâ inlĕngi w'agambanl' inlĕ, Abagio nl'oma sinya?

34 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Inyi sam nle go dende ntândinli y'omâ roñi miĕ, nla go suliz' evilo zĕ.

35 Anlue pa bulia inlĕ, Atiganl' agwĕli atanli, gambĕnlĕ egombe zi tenla z'abia? Vonlanli, mi bulinlia nlue inlĕ, Rombinlanl' antyâ manli, kâ ponlanl' intyaga, kânde si re bânda pa gw'itenlo.

36 Nla yĕ o tenla e bâng' ipa, alatiz' ilonda gw'eñĕnlâ zakânlaka; inlĕ omâ bĕnla nl'omâ tenla wi ga yenle mbia nkândâ mo.

37 Kânde g'*osaon* winlâ nkogo yinlâ yi re giligili inlĕ, Oñâri ayĕ bĕnla, nl'oñâri tenla.

38 Mi aroñi nlue go tenla ya yi re nlue *j*anja; añâri w'ayanjagi, agwenli nlue gw'evilo zao.

39 Nl'awenge wi Mângi-Semeria wi nka' mĕ w'avekelĕ nl'igamba ny'oñanto, o wul' inlĕ, Are mĕ bulinlia p'*isaon* yodu y'alendiago mĕ.

40 Gw'avienli Mângi-Semeria sambo avia gore yĕ, w'agwenlĕ sinkâlâ inlĕ, e ga loanle nla wao; nl'aloanlĕ vâvâ ntyugu mbanli.

41 Nl'awĕnl' awenge w'avekelĕ nl'igambi nyĕmĕ;

42 Nl'awulinli wao oñanto inlĕ, Azue *j*ivira nyĕnle nl'igambi nyâ; kânde azu' ajâgio azuemĕ, amia zue kĕ inlĕ, Giligili winlâ nle Krais y'Ozunge wi ntye yinlâ.

43 Ntyugu mbanli viaganlo alubui Jisu vâvâ, agĕnda go Galili.

44 Kânde Jisu ayĕmĕ awul' inlĕ, Ovâgisi e d*u*bo go ntye yĕmĕ.

45 Ndo gw'avienlĕ go Galili, Mângi-Galili w'awângĕ, wao jenla p'*isaon* y'alendio ndĕ go Jeruselĕm go ntyago; kânde wao w'agĕndiagi go ntyago kĕ.

46 Nl'avâ bienli Jisu go Kene yi Galili, nkala y'avangio ndĕ anlingo ivĕ. Nl'avegag' enlañi, o re onwanlĕ ayâgio nkanli go Kepĕrneum.

47 Gw'ayâgio yĕ inlĕ, Jisu abienli avila go Judia avia go Galili, agĕndiĕ gore ye, agwenlĕ sinkâlâ inlĕ, e ga zuminle aying' onwanlĕ; kânde aluo e bele juwa.

48 Awulia Jisu awulinlĕ inlĕ, Anlu' ayenle lemba nl'*isaon* y'imamo anlu' ay*i*vire.

49 Awul' enlañi awulinlie Jisu inlĕ, Rera, zuminla, onwanli yam y*u*waga râ.

50 Awuli Jisu awulinlĕ inlĕ, Gĕndaga, onwanli yâ atoli. Nl'ayivir' oma me ayivir' igamba ny'agambinlio yĕ nle Jisu, nl'agĕndiagĕ.

51 Ndo gw'azuminlĕ, alatanli nl'anlagi wĕ, nl'awulinli wao yĕ inlĕ, Onwanlîâ atoli.

52 Nl'avambĕ wao igwĕra ny'avakilĕ tola. Awuli wao awulinlĕ inlĕ, Jau gw'igwĕra ny'orâgĕnlo alubuo yĕ nl'ifwĭ.

53 Yenlâ amienli rerĕ inlĕ, nyo nl'igwĕra mĕmo ny'awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Onwanlîâ atoli; kĕ jivira ayĕmĕ nli nag' wĕ kĕ yodu.

54 Zinlâ nl'elemba zi vanli z'alendio nle Jisu, gw'aluo yĕ abienli avila go Judia, avâ bia go Galili.

EWONJO V.

1 *Isaon* yinlâ viaganlo avegagi ntyago yi Iju; nl'avandi Jisu go Jeruselĕm.

2 Go Jeruselĕm gw'*igugi* ny'adâmbe r'eliva, z'avĕliago nli nkambinli yi Hibru inlĕ, Bethĕsda, zi re nl'ampenginlo atanli.

3 Gw'*ampenginlo* minlâ anlanlag' anlag' awenge w'ayâgiago sinkanli, apâku, nlĕma, nla w'egânga, wi duo wi penginl' isyuga s'anlingo.

4 Kânde enjĕl azuminlagi gw'eliva go gombe azyugazyug' anlingo, nla yĕ o longe suminli, anlingo syugo pa, arolizio nkanli edu y'avegagi nla yĕ.

5 Avegagi vâvâ onloñe o luo nli

nkanli agomi m'impuñ' araro nl'impuñ' ĕnlanlai.

6 Gw'ayenli Jisu ayenlĕ bu, kĕ mi' inlĕ, aluo adingi jâgâ, awulinliĕ inlĕ, O bele tola?

7 Ayivir' omâ jâgâ inlĕ, Rera, mi azye nl'omâ fela miĕ gw'eliv̄a go syug' anlingo; ndo go bia miĕ omâ ŋwĕnle e donge kwenla go bosyo yam.

8 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Nlângwa, rombinl' inlanlo nyâ, kâ kĕndaga.

9 Nl'arol' onloñe nĕganĕga, nl'arombinliĕ inlanlo nyĕ, agĕndaga. Ndo ntyugu mĕ y'aroenli syânâ.

10 Yenlâ awul' Iju awulinli' omâ yingio inlĕ, Nlĕnlâ syânâ, zye mbia v̄â wĕ go toanl' inlanlo.

11 Ayivirie wao inlĕ, Omâ panga miĕ mbiambiĭ, ayĕ bulinlia miĕ inlĕ, Rombinl' inlanlo nyâ, kâ kĕndaga.

12 Yenlâ av̄ambi wao yĕ inlĕ, Oma mĕ mande, o bulinliâ inlĕ, Rombinl' inlanlo nyâ, kâ kĕndaga?

13 Ndo ayĕ o yingio e miĕ, kânde Jisu aluo adogunli, kânde anlag' awenge w'avegagi v̄âv̄â.

14 Avila v̄âvâ Jisu aluunlo yĕ go nago y'Anyambiĕ, nl'awulinliĕ yĕ inlĕ, Vonla, o atoli; alend' ibe nyĕnle, o vende bienlo nl'osao' ombe viaganlo *nla winlâ*.

15 Nl'agĕnd' oma mĕ arakilia Iju inlĕ, Nle Jisu o vangi yĕ mbiambiĭ.

16 Yenlâ agâmbizag' Iju agâmbize Jisu, agĕnliza go jonlĕ, kânde aluo adend' *isaon* yinlâ go ntyugu syânâ.

17 Jisu ayiviri wao inlĕ, Reri yam e janja koanga gw'egombe zinlâ, miĕ kĕ mi janja.

18 Yenlâ agĕnlizi Iju agĕnliza viaganlo go jonlĕ, kânde e bundakanlie ntyugu syânâ dadie, ndo awuli k'inlĕ, Anyambiĕ reri yĕ, azyavanga ta nl'Anyambiĕ.

19 Yenlâ ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Oŋwanla ayalie dende mpângâ ayĕmĕ, kao *isaon* yi jenlo ndĕ inlĕ Rere e denda; kânde *isaon* yodu yi dendo ndĕ, *isaon* mĕyâ yi dendo nl'Oŋwanla egâlanli mĕmo.

20 Kânde Rerĕ e tând' Oŋwanla, arevĕ *isaon* yodu yi dendo ndĕ; e be tevĕ k'*isaon* yi piaganla yinlâ, kâ nlue mama *yo*.

21 Kânde ga ntĕ tongunlie Rerĕ arongunlie bende, aloanliza yo bâ, yenlâ k'Oŋwanla e doanliza wao wi tândo ndĕ bâ.

22 Kânde Rerĕ e jĕkĕli' om' edu, ndo are pa p'Oŋwanla ijĕkĕlia sodu;

23 Inlĕ waodu wi ga lub' Oŋwanla ga ntĕ duba wao Rerĕ. Ayĕ o re e dub' Oŋwanla, e duba kĕ Rerĕ o roñiĕ.

24 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ayĕ o jâgâ agambi mam av̄ekeliĕ o roñi miĕ, are nl'eñĕnlâ zakânlakâ; e be p'ogara, ndo are piaganla pa avila gw'ijuwa agĕnda gw'eñĕnlâ.

25 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Igwĕra nyi bia, nye nyinlâ kĕ, nyi be jâgâ bende ayâg' inyoi ny'Oŋwa w'Anyambiĕ, nla wao wi jâgâ wi be doanla bâ.

26 Kânde ga nt'are Rerĕ are nl'eñĕnlâ ayĕmĕ, yenlâ avenliĕ kĕ Oŋwanla go doanla nl'eñĕnlâ ayĕmĕ.

27 Avenliĕ k'inyanga nyi dend' ijĕkĕlia kĕ, kânde ayĕ Oŋwa w'oma.

28 Amamanl' *igamba* nyinlâ; kânde igwĕra nyi bia, nyi be jâgâ waodu wi re gw'ironginlo ayâg' inyoi nyĕ,

29 Agâgwa; wao w'alendag' ibia,

gw'itongwa s'eñĕnlâ, nla wao w'alendag' ibe, gw'itongwa s'ogara.

30 Miĕmĕ mi ay*á*lie dende mpângâ; mi jĕkĕlia ntĕ jâgâ mĭĕ; nl'ijĕkĕli' sam si re rĕti; kânde mi b*u*te ntândinli yamimĕ, ndo ntândinli ya Rerĕ o roñi mĭĕ.

31 Jâgâ mi abulia g'oŋwanji wamimĕ, gamběnlĕ onlumbu wam w'aloanle giligili.

32 R'oñâri o bulia g'oŋwanji wam; mi avoro kĕ inlĕ, onlumbu wi bulio ndĕ g'oŋwanji wam wi re giligili.

33 Anlu' aroñi gore Jŏn; nl'awulĭĕ g'oŋwanja w'omiĕnle.

34 Ndo mi b*á*ng' onlumbu w'oma; ndo mi bulinlia nlue *isaon* yinlâ, inlĕ kâ sunginlonli.

35 Ayĕ avegag' ojo wi baminla aṽamba; ayiviri nlue ṽâ oŋwâ-lingo go jenl' ozange wĕ mbia.

36 Ndo mi are nl'onlumb' ompolo viaganlo nla wi Jŏn; kânde vilo y'avenlio mĭĕ nla Rerĕ, inlĕ mi ga mĕnlize yo, vilo yinlâ yi dendo mĭĕ, yomĕ yi bulia g'oŋwanji wam, inlĕ Rerĕ ayĕ roñi mĭĕ.

37 Rerĕ kĕ o roñi mĭĕ ayĕmĕ are bulia pa g'oŋwanji wam. Anlue pa jâg' inyoi nyĕ nli mâri, nlâ jenl' egâlanli zĕ;

38 Anlue kĕ anlu azye nl'agambi mĕ ndoanlaga go gare yanli; kânde ayĕ o roñio ndĕ anlue *j*ivirĕ du.

39 Anlue kĕlagĕl' irĕndâ, kânde anlu' tang' inlĕ, anlu are nl'eñĕnlâ zakânlakâ go yo; (ndo yo bulia g'oŋwanji wam;)

40 Ndo anlue *j*ivire bia gore mĭĕ, inlĕ kâ dĕngizonli eñĕnlâ.

41 Mi b*á*ng' iduba s'anlaga;

42 Ndo mi avoro nlue, inlĕ anlu' azye nl'itânda s'Anyambĭĕ go gare yanli.

43 Mi are bia pa nl'ina nya Reri yam, kâ nlu' aw*á*nga mĭĕ; jâg' oñâri abia nl'ini nyĕmĕ, ayĕ be bângo nlue.

44 Anlue kâ jivira sĕ, anlue yi dubanla, kâ aw*u*t' iduba si pila gor' Anyambĭĕ mo?

45 Av*i*kilianl' inlĕ, m'be sâziza nlue gore Rere; r'omâ sâziza nlue, Moses o bekelio nlue.

46 Kânde kânle anlu' aluo anlu' ajiviri Moses, gavânlâ anlu' aluo anlu' ajiviri mĭĕ; kânde ayĕ rĕndi g'oŋwanji wam.

47 Ndo ja nlu' ay*i*vir' itĕndi sĕ, anlue be jivir' agambi mam sĕ?

EWONJO VI.

1 *Isaon* yinlâ viaganlo agĕndi Jisu g'ozamb' oñari w'eliṽa zi Galili, zi Tiberias;

2 Nl'azongio yĕ nl'anlag' awenge, kânde w'ayenli lemba y'alendio ndĕ gore wao w'ayâgio nkanli.

3 Nl'avandi Jisu avande nomba, aloanla tu gogo nl'inlĕngi yĕ.

4 Ndo onlâganlo, ntyago yi Iju, w'aroenli piĕrĕ.

5 Gw'arombinli Jisu antyâ *mĕ* ayenla inlĕ, anlag' awenge wi bia gore yĕ, awulinlĭĕ Filip inlĕ, Azue be kol' inya gwĭ, si be nyo nle *mângi* sinlâ?

6 (Awuli yenlâ go kĕnlizĕ; kânde ayĕmĕ amienli ntĕ be dendĕ.)

7 Ayivirio yĕ nle Filip inlĕ, Inya si jonl' inkama s'ifura mbanli si pa keka wao, inlĕ om' edu gore wao e ga wâng' oŋwâ-zâma.

8 Oñâri w'inlĕngi yĕ, Andru, oŋwa-reri wi Saimon Pitĕr, awulinlĭĕ inlĕ,

9 R'oŋwanla ṽĕnlâ o re nl'amonga mi mpĕmba atanli, nli yeṽĕrĕ ṽanli; ndo mĕyâ ande go ntango yinlâ y'anlaga?

10 Jisu awul' inlĕ, Loanlizanl' anloñe tugetu; avegag' amanli amenge go mbora mĕ; yenlâ aloanl'

anlaga tugetu, ṽâ ntango y'intausen ntyanli.

11 Nl'awângi Jisu awâng' amonga; ndo gw'aluo yĕ apenl' akeṽa, agerinlĕ *mo* inlĕngi yĕ, nl'inlĕngi yĕ wao w'avegagi tugetu; nl'egâlanli mĕmo kĕ nli yeṽĕrĕ, nt'aṽeli wao.

12 Ndo gw'ayori wao, awulinl' inlĕngi yĕ inlĕ, Guminlianli nkizi y'atiganla, kâ aver' ezâma.

13 Yenlâ aguminli wao, ayonlia igomi ny'itondo nl'itondo imbanli nli nkizi y'among' atanli mi mpĕmba, y'arigio nle wao w'anyeni.

14 Gw'ayenl' anlaga mĕ ayenl' elemba z'alendio nle Jisu, w'awul' inlĕ, Giligili winlâ nl'ovâgisi mĕwâ o bia go ntye yinlâ.

15 Yenlâ gw'ayenli Jisu inlĕ, wi bele bia agotĕ, kâ wao pangĕ oga, avâ dubuĕ agĕnda go nomba ay' anka.

16 Gw'aroenli nkolo, inlĕngi yĕ y'azuminli gw'eliṽa;

17 Nl'agwenli wao gw'elende, nl'aluo wao wi dalia eliṽa go Kepĕrneum. Ayili owenja, ndo Jisu e duo abienli gore wao;

18 Nl'aṽendi eliṽa, kânde ompung' ompolo w'aṽĕvinli.

19 Yenlâ gw'aluo wao w'anlugi nanda ntyaro ge nlai, ayenli wao Jisu e jar' eliṽa, aṽia piĕrĕ nl'elende; nl'arienli wao.

20 Ndo awulinli wao inlĕ, Nle mĕ, arianli.

21 Nl'awângi wao yĕ gw'elende nle mbia, ndo nĕganĕga elende z'aroenli go ntye y'agĕndio wao,

22 Bu nya gw'ayenl' anlaga mĕ, w'agumanli g'ozamb' oñâri w'eliṽa, inlĕ pegag' elend' ezĕnle gogo, tombare pa mĕzâ z'agwenlio nl'inlĕngi yĕ, Jisu kĕ e kwenla gw'elende nl'inlĕngi yĕ, ndo inlĕngi yĕ w'agĕndi wao dadie;

23 (Ndo lende yĕnle y'aṽienli avila go Taiberias aṽia piĕrĕ nli mbora y'anyenli wao mpĕmba, Rerĕ via nli p'akeṽa;)

24 Yenlâ gw'ayenl' anlaga inlĕ, Jisu e pegaga ṽaṽa, nlâ inlĕngi yĕ, agwenli wao go lende, aṽia go Kepĕrneum mbutage Jisu.

25 Ndo gw'aluunlo wao yĕ g'ozamb' oñâri w'eliṽa, w'awulinliĕ inlĕ, Rera, o ṽienli gunlu egombe zyĭ?

26 Jisu ayiviri wao awulia inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, anlue buta miĕ kânde anlu' ayenli lemba, ndo kândĕnlĕ anlu' anyenl' amonga, nl'ayora.

27 Ayanjanli gw'inya si manle manlaga, ndo gw'inya mĕ si be doanla gw'eñĕnlâ zakânlakâ, si be po nlue nl'Oŋwa w'oma; kânde ayĕ re bĕbo pa nl'Anyambiĕ ya Rerĕ.

28 Yenlâ w'awulinliĕ inlĕ, Azue ga lend' ande, go janje vilo y'Anyambiĕ?

29 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Evilo z'Anyambiĕ ze zinlâ, inlĕ yiviranli yĕ o roñio ndĕ.

30 Ndo w'awulinli yĕ inlĕ, Elemba nde zi dendo ndâ, zi re zue kâ jenla ayivirâ? o jaŋj' ande?

31 Ireri sazyo s'anyagagi manna gw'itove, ga nt'are yo tĕndo pa inlĕ, Avenli wao mpĕmba yi nyo avila g'orowa.

32 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Moses e pa nlue mpĕmba avila g'orowa; ndo Reri yam ayĕ pa nlue mpĕmba yagiligili avila g'orowa.

33 Kânde mpĕmba y'Anyambiĕ nle yo yi suminla avila g'orowa, ava ntye yinlâ eñĕnlâ.

34 W'awulinliĕ inlĕ, Rera, va zue mpĕmba yinla pĕkĕpĕkĕ.

35 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Miĕ nle mpĕmba y'eñĕnlâ;

ayĕ o bia gore mĭĕ avâ *j*ágâ njanla nyĕnle; nla yĕ o bekelia mĭĕ avâ *j*enl' esyove nyĕnle.

36 Ndo mi awulinli nlue inlĕ, Anlue kĕ anlu' are mĭĕ jenla pa, ndo anlue *j*ivira.

37 Om' edu o po mĭĕ nle Reri yam, e bia gore mĭĕ; nl'om' edu o bia gore mĭĕ, mi a*v*inlizĕ du.

38 Kânde mi *s*uminla avila g'orowa go dende ntândinli yam, ndo ntândinli y'omâ roñi mĭĕ.

39 Ndo ntândinli ya Rerĕ y'aroñi mĭĕ ye yinlâ, inlĕ mi averiz' ezâma go ya yodu y'avenlio ndĕ mĭĕ, ndo mi ga rongunlie yo go ntyugu yinuunla.

40 Nli ntândinli y'omâ roñi mĭĕ ye yinlâ, inlĕ om' edu o jenl' Oŋwanla avĕkelĭĕ, e ga loanle nl'eñĕnlâ zakânlakâ; ndo mi be tongunlĭĕ go ntyugu yinuunla.

41 Nl'alagalagi Iju g'oŋwanji wĕ, kânde awul' inlĕ, Mĭĕ nle mpĕmba y'azuminli avila g'orowa;

42 Nl'awuli wao inlĕ, Winlâ g*a* Jisu y'oŋwa wi Josĕf, o re reri yĕ nli ngi yĕ w'amienlio zue? Sambo ez' ande zi bulio ndĕ inlĕ, Mi are asuminla pa avila g'orowa?

43 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ. Al*a*galaganli anlue nl'anlue.

44 Zy'omâ re kâ bia gore mĭĕ, kao Rerĕ y'aroñi mĭĕ adurĕ, nla mi be tongunlĭĕ go ntyugu yinuunla.

45 Re tĕndo pa nl'ivâgisi inlĕ, Waodu wi be nĕnjo nl'Anyambĭĕ. Om' edu sambo o jâgâ gore Rerĕ, anlĕnga e bia gore mĭĕ.

46 Aranga inlĕ, oma are jenla pa Rere; kao ayĕ o pila gor' Anyambĭĕ, ayĕ re jenla pa Rerĕ.

47 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ayĕ o bekelia mĭĕ are nl'eñĕnlâ zakânlakâ.

48 Mĭĕ nle mpĕmba y'eñĕnlâ.

49 Ireri sanli s'anyenli manna gw'itove, ayuwi wao kĕ.

50 Yinlâ nle mpĕmba yi suminla avila g'orowa, inlĕ oma kâ nya yo ge ay*u*wa.

51 Mĭĕ nle mpĕmba y'eñĕnlâ y'azuminli avila g'orowa; jâg' om' anye mpĕmba yinlâ, gamblĕnlĕ adoanla go kânlakâ. Nli mpĕmba, yi be po mĭĕ, nl'ozyonli wam, wi be po mĭĕ gw'eñĕnlâ zi ntye yinlâ.

52 Ndo Iju w'azungakanli awulia inlĕ, *Oma* winlâ kâ jâlie pa zue ozyonli wĕ go nya sĕ?

53 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inle, kao anlu' any' ozyonli w'Oŋwa w'oma, ayânga kĕ ntyinli yĕ, anlu' azye nl'eñĕnlâ gw'ikuwi yanli.

54 Ayĕ o ny'ozyonli wam, ayânge ntyinli yam, are nl'eñenlâ zakânlakâ, miĕmĕ kĕ m'be tongunlĭĕ go ntyugu yinuunla.

55 Kânde ozyonli wam nl'inya sagiligili, nli ntyinli yam nle sijânga sagiligili.

56 Ayĕ o ny'ozyonli wam ayânge ntyinli yam, e doanla nla mĭĕ, mĭĕ kĕ nla yĕ.

57 Ga nt'aroñio mĭĕ nle Rerĕ yabâ, kâ mĭĕ kĕ doanla ṽâ Rerĕ; yenla ayĕ o nya mĭĕ e be doanla ṽâ mĭĕ;

58 Yinlâ nle mpĕmba mĕ y'azuminli avila g'orowa; aranga nt'ar' ireri sanli s'anyenli manna, ayuwa kĕ. Ayĕ o nye mpĕmba yinlâ e be doanla go kânlakâ.

59 Awuli agamba minlâ go sunagogi gw'anlĕnjiagĕ go Kepĕrneum.

60 Awenge w'inlĕngi yĕ gw'ayâgio wao, w'awul' inlĕ, Igamb' iyâli nyinlâ; o re nli ngulu yi jâgâ nyo mande?

61 Gw'amienli Jisu nl'orĕm' wĕ inlĕ, inlĕngi yĕ w'alagalagi g'oŋwanja wa nyo, awulinli wao inlĕ, Nyinlâ nyo bendia nlue?

62 Sambo jâgâ nlu' ajenl' Oŋwa w'oma e panda go mbora y'aloanlio ndĕ nli mâri ; —

63 R'Inlinla nyi doanliza bâ, ozyonli wi zy'isyâlâ ; agamba mi re mĭĕ takilia pa nlue mo nl'inlinla, mo kĕ nl'eñĕnlâ.

64 Ndo r'awĕwâ gore nlue wi re wi *jivira*. Kânde Jisu amienli avila gw'ipakilia *mângi* wi re wi *jivira*, nla yĕ kĕ o be kotizĕ.

65 Nl'awulĭĕ inlĕ, Yenlâ awulinli mĭĕ nlue inlĕ, *Z*yel' oma o re nli ngulu yi bia gore mĭĕ, kao y'apo yĕ nle Reri yam.

66 Avila gw'egombe mĕzâ imienge y'inlĕngi yĕ y'aṽinyi nli nyuma, kâ w'aga*n*ganla nla yĕ nyĕnle.

67 Yenlâ awuli Jisu awulinli' igomi nl'aṽanli inlĕ, Anlue kĕ anlue bele dubua?

68 Saimon Pitĕr ayivirĭĕ inlĕ, Rera, azue be kĕnda gore mande? Awĕ re nl'agamba m'eñĕnlâ zakânlakâ.

69 Nla zu' ajiviri amia kĕ inlĕ, Awĕ nle Krais y'Oŋwa w'Anyambĭĕ yabâ.

70 Jisu ayiviri wao inlĕ, Mi *p*inja nlue igomi nl'aṽanli? nd'oñâri gore nlue nl'ogândisi.

71 Agambi Judas Iskariot; kânde ayĕ vegagi go kotizĕ, avegagi k'oñâri w'igomi nl'aṽanli.

EWONJO VII.

1 *Isaon* yinlâ viaganlo Jisu aloanlagi go Galili ; e *j*ivire doanla go Judia, kânde Iju w'awtagi go jonlĕ.

2 Ndo ntyago yi Iju, y'inoga si sapala, y'aroenli piĕrĕ.

3 Nl'awul' awâ ngi yĕ awulinlĭĕ inlĕ, Lubua ṽĕnlâ, kâ kĕnda go Judia, inlĕ inlĕngi yâ kĕ wi ga yenle lemba yi dendo ndâ.

4 Kânde zyel' omâ dende mpângâ gw'iyumbunlo, nl'ayĕmĕ e buta go doanla go buĭ. Ja o adend' *isaon* yinlâ, ruminli' anlaga oku' wâ.

5 Kânde awâ ngi yĕ kĕ wi bekelĭĕ.

6 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Egombe zam zi pa toa; ndo egombe zanli zi re keka pa pĕkĕpĕkĕ.

7 Anlaga w'ay*a*lie numba nlue; ndo wi numba mĭĕ, kânde mi bulia g'oŋwanji wao inlĕ, ijanji sao si re sibe.

8 Vandanli nlue go ntyago yinlâ; mi av*a*nde ṽâ tĕ go ntyago yinlâ; kânde egombe zam zi pa toa.

9 Gw'aluo yĕ abulinli wao *agamba* minlâ, aloanlagi go Galili.

10 Ndo gw'aluo awâ ngi yĕ w'apandi, avandĭĕ kĕ go ntyago, aranga go buĭ, ndo mpanli ga ntyâria.

11 Nl'awut' Iju awutĕ go ntyago, awulia inlĕ, Are nla gwĭ?

12 Nl'aroenl' idagalaga sipolo gor' anlaga g'oŋwanji wĕ. Awĕwa w'awul' inlĕ, Ar' ombia ; añâri w'awul' inlĕ, Nyawĕ; ndo e temiz' anlaga.

13 Ndo k*a*mb' oma buku g'oŋwanji wĕ nl'itia si Iju.

14 Go gare yi ntyago avandi Jisu go nago y'Anyambĭĕ anlĕnja.

15 Nl'amam' Iju awulia inlĕ, *Oma* winlâ avoro irĕndâ sĕ, g'e pa nĕnga nli mâri ?

16 Jisu ayiviri wao awulia inlĕ, Inĕnji sam arang' isamimĕ, ndo s'omâ roñi mĭĕ.

17 Jâg' om' ajivira dende ntândinli yĕ, gambĕnlĕ amia g'oŋwanja w'inĕnja, mbĕ sĕ s'apila gor' Anyambĭĕ, mbĕ sĕ mi kamba mĭĕmĕ.

18 Ayĕ o kamb' ayĕmĕ, e but' ivendi nyĕmĕ ; ndo ayĕ o but' ivenda ny'omâ roñĭĕ, are giligili, nl'ibe si zyele nla yĕ.

19 Mosĕs e p*a* nlu' ampanga? ndo zyel' oma gore nlue o penjavenj' ampanga, anlue bute jonla mĭĕ sĕ?

20 Ayivir' anlaga awulia inlĕ, O re nl'inlinl' ivẽ; mande bute jonlâ?

21 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Mi ayanj' evilo eñâri, amama nlu' edu amama zo.

22 Avenli Mosĕs ava nlu' ikĕra, (arang' inlĕ, s'apila gore Mosĕs, ndo s'avili gor' irerĕ;) anlue kĕ anlue kĕr' oma g'owenja wi syânâ.

23 Jâg' om' akĕro g'owenja wi syânâ, inlĕ ivanga nyi Mosĕs ny'avavo, anlue bendinla mĭĕ kânde mi are panga p'oma warâ mbiambiĭ g'owenja wi syânâ?

24 Ayĕkĕlianli ga ntĕ jenlo, ndo yĕkĕlianl' ijĕkĕlia sarĕti.

25 Awul' awĕwâ wi *mângi* wi Jeruselĕm awulia inlĕ, Winlâ *ga* yĕ yi buto wao go jonlĕ?

26 Ndo vonlanli, e kamba go buĭ, wao kĕ wi *bu*linlĭĕ mpângâ. Anlĕrâ w'amienli giligili inlĕ, winlâ nle Krais rĕti?

27 Nd'*oma* winlâ azu' avoro mbora y'avilio ndĕ; ndo go be bie Krais, be m*i*' oma mbora yi be pilo ndĕ.

28 Ṽâṽâ arongi Jisu go nago y'Anyambiĕ, gw'anlĕnjiagĕ, awulia inlĕ, Anlu' avoro mĭĕ, anlu' avoro kĕ mbora y'avilio mĭĕ; mi b*ia* kĕ mĭĕmĕ, ndo ayĕ o roñi mĭĕ are giligili, o re anlu' am*ie*.

29 Ndo mi amienli yĕ, kânde mi apili gore yĕ, ayĕmĕ kĕ ayĕ roñi mĭĕ.

30 Nl'awuti wao awuta go kotĕ; ndo t*a*li' om' arali' oga gore yĕ, kânde igwĕri nyĕ nyi d*uo* ny'abienli.

31 Ndo anlag' awenge w'aṽekelĭĕ, awulia inlĕ, Go be bia Krais, ayĕ be dende lemba viaganlo nla yinlâ y'alendio nl'*oma* winlâ?

32 Nl'ayâgio Ifarisi ayâg' anlaga wi dagalaga yenlâ g'oŋwanji wĕ; nl'aroñ' Ifarisi nl'iminisĕ impolo aroñ' anlaga go kotĕ.

33 Ndo Jisu awulinli wao inlĕ, Ṽ'oŋwâ-lingo mi p'are nla nlue, gambĕnlĕ mi akĕnda gore yĕ o roñi mĭĕ.

34 Anlue be buta mĭĕ, ndo anlue be dĕnga mĭĕ; nlâ mbora yi re mĭĕ, anlu' ay*á*lie bie *vává*.

35 Ndo Iju w'awulianl' inlĕ, E be kĕnda gwĭ, go re azu' alenge yĕ? e be kĕnda gore wao wi re pazanganla pa gw'anlângâ, anlĕnja k'anlângâ?

36 Igamba nyinlâ nyi re sĕ, nyi bulio ndĕ inlĕ, Anlue be buta mĭĕ, kâ nlu' alenga mĭĕ; nli mbora yi re mĭĕ, anlu' ay*á*lie bie ṽâṽâ?

37 Go ntyugu yinuunla, yo *ntyugu* mpolo yi ntyago, agumanli Jisu gore arong' inlĕ, Jâg' om' edu ajenl' esyove e ga ṽiage gore mĭĕ ayânga!

38 Ayĕ o bekelia mĭĕ, ga nt'awul' irĕndâ, avila gw'iwuñu nyĕ be pov' ilâvi y'anlingo mi re bâ.

39 Ndo awul' *igamba* nyinlâ g'oŋwanja w'Inlinla ny'aluo wao wi be bânga, *mângi* wi bekelĭĕ, kânde Inlinl' ivĭa nyi d*uo* *po* *pa*, kânde Jisu e d*uo* apendizo.

40 Awenge gor' anlaga, gw'ayâgio wao agamba mĕ, w'awul' inlĕ, Winlâ nl'Ovâgisi mĕ giligili.

41 Añâri w'awul' inlĕ, Winlâ nle Krais. Ndo añâri w'awul' inlĕ, Sambo Krais e bia avila go Galili?

42 Irĕnda yi pa bulia inlĕ, Krais e bia avila gor' awa wi Devid, nl'avila go nkala yi Bethleĕm y'aloanlagi Devid?

43 Yenlâ aloṽagi wao mpaga g'oŋwanji wĕ.

44 Nl'aṽel' awĕwâ gore wao aṽele kotĕ, ndo t*a*l' oma agâ gore yĕ.

45 Ṽâṽâ aṽienli roñi gor' iminisĕ impolo nl'Ifarisi; nl'awuli wao awulinlia wao inlĕ, Ezande z'atoa anlu' aṽ*a*gĕ?

46 Anlaga *mĕ* w'ayivir' inlĕ, *Z*yel' omâ kamba nli mâri g'oma winlâ.

47 Aṽinliz' Ifarisi aṽinliza wao inlĕ, Anlue kĕ anlu' atemizo?

48 R'oma nl'oṁâri wi mângi-panginla, genlâ w'Ifarisi, o re bekelič pa?

49 Ndo anlaga winlâ wi re w'a-*m*i' ampanga wi re savo pa.

50 Awuli Nikodimo, (ayĕ o ṽienli gore yĕ ogwĕra avegag' oṁâri gore wao,) awulinlia wao inlĕ,

51 Ivangi nyazyo nyi jĕkĕli' oma, kâ ny'alonge jâgâ *agambi* mĕ, amia ntĕ dendĕ?

52 Ayiviri wao awulinlič inlĕ, Awĕ kĕ oma wi Galili? Gĕlagĕla kâ ponla, kânde aṽ*i*e ovâgisi avila go Galili.

53 Nl'aṽiny' om' edu go nag' wĕmĕ.

EWONJO VIII.

1 Nl'agĕndi Jisu go nomba y'Ioliv.

2 Bu nya avâ bienlič go nago y'Anyamḅič nt'avanga, nl'aṽienl' anlaga waodu gore yĕ; nl'aloanlič tu anlĕnjaga wao.

3 Nl'aṽag' irĕndisi nl'Ifarisi aṽaga gore yĕ oṁanto o gotio e dend' ibe nl'onloṁe; gw'agumanli wao yĕ go garegare,

4 W'awulinlič inlĕ, Onlĕnji, oṁanto winlâ agotio e dend' ibe nl'onloṁe, gw'idenda somĕ.

5 Mosĕs gw'ivanga azombi zue inlĕ, *anto* wi mpanginli yinlâ wi ga vungo ado; ndo o bulia sĕ?

6 Awuli wao yenlâ inlĕ, wi ga lĕng' *igamba* nyi sâziza wao yĕ. Ndo Jisu alĕmbi mbĕ arĕnda go ntye nl'oṁĕnlo wĕ.

7 Ndo gw'aṽambiaṽambiagi wao yĕ, anyânyui gore awulinlia wao inlĕ, O re gore nlue azye nl'ibe *sinlâ*, ę ga longe pungĕ ido.

8 Nl'avâ dĕmbič mbĕ, arĕnda go ntye.

9 Ndo wao w'ayâgio, (gw'azyurio wao nl'irĕmi *yaomĕ*,) w'agâgwi oṁâri oṁâri, mpakiliaga gor' anlĕrâ agĕnda gor' anluunla; nl'ariganli Jisu dadie, nl'oṁanto gore gogo.

10 Ndo gw'anyânyui Jisu gore, e j*e*nl' oma kao oṁanto, nl'awulinlič yĕ inlĕ, Oṁanto, wao w'asâizâ wi re gwĭ? O p'*o*gara nl'oma?

11 Awulič inlĕ, Zyel' oma, Rera. Awuli Jisu awulinlič inlĕ, Mič kĕ mi av*e* wĕ ogara, gĕndaga, kâ al*e*nd' ibe nyĕnle.

12 Nl'avâ kambi Jisu nla wao, awulia inlĕ, Mič nl'ozange wi ntye yinlâ; ayĕ o songa mič e be k*a*nganla go mpiri, ndo e be doanla nl'ozange w'eṁĕnlâ.

13 Ṽâṽâ awul' Ifarisi awulinlič inlĕ, O bulia g'oŋwanji wâmĕ; atakwĕ mâ mi zye giligili.

14 Ayiviri Jisu awulinlia wao inlĕ, Vanganle mi abulia g'oŋwanji wamimĕ, atakwĕ mam mi re giligili, kânde mi amienli mbora y'avilio mič, nla go kĕnda mič; ndo anlu' am*i*e mbora y'avilio mič, nla go kĕnda mič.

15 Anlue jĕkĕlia g'ozyonli; mi jĕkĕli' oma.

16 Ndo ja mi ajĕkĕlia, gamběnlĕ ijĕkĕli sam s'adoanla giligili; kânde mi azye mič dadie, ndo mič nla Rerĕ y'aroṁi mič.

17 Re tĕndo pa kĕ gw'ampangi manli inlĕ, Atakwĕ m'anlag' aṽanli mi re giligili.

18 Mič nl'omâ bulia g'oŋwanji wamimĕ; Rerĕ kĕ y'aroṁi mič e bulia g'oŋwanji wam.

19 Awuli wao awulinlič inlĕ, Reri yâ are nla gwĭ? Ayiviri Jisu inlĕ, Anlue m*i*e mič, genlâ Reri yam; aroenli anlu' amienli mič,

gavânlâ anlu' amienli kĕ Reri yanı.

20 Agamba minlâ m'agambio nle Jisu go nântye y'anliva, gw'anlĕnjiagĕ go nago y'Anyambiĕ; ndo pegag' omâ ralič agâ, kânde igwĕri nyĕ nyi *duo* bia pa.

21 Jisu avâ bulinli wao inlĕ, Mi dubua, anlue be buta mič, kâ nlue juwa gw'ibe sanli; mbora yi kĕndo mič, gogo anlu' ay*á*lie bieze.

22 Awul' Iju awulia inlĕ, E be syayuwa? kânde e bulia inlĕ, Mbora yi kĕndo mič, gogo anlu' ay*á*lie bieze.

23 Nl'awulinliĕ wao inlĕ, Anlu' avili go ntye, mi avili gw'igonlo; anlue nle *mŏngi* wi ntye yinlâ, mič g'oma wi ntye yinlâ.

24 Yenlâ re bulinlia mič nlue inlĕ, Anlue be juwa gw'ibe sanli; kânde ja nlu' ay*i*vira inlĕ, mič nle *yĕ*, gamběnlĕ anlu' ajuwa gw'ibe sanli.

25 W'awulinliĕ inlĕ, Awĕ mande? Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Mi arakiliagi nlue *ndaga* mĕyâ avila gw'ipakilia.

26 Mi are nl'*isaon* imienge go kamba nla go jĕkĕlia g'oŋwanji wanli; ndo ayĕ o roñi mič are giligili, nl'*isaon* y'ayâgio mič- gore yĕ, yo kambo mič go ntye yinlâ.

27 Wi kotiz' inlĕ agambi nla wao g'oŋwanja wa Rerĕ.

28 V̂âv̂â awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Go be duo nlue anlu' abanli Oŋwa w'oma, gamběnlĕ anlu' amia inlĕ, Mič nle *yĕ*, kâ nlue mie kĕ inlĕ, mi dende mpângâ mičmĕ; ndo ga nt'anlĕnjio mič nle Reri yam, kamba mi' *isaon* yinlâ.

29 Nl'ayĕ o roñi mič, are nla mič; Rerĕ e t*i*ga mič mič dadie; kânde mi dend' egombe zodu *isaon* yi tândič.

30 Gw'agambagič *agamba* minlâ, awenge w'av̂ekelič.

31 Nl'awuli Jisu awulinl' Iju mĕ w'av̂ekelič inlĕ, Jâgâ nlu' adoanla gw'igambi nyam, gamběnlĕ anlu' adoanl' inlĕngi yam giligili;

32 Nl'anlue be mi' omiĕnlĕ, nl'omiĕnlĕ wi be panga nlue awâ-ntye.

33 W'ayivir' inlĕ, Azue nl'awa wi Ebreham, azue pegag' asyaka w'om' edu nli mâri; o bulia inlĕ, Anlue be to' awâ-ntye sĕ?

34 Jisu ayiviri wao inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Om' edu o dend' ibe ayĕ nl'osyaka w'ibe.

35 Nd'osyaka e doanla go nago pĕkĕpĕkĕ, nd'oŋwanla e doanla pĕkĕpĕkĕ.

36 Sambo ja Oŋwanla apanga nlu' awântye, gamběnlĕ anlu' adoanl' awâ-ntye giligili.

37 M*i* amienl' inlĕ, anlue nl'awa wi Ebreham; ndo anlue bute jonla mič; kânde igambi nyam nyi pa jinginla gore nlue.

38 Mi kamba nt'are mič jenla pa nla Reri yam; nl'anlue kĕ anlue denda nt'are nlue jenla pa nla reri yanli.

39 Ayiviri wao awulinliĕ inlĕ, Ebreham nle reri yazyo. Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Kânle anlue nl'awa wi Ebreham, gavânlâ anlu' ajanje njanjinli yi Ebreham.

40 Ndo v̂ĕnlâ anlue bute jonla mič, omâ re nlue takilia p'omiĕnlĕ, w'ayâgio mič gore Anyambiĕ. Ebreham e denda yenlâ.

41 Anlue dende ndendinli ya reri yanli. Awuli wao awulinliĕ inlĕ, Azue janlo nl'ipenganla; azu' are nli Rerĕ mâri, ayĕ nl'Anyambiĕ.

42 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Kânle Anyambiĕ nle reri yanli, gavânlâ anlue tânda mič; kânde mi agâgwi av̂ia avila gore Anyambiĕ; mi b*i*a kĕ mičmĕ, ndo ayĕ roñi mič.

43 Ezande zi re anlu' agotiz'

agambi mam? kânde anlu' ayá-lie jâgâ inĕnji sam.

44 Anluwe nle *awa* wa reri yanli Setan, nl'intânginli sa reri yanli so jiviro nlue go denda; avegag' oyonlisi *w'anlaga* avila gw'ipakilia, kâ y'aloanla g'omiĕnlĕ; kânde omiĕnlĕ wi zyele gore yĕ. Go kamb' inoka, e kambe *ndagi* yĕmĕ; kânde ayĕ nl'onloki nla rerĕ ya so.

45 Ndo kânde mi kamb' omiĕnle, anlue *j*ivira miĕ.

46 Mande gore nlue o syuria miĕ nl'ibe? ndo ja mi akamb' omiĕnlĕ, ezande zi re anlu' ay*i*vira miĕ?

47 Ayĕ o r'*oma* w'Anyambiĕ, e jâgâ agamba m'Anyambiĕ, yenlâ re anlue *já*gâ, kânde anlu' aranga *mângi* w'Anyambiĕ.

48 Ayiviri Iju awulinliĕ inlĕ; Azuwe k*a*mba mbiambiĭ inlĕ, Awĕ oŋwâ-Semeria, o re kĕ nl'inlinl' iṽe?

49 Ayiviri Jisu inlĕ, Mi azye nl'inlinl' iṽe, ndo mi dube Reri yam, kâ nlue pĕdia miĕ.

50 Mi 'b*ut*' ivendi nyam; re o but' ayĕkĕlia kĕ.

51 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ja om' apenjavenj' igambi nyam, gamběnlĕ ay*e*nl' ijuwa agĕnda go kânlakâ.

52 Awul' Iju awulinliĕ inlĕ, Ṽĕnlâ azu' amienl' inlĕ, o re nl'inlinl' iṽe. Ebreham ayuwi, nl'ivâgisi kĕ; ndo o bulia inlĕ, Ja om' apenjavenj' igambi nyam, gamběnlĕ alemb' ijuwa agĕnda go kânlakâ.

53 O r'ompolo viaganlo nla reri yazyo Ebreham, yi re bwĕ? nl'ivâgisi yi re bwĕ; o panga oku' wâ ga mande?

54 Ayiviri Jisu inlĕ, Ja mi asyaduba, gamběnlĕ idubi sam s'adoanl' isyâlâ fâ; nle Reri yam, yi duba miĕ, yi bulio nlue inlĕ, Ayĕ nl'Anyambiĕ yanli.

55 Ndo anlu' am*i*e yĕ, ndo mi avoro yĕ; jâgâ mi abulia inlĕ, mi am*i*e yĕ, gamběnlĕ mi adoanl' onloki ga nlue; ndo mi avoro yĕ, mi penjavenja k'igambi nyĕ.

56 Ebreham ya reri yanli arândi go jenle ntyugu yam; nl'ayenliĕ yo, ayenli mbia kĕ.

57 Awul' Iju awulinliĕ inlĕ, O pa syiṽ' agomi m'impuña atanli, ndo o re jenla pa Ebreham?

58 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ebreham loanlaga râ, Mi are.

59 Yenlâ awâng' Iju awâng' ado go pungĕ mo; ndo Jisu azyâmbunli, nl'agâgwĕ avila go nago y'Anyambiĕ, mpiaganlaga go garegare yao, yenlâ agĕndagiĕ.

EWONJO IX.

1 Gw'aviaganliĕ ayenliĕ omâ luo ipâku avila gw'ayanlio yĕ.

2 Nl'aṽamb' inlĕngi yĕ aṽambiĕ inlĕ, Onlĕnji, mande ayanj' ibe, *oma* winlâ mbĕ izâmbi yĕ, gw'ayanlio yĕ ipâku?

3 Ayiviri Jisu inlĕ, Aranga winlâ genlâ izâmbi yĕ, ndo inlĕ, ijanja s'Anyambiĕ si ga yenlanle ṽâ yĕ.

4 Mi ga yanje vilo y'omâ roñi miĕ ṽâ par' oñanda; ogwĕra wi bia wi re w'ay*á*liz' om' edu janja.

5 Olingo wi re miĕ go ntye yinlâ, miĕ nl'ozange wi ntye.

6 Gw'agambiĕ *agamba* minlâ, aruenl' igwanla go ntye, avang' irâi ilĕli nl'igwanla, nl'agiliĕ irâi mĕ gw'antyâ m'ipâku awulinliĕ inlĕ,

7 Gĕ' jovunle gw'eliṽa zi Sailoam (nyi bĕngunlo inlĕ, Itoño); nl'agĕndiĕ ayovunla, kĕ bia aṽie jenlaga.

8 Yenlâ iganganlo nli *mângi* w'ayenliĕ gw'alonga, inlĕ aluo ipâku, w'awul' inlĕ, Winlâ *ga* yĕ o loanlagi tu anlĕgiraga?

9 Aⁿmâri w'awul' inlĕ. Nle yĕ; ndo aⁿmâri inlĕ, ar' egâlanli ga yĕ; ayĕmĕ awul' inlĕ, Miĕ nle yĕ.

10 Yenlâ awuli wao awulinliĕ inlĕ, Antyâ mâ m'anlungunlo sĕ?

11 Ayivirie awulia inlĕ, Omâ fwelio inlĕ, Jisu, ayĕ vang' irâi ilĕli, agil' antyâ mam, awulinlia miĕ inlĕ, Gĕnda gw'eliⁿa zi Sailoam ayovunla; agĕndi miĕ, ayovunla, ayenli miĕ kĕ.

12 Awuli wao awulinliĕ inlĕ, Are nla gwĭ? Awulinliĕ wao inlĕ, Mi am*i*e.

13 Aⁿagi wao yĕ o vegag' ipâku nli mâri aⁿagĕ gor' Ifarisi.

14 Ndo aluo ntyugu syânâ, gw'avangi Jisu avang' irâi ilĕli anlungunl' antyâ mĕ.

15 Nl'avâ bambio yĕ nl'Ifarisi kĕ inlĕ, Avâ jenli sĕ? Awulinliĕ wao inlĕ, Awel' irâi ilĕli gw'antyâ mam, ayovunli miĕ, ayenli miĕ kĕ.

16 Awĕwâ w'Ifarisi w'awul' inlĕ, Oma winlâ e p*i*la gore Anyambiĕ, kânde e p*e*njavenja ntyugu Syânâ; aⁿmâri w'awul' inlĕ, Omâ mbe kâ jâlie dende lemba y'onlângâ winlâ sĕ? Nl'alowagi wao mpaga.

17 Avâ buli wao awulinli' ipâku inlĕ, O bulia sĕ g'oŋwanji wĕ, inlĕ anlungunl' antyâ mâ? Awuliĕ inlĕ, Ayĕ nl'ovâgisi.

18 Ndo Iju wi j*i*vira g'oŋwanji wĕ, inlĕ avegag ipâku, kĕ fâ jenla, kao w'aⁿel' izâmbi y'oma o vâ jenli;

19 Nl'aⁿambi wao aⁿambia wao inlĕ, Winlâ nl'oŋwanli yanli, obulio inlĕ, ayanlio ipâku? Sambo ajenla ⁿĕnlâ sĕ?

20 Ayivir' izâmbi yĕ ayivira wao awulia inlĕ, Azu' avoro inlĕ, winlâ nl'oŋwanli yazyo, ayĕ kĕ ayanlio ipâku;

21 Ndo ntĕ jenlĕ ⁿĕnlâ azu' am*i*e, ge omâ nlungunli antyâ mĕ, azu' am*i*e; atoenl' oma; ⁿambianli yĕ; e be kamba g'oŋwanja w'oku' wĕmĕ.

22 Awul' izâmbi yĕ awulia yenlâ, kânde w'arienl' Iju; kânde Iju w'aluo w'abond' inle, jâg' om' amĕmⁿa 'nlĕ, ayĕ nle Krais, e ga rombo avila go nago y'Anyambiĕ.

23 Go *ntinla* yinlâ awul' izâmbi yĕ awulia inlĕ, Atoenl' oma, ⁿambianli yĕ.

24 Avâ fweli wao aⁿeli' omâ vegag' ipâku, awulinliĕ inlĕ, Zuminli' Anyambiĕ; azu' avoro inlĕ oma winlâ ar' ombe.

25 Ayivirie awulia inlĕ; Mbĕ ar'ombe, m'pa mia, mi amienli *ndaga* mâri inlĕ, mi aloanlag' ipâku, ndo ⁿĕnlâ mi jenla.

26 Nl'avâ bulinli wao yĕ inlĕ, Alend' ande gore wĕ? anlungunli antyâ mâ sĕ?

27 Ayivirie wao inlĕ, Mi abulinli nlue, ndo anlue poganlio; ezande zi belo nlue fâ jâgâ? anlue bele doanla inlĕngi yĕ kĕ?

28 ⁿâⁿâ arâwagi wao yĕ, awulia inlĕ, Awĕ nl'onlĕngi wĕ; ndo azue nl'inlĕngi yi Mosĕs.

29 Azu' avoro inlĕ, Anyambiĕ agambinli Mosĕs; ndo winlâ—azu' am*i*e nkoⁿa y'apilo ndĕ.

30 Ayiviri onloⁿe awulinlia wao inlĕ, ⁿĕnlâ r'osaon w'imamo, inlĕ anlu' am*i*e nkoⁿa y'apilo ndĕ, ndo anlungunli *miĕ* antyâ mam.

31 Azu' avoro inlĕ Anyambiĕ e poganlio anlag' aⁿe; ndo jâg' om' asavinl' Anyambiĕ alende ntândinli yĕ, gamběnlĕ apoganlio yĕ.

32 Ntye yinlâ yi ga pakilio ay*á*ganlo inlĕ, oma anlungunl' antyâ m'omâ yanlio ipâku.

33 Aroenli *oma* winlâ e *p*ila gor' Anyambiĕ, gavânlâ ay*á*lie dende mpângâ.

34 Ayiviri wao awulinliĕ inlĕ; O yanlio gw'ibe sitevo! ndo awĕ o nĕnja zue? Nl'agâgunli wao agâgunliĕ gw'igala.

35 Nl'ayâgio Jisu ayâgâ inlĕ, w'agâgunliĕ gw'igala, ndo gw'ayenliĕ yĕ awulinliĕ inlĕ, O bekeli' Oŋwa w'Anyambiĕ?

36 Ayivirie awulia inlĕ, Ayĕ mande, Rera, inlĕ miĕ ga ṽekeliĕ?

37 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, O re yĕ jenla pa, nle yĕ kĕ o kamba nla wĕ.

38 Awuliĕ inlĕ, Mi abekeli, Rera, Nl'azavinliĕ yĕ.

39 Awuli Jisu awulia inlĕ, Mi aṽienli go ntye yinlâ gw'ijĕkĕlia, inlĕ wao wi re wi j*e*nla wi ga yenle; nla wao wi jenla wi ga ro' apâku.

40 Ifarisi w'aluo nla yĕ ayâgâ *agamba* minlâ, w'awulinliĕ inlĕ, Azue kĕ azu' ar' apâku?

41 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Kânle anlue nle apâku, gavânlâ anlue d*o*anla nl'ibe, ndo anlue bulia inlĕ, Azue jenla, yenlâ re ibe sanli si doanla.

EWONJO X.

1 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ; Ayĕ o re e j*i*nginla go nago y'adâmbĕ nl'igugi, ndo e pande mbora nyĕnle, ayĕ nl'ofe nl'ogwĕrisi.

2 Ndo ayĕ o jinginla nl'igugi, nl'ovenjavenji w'adâmbĕ.

3 Ayĕ, o penginl' igugi e nungunlĕ *igugi;* nl'adâmbĕ mi jâgâ inyoi nyĕ, e fwelia k'âdâmbĕ mĕmĕ nl'ana, agĕndia mo gw'igala.

4 Go kâgunliĕ adâmbĕ mĕmĕ, e kĕnda go bosyo ya mo; adâmbĕ kĕ mi songĕ, kânde m'amienl' inyoi nyĕ.

5 Ndo m'azong' ogĕnda, ndo mi fangĕ; kânde m'am*i*' inyoi ny'agĕnda.

6 Agovi Jisu agovinla wao nkogo vinlâ; ndo wi k*o*tiza nt'ar' *isaon* y'agambiĕ nla wao.

7 Avâ buli Jisu awulinlia wao inlĕ, Rĕti mi bulinlia nlue inlĕ, miĕ nl'igugi ny'adâmbĕ.

8 Waodu w'alonge bienli, miĕ ṽiagaga râ, wao nl'ife nl'igwĕrisi; ndo adâmbĕ mi poganlio wao.

9 Miĕ nl'igugi; jâg' om' ajinginla nla miĕ, gamběnlĕ asunginlo, kâ yĕ jinginlaga, nli kâgwaga, alĕnga k'inya.

10 Ofe e b*i*a kao go jufa, nla go jonla, nla go jiliza; mi aṽienli, inlĕ wi ga loanle nl'eṁĕnlâ, kâ wao kĕ doanla nla zo ezengezenge.

11 Miĕ nl'ovenjavenji w'adâmbĕ ombia; oṽenjavenj' ombia e dimbinl' eměnlâ zĕ g'oŋwanja w'adâmbĕ.

12 Ndo omâ po o re azy' ovenjavenji, o re adâmbĕ m'azy' imĕmĕ, e jenle njĕgâ yi bia, kĕ tig' adâmbĕ aṽanga; nli njĕgâ yi kota mo, avazanganl' adâmbĕ.

13 Omâ po e fanga, kânde ayĕ nl'omâ po, kâ y'anl*a*k' adâmbĕ.

14 Miĕ nl'ovenjavenji w'adâmbĕ ombia; mi avoro imam, mi amienlio kĕ nl'imamimĕ,

15 Ga nt'are Rerĕ avoro miĕ, nla miĕ kĕ mi avoro Rerĕ; miĕ kĕ mi dimbinl' eměnlâ zam g'oŋwanja w'adâmbĕ.

16 Ndo mi are kĕ nl'adâmbĕ aṁĕnle, mi re mi zye go nago yinlâ, minlâ kĕ mo ga ṽago miĕ, kâ mo jâg' inyoi nyam; be doanla kĕ olemb' oṁâri, nl'ovenjavenj' oṁâri.

17 Yenlâ tândo miĕ nle Reri yam, kânde mi dimbinl' eṁĕnlâ zam, kâ miĕ fâ bânga zo.

18 Zyel' omâ bânginla miĕ zo; ndo mi dimbinla zo miĕmĕ. Mi are nl'inyanga nyi dimbinla zo, mi are nl'inyanga kĕ nyi fâ bângo zo. Ozombio winlâ mi awângi wo avila gore Reri yam.

19 Nl'avâ doṽi Iju impaga g'oŋwanja w'agamba minlâ.

20 Awul' awenge gore wao awulia inlĕ, Are nl'inlinl' iṽe, e tanla kĕ; ezande zi poganlio nlue yĕ?

21 Aṁari w'awul' inlĕ, Minlâ arang' agamba m'oma re nl'inlinl' iṽe; inlinl' iṽe nyo kâ jâlie nungunl' antyâ m'apâku?

22 Ndo aroenli ntyago y'imĕpia go Jeruselĕm; avegagi k'egombe z'ifí.

23 Nl'agâmbagi Jisu go nago y'Anyambiĕ, gw'evungu zi Solomon.

24 Ndo Iju w'agombinlĕ vingovingo, awulia inlĕ, Olingo sanli wi doṽizâ zuwe mpaga? Ja wĕ nle Krais, wulinlia zuwe buku.

25 Jisu ayiviri wao inlĕ; Mi awulinli nlue ndo anlue *j*i*v*ira; vilo yi dendo miĕ gw'ina nya Reri yam, yo bulia g'oŋwanji wam.

26 Ndo anlue *j*i*v*ira; kânde anlue g*a* adâmbĕ mam; ga nt'awulinli miĕ nlue,

27 Inlĕ adâmbĕ mam mi jâgâ inyoi nyam, miĕ kĕ mi avoro mo; mo kĕ mi songa miĕ.

28 Kâ miĕ pa mo eṁĕnlâ zakânlakâ; mo kĕ m'av*e*re agĕnda go kânlakâ, zyel' oma kĕ o be swenla miĕ mo avila g'ogâ wam.

29 Reri yam y'avenli miĕ *mo*, ar' ompolu viaganlo nla waodu; zyel' omâ jâlie swenla mo Reri yam avila g'ogâ wĕ.

30 Miĕ nla Rerĕ azue nl'ezâm' emo.

31 Ṽâṽâ avâ bâng' Iju awâng' ado go pungĕ mo.

32 Ayiviri Jisu ayivira wao inlĕ, Mi are tuminlia pa nlue vilo ṽia yenge avila gore Reri yam; evilo zi pungo nlue miĕ ado nle zí?

33 Ayivir' Iju awulia inlĕ, Azue p*u*ngâ ado gw'evilo eṽia, ndo gw'itâwa s'*Anyambiĕ;* kânde kĕ awĕ oma, o pang' oku' wâ Anyambiĕ.

34 Jisu ayiviri wao inlĕ, Zye tĕndo pa gw'ivangi nyanli inlĕ, Mi awul' inlĕ, Anlue nl'Anyambiĕ?

35 Aroenl' inlĕ, aṽeli wao Anyambiĕ, w'aṽienlio nl'igamba ny'Anyambiĕ; (nl'itĕnda s'ay*á*lie jonlo,)

36 Ayĕ o loanlizi' orunda, aroṁo go ntye yinlâ nle Rerĕ, anlue bulia g'oŋwanji wĕ inlĕ, O tâw' *Anyambiĕ*, kânde mi abulia inlĕ, Miĕ nl'Oŋwa w'Anyambiĕ?

37 Jâgâ mi al*e*nda vilo ya reri yam, ay*i*viranli miĕ;

38 Ndo jâgâ mi adenda, vanganle anlu' ay*i*vira miĕ, yiviranli vilo; kâ mianli, ayivira inlĕ, Rerĕ are gore miĕ, miĕ kĕ gore yĕ.

39 Yenlâ avâ buti wao go kotĕ, ndo averi mperaga avila gw'agâ mao.

40 Nl'avâ kĕndiĕ g'ozamb' oṁâri wi Jordan, go mbora y'alonge baptaizagi Jŏn; ṽâṽâ aloanliĕ.

41 Nl'aṽienl' awenge gore yĕ, awulia inlĕ, Jŏn e d*e*nd' elemba du; ndo agamba modu m'agambio nle Jŏn g'oŋwanja w'*oma* winlâ m'aroenli giligili.

42 Nl'awenge w'aṽekeliĕ gogo.

EWONJO XI.

1 Ndo avegagi oma nla sijâgâ, o ṽeliago inlĕ, Lazarus, o loanlagi go Bĕthani, nkala yi Meri nl'oŋwâ ngi yĕ oṁanto Martha.

2 Aroenli Meri mĕ y'azagi Jisu agali mi nkango, aziz' agolu mĕ nl'itui sĕ, o yâginlago nl'oŋwâ ngi yĕ Lazarus nkanli.

3 Yenlâ awâ ngi yĕ awanto w'aroṁi gore yĕ awulia inlĕ, Rera,

vonla, ayĕ o tândo ndâ are nla sijâgâ.

4 Gw'ayâgio Jisu ayâgâ *nlânlâ*, awul' inlĕ; Nkanli yinlâ aranga sijuwa, ndo g'oŋwanja w'ivenda ny'Anyambiĕ, inlĕ Oŋwa w'Anyambiĕ e ga ṽendizo ṽâ yo.

5 Jisu arândagi Martha, nl'oŋwâ ngi yĕ oñanto nli Lazarus kĕ.

6 Yenlâ re gw'ayâgio yĕ inlĕ, are nla sijâgâ, aloanli go mbora y'avegago ndĕ, ntyugu mbanli.

7 Avila ṽâṽâ awulinl' inlĕngi inlĕ, Azue ga vâ kĕndenli go Judia.

8 Awul' inlĕngi awulinliĕ inlĕ, Iju w'awutagi ṽâ tĕ go pungâ ado; ndo o fâ kĕnda gogo?

9 Ayiviri Jisu inlĕ, Oñanda wi zye nl'igomi ny'agwĕra nl'agwĕra *mi nkâl'* ambanli? Jâg' om' akanganla oñanda gamběnlĕ aṽoño nl'ibaku, kânde e jenl' ozange wi ntye yinlâ.

10 Ndo jâg' om' akanganla ogwĕra, gamběnlĕ apoño nl'ibaku, kânde ozange wi zye gore yĕ.

11 Awuliĕ *agamba* minlâ, nl'avila ṽâṽâ awulinli wao inlĕ, Lazarus ndeg' wazyo anlanl' antyâvinlâ; ndo mi kĕnda, go kĕ' jĕmĕ.

12 Awul' inlĕngi yĕ awulia inlĕ, Rera, jâgâ ananl' antyâvinlâ, gamběnlĕ e be tola.

13 Ndo Jisu aluo akambi g'oŋwanji w'ijuwi sĕ; ndo w'avikil' inlĕ, agambi g'oŋwanja w'inanla s'antyâvinlâ.

14 Ṽâṽâ awuli Jisu awulinlia wao buku inlĕ, Lazarus ajuwi.

15 Mi jenle mbia g'oŋwanji wanli inlĕ, mi *duo* ṽâṽâ, inlĕ yiviranli; nd'oviroanli gore yĕ.

16 Nl'awuli Tómas, o ṽeliago inlĕ, Didimus, awulinli' inlĕng' iñâri inlĕ, Oviroanli kĕ, kâ zue juwanli nla yĕ.

17 Gw'awoŋwi Jisu, aluunlo yĕ atoenli ntyugu nlai g'oronginlo.

18 Ndo Bĕthani y'avegagi piĕrĕ nli Jeruselĕm, egâlanli z'inanda mbanli.

19 Nl'awenge gor' Iju w'aluo w'abienli gore Martha nli Meri, go sindia wao g'oŋwanja w'oŋwâ ngi yao.

20 Martha, gw'ayâgio yĕ inlĕ, Jisu e bia, agĕndi go datanla nla yĕ; ndo Meri aloanli tu go nago.

21 Awuli Martha awulinlie Jisu inlĕ, Rera, kânle o luo ṽĕnlâ, gavânlâ oŋwâ ngi yam e tâ *ju*wa du.

22 Ndo vanganle ṽĕnlâ, mi avoro inlĕ, *isaon* yodu yi be bambio ndâ nl'Anyambiĕ, Anyambiĕ be pâ *yo*.

23 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Oŋwâ ngi yâ e be tongwa.

24 Awuli Martha awulinliĕ inlĕ, Mi avoro inlĕ e be tongwa gw'itongwa si ntyugu yinuwunla.

25 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Miĕ nl'itongwa nl'eñĕnlâ; ayĕ o bekelia miĕ, vanganle ajuwi, e be fa doanla bâ;

26 Nl'om' edu o doanla bâ aṽekelia miĕ ay*u*we agĕnda go kânlakâ. O jivira nyinlâ?

27 Awulinliĕ yĕ inlĕ, Iñ, Rera, mi ajivir' inlĕ, Awĕ nle Krais, Oŋwa w'Anyambiĕ, o bia go ntye yinlâ.

28 Ayĕ kamba p'agamba minlâ, agĕndiĕ aṽelia Meri y'oŋwâ ngi yĕ ntyâria, awulia inlĕ, Onlĕnji abienli, afweliâ kĕ.

29 Gw'ayâgio yĕ, agumanli nĕganĕga, aṽia gore yĕ.

30 Ndo Jisu e *duo* abienli go nkala, ndo avegagi go mbora y'alatanli yĕ nli Martha.

31 Gw'ayenl' Iju, w'avegagi nla yĕ go nago azindiĕ, ayenle Meri, inlĕ agumanli nĕganĕga agâgwa, w'azongiĕ âwulia inlĕ, E kĕnda g'oronginlo, go denla gogo.

32 Gw'aṽienli Meri go mbora y'avegagi Jisu ayenlĕ, avoswĕ gw'ago-

lo mĕ, awulinliĕ inlĕ, Rera, kânle o luo ṽĕnlâ, gavânlâ oŋwâ ngi yam e tâ *j*uwa du.

33 Gw'ayenli Jisu ayenlĕ denla, nl'Iju w'aṽienli nla yĕ wi denla kĕ, aziminli nl'inlinli nyĕ, ayenle njuke.

34 Nl'awuliĕ inlĕ, Anlu' alimbinliĕ gwĭ? W'awulinliĕ inlĕ, Rera, yogo jenle.

35 Alenli Jisu.

36 Yenlâ awul' Iju awulia inlĕ, Vonlanli, nt'arândiĕ yĕ!

37 Ndo awĕwâ gore wao w'awul' inlĕ, Oma winlâ o nlungunli antyâ m'ipâku, ay*á*lie panga inlĕ, winlâ ay*u*wa?

38 Nl'avâ siminli Jisu g'oku' wĕmĕ, aṽia g'oronginlo. W'avegag' obulungu, nl'aralio ido go wo.

39 Awuli Jisu awulia inlĕ, Rombanl' ido. Martha y'oŋwâ ngwĕ w'omâ luo juwa pa awulinliĕ inlĕ, Rera, ṽĕnlâ atoenli nl'ompunla, kânde yinlâ nle ntyugu yinlai.

40 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Mi b*u*linliâ inle, ja o ajivira gambĕnlĕ o ajenl' ivenda ny'Anyambiĕ?

41 Nl'arombi wao aromb' ido *avila go mbora* y'anlanl' omâ luo juwa pa. Nl'arombinli Jisu antyâ gw'igonlo awulia inlĕ, Rera, akeṽa inlĕ o yâginlo miĕ.

42 Amienli miĕ inlĕ, o jâginlo miĕ egombe zodu; ndo g'oŋwanja w'anlaga wi re gore vĕnlâ abulia miĕ *yenlá*, inlĕ wi ga yivir' inlĕ awĕ roṁi miĕ.

43 Gw'agambiĕ *agamba* minlâ, arongi nl'inyo' ivolo inlĕ, Lazarus, gâgware gunlu!

44 Nla yĕ o luo juwa pa agâgwi, koro p'agolo nl'agâ nl'inlamba; nl'ozyo wĕ koro pa nl'evĕlĕsyi. Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Vurunlanliĕ, kâ tiganliĕ diĕnga.

45 Awenge gor' Iju, w'aṽienli gore Meri, ayenla ya y'alendio nle Jisu, w'aṽekeliĕ.

46 Ndo awĕwâ gore wao, w'agĕndi gor' Ifarisi awulinlia wao *isaon* y'alendio nle Jisu.

47 Nl'alatiz' iminisĕ impolo nl'Ifarisi alatize ŋando, awulia inlĕ, Azue dend' ande? kânde oma winlâ e dende lemba yenge.

48 Ja zu' atigĕ yenlâ, gambĕnlĕ waodu w'abekeliĕ; be bi' Iroman kĕ ayilize mbori yazyo nl'inlângâ kĕ.

49 Ndo oṁâri gore wao, o ṽeliago inlĕ, Kaiefas, o vegagi minisĕ mpolo ompuṁa mĕ, awulinli wao inlĕ, Anlu' am*i*e mpângâ du;

50 Nlâ p*i*kili' inlĕ, re mbia gore zue, inlĕ oma mo e ga yuwe g'oŋwanja w'anlaga, kâ inlângâ nyarâ ny'ay*á*lizo.

51 Ndo e k*a*mb' *igamba* nyinlâ ayĕmĕ, ndo aroenli minisĕ mpolo ompuṁa mĕ, kĕ pâg' inlĕ, Jisu e toa go juwa g'oŋwanja w'inlângâ mĕ;

52 Ndo aranga g'oŋwanja w'inlângâ mĕ dadiĕ, ndo inlĕ e ga latize gw'eṁâri awa w'Anyambiĕ wi re pazanganla pa.

53 Yenlâ re avila go ntyugu mĕ awondagi wao mondâ go jonlĕ.

54 Yenlâ Jisu e k*a*nganla nyĕnlĕ go buí gor' Iju; ndo alubui avila ṽâṽâ agĕnda go mbora piĕrĕ nl'orove, go nkala y'aṽeliago inlĕ, Efraim, gogo aloanla*g*iĕ nl'inlĕngi yĕ.

55 Nl'onlâganlo w'Iju w'aroenli piĕrĕ; nl'avandi awenge avila go wogo yĕnle avanda go Jeruselĕm, onlâganlo v*i*agaga râ, go syagekiza.

56 Nl'awuti wao awute Jisu, awulianla, gw'agumanli wao go nago y'Anyambiĕ, inlĕ, Anlue tanga sĕ? av*i*e go ntyago?

57 Ndo iminisĕ impolo nl'Ifarisi ta w'aluo w'asomb' inlĕ, Jâg' om' edu amie mbora yi re yĕ, e ga reve yo, inlĕ kâ wao kotĕ.

EWONJO XII.

1 Ndo Jisu, onlâganlo vĩagaga râ ntyugu orovã, avĩenli go Bĕthani, mbora y'avegagi Lazarus, o luo juwa pa, y'arongunlio ndĕ avila gw'ijuwa.

2 Nl'avangi wao avanginlič inya si nkolo gogo; Martha avenginli *tavoro;* ndo Lazarus avegag' omãri gore wao w'aloanli tugetu nla yĕ.

3 Nl'awângi Meri awâng' igwĕra ny'agali mi narda mbia, mi njonli mpolo, azagi' agolo mi Jisu, aziza mo nl'itui sĕ; nl'ayonli nago nle nkango y'agali.

4 Nl'awul' omãri w'inlĕngi yĕ, Judas Iskariot onwa wi Saimon, o luo e be kotizĕ, awulia inlĕ,

5 Ezande zi re agali minlâ m'agolo nl'inkama s'ifura mbanli avo iyunge?

6 E k*a*mba yenlâ inlĕ avegagi nl'iyunge nl'isyâlâ, ndo kânde avegag' ofe, aloanli kĕ nli puka, ayufa *ya* y'aweliago gogo.

7 Awuli Jisu awulia inlĕ, Rigare yĕ dič; are piga pa minlâ go ntyugu y'ibĕnlo sam.

8 Kânde anlu' are nl'iyunge gore nlue pĕkĕpĕkĕ, ndo anlu' azye nla mič pĕkĕpĕkĕ.

9 Nl'amienl' anlag' awenge w'Iju amia inlĕ, avegagi gogo, nl'avĩenli wao, aranga g'onwanja wi Jisu dadie, ndo inlĕ, wi ga yenle Lazarus kĕ, o rongunlio ndĕ avila gw'ijuwa.

10 Ndo iminisĕ impolo s'awondi mondâ, inlĕ wi ga yonle Lazarus kĕ;

11 Kânde awenge w'alubui avila gor' Iju g'onwanji wĕ, agĕ' bekelie Jisu.

12 Bu nya anlag' awenge, w'aluo w'abienli go ntyago, gw'ayâgio wao inlĕ, Jisu e bia go Jeruselĕm,

13 W'awâng' ikogo y'indigo, agâgwa go datanla nla yĕ, arong' inlĕ, Osana; ozavinlo gor' Oga wi Isreĕl, o bia gw'ina ny'Anyambič!

14 Ndo gw'alĕngi Jisu alĕng' onwâ-buru, aloanli tu go yo; ga nt'are yo tĕndo pa inlĕ,

15 Ar*i*a, onwâ-wanto wi Saion, vonla, ogi wâ e bia doanla pa tu g'onwanla wi buru.

16 Inlĕngi yĕ wi donge kotiz' *isaon* yinlâ, ndo gw'aluo Jisu apendizio, ayonginli wao inlĕ, *agamba* minlâ mi re tĕndo pa g'onwanji wĕ, wao kĕ w'aluo w'adendinlič isaon yinlâ.

17 Anlaga w'aluo nla yĕ, w'arakili nt'avĕlič Lazarus avila g'oronginlo, arongunlič avila gw'ijuwa;

18 Yenlâ re kĕ alatanl' anlag' alatanla nla yĕ, kânde w'ayâgio inlĕ, aluo adendi elemba zinlâ.

19 Ndo Ifarisi w'agambanl' inlĕ, Anlue jenla nt'ar' anlue dende mpângâ? Vonlanli, ntye yodu y'asongĕ.

20 Nl'Igriki sinyĕwâ s'avegagi nla wao w'avandi go savinla go ntyago;

21 Nl'avĩenli wao gore Filip, o loanagi go Bĕthseaida yi Galili; nl'avambi wao yĕ awulia inlĕ, Rera, azue bele jenle Jisu.

22 Avĩenli Filip awulinlie Andru; avâ buli Andru nla Filip awulinlie Jisu.

23 Ayiviri Jisu ayivira wao awulia inlĕ, Igwĕra ny'abienli nyi be penda nl'Onwa w'oma.

24 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Jâg' intyâ nyi mba ny'avoswe go ntye ayuwa, nyi doanla nyo dadič; ndo ja ny'ajuwa, gambĕnlĕ ny'ajanl' antyâ amenge.

25 Ayĕ o tând' emĕnlâ zĕ e be pero nle zo, nla yĕ o bik'emĕnlâ

zĕ go ntye yinlâ, zo be pigo ndĕ gw'eñĕnlâ zakânlakâ.

26 Jâg' om' ajanjinla mĭĕ, e ga zonge mĭĕ; nli mbora yi re mĭĕ, gogo be doanl' omi wam; jâg' om' ajanjinla mĭĕ, gamběnlĕ adubo nle Rerĕ.

27 Ṽĕnlâ inlinli nyam nyi jenle njuke; ndo m'be bulia sĕ? Rera, zunginla mĭĕ avila gw'igwĕra nyinlâ? ndo ṽâ ndaga yinlâ aṽienli mĭĕ gw'igwĕra nyinlâ.

28 Rera, vendiz' ini nyâ. Ṽâṽâ aṽienl' inyoi avila g'orowa inlĕ, Mi avendizi *nyo*, m'be fâ pendiza kĕ.

29 Anlaga w'aluo *vâvâ* gore ayâgâ, w'awul' inlĕ, Akambe njalitowa; ndo añâri w'awul' inlĕ, Akambe enjĕl nla yĕ.

30 Ayiviri Jisu awulia inlĕ, Inyoi nyinlâ nyi toa g'oŋwanji wam, ndo g'oŋwanji wanli.

31 Ijĕkĕlia si ntye yinlâ se sinlâ; ṽenlâ oga wi ntye yinlâ e be tombo.

32 Mĭĕ kĕ, ja mi abanlio avila go ntye yinlâ, gamběnlĕ mi adur' *anlaga* waodu gore mĭĕmĕ.

33 Awuli yenlâ, go teve njuunli yi toe juwo ndĕ.

34 Ayivir' anlaga ayivirĕ inlĕ, Azu' ayâgio gw'ivanga inlĕ, Krais e doanla go kânlakâ; ndo ezande zi bulio ndâ inlĕ, Oŋwa w'oma e ga ṽanlio gw'igonlo? Oŋwa w'oma winlâ ar' onlângâ nde?

35 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Oŋwâlingo wakwĕ ozange wi p'are nla nlue; ganganlanli ṽâ p'are nlue nl'ozange, inlĕ anlu' agoto nle mpiri; kânde ayĕ o kanganla go mpiri amie nkoṽa yi kĕndo ndĕ.

36 Ṽâ p'are nlue nl'ozange, ṽekelianl' ozange, inlĕ kâ toanli awa w'ozange. Agambi Jisu agamb' *agamba* minlâ; nl'alubuĕ agĕ syâmbunla wao.

37 Ndo ayĕ denda pa lemba volo yinlâ gw'azyo mao, wi bekelië du.

38 Ndo igamba nyi Aisaia y'ovâgisi ny'aroenli rĕti, ny'agambio ndĕ inlĕ, Rera, o yivir' atakwĕ mazyo mande; ogâ w'Anyambië w'ayenlanli kĕ gore mande?

39 Yenlâ wi jâlie jivira, kânde Aisaia avâ buli inlĕ,

40 Anlunj' antyâ mao, ayâliz' irĕmi yao; inlĕ w'ayenle nl'antyâ, agotiza nl'irĕma, agalua, kâ mĭĕ toliza wao.

41 *Agamba* minlâ m'agambio nl'Aisaia, gw'ayenlië ivendi nyĕ, agamba g'oŋwanji wĕ.

42 Ndo vanga nlânlâ kĕ awenge gore mângi-panginla w'ayivirië; ndo g'oŋwanja w'Ifarisi, wi mĕñĕ du, wi vende tombo avila go nago y'Anyambië;

43 Kânde w'arând' isuminlia s'anlaga viaganlo nl'isuminlia s'Anyambië.

44 Nl'arongi Jisu awulia inlĕ, Ayĕ o bekelia mĭĕ, e bekelia mĭĕ, ndo ayĕ o roñi mĭĕ;

45 Nla yĕ o jenla mĭĕ, e jenla yĕ y'aroñi mĭĕ.

46 Mi are bia p'ozange go ntye yinlâ, inlĕ om' edu o bekelia mĭĕ, aloanle go mpiri.

47 Ndo ja om' ajâgâ agambi mam, kâ ayivira, mi jĕkĕlië du; kânde mi bia go jĕkĕlie ntye yinlâ, ndo go sunginle ntye.

48 Ayĕ o bika mĭĕ, kâ awâng' agambi mam, are nl'omâ jĕkĕlië; igamba ny'agambio mĭĕ, nyomĕ nyi be jĕkĕlië go ntyugu yinuunla.

49 Kânde mi kamba mĭĕmĕ; ndo Rerĕ y'aroñi mĭĕ, ayĕmĕ avenli mĭĕ ozombio, ntĕ be sombia mĭĕ, nli ntĕ be nĕnja mĭĕ.

50 Ndo mi avoro inlĕ, ozombio wĕ nl'eñĕnlâ zakânlakâ; *isaon* yi kambo mĭĕ sambo, ga nt'awulinlio mĭĕ nle Rerĕ, yenlâ kamba mĭĕ.

EWONJO XIII.

1 Ndo ntyago y'onlâganlo viagaga râ, gw'amienli Jisu inlĕ, igwĕri nyĕ ny'aluo ny'abienli, nyi be dubuĕ avila go ntye yinlâ agĕnda gore Rerĕ, aluo atândi mângi yĕ w'avegagi go ntye yinlâ, nl'arândiĕ wao kĕ kwanga go ntyai.

2 Gw'aroenl' inya si nkolo, (Setan aluo afeli g'orĕma wi Judas Iskariot y'oŋwa wi Saimon, inlĕ e ga gotizĕ,)

3 Jisu amienl' inlĕ, Rerĕ aluo apenli yâma yodu gw'agâ mĕ, amienli kĕ inlĕ, avĭenli avila gor' Anyambiĕ, kĕ fwinlia kĕ gor' Anyambiĕ;

4 Agumanliĕ avila gw'inya, azyorunl' ingâi sĕ, nl'awângiĕ tolu aliria yo g'onli wĕ.

5 Nl'ayiriĕ anlingo go ntyĕnge, avakilia jovunl' agolo m'inlĕngi, aziza *mo* nli tolu y'avegago ndĕ diria pa.

6 Nl'avĭenliĕ gore Saimon Pitĕr, ndo awulinliĕ inlĕ, Rera, o jovunl' agolo mam?

7 Ayiviri Jisu awulinliĕ inlĕ, O mie vĕnlâ nte denda miĕ, ndo *isaon* yinlâ viaganlo gambĕnlĕ o amia.

8 Awuli Pitĕr awulinliĕ inlĕ, O yovunl' agolo mam agĕnda go kânlakâ. Jisu ayivirĕ inlĕ, Jâgâ mi ayovunlâ, gambĕnlĕ o zye nl'ezâma nla miĕ.

9 Awuli Saimon Pitĕr awulinliĕ inlĕ, Rera, arang' agolo mam dadie, ndo agâ kĕ nl'ewonjo.

10 Jisu awulinliĕ inlĕ, Ayĕ o re syâvunla pa azy' isyâlâ, kao go jovunl' agolo, ndo ar' oku' wĕ wodu pupu. Anlue kĕ anlu' are pupu, ndo arang' anlu' edu.

11 Kânde amienl' omâ be kotizĕ; yenlâ awuliĕ inlĕ, Anlu' are pupu, ndo arang' anlu' edu.

12 Gw'aluo yĕ ajovunl' agolo mao, awâng' ingâi sĕ avâ doanla tu, awulinli wao inlĕ, Anlu' amienli nt'are miĕ dendinla pa nlue?

13 Anlue fwelia miĕ inlĕ, Onlĕnji, nla Rera; anlue kamba kĕ mbiambiĭ; kânde yenlâ re miĕ.

14 Ndo ja miĕ ya Rerĕ, nla y'Onlĕnji, ajovunl' agolo manli; anlue kĕ yovanlanl' agolo.

15 Kânde mi are teva pa nlue inlĕ, lendanli, ga nt'adendi miĕ alenda nlue.

16 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Osyaka azye viaganlo nla reri yĕ, g'eromĭi viaganlo nl'omâ romĭiĕ.

17 Jâgâ anlu' ami' *isaon* yinlâ, gambĕnlĕ anlu' ajenle mbia jâgâ anlu' adenda yo.

18 Mi kamba g'oŋwanji wanli anlu' edu; mi avoro mângi w'avinjio miĕ; ndo *isaon yinlâ yi re*, kâ irĕndâ toa giligili, inlĕ Ayĕ o nye mpĕmba nla miĕ atombinli ntumbu yĕ gore miĕ.

19 Ndo vĕnlâ mi bulinlia nlue *isaon yinlâ*, yo roaga râ, inlĕ go be toa yo, anlue kâ jivira inlĕ, Miĕ nle yĕ.

20 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ayĕ o bâng' om' edu o tomĭo miĕ, e bânga miĕ; nla yĕ o bânga miĕ, e bânga yĕ y'âromĭi miĕ.

21 Gw'aluo Jisu abuli *agamba* minlâ, ayenli njuke g'orĕm' wĕ, nl'agambiĕ buku inlĕ, Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, omĭâri gore nlue, e be kotiza miĕ.

22 Nl'avonlanl' inlĕngi yĕ, amam' oma mĕ o gambio ndĕ.

23 Nl'ayĕzy' omĭâri w'inlĕngi yĕ, o rândiago nle Jisu, ayĕzya go ntonlo yi Jisu.

24 Nl'avĕpi Saimon Pitĕr avĕpiĕ go bambia inlĕ, Ayĕ mande o gambio ndĕ.

25 Ayĕ jĕzya pa go ntonlo yi Jisu awulinliĕ inlĕ, Rera, ayĕ mande?

26 Ayiviri Jisu inlĕ, Nle yĕ o be po miĕ mbĕi, go be duṽia miĕ yo. Ndo gw'aluo yĕ aduṽi mbĕi, avenli yo Judas Iskariot, y'oŋwa wi Saimon.

27 Ndo mbĕi mĕ via nli bângo, ayinginli Setan ayinginla gore yĕ. Nl'awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, *Ndaga* yi dendo ndâ, lenda *yo* nĕganĕga.

28 Ndo m*i*' oma gore wao w'avegagi tugetu amie ntinla y'awulinliĕ yĕ yenlâ.

29 Awĕwâ w'avikil' inlĕ, kânde Judas avegagi nli puka, awulinlio yĕ nle Jisu inlĕ, Gole *ya* yi re wao nl'isyâlâ go ntyago, ge e ga v'iyunge ezâma.

30 Ndo gw'awângiĕ mbĕi agâgwi nĕganĕga; nl'aroenl' ogwĕra.

31 Gw'aluo yĕ akâgwi awuli Jisu awulia inlĕ, Ṽĕnlâ Oŋwa w'oma apendizo, Anyambiĕ kĕ apendizo nle yĕ.

32 Jâgâ Anyambiĕ apendizo nle yĕ, gambĕnlĕ Anyambiĕ apendizĕ nla yĕmĕ, azunge pendizĕ kĕ.

33 A' wami, mi p'are nla nlue oŋwâ-lingo; anlue be buta miĕ, ndo ga nt'awulinli miĕ Iju inlĕ, Mbora yi kĕndo miĕ, anlu' ay*á*lie bia, ṽĕnlâ mi bulinlia nlue yenlâ kĕ,

34 Mi pa nlue ozombi' oŋwânla inlĕ, Rândanlanli; ga nt'arândi miĕ arânda nlue, kâ nlue kĕ tândanlanli.

35 Jâgâ nlu' atândanla, gambĕnlĕ *anlaga* waodu w'amia go *ndaga* yinlâ inlĕ, anlue nl'inlĕngi yam.

36 Nl'awuli Saimon Pitĕr awulinliĕ inlĕ, Rera, o kĕnda nla gwi? Jisu ayivir' inlĕ, Mbora yi kĕndo miĕ, gogo o y*á*lie songa miĕ ṽĕnlâ; ndo go bosyo gambĕnlĕ o asonga miĕ.

37 Awuli Pitĕr awulinliĕ inlĕ, Rera, ezande zi re mi ay*á*lie songâ ṽĕnlâ? Mi be dimbinl' eḿĕnlâ zam g'oŋwanji wâ.

38 Ndo Jisu ayiviri yĕ inlĕ, Awĕ kâ dimbinl' eḿĕnlâ zâ g'oŋwanji wam? Giligili mi bulinliâ inlĕ, njâgânli y'agoge, kao o danda miĕ nyangâ ntyaro.

EWONJO XIV.

1 Irĕmi yanli y'ay*e*nlizo njuke; ṽekelianl' Anyambiĕ, kâ bekelianli miĕ kĕ.

2 Go nago ya Reri yam r'aloanlo amenge, kânle yi d*u*o nlânlâ, gavânlâ mi aluo mi abulinli nlue. Mi kĕnda go kekiza nlue mbora.

3 Nla ja mi akĕnda agekiza nlue mbora, gambĕnlĕ mi afâ bia awânga nlue gore miĕmĕ, inlĕ mbora yi re miĕ, gogo be doanla nlue kĕ.

4 Anlu' avoro mbora yi kĕnda miĕ, nli mpânlâ kĕ anlu' avoro yo.

5 Awuli Tomas awulinliĕ inlĕ, Rera, azu' am*i*e mbora yi kĕndo ndâ; ndo azue kâ mie mpânlâ sĕ?

6 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Miĕ nle mpânlâ, nl'ogiligili, nl'eḿĕnlâ; zyel' omâ bia gore Rerĕ kao ṽâ miĕ.

7 Kânle anlu' aluo anlu' amienli miĕ, gavânlâ anlu' aluo anlu' amienli Reri yam kĕ; nl'avila ṽĕnlâ anlu' avoro yĕ, nla nlu' are yĕ jenla pa.

8 Filip awulinliĕ inlĕ, Rera, ruminlia zue Reri *yá*, gambenlĕ irĕmi azyo y'atoe zue duĕrĕ.

9 Awuli Jisu awulinliĕ inlĕ, Olingo la winlâ wi re miĕ doanla pa nla nlue, ndo o m*i*e miĕ du Filip? Ayĕ o re jenla pa miĕ ajenli kĕ Rerĕ; ndo ezande zi bulio ndâ inlĕ, Ruminlia zue Rerĕ?

10 O j*i*vira du inlĕ mi are nla

Rerĕ, nla Rerĕ nla mĭĕ? Agamba mi kambinlo mĭĕ nlue mi *k*amba *mo* mĭĕmĕ; ndo Rerĕ o doanla nla mĭĕ ayĕ janje vilo.

11 Yiviranli mĭĕ inlĕ, Mi are nla Rerĕ, nla Rerĕ nla mĭĕ, azya nlânlâ yiviranli mĭĕ g'oŋwanja wi vilo yomĕ.

12 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Ayĕ o bekelia mĭĕ, vilo yi dendo mĭĕ, yo kĕ yi be dendo ndĕ, *vilo* kĕ viaganlo nla yinlâ yi be dendo ndĕ; kânde mi kĕnda gore Reri yam.

13 Nl'ezâm' edu, zi be bambio nlue gw'ini nyam, zo be dendo mĭĕ; inlĕ Rerĕ e ga vendizo nl'Oŋwanla.

14 Jâgâ anlu abambi' ezâma gw'ini nyam, gamběnlĕ mi adenda *zo*.

15 Jâgâ nlu' atânda mĭĕ, venjavenjanl' isombi sam;

16 Ndo m'be kwenle Rerĕ inkâlâ, kâ yĕ pa nlue Ozindi oŋwĕnle, kâ yĕ doanla nla nlue pĕkĕpĕkĕ;

17 Ayĕ nl'Inlinla ny'omĭĕnlĕ; nyi re ny'ay*ă*lie bângo nle ntye yinlâ, kânde yi jenla nyo, genlâ mia nyo; ndo anlu' avoro nyo; kânde nyi doanla nla nlue, nyo kĕ nyi be doanla go gare yanli.

18 M'be *t*iga nlue awa wi ntigo; mi bia gore nlue.

19 Olingo wakwĕ gamběnle ntye yinlâ y'ayenle mĭĕ nyĕnlĕ; ndo anlue jenla mĭĕ; kânde mi are bâ, anlue be doanla bâ kĕ.

20 Go ntyugu mĕ anlue be mia inlĕ, mi are nla Reri yam, nla nlue nla mĭĕ, nla mĭĕ nla nlue kĕ.

21 Ayĕ, o re nl'isombi sam avenjavenja so, nle yĕ o tânda mĭĕ; nla yĕ o tânda mĭĕ e be tândo kĕ nle Reri yam; mĭĕ kĕ mi be tândĕ aruminlĭĕ oku' wam.

22 Awuli Judas (arang' Iskariot) awulinlĭĕ inlĕ, Rera, ezande zi re wĕ o be tuminlia zue oku' wâ, kâ o r*u*minlie ntye?

23 Ayiviri Jisu awulinlĭĕ inlĕ, Jâg' om' atânda mĭĕ, gamběnlĕ apenjavenj' igambi nyam, kâ Reri yam tândĕ, kâ zue bia gore yĕ, avang' ezigi nla yĕ.

24 Ayĕ o re e t*ă*nda mĭĕ, e penjavẽnj' agambi mam. Nl'igamba nyi jâgo nlue arang' inyam' ndo nya Rerĕ y'aromĩ mĭĕ.

25 Mi are takilia pa nlue *agamba* minlâ vẽâ p'are mĭĕ nl'anlue.

26 Ndo Ozindi, ayĕ nl'Inlinl' ivĩa, o be tomõ nle Rerĕ gw'ini nyam, ayĕ be nĕnja nlue *isaon* yodu, nl'ayonginlia nlue *isaon* yodu y'awulinli mĭĕ nlue.

27 Amĩĕnje mo tigo mĭĕ nla nlue, amĩĕnje mami mo pa mĭĕ nlue; mi p*a* nlue ga ntĕ pe ntye yinlâ. Irĕmi yanli y'ayenlizo njuke, nlâ t*i*ezo.

28 Anlu' ajâgâ nt'abulinlia mĭĕ nlue inlĕ, Mi kĕnda, mi fâ bia kĕ gore nlue. Kânle anlu' arândi mĭĕ, gavânlâ anlu' ajenle mbia kânde mi abulia inlĕ, mi kĕnda gore Rerĕ; kânde Reri yam ar' ompolo viaganlo nla mĭĕ.

29 Mi are nlue bulinlia pa, yo v*i*agaga râ, inlĕ go be toa yo, kâ nlue jivira.

30 Mi ag*a*mbe nla nlue nyĕnle *agamb*' amenge, kânde ovanginli wi ntye yinlâ e bia, ndo azye nli ndaga nla mĭĕ.

31 Ndo inlĕ ntye yinlâ yo ga mie inlĕ, mi tânde Rerĕ; nla ga nt'azombio mĭĕ nle Rerĕ, yenlâ denda mĭĕ. Gumanlanli, azue ga lubuenli avila vẽnlâ.

EWONJO XV.

1 Mĭĕ nl'ogâli wagiligili, nla Reri yam nle omâ penjavenja wo.

2 Ivari edu gore mĭĕ nyi re

nyi *j*anl' ilonda, e tomba nyo; nl'*ivari* edu nyi re nyi janl' ilonda, e sĕnga nyo, inlĕ nyi ga yanl' ilond' imienge viaganlo.

3 V̄ĕnla anlu' are pupu nl'igamba nyi re mië kambinla pa nlue.

4 Loanlanli nla mië, mië kĕ nla nlue. Ga nt'ar' ivare ny'ay*á*lie janl' ilonda nyomĕ, kao ny'adoanla g'ogâli, yenlâ re nlue kĕ kao anlu' adoanla nla mië.

5 Mië nl'ogâli, anlue nl'ampare; ayĕ o doanla nla mië, mië kĕ nla yĕ, e janl' olond' oŋwenge; kânde azya mië anlu' ay*á*lie dende mpângâ.

6 Jâg' om' aduo aloanle nla mië, gamběnlĕ afalo g'ivare, ayoña; nl'*anlaga* wi sâga mo awala *mo* g'ogonli kâ mo pia.

7 Jâgâ nlu' adoanla nla mië, nl'agambi mam m'adoanla nla nlue, gamběnlĕ ezâm' edu zi belo nlue go bambia z'adendo nlue.

8 Go *ndaga* yinlâ Reri yam apendizo, kânde anlu' ajanl' olond' oŋwenge; anlue kĕ anlu be doanl' inlĕngi yam.

9 Ga nt'arândio mië nle Reri yam, yenlâ arândi mië nlue; loanlanli gw'itândi sam.

10 Ja nlu' apenjavenj' isombi sam, gamběnlĕ anlu' adoanla gw'itândi sam; ga nt'avenjavenji mië avenjavenj' isombia sa Reri yam aloanla gw'itândi sĕ.

11 Mi are nlue kambinla p'*agamba* minlâ, inlĕ mbia yi jenlo mië gore nlue yi ga loanle, kâ mbi' yanli kĕ jonlia.

12 Isombi' sam nle sinlâ, inlĕ rândanlanli, ga nt'arândi mië arânda nlue.

13 Zye omâ re nl'itânda sipolo viaganlo nla sinlâ, inlĕ omâ kâ p'eñĕnlâ zĕ g'oŋwanja w'indego sĕ.

14 Ja nlu' adend' isaon yodu yi sombia mië nlue, gamběnlĕ anlu' adoanl' indego sam.

15 Mi fwelia nlue nyĕnle inlĕ inyongo; kânde nyongo am*i*e ntĕ denda reri yĕ; ndo mi are nlue fwelia pa inlĕ sindego, kânde mi are nlue mieza p'*isaon* yodu, yi re mië jâgâ pa gore Reri yam.

16 Aranga nlue y'avinji mië, ndo mi avinji nlue, alovia nlue, inlĕ gĕndanli kâ janlanl' ilonda, k'ilonda yanli doanla; inlĕ ezâm' edu zi be bambia nlue avambie Rerĕ gw'ini nyam, e ga va nlue *zo*.

17 *Agamba* minlâ mo sombia mië nlue, inlĕ rândanlanli.

18 Jâgâ ntye yinlâ y'anumba nlue, anlu' avoro inlĕ y'alonge numbi mië, yo nl*u*mbaga nlue râ.

19 Kânle anlu' aluo anlue nle *mângi* wi ntye yinlâ, gavânlâ ntye y'arând' iwĕmĕ; ndo kânde anlue *ga mângi* wi ntye yinlâ, ndo mi avinji nlue avila go ntye, yenlâ numbo nlue nle ntye yinlâ.

20 Yonginlianl' igamba ny'awulinli mië nlue inlĕ, osyaka azy' ompolo viaganlo nla reri yĕ. Jâgâ w'agâmbizi mië, gamběnlĕ wi be kâmbizi nlue kĕ; jâgâ w'avenjavenj' igambi nyam, gamběnlĕ wi be penjavenj' inyanli kĕ.

21 Ndo *isaon* yinlâ yodu yi be dendo wao alendinla nlue g'oŋwanja w'ini nyam, kânde w'am*i*e omâ roñi mië.

22 Aroenli mi b*i*a agamba nla wao, gavânlâ w'aloanle nl'ibe; ndo v̄enlâ wi zye nli ntyângwĕ g'oŋwanja w'ibe sao.

23 Ayĕ o numba mië e numbe Reri yam kĕ.

24 Aroenli mi j*a*nje vilo go gare yao yi re y'ay*a*njizo nl'omâ ŋwĕnle, gavânlâ w'aloanle nl'ibe; ndo v̄ĕnlâ wi re jenla pa, anlumba kĕ, mië nla Reri yam ta.

25 Ndo *y'aroenli yenlâ*, kâ iga-

mba, nyi re tĕndo pa gw'ivangi nyao, toa inlĕ, W'anlumbi mĭĕ ntinla fâ.

26 Ndo ja Ozindi abia, o be tom̃o mĭĕ gore nlue avila gore Rerĕ, inlĕ Inlinla ny'omĭĕnle nyo re nyi bia avila gore Rerĕ, ayĕ be takilia g'oŋwanji wam.

27 Anlue kĕ anlue be takilia, kânde anlu' are nla mĭĕ avila gw'ipakilia.

EWONJO XVI.

1 Mi are nlue takilia p'*agamba* minlâ, inlĕ avosyunlonli.

2 Wi be tomba nlue avila gw'isunagogi; iñ; igwĕra nyi bia nyi be pivi' om' edu o jonla nlue, avivia inlĕ, e janjinl' Anyambĭĕ.

3 *Isaon* yinlâ yo be dendinlo nlue nle wao kânde w'am*ie* Rerĕ nlâ mĭĕ.

4 Ndo mi are nlue takilia p'*agamba* minlâ, inlĕ go be bi' igwĕra, anlue be jonginlia inlĕ mi awulinli nlue. Ndo mi b*u*linlia nlue *agamba* minlâ gw'ipakilia, kânde mi avegagi nla nlue.

5 Ndo vĕnlâ mi kĕnda gore yĕ y'arom̃i mĭĕ; ndo b*a*mbia oma gore nlu avambia inlĕ, o kĕnda gwi?

6 Ndo kânde mi are nlue takilia p'*agamba* minlâ, ekĕva z'ajonli' irĕmi yanli ralie.

7 Ndo mi bulinlia nlue omĭĕnlĕ, inlĕ re mbia gore nlue inlĕ mi ga gĕndage; kânde mi agĕnda, Ozindi avie gore nlue; ndo ja mi akĕnda, gambĕnlĕ mi atom̃ĕ gore nlue.

8 Ndo ja abia, gambĕnlĕ asyurie ntye yinlâ g'oŋwanja w'ibe, nla g'oŋwanja w'orĕti, nla g'oŋwanja w'ijĕkĕlia.

9 G'oŋwanja w'ibe, kânde wi b*e*kelia mĭĕ.

10 G'oŋwanja w'orĕti, kânde mi kĕnda gore Reri yam, kâ nlu' ay*e*nla mĭĕ nyĕnle.

11 G'oŋwanja w'ijĕkĕlia, kânde ovanginli wi ntye yinlâ e jĕkĕlio.

12 Mi p'are nl'*agamb'* amenge mi bulinlio mĭĕ nlue, ndo anlu' ay*á*lie kotize *mo* go tĕ.

13 Ndo go be duo yĕ abienli, inlĕ Inlinla ny'omĭĕnlĕ, e be kĕndia nlue g'omĭĕnlĕ wodu; kânde e be k*á*mb' ayĕmĕ, ndo agamba modu mi be jâgo ndĕ, mo be kambo ndĕ; kâ yĕ takilia nlue *isaon* yi re go toa.

14 E be pendiza mĭĕ, kânde e be bâng' iyam arakilia nlue *yo*.

15 *Isaon* yodu yi re nla Rerĕ, yam; yenlâ awuli mĭĕ inlĕ, e be bâng' iyam, arakilia nlue *yo*.

16 Oŋwâ-lingo gambĕnlĕ anlu' ay*e*nle mĭĕ; oŋwâ-lingo kĕ gambĕnlĕ anlu' ajenla mĭĕ, kânde mi kĕnda gore Rerĕ.

17 V̄âv̄â awulianl' *awĕwá* w'inlĕngi yĕ inlĕ, *Osaon* nde winlâ wi bulinlĭĕ zue inlĕ, Oŋwâ-lingo gambĕnlĕ anlu' ay*e*nle mĭĕ; oŋwâlingo kĕ gambĕnlĕ anlu' ajenla mĭĕ; nla inlĕ, Kânde mi kĕnda gore Rerĕ?

18 Yenlâ awuli wao inlĕ, *Osaon* nde winlâ wi bulio ndĕ inlĕ, Oŋwâlingo? Azu' am*ie* nt'akambĕ.

19 Amienli Jisu amia inlĕ, w'avĕli bambĭĕ; nl'awulinlĭĕ wao inlĕ, Anlue bambianle *ndaga* y'abulio mĭĕ inlĕ, Oŋwâ-lingo gambĕnlĕ anlu' ay*e*nle mĭĕ; oŋwâlingo kĕ gambĕnlĕ anlu' ajenla mĭĕ?

20 Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, Anlue be denl' edingo z'iwâga, ndo ntye yinlâ yi be jenle mbia; anlue be jenl' ekĕv̄a, ndo ekĕv̄i zanli zi be kalue mbia.

21 Go duk' om̃anto go janla, are nl'ekĕv̄a, kânde igwĕri nyĕ ny'a-

syi$\tilde{v}$i; ndo j'oŋwanla ajanlo, gambĕnlĕ ayonginlie syângâ nyĕnlĕ, $\tilde{v}$â mbia inlĕ, oma re janlo pa go ntye yinlâ.

22 Yenlâ re kĕ anlu' are nl'ekĕ$\tilde{v}$a; ndo mi be fâ jenla nlue, k'irĕmi yanli jenle mbia, kâ nlu' awánginlo mbi' yanli nl'om' edu.

23 Ndo go ntyugu mĕ anlue be bambia mĕ ezâma. Giligili mi bulinlia nlue inlĕ, ĕzâm' edu zi be bambio nlue a$\tilde{v}$ambie Rerĕ gw'ini nyam, e ba pa nlue *zo*.

24 Anlue pa bambi' ezâma gw'ini nyam a$\tilde{v}$ia gw'egombe zinlâ; $\tilde{v}$ambianli, kâ bânganli, gambĕnlĕ mbi' yanli y'ajonlia.

25 Mi are nlue bulinlia p'*isaon* yinlâ nl'inkogo; ndo igwĕra nyi bia nyi re mi agambe nla nlue nyĕnle nl'inkogo, ndo mi be bulinlia nlue buku g'oŋwanja wa Rerĕ.

26 Go ntyugu mĕ anlue be bambia gw'ini nyam; ndo mi pa bulinlia nlue inlĕ, mi be kwenle Rerĕ inkâlâ g'oŋwanji wanli:

27 Kânde Rerĕ ayĕmĕ e tânda nlue, kânde anlu' arândi mĕ ayivir' inlĕ, mi a$\tilde{v}$ienli avila gor' Anyambĕ.

28 Mi a$\tilde{v}$ienli avila gore Rerĕ, a$\tilde{v}$ia go ntye yinlâ; mi fâ tige ntye, agĕnda gore Rerĕ.

29 Awul' inlĕngi yĕ awulinlĕ inlĕ, Vonla, $\tilde{v}$enlâ o kamba buku, o kove nkogo du.

30 $\tilde{V}$ĕnlâ amienli zue inlĕ, o voro isaon yodu, o zy'isyâlâ kĕ inlĕ, oma ga gâtâ; go *ndaga* yinlâ jivira zue inlĕ, o $\tilde{v}$ienli avila gor' Anyambĕ.

31 Jisu a$\tilde{v}$inlizi wao inlĕ, Anlu' ajiviri sambo?

32 Vonla, igwĕra nyi bia, nye nyinlâ kĕ, nyi be pazanganla nlue om' edu gw'*ezigi* zĕmĕ, ariga mĕ mi'anka; ndo mi azy' anka, kânde Rerĕ are nla mĕ.

33 Mi are nlue takilia p'*agamba* minlâ, inlĕ anlue be doanla nl'amĕnje gore mĕ; go ntye yinlâ anlue be jenle njukĕ; ndo arianli, mi are ntye yinlâ keva pa.

EWONJO XVII.

1 Agambi Jisu agamb' *agamba* minlâ, nl'arombinlĕ antyâ mĕ g'orowa awulia inlĕ, Rera, Igwĕra ny'abienli; vendiz' Oŋwanli yâ, inlĕ Oŋwanli yâ e ga vendizâ kĕ;

2 Ga nt'avenlio ndâ yĕ inyanga g'ozyonli wodu, inlĕ e ga $\tilde{v}$'eĕnlâ zakânlakâ gore waodu w'avenlio ndâ yĕ.

3 Ndo eĕnlâ zakânlakâ ze zinlâ, inlĕ wi ga miâ, Anyambĕ mo yagiligili, nla Jisu Krais o roĕio ndâ.

4 Mi avendizâ go ntye yinlâ; mi amĕnliz' evilo z'avenlio ndâ mĕ, inle mi ga lende zo;

5 Ndo $\tilde{v}$ĕnlâ, Rera, vendiza mĕ gor' awĕmĕ, nl'ivenda ny'avegagi nla mĕ gore wĕ, ntye yinlâ loanlaga râ.

6 Mi amiezi anlaga, w'avenlio ndâ mĕ avila go ntye yinlâ, amieza wao ini nyâ. W'avegag' iwâ; kâ wĕ pa mĕ wao; wao kĕ w'avenjavenj' igambi nyâ.

7 $\tilde{V}$enlâ w'amienl' inlĕ, *ya* yodu y'avenlio ndâ mĕ, yi pila gore wĕ;

8 Kânde mi are pa pa wao agamba m'avenlio ndâ mĕ; nl'awângi wao *mo*, kâ wao mia mbiambiĭ inlĕ, mi a$\tilde{v}$ienli avila gore wĕ; nl'ayiviri wao inlĕ, o roĕi mĕ.

9 Mi kwenl' inkâlâ g'oŋwanji wao; mi kwenl' inkâlâ g'oŋwanja wi ntye yinlâ, ndo g'oŋwanji wao w'avenlio ndâ mĕ, kânde wao nl'iwâ.

10 Yam yodu nl'iyâ, nl'iyâ nl'iyam kĕ; mi are kĕ pendizo pa nle wao.

11 Mi azyele go ntye yinlâ nyĕnle, winlâ wao re go ntye, ndo mi bia gore wĕ. Rerĕ yinkĕrĕ, venjavenja gw'ini nyâmĕ wao w'avenlio ndâ mĕ; inlĕ wi ga loanl' eñmâri, ga nt'are zue.

12 Gw'aloanlagi mĕ nla wao go ntye yinlâ, mi avenjavenji wao gw'ini nyâ; mângi w'avenlio ndâ mĕ mi avandaminli wao, per' oma nl'oñmâri gore wao, kao oŋwa w'oyilizo, inlĕ itĕnda yo ga lendo.

13 Ndo vĕnlâ mi bia gore wĕ, akamba mĕ *agamba* minlâ go ntye yinlâ, inlĕ wi ga loanle nli mbi' yam dendo pa gore wao.

14 Mi are wao pa p'igambi nyâ; nl'anlumb' anlaga anlumba wao, kânde wao *ga mângi* wi ntye yinlâ, nt'are mi arang' oma wi ntye yinlâ.

15 Mi kwenlâ inkâlâ inlĕ, romba wao avila go ntye, ndo inlĕ, venjavenja wao avila gw'ibe.

16 Wao *ga mângi* wi ntye yinlâ, ga nt'are mĕ mi arang' *oma* wi ntye yinlâ.

17 Mĕpiza wao nl'omiĕnlĕ wâ; igambi nyâ nyo nl'omiĕnlĕ.

18 Ga nt'aroñio ndâ mĕ go ntye yinlâ; yenlâ kĕ aroñi mĕ wao go ntye yinlâ.

19 Mi syamĕpia g'oŋwanji wao, inlĕ wao wi ga loanle mĕpa pa nl'omiĕnlĕ.

20 Mi kwenl' inkâlâ g'oŋwanja w'anlaga winlâ dadie, ndo g'oŋwanji wao, *mângi* wi be bekelia mĕ vigambi nyao;

21 Inlĕ waodu wi ga loanl' eñâri; nt'are wĕ, Rera, o re nla mĕ, nla mĕ nla wĕ, inlĕ wao wi ga loanl' eñâri nla zue; kâ ntye yinlâ jivirâ inlĕ, awĕ roñi mĕ.

22 Ivenda ny'avenlio ndâ mĕ, mi avenli wao nyo, inlĕ, wi ga loanl' eñâri, ga nt'are zue nl'eñâri;

23 Mĕ nla wao, nl'awĕ nla mĕ; inlĕ wi ga loanl' avia gw'eñâri, kâ ntye yinlâ mia inlĕ, awĕ roñi mĕ, o rândi wao kĕ, ga nt'arândio ndâ mĕ.

24 Rera, mi bel' inlĕ, wao w'avenlio ndâ mĕ, wi ga loanle nla mĕ, go mbora yi re mĕ, kâ wao jenl' ivendi nyam, ny'avenlio ndâ mĕ, kânde o rândi mĕ ntye yinlâ lovĕago râ.

25 Rerĕ yinkĕrĕ, ntye yinlâ yi mia du; ndo mi amienliâ, *mângi* sinlâ kĕ w'amienl' inlĕ, awĕ roñi mĕ.

26 Mi amiezi wao ini nyâ, mi be mieza *nyo* kĕ, inlĕ itânda s'arândio ndâ mĕ si ga loanle nla wao, nla mĕ kĕ nla wao.

EWONJO XVIII.

1 Gw'aluo Jisu akamb' *agamba* minlâ agâgwi ayĕ nl'inlĕngi yĕ, agĕnda g'ozamb' oñâri w'ogerombenli Kidron, go mbora y'avegagi ntyaga, nl'ayinginlĕ vâvâ, ayĕ nl'inlĕngi yĕ.

2 Nl'amienli Judas kĕ, o gotizĕ, amie mbora mĕ; kânde Jisu agĕndagĕndagi gogo, ayĕ nl'inlĕngi yĕ.

3 Yenlâ gw'aluo Judas abângi nkândâ y'isâzyĕ nli roñi, avila gor' iminisĕ impolo nl'Ifarisi, avienlĕ gogo nl'ijo nl'ilambi nl'imianga.

4 Jisu amienl' *isaon* yodu yi re go toa gore yĕ, yenlâ agĕndĕ awulinlia wao inlĕ, Anlue buta mande?

5 Ayiviri wao yĕ inlĕ, Jisu yi Nazarĕth. Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, Mĕ nle *yĕ*, Judas kĕ, o gotizĕ, agumanli nla wao.

6 Gw'awulinlĕ wao inlĕ, Mĕ nle *yĕ*, avinyi wao nli nyuma, avoswa go ntye.

7 Nl'avâ bambĕ wao inlĕ, Anlue buta mande? Awuli wao inlĕ, Jisu yi Nazarĕth.

8 Jisu ayivir' inlĕ, Mi abulinlia nlue inlĕ, Mĭĕ nle *yĕ;* yenlâ ja nlu' abuta mĭĕ; yiviranli *mângi* sinlâ kĕndaga.

9 Inlĕ igamba ny'agambio ndĕ nyi ga roe giligili, inlĕ *anlaga* w'avenlio ndâ mĭĕ, mi periz' oma nl'oñâri gore wao.

10 Saimon Pitĕr avegagi nl'okwara wiwâra, nl'alurĭĕ wo azâve nyongo yi minisĕ mpolo, arenl' oroi wĕ onloñĭĕ. Ina ny'oma mĕ ny'aṽeliago inlĕ, Malkus.

11 Nl'awuli Jisu awulinlie Pitĕr inlĕ, Ṽinliz' okwari wâ gw'egoro; imâgi ny'avenlio mĭĕ nle Reri yam, mi ayânga nyo?

12 Ṽâṽâ agoti nkândâ, nli kâmanda nli roñi y'Iju agote Jisu, agorĕ,

13 Nl'alonge kĕndizi wao yĕ gore Annas; kânde avegagi rere-ogâi wi Kaiefas, o vegagi minisĕ mpolo ompuñia mĕ.

14 Ndo winlâ nle Kaiefas y'awulinl' Iju inlĕ, Re mbia inlĕ oma mo e ga yuwe g'oŋwanja w'anlaga.

15 Nl'azongi Pitĕr nl'onlĕngi oŋwĕnle kĕ azonge Jisu; onlĕngi mĕ amienlio nle minisĕ mpolo, nl'ayinginlĭĕ mpâ' mo nli Jisu go nago yi minisĕ mpolo.

16 Ndo Pitĕr agumanli gw'igala g'ompombanla. Nl'agâgw' onlĕngi oñâri mĕ, o mienlio nle minisĕ mpolo, agamba nl'oñant' o vengi-nl' igugi, ayinginlie Pitĕr.

17 Ndo isesa ny'avenginl' igugi ny'awulinli Pitĕr inlĕ, Awĕ kĕ g'oñâri w'inlĕngi y'oma winlâ? Awulĭĕ inlĕ, Nyawĕ.

18 Ndo inyongo nli roñi w'aluo w'abak' ogonli w'añanla, agumanli wao ṽâṽâ, kânde avegag' ifI, ayâg' ogonli; Pitĕr kĕ avegagi nla wao kumanla pa, ayâg' ogonli.

19 Nl'agâtagi minisĕ mpolo agâte Jisu g'oŋwanja w'inlĕngi, yĕ nla g'oŋwanja w'inĕnji sĕ.

20 Ayiviri Jisu inlĕ, Mi awukunl' anlaga gw'igala; nl'anlĕnjagi mĭĕ egombe zodu go sunagogi nla go nago y'Anyambĭĕ, mbora si kĕndagĕnd' Iju pĕkĕpĕkĕ; go ntyâria mi kamba du igamba.

21 O bambia mĭĕ sĕ? Gâta wao wi re jâgâ pa nt'agambagi mĭĕ nla wao; vonla, wao w'amienli nt'agambi mĭĕ.

22 Gw'agambĭĕ *agamba* minlâ, eñâri gore roñi o gumanli pĭĕrĕ, awoli Jisu isapoga, awulia inlĕ, O fwinlize minisĕ mpolo yenlâ?

23 Ayiviri Jisu inlĕ, Toe pa mi akambe mbe, wukunl' ibĕ *mĕ*, ndo toe pa mi akambe mbia, ezande z'abolâ ñĭĕ?

24 Ndo Annas aluo atoñĭĕ koro pa gore Kaiefas minisĕ mpolo.

25 Ndo Saimon Pitĕr avegagi gore avâg' ogonli; nl'awulinli wao yĕ inlĕ, Awĕ kĕ g'oñâri w'inlĕngi yĕ? Nl'alandie, awulia inlĕ, Nyawĕ.

26 Oñâri w'inyongo si ñminisĕ mpolo, o vegagi sijanlo nl'oma mĕ o renlio nle Pitĕr oroi, awuli inlĕ, Mi jenlâ nla yĕ go ntyaga?

27 Nl'avâ dandi Pitĕr, nl'agogi njâgânli nĕganĕga.

28 Nl'agĕndizi wao Jisu avila gore Kaiefas agĕnda go nago y'ijĕkĕlia; aroenl' ibanga ṽiriṽiri; ndo waomĕ wi jinginla go nago y'ijĕkĕlia, wi vende feva, ndo inlĕ, wi ga nye ntyago y'onlâganlo.

29 Yenlâ agâgwi Pailet agâgwa gore wao, awulia inlĕ, Ozyâzyâ nde wi bago nlue gor' oma winlâ?

30 Ayiviri wao awulia inlĕ, Aroenli ayĕ g'omâ mbe, gavânlâ azue tâ kotizĕ gore wĕ.

31 Pailet awulinli wao inlĕ, Wânganli yĕ anluemĕ, kâ jĕkĕlianli yĕ ga nt'ar' ivangi nyanli. Iju

w'awul' inlĕ, Azu' azye nl'inyanga nyi jonl' oma.

32 Nl'aroenl' igamba nyi Jisu rĕti, ny'agambio ndĕ, go miezę njuunli yi toe juwo ndĕ.

33 Pailet avâ jinginli go nago y'ijĕkĕlia avelia Jisu, awulinliĕ inlĕ, Awĕ nl'oga w'Iju?

34 Jisu ayivir' inlĕ, O kamb' *igamba* nyinlâ awĕmĕ, mbĕ o re bulinlio pa nl'amâri g'oŋwanji wam?

35 Pailet ayivir' inlĕ, Miĕ oŋwâ-Ju? Inlângâ nyâmĕ nl'iminisĕ impolo s'akotizâ gore miĕ; o lendi ande?

36 Ayiviri Jisu inlĕ, Inlângâ nyam arang' *inlângâ* nyi ntye yinlâ; Aroenl' inlĕ, inlângâ nyam nl'*inlângâ* nyi ntye yinlâ, gavânlâ anlagi wam w'anloi, inlĕ mi agotizo gor' Iju; ndo vĕnlâ inlângâ nyam nyi *p*ila avila gunlu.

37 Awuli Pailet awulinliĕ inlĕ, Awĕ oga sambo? Ayiviri Jisu inlĕ, O bulia inlĕ, miĕ oga. Go ntinla yinlâ yo yanlio miĕ, nla go ntinla yinlâ yo re miĕ bia pa go ntye yinlâ, inlĕ mi ga wulia g'oŋwanja w'omiĕnlĕ. Om' edu o re g'ozamba w'omiĕnlĕ, e jâgâ inyoi nyam.

38 Awuli Pailet awulinliĕ inlĕ, Omiĕnlĕ ande? Gw'awuliĕ yenlâ, avâ kâgwĕ gor' Iju, awulinlia wao inlĕ, M'pa denga du ntyĕmbâ nla yĕ.

39 Ndo anlu' are nli ntyali, inlĕ mi ga riginle nlue *mbwedi* mâri diĕnga go *ntyago* y'onlâganlo; anlue bele miĕ sambo tinginla nlue oga w'Iju diĕnga?

40 Ndo waodu w'avâ boginli awulia inlĕ, Aranga winlâ, ndo Barabas. Barabas aroenl' ogwĕrisi.

EWONJO XIX.

1 Nl'awângi Pailĕt awânge Jisu azyivĕ.

2 Nl'anlog' isâzyĕ anloge korowa y'arĕndĕ, awonla yo gw'ewonjo zĕ; nl'awâri wao yĕ ngâi yatenlatenla,

3 Awulia inlĕ, Mbolo, oga w'Iju! nl'awoli wao yĕ asapoga.

4 Ndo Pailet avâ kâgwi, awulinlia wao inlĕ, Vonlanli, mi kâgunliĕ gore nlue, inlĕ mianli inlĕ, m'pa dĕnge ntyĕmbâ du nla yĕ.

5 Nl'agâgwi Jisu bâra pa korowa y'arĕndĕ nli ngai yatenlatenla. Ndo Pailet awulinli wao inlĕ, Vonlanli oma mĕ!

6 Ndo gw'ayenl' iminisĕ impolo nli romĩ ayenla wao yĕ w'awoginl' inlĕ, V̄anliĕ go krâsi, V̄anliĕ go krâsi. Awuli Pailet awulinlia wao inlĕ, Wânganli yĕ anluemĕ kâ banlianli *yĕ* go krâsi; kânde mi pa dĕnge ntyĕmbâ nla yĕ.

7 Ayiviri Iju ayivirĕ inlĕ, Azu are nl'ivanga, nla ga nt'ar' ivangi nyazyo e ga yuwe, kânde avang' oku' wĕ inlĕ, ayĕ Oŋwa w'Anyambiĕ.

8 Gw'ayâgio Pailet ayâg' igamba nyinlâ, arienliĕ polo;

9 Kâ yĕ fâ jinginla go nago y'ijĕkĕlia awulinlie Jisu inlĕ, O vili nla gwĭ? Ndo Jisu e fw*i*nlizĕ igamba.

10 Awuli Pailĕt awulinliĕ inle, O k*a*mba nla miĕ? O mĭ' inlĕ mi are nl'inyanga nyi banliâ go krâsi, mi are nl'inyanga kĕ nyi tigâ diĕnga?

11 Ayiviri Jisu inlĕ, O loanle nl'inyanga du g'oŋwanji wam, kao ny'apo wĕ avila gw'igonlo; yenlâ re ayĕ o kotizi miĕ gore wĕ are nl'ibe viaganlo.

12 Avila v̄âv̄â awutagi Pailĕt go tigĕ diĕnga. Ndo Iju w'awoginli awulia inlĕ, Ja o atig' *oma* winlâ diĕnga, gambĕnlĕ awĕ g*a* ndego yi Sisar; om' edu o pang' oku' wĕ oga e sire Sisar.

13 Gw'ayâgio Pailet ayâg' igamba nyinlâ, avâ kâgunlie Jisu, aloanla tu gw'eka z'ijĕkĕlia, go mbora yi fwelio inlĕ, ndĕkĕ y'ado, ndo go nkambinli yi Hibru inlĕ, Gabbatha.

14 (Ndo aroenl' ikekiza si ntyago y'onlâganlo, baraba nl'igwĕra ny'orovă kĕ,) nl'awunlie Iju inlĕ, Vonlanl' ogi wanli.

15 Ndo w'awoginl' inlĕ, Rombĕ, rombĕ; văanlie go krâsi. Pailet awulinli wao inlĕ, Mi ga văanlie ogi wanli go krâsi? Ayivir' iminisĕ impolo ayivir' inlĕ, Azu' azye nl'oga kao Sisar.

16 Văvâ anlâzie yĕ gore wao, inlĕ e ga văanlio go krâsi.

17 Nl'awângi wao awânge Jisu agĕndaga nla yĕ; nl'agumbie krâsi yĕ, agâgwa go mbora yi fwelio inle, Nkĕli, yi fwelio nle nkambinli yi Hibru inlĕ, Golgotha;

18 Gogo aăanli wao yĕ go krâsi, nl'*anlaga* awĕnle aăanli nla yĕ, g'oñâri, go k'oñâri, Jisu go garegare;

19 Arĕndi Pailet arĕnd' itĕnda, awela *so* go krâsi. Nl'itĕnda s'avegag' inlĕ, JISU YI NAZARĔTH OGA W'IJU.

20 Nl'arangunli awenge gor' Iju arangunl' itĕnda sinlâ, kânde mbora y'aăanlio Jisu y'avegagi piĕrĕ nli nkala; s'arĕndio kĕ nli nkambinli yi Hibru, nla yi Grik, nla yi Latin.

21 Ndo iminisĕ impolo s'Iju s'awulinli Pailet inlĕ, Arĕnda inlĕ, Oga w'Iju; ndo inlĕ, Ayĕ awul' inlĕ, Mie nl'oga w'Iju.

22 Ayiviri Pailet inlĕ, Nt'are mie tĕnda pa, mi atĕndi.

23 Ndo isâzyĕ, gw'aluo wao w'aăanli Jisu go krâsi, w'awâng' ingâi sĕ, agera so mbĕi nlai, mbĕi mâri gore sâzyĕ mâri, nli ngâi syâtu kĕ; ndo ngâi syâtu yi pegaga nli ndatizo, y'aluo y'anlogio yantuntu avila gw'igonlo.

24 Yenlâ w'awulianl' inlĕ, Azu' ayarunla yo, ndo azue ga vung' eganlo g'oŋwanja w'omâ be niva yo; nl'itĕnda s'aroenli rĕti si bulia inlĕ, W'ageranl' ingâi sam, avung' eganlo g'oŋwanja wi ngâi syâtu yam. Nl'alend' isâzyĕ alend' *isaon* yinlâ.

25 Nl'agumanli piĕrĕ nli krâsi yi Jisu ngi yĕ, nl'oŋwâ ngwĕ wi ngi yĕ Meri *y'owanto* wi Kleopas, nla Meri Magdalini.

26 Gw'ayenli Jisu ayenle ngi yĕ, nl'onlĕngi, o râindio ndĕ, wi kumanla piĕrĕ, awulinli ngi yĕ inlĕ, Oñanto, vonl' oŋwanli yâ.

27 Nl'awulinlie onlĕngi inlĕ, Vonle ngi yâ; nl'avila gw'igwĕra mĕ onlĕngi mĕ awângi yĕ go nag' wĕmĕ.

28 Avila mĕvâ, gw'amienli Jisu inlĕ, *isaon* yodu y'aluo y'adendo, awul' inlĕ, Mi jenl' esyove, nl'aroenl' itĕnda rĕti.

29 Nl'aluo văvâ dolo ntyuga ralie nli viniga; nl'ayonli wao ayonle sponji nli viniga, aăata *yo* go nkâgu, awela yo g'ogwanli wĕ.

30 Gw'aluo Jisu abângi viniga, awul' inlĕ, Amanli; nl'alĕmbie ewonjo zĕ, azul' oŋwĕi.

31 Nl'aroenli ntyugu y'ikekiza, yenlâ re agwenl' Iju agwenle Pailet inkâlâ inlĕ, agolo mao mi ga mâgunlo, kâ wao tombo avila go krâsi, inlĕ bende y'aloanle go krâsi ntyugu syânâ, kânde syânâ mĕ y'avegagi ntyugu mpolo.

32 Aăienl' isyâzyĕ amâgunl' agolo m'olonga, nl'oñâri w'aăanlio go krâsi *mpâ mo* nla yĕ;

33 Ndo gw'aăienli wao gore Jisu, w'aluunlo yĕ juwa pa, yenlâ aroenli wi mâgunl' agolo mĕ;

34 Ndo oñâri gor' isâzyĕ arum' oăanji wĕ igângâ, nl'avovi nĕganĕga ntyinla nl'aulingo.

35 Nla yĕ o yenli, arakili, nl'atakwĕ mĕ mi re giligili; ayĕ kĕ avoro inlĕ, e kamb' ogiligili, inlĕ kâ jĩ̃viranli.

36 Kânde *isaon* yinlâ y'alendio nl'itĕnda s'aroenli rĕti, inlĕ epi zĕ z'am*á*gunlo nl'eñ̃âri.

37 Nl'itĕnda sijĕnle si bulia inlĕ, Wi be ponlĕ o rumio wao.

38 *Isaon* yinlâ viaganlo Josĕf yi Arimathia, (o vegagi onlĕngi wi Jisu, ndo w'iyumbunlo g'oŋwanja w'itia s'Iju,) agwenli Pailet inkâlâ inlĕ, E ga romb' okuwa wi Jisu, nl'ayiviri Pailet. Yenlâ a*v̄*ienlĕ aromb' okuwa wi Jisu.

39 Nl'a*v̄*ienli Nikodimus, ayĕ o longe bienli gore Jisu ogwĕra, a*v̄*age mur nli aloe bindo pa, baraba nli nkama y'agwĕra.

40 Nl'awângi wao okuwa wi Jisu, avinga wo nl'ampĕla nli ya yinkango, ga nt'avegagi ntyali y'Iju go bĕnla.

41 Ndo go mbora y'a*v̄*anlio yĕ go krâsi avegagi ntyaga, nla go ntyaga mĕ *avegagi* nago nyânla yi bende, yi re yi pa bĕnl' oma nli mâri.

42 Gogo alimbinli wao Jisu g'oŋwanja wi ntyugu y'ikekiza s'Iju, kânde nago mĕ y'avegagi piĕrĕ.

EWONJO XX.

1 Go ntyugu nonga yi syânâ ibanga v̄irĩv̄iri avienli Meri Magdalini go nago yi bende; nl'ayenlĕ inlĕ ido ny'aluo nya tombio avila go nago yi bende.

2 Nl'avulĕ mango a*v̄*ia gore Saimon Pitĕr nla gor' onlĕng' oñ̃âri mĕ o rẫndio nle Jisu, awulinlia wao inlĕ, *Anlaga* wi re tomba pa Rerĕ avila go nago yi bende, azu' am*i*e mbora yi re wao dimbinlĕ pa.

3 Nl'agâgwi Pitĕr, ayĕ nl'onlĕngi omâri mĕ, a*v̄*ia go nago yi bende.

4 Ndo w'a*v̄*anli w'avule mango mpâ mo; nl'agev' onlĕng' oñ̃âri ageve Pitĕr, alonge bia go nago yi bende;

5 Nl'alĕmbiĕ mbĕ ayenl' ampĕla limbinli; ndo e j*i*nginla.

6 A*v̄*ienli Saimon Pitĕr songagĕ, nl'ayinginlĕ go nago yi bende, ayenl' ampĕla limbinli;

7 Nl'evĕlĕsyi, z'avegagi gw'ewonjo zĕ, zi d*i*mbinlo nl'ampĕla, ndo puro pa go mbora nli yĕ.

8 V̄â*v̄*â ayinginl' onlĕng' oñ̃âri o longe bienli go nago yi bende, nl'ayenlĕ, nl'ayivirĕ;

9 Kânde a*v̄*ia gw'egombe mĕ wi m*i*a du itĕnda, inlĕ e ga rongwe avila gw'ijuwa.

10 Nl'avâ dubu' inlĕngi, *agĕnda* go nag' wao.

11 Ndo Meri agumanli go nago yi bende ndenaga. Gw'alenlagiĕ alĕmbiĕ mbĕ *avonla* go nago yi bende;

12 Nl'ayenlĕ ienjĕl mbanli nl'ingâi sapupu tugetu, mâri gw'ewonjo, mâri kĕ gw'agolo go mbora y'anlanl' okuwa wi Jisu.

13 Nl'awuli wao awulinlĕ inlĕ. Oñ̃anto, ezande zi denlâ? Awulinlĕ wao inlĕ, Kânde wi re bânga pa Reri yam, ndo mi am*i*e mbora yi re wao dimbinlĕ pa.

14 Gw'awulĕ *agamba* minlâ, azya*v̄*izi go nyuma, nl'ayenlĕ Jisu gore; ndo e m*i*a inlĕ, nle Jisu.

15 Jisu awulinlĕ inlĕ, Oñ̃anto, ezande zi denlâ? O buta mande? Avikilĕ inlĕ, ayĕ nl'omâ penjavenje ntyaga, kâ yĕ bulinlĕ inlĕ, Rera, jâgâ o atoanlĕ avila gunlu, wulinlia mĕ mbora yi re wĕ dimbinlĕ pa, kâ mĕ tombĕ.

16 Awuli Jisu awulinlĕ inlĕ, Meri! Nl'azya*v̄*izĕ awulinlĕ inlĕ, Rabboni! (nyi bĕngunlo inlĕ, Onlĕnji.)

17 Jisu awulinlĕ inlĕ, aw*a*ta mĕ; kânde mi pa panda gore Re-

ri yam; ndo gĕnda gor' awa reri yam, awulinlia wao inlĕ, Mi panda gore Reri yam nla gore Reri yanli, gor' Anyambiĕ yam nla gor' Anyambiĕ yanli kĕ.

18 Nl'aṽienli Meri Magdalini arakili' inlĕngi inlĕ, are jenla pa Rerĕ, nla yĕ wulinliĕ *isaon* yinlâ.

19 Gw'aroenli nkolo go ntyugu nonga mĕmo yi syânâ, nl'agugi m'aluo nunjo pa, nl'itia s'Iju, go *mbora* y'avegag' inlĕngi datanla pa, aṽienli Jisu, agumanla gore go garegare, nl'awulinliĕ wao inlĕ, Aṁĕnje gore nlue!

20 Ayĕ kamba pa yenlâ, aruminli wao agâ mĕ, nl'oṽanji wĕ. Nl'ayenl' inlĕngi ayenle mbia gw'ayenli wao Rerĕ.

21 Nl'avâ buli Jisu awulinlia wao inlĕ, Aṁĕnje gore nlue! ga nt'aroṁio miĕ nle Reri yam, miĕ kĕ mi toṁa nlue.

22 Gw'aluo yĕ abuli yenlâ, avĕvinli wao oŋwĕi, awulinlia wao inlĕ, Wânganl' Inlinl' iṽia.

23 Ja nlu' anyez' ibe s'anlaga, gambĕnlĕ s'adoanla wao nyezo pa; ja nlu' asimbi' ibe s'anlaga, gambĕnlĕ s'adoanla wao simbio pa.

24 Ndo Tomas, oṁâri gor' igomi nl'aṽanli, (o ṽeliago inlĕ, Didimus) e *d*uo nla wao, gw'aṽienli Jisu.

25 Awul' inlĕng' iṁari awulinliĕ inlĕ, Azu' ayenli Rerĕ: ndo ayĕ awulinli wao inlĕ, Kao mi ajenl' ampogo m'intyângâ gw'intyâme sĕ, awel' oṁenlo wam gw'ampogo m'intyângâ, awela k'ogâ wam g'oṽanji wĕ, mi ay*i*vire.

26 Ndo ntyugu ĕnlĕnai viaganlo inlĕngi yĕ w'avâ datanli go *nago*, Tomas kĕ nla wao. Nl'aṽienli Jisu, agugi ngwa, agumanla go garegare, awulia inlĕ, Aṁĕnje gore nlue!

27 Nl'awulinliĕ Tomas inlĕ, Zyusy' oṁenlo wâ gunlu, kâ ponl' intyâme sam; zyusya k'ogâ wâ, awela wo g'oṽanji wam; kâ aloanl' ijivira fâ, ndo yivira.

28 Aṽinlizi Tomas awulinliĕ inlĕ, Reri yam, nl'Anyambiĕ yam!

29 Jisu awulinliĕ inlĕ, O ajiviri kânde o ajenli miĕ; ozavinlo gore wao wi re w'ay*e*nla, ndo wi re jivira pa.

30 Re lemba yĕnle yenge y'alendio nle Jisa gw'azyo m'inlĕngi yĕ, yi re yi pa tĕndo gw'ezango zinlâ.

31 Ndo yinlâ yi re tĕndo pa inlĕ, kâ jiviranli inlĕ, Jisu ayĕ nle Krais y'Oŋwa w'Anyambiĕ; nl'ijivira kĕ kâ doanlanli nl'eṁĕnlâ ṽ'ini nyĕ.

EWONJO XXI.

1 *Isaon* yinlâ viaganlo Jisu avâ jenlanli nl'inlĕngi yĕ gw'eliṽa zi Taibirias. Nl'ayenlanliĕ nli mpanginli yinlâ.

2 Inlĕ, Saimon Pitĕr, nli Tomas, o ṽeliago inle, Didimus, nli Netanĕli, o vili go Kene yi Galili, nl'*a*wa wi Zĕbidi, nl'awĕnle aṽanli w'inlĕngi yĕ w'avegagi mbora mo.

3 Saimon Pitĕr awulinli wao inlĕ, Mi kĕ' jonle ṽĕrĕ. W'awulinliĕ inlĕ, Azue toa kĕ nla wĕ. Agâgwi wao agwenla gw'elende nĕganĕga, ndo ogwĕra mĕ wi jonl' *ezâma*.

4 Gw'ayenj' owenja Jisu agumanli g'ozyĕgĕ; ndo inlĕngi wi m*i*a du inlĕ, nle Jisu.

5 Awuli Jisu awulinlia wao inlĕ, A' wami, anlu' are nli ṽĕrĕ? Ayiviri wao yĕ inlĕ, Nyawĕ.

6 Awulinliĕ wao inlĕ, Vunganl' eloṽa g'ogâ onloṁiĕ w'elende, gambĕ anlu' ajonla. Avungi wao, ndo wi j*a*lie dura zo nyĕnle nli mbunlinli yi ṽĕrĕ.

7 Onlĕngi mĕ o rândio nle Jisu awulinlie Pitĕr inlĕ, Nle Rerĕ. Ndo gw'ayâgio Pitĕr inlĕ, nle Rerĕ,

awârĭě ngâi koto *yě* (kânde avegagi tele), avoswa gw'eliṽa.

8 Nl'aṽienl' inlĕng' iñ̃âri nl'elende, (kânde wi pegaga bo avila go ntye, baraba nl'agomi mi guwa atanli,) ndurag' eloṽa zi ṽĕrĕ.

9 Gw'azyumi wao go ntye w'ayenl' ogonli w'añ̃anla, eṽĕrĕ kĕ fela pa go *wo*, nli mpĕmba limbinli.

10 Jisu awulinli wao inlĕ, Ṽaganli ṽĕrĕ yi re nlue jonla pa ṽâ tĕ.

11 Agĕndi Saimon Pitĕr, alur' eloṽa go ntye, ralie nli ṽĕrĕ volo, nkama nl'agomi atanli nli ṽĕrĕ raro; ndo vang' aroenl' ontango mĕwâ, eloṽa zi *j*arua du.

12 Jisu awulinli wao inlĕ, Yogo, nyenli. Ndo to' oma w'inlĕngi yĕ o yâlie bambĭě inlĕ, Awĕ mande? Kânde w'amienl' inlĕ, Nle Rerĕ.

13 Nlaṽienli Jisu awânge mpĕmba, ava wao, nl'eṽĕrĕ kĕ nlânlâ kĕ.

14 Yinlâ nle nyângâ yi ntyaro y'ayenlanli Jisu nl'inlĕngi yĕ, ayĕ tongwa pa avila gw'ijuwa.

15 Ndo gw'aluo wao w'anyenli, Jisu awulinli Saimon Pitĕr inlĕ, Saimon oŋwa wi Jona, o tânda mĭě viaganlo nla winlâ? Awulinlĭě inlĕ, Iñ, Rera; o voro inlĕ, mi tândâ, Awulinlĭě inlĕ, nyez' a' w'adâmbe wam.

16 Nl'avâ bulinlĭě yĕ *nyângâ* yi mbanli inlĕ, Saimon oŋwa wi Jona, o tânda mĭě? Awulinlĭě yĕ inlĕ, Iñ, Rera; o voro inlĕ, mi tândâ. Awulinlĭě yĕ inlĕ, venjavenj' adâmbe mam.

17 Nl'awulinlĭě *nyângâ* yi ntyaro inlĕ, Saimon oŋwa wi Jona, o tânda mĭě? Pitĕr ayenl' ekĕva kânde awulinlĭě yĕ *nyângâ* yi ntyaro inlĕ, O tânda mĭě? nl'awulinlĭě yĕ inlĕ, Rera, o voro *isaon* yodu; o voro inlĕ, mi tândâ. Jisu awulinlĭě inlĕ, Nyez' adâmbĕ mam.

18 Giligili mi bulinliâ inlĕ, gw'avegagiâ iwanjâ, o liriag' otumbi wâ, agĕndagĕndiage nkoṽa y'aṽelio ndâ; ndo go be dombinlâ, o be nyânyunlie agâ mâ, k'oñ̃âri diria wĕ otumba, agĕndiâ go mborâ yi re wĕ o ṽele kĕnda.

19 Agambi yenlâ go mieze njuunli yi be pendizo ndĕ Anyambĭě. Gw'agambĭě yenlâ, awulinlĭě yĕ inlĕ, Zonga mĭě.

20 Ndo Pitĕr aṽizi ayenl' onlĕngi mĕ o rândio nle Jisu, e songâ; ayĕ o yĕzyi go ntonlo yĕ go tavuru, awulia inlĕ, Rera, ayĕ mande o be kotizâ?

21 Gw'ayenli Pitĕr ayenlĕ yĕ, awulinli Jisu inlĕ, Rera, winlâ *be dend*' ande?

22 Jisu awulinlĭě inlĕ, Ja mi ajivirĕ doanla kwanga gw'ibi' sam, ande mĕ gore wĕ? *Z*ong' awĕ mĭě.

23 Nl'agĕnd' igamba nyinlâ gor' awa-rerĕ inlĕ, Onlĕngi mĕ e be *ju*wa; ndo Jisu e b*u*linlĭě inlĕ, Ay*u*we; ndo inlĕ, Ja mi ajivirĕ doanla kwanga gw'ibi' sam, ande mĕ gore wĕ?

24 Winlâ nl'onlĕngi o rakiliagi g'oŋwanja w'*isaon* yinlâ, arĕnd' *isaon* yinlâ; azu' avoro kĕ inlĕ, agambi mĕ mi re giligili.

25 *Isaon* imiĕnle imienge yi re, y'alendio nle Jisu, aroenl' inlĕ, y'arĕndo yodu, mi tang' inlĕ, ntye yinlâ y'agɛke nli yango yi re kâ tĕndo. Amĕn.

